

DUMITRU V. MARIN

(prof.dr.)

**JALE ȘI EROISM ROMÂNESC
LA COTUL DONULUI... ȘI DUPĂ!**

UNICE PERFORMANȚE JURNALISTICE

Ediția a II-a

PIM, Iași, 2020

„Mișcându-se cu dezinvoltură între Vaslui - Iași - Bacău - București sau Krakovia - Istanbul, Londra - Moscova, capabil să fie deopotrivă performant ca manager, reporter, operator tv, conducător auto, scriitor, editorialist, monografist, capabil să se dedice unor riscante inițiative politice, om de lume și în același timp întreprinzător eficient, Dumitru V. Marin ni se propune ca un model de umanitate, dezirabil acum și, relativ, în viitor!

Performer de excepție, creator prin excelență, personalitatea lui D.V. Marin nu va putea fi ajunsă sau egalată prea devreme, dacă nu cumva, niciodată.

D.V. Marin, este și rămâne unic în istoria Vasluiului.”

**Prof.Univ.Dr. Al. Ionescu –
Laureat al Premiului Academiei Române**

DUMITRU V. MARIN
(prof.dr.)

JALE ȘI EROISM ROMÂNESC
LA COTUL DONULUI... ȘI DUPĂ!

*

UNICE PERFORMANȚE JURNALISTICE
Ediția a II-a

PIM, Iași, 2020

„Războiul nu arată cine are dreptate ci doar cine învinge.”

(Bertrand RUSSEL)

Tehnoredactare: Cătălin Simpetru
e-mail: csimpetru@yahoo.com

Web site: www.marindumitru.ro
www.tvv.ro

E-mail: marintvv@gmail.com;
Tel./Fax: 0235.361.236; 0744.231.380

DUMITRU V. MARIN
(prof.dr.)

JALE ȘI EROISM ROMÂNESC
LA COTUL DONULUI... ȘI DUPĂ!

*

UNICE PERFORMANȚE JURNALISTICE
Ediția a II-a

PIM, Iași, 2020

Motto:
Spre nemurirea celui care FACE!

?

În cea de a 36-a carte a lui D.V.M. se înregistrează câteva recorduri, absolut unice și durabile:

Sunt descoperiți 6 (de fapt 7) SUTAVIEȚUITORI după cea mai mare înfrângere a armatei române, la Cotul Donului, 170.000 de ostași pierduți.

...După 77 de ani de la ofensiva sovietică declanșată pe 19 noiembrie 1942, când s-a schimbat soarta războiului, deci, după O VIAȚĂ de om.

3 eroi îi confirmă pe ceilalți .

S-a reconstituit o stare incredibilă, în momentul când s-a prăbușit frontul Iași - Chișinău: doi frați, din armate diferite (rusești-nemțești) trag unul înspre altul, mama lor fiind sub tirul tunurilor, în Tătăruși.

Există și memoriile unui prizonier (ofițer) la nemți: Tache Brumă, document olograf de importanță istorică extremă, în posesia autorului.

Mărturiile „de după” sunt absolut autentice, ca și cele legate de trecerea Prutului de către primul mitralior român, Vasile Marin (21/22 iunie 1941) și a șoferului Vasile Cernat care a scăpat din încercuirea de la Cotul Donului-Stalingrad (noiembrie 1942).

Interviurile cu sutaviețuitorii sunt DOCUMENTE de înaltă valoare documentar-istorică; o istorie simplă a suferinței românești.

Cartea e o unică izbândă jurnalistică în România.

O CARTE... DIN PASIUNE, COMPASIUNE, CONȘTIINȚĂ

Întâmplări rememorate după zeci de ani, dar care au girul trăirilor directe, al suferințelor uneori supraomenești ale subiecților, cu doza de incredibilitate, pentru că „sutaviețuirea” după asemenea întâmplări nu mai pare posibilă.

E o carte-mărturie pentru azi și pentru mai târziu, generată de afectivitatea cu care foștii luptători își pot explica supraviețuirea din infernul unui Război provocat de Hitler și Stalin care nu s-au înțeles la împărțirea lumii. Drept care, de la mic (acei copii încă în burta mamelor) la mare (soldați, ofițeri, generali) și multe națiuni, au stat sub mantia morții, cu multe, prea multe, milioane de jertfe.

Istorisirea directă a lui Nică Paiu, Gheorghe Voiculescu, Neculai Mocanu, Costache David, Gh. Tezu, Minu Poede, repovestirile după relatările altor eroi (V. Cernat, V. Marin, C. Iosub ș.a.), celelalte date și informații, nu refac o istorie a luptelor ci alcătuiesc doar un fragment din ISTORIA SUFERINȚEI NAȚIONALE...

...pe cale s-o uităm astăzi, spre aspră condamnare într-un viitor, în istoria neamului românesc. Dacă va mai exista acel viitor.

În Pantheon, tot trebuie să rămână... faptele!

*Uniunea Ziaristilor Profesioniști
din România*

The Union of Professional Journalists
in Romania

DISTINCȚIA CREDINȚĂ ȘI LOIALITATE

se acordă

Dumitru V. Marin

Domniului prof. dr.
Director General al grupului de presă CVINTE TE-RA – Voșlui

*pentru devoțiunea, perseverența, străduința
și puterea de a stați actul jurnalistice și publicistic,
de-a lungul unei bogate cariere*

București, 14 noiembrie 2018

JALE ȘI EROISM ROMÂNESC LA COTUL DONULUI... ȘI DUPA!

INEDITE: interviuri, reportaje, povestiri

Rare performanțe jurnalistice

E greu de crezut că după 77 de ani, adică după o viață trăită după zdrobirea Armatei române la Cotul Donului începând cu 19 noiembrie 1942, mai există, și poți descoperi, foști combatanți încă activi intelectual și, mai ales, ostași de atunci care confirmă aceeași bătălie pe front și povestesc exact la fel.

Purtat de meserie, am fost în destule părți ale lumii, în numeroase locuri din România și în aproape toate localitățile din județele Iași și Vaslui, am realizat 3 recorduri mondiale, 6 naționale, 26 județene, dar acesta, prin care am intervievat combatanți de la Cotul Donului din aceeași secvență de luptă și care se completează unul pe altul, parcă iese din orice obișnuit.

Preocupat de subiect am istorisit cum a scăpat din încercuire sergentul Vasile Cernat, din Țepu-Tecuci (1915-1991), confirmat de alt supraviețuitor în viață, Costache David din Zmeu-Lungani-Iași, cum a scăpat cu viață Ion (Nică) Paiu din Miroslăvești-Iași exact în aceleași împrejurări, locuri și momente cu Gheorghe Voiculescu din Bârlad (interviu din seara zilei de joi 12 septembrie 2019), după ce alt sergent, Vasile Marin I,

din Giurgioana-Bacău (1912-1970) a fost primul mitralior român care a trecut Prutul, confirmat de Vasile Cogean (prin Neculai Moraru-primar) din Rânzești-Vaslui, răniți la Țiganca.

La solicitarea noastră cu totul neașteptată, foștii soldați au făcut eforturi considerabile să-și amintească, și, spre lauda lor și a eroismului poporului român, au istorisit cu lux de amănunte, chiar dacă în efortul de rememorare, intempestiv formulat de noi, se mai repetă sau nu-și aduc aminte de multe nume. Ei au scăpat din infern, de lângă Klețkaia-Stalingrad, de acolo unde între 120.000 și 150.000 de români (V. Șoimaru zice că 158000) au căzut la datorie – una dintre cele mai crude înfrângeri din istoria Armatei Române.

Am descoperit după 77 de ani oameni care au suferit ororile de la Cotu Donului, din prizonierate, din nenorocirile celui de al doilea Război Mondial, de care vorbesc astăzi cu liniștea supraviețuitorilor împăcați cu viața, dar și cu emoțiile retrăirii suferințelor.

Dacă V. Marin, V. Cernat, V. Cogean, Costache David, N. Mocanu, Nică Paiu, Gheorghe Voiculescu, Tache Brumă și alții, au fost în bătaia gloanțelor dintr-o parte, din alta sau dintr-amândouă, Gh. Tezu, Minu Poede, Ion Brișcaru au înregistrat cu suflete de copii ce se întâmpla prin satele unde locuiau.

Cei de azi, și mai ales cei din viitor nu vor putea realiza niciodată grozăvia războiului, pe front sau acasă, suferințele indivizilor care au supraviețuit, viața

ciuntită a celor rămași cu răni greu vindecabile, cu handicapuri și/sau cu suferințe psihice.

A trebuit să înregistrăm viața din prizonieratul în Est, dar și pe cea a ofițerilor căzuți la nemți: dacă Gheorghe Voiculescu, grad inferior, a stat prizonier la Novocramatorsk (azi în sudul Ucrainei) 4 ani, învățătorul-locotenent Tache Brumă, după campania spre Est, a prins un „sezon complet” la nemții care se pregăteau să piardă războiul.

Cele mai absurde acte colectiv-publice de pe glob au fost războaiele, de care s-au temut întotdeauna chiar și oamenii care le-au provocat, care au adus pagube umane și materiale incalculabile. Și, totuși, ele au avut loc, și, probabil sub altă formă, vor mai avea loc, pentru că tot mai urmează momente de întunecare omenească încât să fie provocate.

Cartea noastră trebuie să fie un moment de rememorare, deopotrivă de meditație și hotărâre ca omenirea să nu mai fie astfel pârjolită.

Și, totuși, astăzi, lumea se pregătește de război.

***Niciodată** nu se vor putea inventaria suferințele, necazurile, nedreptățile provocate de vreun război, în orice epocă ar fi fost el. După bolovan, bătă, arc, sabie, tun, tanc, avion, au urmat rachetele care să facă războiul imposibil prin „rezultatele” sale, iar pentru ușurarea cheltuielilor militare au apărut dronele. Dar viitoarele războaie vor fi... pe creier! Nu vă mirați, calculatorul va implementa comanda socială direct în*

zona de decizie, iar când se vor bate (nimeri) aceleași interese, omul nici nu va ști cine e învingătorul.

Al doilea Război Mondial a mutilat Europa. La Cotul Donului s-a produs „declivul” care a adus apoi pe Stalin și comunismul lui, într-un lagăr care s-a dezintegrat doar după 1989. Dar câte jertfe n-au fost pentru asta? Cine le poate măcar enumera ori numi? Cine răspunde de fapt?

Ai noștri, românii, sunt printre victime în această uriașă înclăștare, într-un calvar început după 23 august 1939 (Pactul), cu punct nodal în 1945, desfășurare socialistă până în 1989, cu urmări tranziționale încă până astăzi. Credeți că va plăti, vreodată cineva pentru vieți pierdute, chinuri, suferințe, calamități ordonate?

„Cerule ardea deasupra noastră” le povestea Vasile I. Marin I copiilor lui, „Eram doar eu și cu Tatăl ceresc”, zice Nicu Paiu, „pulberea de cristale de gheață permitea să vezi cel mult 3-4 metri” descrie generalul C.I. Năstase, „era moarte peste tot” oftează Gh. Voiculescu, „războiul e o aspră nenorocire” crede Minu Poede, și chiar dacă n-a stat în bătaia gloanțelor fiecare știe câtă foame a suportat, câtă frică, ce dezumanizare e în bătălia propriu zisă, ce urgie a fost în spatele frontului.

O națiune, o lume, n-are dreptul să-și uite suferințele ca să nu permită repetarea aceluiași cauze și să furnizeze credința în biruință. Conștient sau nu,

fiecare combatant pe front sau în spatele lui, a sperat într-un iluzoriu mai bine, de care până la urmă n-a mai avut parte. Putem trage concluzia că jertfele au fost inutile?

Nu. Ele erau necesare în situația dată. Dar volumul pierderilor (măcar) putea fi limitat. Și, iarăși, cine e vinovatul?

„Jelania și eroismul” de astăzi pentru atunci, ar fi de desprins în paginile care urmează. Pentru că și cei care au fost în linia I, și cei care au servit desfășurarea luptelor și mai ales cei de acasă atunci, exprimă deopotrivă absurditatea unui război, incalculabile suferințe, viață irosită. Ce noroc de oamenii aceștia, supuși acum unor investigații jurnalistice, care mai pot spune cum a fost, deși niciodată, nimeni și nicăieri nu va putea exprima adevărata tragedie umană.

Cu noroc, ce descoperire universal-valabilă (putem crede că) ar argumenta mai bine decât ce ne spun oamenii aceștia...?

Vă lăsăm să descoperiți o realitate a aceluia timp care vă înfioară astăzi. Tocmai ca să înțelegem de ce avem nevoie de pace și liniște, pentru că inter arma silaent musae, zicea și latinul (dar câte războaie n-au mai fost de atunci!), și până la urmă bătălia vieții trebuie să fie pentru corp și spirit nu pentru cele contrare.

„A lumii-ntregul sâmbur, dorința-i și mărirea” filozofa M. Eminescu, stabilind exact cauza eternă a

evoluției umane și a războaielor: dorințele corpului și năzuința spre bogăție a individului. Dar, de ce n-ar fi mai simplu, mai în pace, mai ieftin, mai profitabil: ad astra per aspera.

Vă înfățișăm dar, suferință, viață și... clare izbânzi jurnalistice care să folosească întru desăvârșire spirituală.

Moment ZERO al istoriei.

Semnătura care împinge balaurii planetari la moartea a prea multe milioane de oameni:

După Ribbentrop, Molotov semnează, Stalin veghează, la 23 august 1939. Peste o săptămână Polonia e atacată și curând distrusă, apoi... masacru și moarte în toată Europa. Și... nu numai!?!

Ion Antonescu, în Consiliul de miniștri, motivează alianța cu nemții:

„...să nu creadă cineva că mi-s dragi nemții, dar au trecut victorioși prin toată Europa, iar pe noi ne desființau dintr-o suflare și ne luau tot. Ca aliați, eu dau cât mai puțin din averea țării, inclusiv din petrol, din produsele agricole, mă pot mișca mai liber, pot face mai multe decât sub regim de ocupație. Cu ungurii în spate, ne puteau desființa ca țară. Cu ei, cu nemții, poate, dobândim Basarabia!?”

Mărturie a col. Constantin Mândru, fost ministru – v. rev. Meridianul Cultural Românesc, nr.18/2019, p.12.

A.

SUPRAVIEȚUITORII DIN ACEEAȘI LUPTĂ

1. PRIMUL INFERN: TIGANCA

...Priveau înfricoșați barajul de artilerie de dinaintea mișcării trupelor, a oricărui atac asupra căruia fuseseră avertizați de câteva zile ca să nu se înspăimânte prea tare. Fuseseră binecuvântați de preotul companiei care i-a deslegat de păcate și i-a îndemnat să meargă cu Dumnezeu înainte. Primiseră ordin să doarmă îmbrăcați în tranșeele săpate cu câteva ore înainte, să nu facă nici un zgomot, să nu vorbească. Totuși, în așteptarea grea, între ei mai șușoteau, mai ales să se încurajeze unul pe altul. În sufletul fiecăruia abia mai pâlpâia nădejdea că vor mai scăpa de sub focul inamicului, anticipat ca foarte probabil, nimicitor și violent. Plutonul de mitraliori avea între 6 și 11 soldați, în funcție de pierderile care se anticipau, fiecare trebuind să ia locul celui de la mitralieră, comandanții știind că-i trimit la moarte. Cu inima strânsă, unii dârdâind de frică sau clănțanind din dinți, își transmiteau încurajări neexprimate, păstrându-și locul în formație. Psihic erau formați să primească moartea pe care, de fapt, o vedeau

cu ochii: perdeaua de foc, fum și explozii de pe malul dinspre Răsărit al Prutului, bubuitul care nu mai contenea târându-se dinspre spatele soldaților, dinspre dealul Copăceana, de unde trăgeau tunurile românești, și se prăvălea asupra satelor de peste apă care tot românești erau – li se spusese – dar care erau înțesate de bolșevici. Era lumină ca ziua, o lumină roșietică, spartă de explozii, pârâitul mitralierelor, vâjâitul brandurilor, bolnăvicioasă, purtătoare de moarte și pentru ai noștri, dintre care mulți n-or mai apucat să vadă lumina zilei, dar groaza pornea de la miile de explozii, doar la câțiva km, focul nimicitor al artileriei române care trebuia să distrugă până și tranșeele rușilor, centimetru cu centimetru, care păreau a izvorî din largul stepii calmuce sau din Caucaz, și care nu se mișcau deloc, după cum raportau ofițerii care priveau cu binocurile. Tot orizontul era roșu-roșu, în aer miros de ars, de fum, de sânge.

Purtătorul de afet al mitralierei cărate pe umeri de Vasile Marin era unul Vasile Cogan dintr-un sat apropiat de Bogdăneștiul năpădit de armată, părăsit de locuitorii evacuați pe Valea Elanului, la Vutcani, Roșiești, Plotonești. Cogan era din Rânzești și avea sarcina să-i conducă prin orice loc mai ferit, dacă se mai putea descoperi așa ceva. Cei 11 din plutonul lui Vasile Marin, cu el în frunte, au trecut apa Prutului imediat ce au auzit ordinul generalului, al conducătorului Ion Antonescu, după pregătirea de artilerie: **„pentru**

România Mare, vă ordon, treceți Prutul!”, într-un iureș nereglat de cineva. Protejați de malul ceva mai înalt de dincolo și ușoară umbră față de lumina neconținută a exploziilor, acolo, pe apă, n-a căzut niciunul. Dar la câțiva metri, pe platou, au înfruntat urgia: gloanțele șuierau pe la urechi, unele au lovit căștile sau cu un sunet indescriptibil au pătruns în corpurile vii, avântate în deplasare, niște țiuiele metalice rezultând când erau lovite armele sau căștile. Vasile Marin era primul, însoțit de încărcătorul ochitor care derula banda cu cartușe, deplasarea făcându-se trăgând continuu.

– Văleu, fraților, m-au împușcat, a strigat cam al patrulea, în timp ce alți doi au căzut secerăți, fără a scoate un cuvânt. În vacarmul dimprejur mai mult se ghicea ce voia să spună celălalt, lanțul de trăgători trebuind să asigure puterea de foc în mers. A căzut încă unul, și încă unul, tot fără a mai scoate vreun sunet.

– Culcat, culcat... culcaaaaat, fraților!

Vasile realiza că și din restul companiei cădeau, cu urlete și vaiete, blesteme și rugi laolaltă, că parcă la comandă toți s-au oprit pe loc, dar focul puștilor și mitralierelor continua. Că, cele vreo 200 de metri de la malul apei păreau o imensitate, că nenorocirea zgomotoasă a căzut pe capul oamenilor. Incredibil de repede și-au săpat tranșee, dar tot repede au constatat că focul tunurilor rusești s-a concentrat asupra lor. I-au pisat ca pe usturoi vreo 3 ore. Un obuz căzu la câțiva

metri de sergent și acesta fu pârlit instantaneu pe o jumătate a corpului, simultan un glonț străpungându-i piciorul drept. Mitraliera aruncată de suflu alături fu ridicată imediat de alt soldat, secerat și el. Urlând, Vasile Cogan, care apucase să-și sape tranșeea continuă să tragă cu mitraliera cu țeava înroșită până i se termină muniția, dar, încă, nu se așternu liniște. Se iviră sanitarii care-l ridicară pe rănit, și-i aruncară două benzi cu cartușe lui Cogan rămas printre camarazii săi morți. Buni prieteni, cei doi Vasile se despărțiră pentru

**Vasile Marin,
cu câteva zile înainte
de asalt.**

totdeauna.

...Nevoit să stea alături de camarazii săi fără suflare care-l protejau cu trupurile lor, încă vreo 6 zile, acesta a rămas cu o imagine-coșmar care l-a însoțit apoi toată viața: viermii albi ieșind din trupurile morților umflați, care semănau cu boabele de orez, ieșind din corpurile deformate și greu mirositoare. Vasile Cogan din Rânzești n-a mai mâncat vreodată în viața lui orez.

...Ridicat de sanitarii, inconștient, Vasile Marin a ajuns pe masa de operație tocmai la Buzău, pentru a-i fi

extras glonțul dum-dum și operat fără anestezice. De durere a sfărâmat între dinți un colț al mesei de operație... Când a ajuns alicinind de-un picior pe prispa casei din Giurgioana, copilul la botezul căruia trăsesese cu mitraliera făcea primii pași și gângurea în limba lui...

În momentul forțării Prutului, toate satele și vâlcelele de pe malul drept erau pline de soldați români, cei germani fiind mai la sud. Se străduiau cât se putea să se asigure momentul surpriză, dar era greu de acoperit zgomotul autotunurilor trase de cai, a transportării armamentului, a mișcării trupelor care se vedeau din depărtare pe dealurile Ghermăneștilor dinspre Arsura, ale Cozmeștilor spre Cotul Bâcului (spre Iași) pe șoseaua dinspre Huși, Stăniliești, Bumbăta unde era un pod de lemn parțial utilizabil, la Vetrișoiaia, Berezeni, Fălciu, cu podul de fier de la Bogdănești dinamitat de rușii care se așteptau la atac: de aceea a urmat masacrul de la Țiganca.

La câteva zeci de kilometri, lângă Albița, dar la o unitate de motorizate, se pregăteau de asalt alte trupe românești, alături sau împreună cu trupe nemțești. Lovitura trebuia să fie năucitoare, Prutul fiind forțat în mai multe puncte, iar aici, între dealuri apropiate, maluri apropiate, posibilități de exploatare a capului de pod, cu deplasare aproape liniară spre Chișinău, în aceeași noapte de 21/22 iunie printre unitățile gata de asalt, se afla și cea a lui Vasile Cernat. Cum rememorează el, în versuri, momentul:

*„Cu tot Regimentul
În seara zilei de 21-22 Iunie 1941
Ne susținea artileria ce bătea cu tunul
Căci primisem ordin cu dungă trei culori
Să mă prezint îndată la 10 vânători
Și cu Ferțu Tache noi ne-am prezentat
Și în cinci minute ne-am și echipat
Și de la armatură arme ne-a și dat
Direct la satul Râpi unde am plecat
Era adunătură din tot fundul Moldovei
Căci se cunoșteau după accentul vorbei
La compania 6 unde ne-a dat pe noi
Erau ostași mai mulți... chiar din Dorohoi
Am pornit din râpi pe-o noapte întunecoasă
Însă gândul nostru era tot la cei de acasă.
Mers-am pe întuneric până-n Ghermănești
Ah ce era acolo, zău că te îngrozești
Bătuse cu artileria din armata rusă
Și ori și ce casă în sat era distrusă
Am ajuns în zori la Cotu Bâcului
Iute am făcut poduri peste apa Prutului
Când am ieșit din luncă și am dat de șes
Am crezut că de acolo cu zile nu mai ies
Cădeau exact ca ploaia ghiulelele de brand
Pe câți i-a prins în rază nici unul n-a scăpat”*

Vasile Cernat a povestit fetelor sale cum a fost trimis după muniție și alte materiale necesare

aprovizionării armatei, și cum a scăpat în ultim moment de explozii puse la cale de sabotori. A lăsat și un caiet cu însemnări de la fața locului.

Șofer fiind, Vasile Cernat a fost trimis apoi, după forțarea victorioasă a Prutului, să aprovizioneze într-un convoi cu proiectile și muniție format tocmai din Valea Jiului unde era siguranță, inclusiv aeriană, în aprovizionare și organizare, a parcurs Moldova pe valea Siretului spre Lwow, apoi a urmărit armata a IV-a până la Cotu Donului unde aceasta și-a găsit... distrugerea, aproape în totalitate.

Vasile CERNAT

Textul olograf... pe verso-fotografiei de sergent:

„Las ca amintire la urmașii mei această fotografie de când am făcut armata în Bolgrad, jud Ismail, cu gradul de sergent la Regimentul 3 Vânători de câmp, războiul în Compania I, am luat parte la lupte, comandant de grupă cu 10 Vânători de câmp, divizia 15^a.

Iar în compania a doua cu Divizia I Blindată, ca șofer, traseul Târgoviște, Bacău, Iași Cernăuți, Lemberg, Cracovia, Polonia și am trecut în Rusia la orașul Stalino am debarcat. Lihaia, Mocherfea, Cramsultin am trecut Donețu pe la Comenschi Tanciseaiev Morozovscaia Ursa Cranisultin Cernicescaia Ifrimofschî (Peliras) oraș – 10 km de Stalingrad. Am fost decorat cu virtutea Militară Clasa I și clasa a II-a și cu Ordinul Crucii Credincios clasa a II-a.

De la Nistru am parcurs 2500 km până la Bacu Tiflis și Crimeea.

Urmașii mei nepoți și nepoate fiți Mândri cu această Fotografie a Bunicului vostru care a făcut cinste Patriei, cât a trăit nu l-a îndoit vântul Gostrom care a bătut din toate părțile, imitați-mă căci onoarea omului e prețuită ca cel mai scump mărgăritar.”

Sergent Cernat Vasile
(urme de apă pe fotografie)

Monumentul Eroilor de la Fălcu-România

Cimitirul Eroilor de la Țiganca - Rep.Moldova

2. INFERNUL CEL MARE

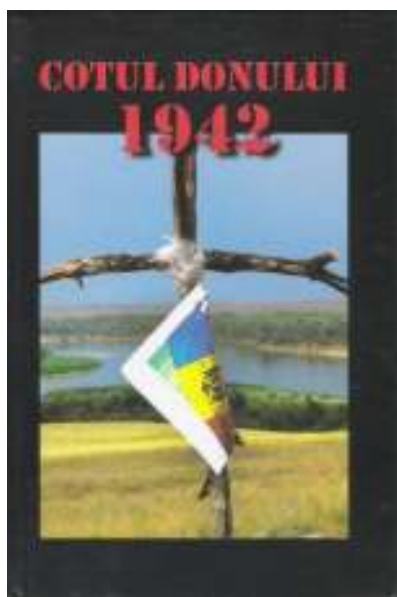
„V. EI AU SUPRAVIETUIT MĂCELULUI DE LA COTUL DONULUI...”

Fragment din volumul patriotului – scriitor Vasile Șoimaru: COTUL DONULUI, 1942, 2013, 200 p., cap. V, pp. 71 – 78:

„Cea mai mare catastrofă militară care a implicat vreodată Armata Română e legată de ultima conflagrație mondială. Ecoul tragicelor evenimente de pe Frontul de Est încă nu s-a stins. Se împlinesc 70 de ani de la operațiunile militare care au înclinat iremediabil balanța, în cel de-Al Doilea Război Mondial, în defavoarea Axei.

În noiembrie 1942, după o înaintare în forță a armatelor Axei, trupele Sovietice au oprit pe Don și la Stalingrad iureșul dinspre Vest. După cucerirea Crimeii, ostașii români, însumând aici efectivele Armatei a 3-a și Armatei a 4-a, au primit, conform strategiei de luptă aparținând Germaniei (și contestată de generalii români, inclusiv de mareșalul Antonescu) cele mai dificile poziții de luptă. Îmbătat de succesul legat de Crimeea, Hitler atacă simultan atât Stalingradul cât și pozițiile care vizau cucerirea Caucazului, cu bogatele sale resurse energetice necesare războiului. Grupul de armate B, care includea și trupe ale Armatei a 4-a Română, avea ca obiectiv

Cucerirea Stalingradului. Grupul de armate A, cu Armata a 3-a Română în componență, avea ca obiectiv pătrunderea în Caucaz. Armata a 3-a Română a primit un segment de front de cca 150 km, pe malul drept al Donului, în zona în care Armata Roșie avea cele mai puternice resurse operative, iar Armata a 4-a a fost plasată în aripa stângă a Armatei a 6-a germană (angajată în cucerirea Stalingradului). Armatei a 4-a i se repartizase un segment de front de peste 300 km, mult peste capacitatea ei de acoperire.

Vasile ȘOIMARU

Pe 19 noiembrie, foarte de dimineață, Armata Roșie a început ofensiva chiar în sectorul de front al

Armatei a 3-a Română. Lipsurile legate de resurse, erorile de strategie impuse de generalii lui Hitler, precum și indisponibilitatea forțelor de rezervă, redistribuite în sprijinul trupelor de la Stalingrad etc. au determinat o disproporție copleșitoare în favoarea inamicului. Ca urmare, Armata Sovietică reușește chiar în acea zi să spargă frontul aflat în responsabilitatea Armatei a 3-a Română, în două zone, lărgimea acestor „pungi” cucerite fiind de cca 20 km.

Bătălia a continuat și în zilele următoare, evidențiindu-se eroismul ostașilor români în încercările de repliere și de menținere pe poziții. E relevant, în acest sens, cazul generalului Sion Alecu Ion, care, pe 23 noiembrie 1942 (căzuse deja celebra grupare Lascăr) preia comanda resturilor provenite de la trei divizii românești, cu un efectiv de 3326 de ostași. Au luptat până la terminarea muniției. Ultimele cartușe le-a împărțit celor rămași în viață, chiar generalul, care a căzut ultimul, împreună cu șoferul său personal.

*Veteranii de război care au supraviețuit măcelului de la Don au editat în 1977 lucrarea memorialistică **Veteranii pe drumul onoarei și jertfei, 1941-1944**, în cinci volume. În vol. V al cuprinzătoarei realizări editoriale, **De la Stalingrad, la Bătălia Moldovei**, sunt reconstituite și epopeile militare de la Cotul Donului și Stalingrad, din toamna anului 1942 și din iarna care a urmat; unele informații din volum*

constituind, până aici, și suportul acestui demers publicistic” (vezi opera citată).

Un episod descris de neamțul, ofițer atunci, dr. Helmut Welz, deloc laudativ, totuși: *audiatur altera pars:*

În jurul nostru de colo-colo umblă soldați scofilciți – slabi, oboșiți, nebărbieriți, murdari de glod. Uniformele sînt zdrențuite, mantalele la fel. La orice pas întîlnești pansamente la cap, mîni și picioare – fața medicului exprimă disperare. Necătînd la slăbiciunea fizică evidentă, muncesc, construiesc blindaje, beschiile răsună, topoarele strălucesc. Alții taie lemne: este nevoie de o sumedenie pentru a încălzi bordeiele săpate în pămîntul înghețat și pentru a topi gheața de pe pereți. Trecem colțul și eu mă opresc ca țintuit. Nu-mi vine să cred ochilor: în fața mea stă o bucătărie de campanie fumegîndă imprejmuită cu minuțiozitate pentru a o apăra de vînt cu pereți din scînduri, iar sus, cu mînele răsucite pînă la coate, stă cocoțat însuși căpitanul Popescu și în sudoarea frunții amestecă supa cu melesteul. Din eleganța, care m-a impresionat atît de mult dimineața, n-a rămas nici urmă. Numai fața durdulie a rămas la fel – de altfel, nici nu-i de mirare, cînd te poți băga în gamelele soldaților. Popescu este atît de copleșit de activitatea sa bucătărească, că ne observă doar în clipa cînd sîntem deja foarte aproape de cazan. El sare jos în omăt, își șterge mîinile de pantalonii săi de lucru și lămurește comportamentul său straniu: ”Sînt

nevoit să mă ocup singur. Pe așa vreme nu poți permite nimănui să se apropie de hăleală...”

Însă definitiv Welz a înțeles pe cine destinul militar i l-a trimis în subordonare după ce a aflat despre un capriciu interesant al lui Popescu.

”Băieții români nu au nici o clipă de liniște, sunt ocupați de dimineață pînă seara. Ei nu numai că trebuie să-i servească și să le facă pe plac comandanților companiilor și plutoanelor, dar trebuie și să procure lucrurile cele mai imposibile, pentru a crea confortul în blindajele ofițerești. Ba mai mult, plutoane întregi sînt ocupate cu chestii, pe care un muritor comun nu și le va închipui nici odată.

Popescu este un călăreț-sportiv și de aceea nu se poate despărți de iapa sa de curse Mademoiselle. El o poartă după sine în coloană de pe poziție pe poziție, din România la Don, iar de la Don la noi. Unde nu s-ar afla compania sa, nobilul animal trebuie să fie hrănit, și este hrănit mai bine decît un soldat din compania lui. Astăzi 40 de soldați sînt ocupați cu construcția unui grajd special pentru favorita căpitanului. În el este mai larg și mai cald decît în orice blindaj soldățesc. Acolo stă iapa, la fel de slăbită și obosită, ca și orice ființă vie din încercuire, însă zi și noapte nu este pierdută din ochi de un grăjdar special, care trebuie să aibă grijă să nu se întîmple nimic iepii căpitanului”

Popescu nu a reușit să o salveze pe Mademoiselle – a fost mîncată de soldații înfometaji.

Helmut Welz, autobiografie, „Grenadieri trădați”, 1965, fragment.

3. EROISMUL E INCONȘTIENT – povestire

După cum se știe, conduse de nemți, armatele române au ajuns până la Cotu Donului, în inima sovietelor, acolo unde a avut loc una dintre cele mai aprige înfruntări din istoria mondială a războaielor, momentul în care s-a întors soarta celui de-Al Doilea Război Mondial, prin respingerea celui mai mare atac german asupra U.R.S.S. Operația Uranus, de după 19 nov.1942, în urma căreia Armata a 3-a Română a fost pulverizată.

Trupele românești s-au distins prin fapte rarissime de eroism, au susținut și prin pierderi de multe vieți românești expansiunea hitleriștilor, evident cu disciplina impusă de aceștia. Statul Major românesc n-a avut putere de decizie nici când „punga” armatei sovietice era pe cale să se închidă, când joncțiunea lor putea dura ore, minute, secunde. Comandanții români se aflau în situația de a abandona totul, oricum pentru ofițeri nu mai era scăpare, doar le rămânea să spună tare în hurelul motoarelor de la tancuri care se auzeau înnebunitor, dar, încă, nu se vedeau: „fraților, scapă cine poate...” așa cum strigă plângând și disperat tânărul locotenent rămas comandant unic.

Cotul Donului – Soldați români, mulți la ultima lor masă

În compania moto, doar cu 5 camioane zdrențuite valide dintre sutele aruncate în luptă, se afla și sergentul Vasile Cernat, din Țepu de lângă Tecuci, care, auzind eliberarea de sub ordin, exclamă:

– Cine vrea să scape, după mine...

...Întinderea stepei cât se vedea cu ochii de jur împrejur sub un cer plumburiu la care soldații nu aveau timp să se mai uite fiind preocupați să-și târâie obielele ieșind din bocancii găuriți prin zăpada amestecată cu noroiul lipicios, puțin roșiatic. Nu se vedea nici urmă de

vegetație de stepă, doar pădurici de arbuști spinoși care ascundeau privirilor ce se petrecea undeva, nu prea departe spre Răsărit. Dintracolo se auzea huruit greu, parcă de bombardiere gata să-și ia zborul, de la sutele de tancuri care păreau să-și facă impetuos apariția, parcă mai amenințător decât urletul avioanelor care abia-i bombardaseră. Același zgomot venea și dinspre Stalingrad, adică dinspre Apus, de unde se azeau exploziile provocate de bombardamentele intense ale avioanelor sovietice. Se știa că spre Nord, atacurile germano-române fuseseră stopate de câteva zile și urmate de ucigătoare bombardamente asupra liniilor românești, cu pagube imense în material de război dar, mai ales, cu mii de morți în tranșee și la suprafață ca efect al tirurilor de katiușe și al mitraliilor razante cu solul. Atmosfera „plumburie” zgomotul pătrunzător, păreau a nu-i prea interesa pe soldații care își făceau mereu cruci, dar cărora le pierise încrederea că mai pot scăpa cu viață. De câteva zeci de minute și dinspre partea sudică se percepeau mișcări de motorizate, și se pricepea clar că se urmărește încercuirea unei importante părți din armata română spre a fi scoasă definitiv din luptă. Așa că mișcările acestea una către alta din părțile cercului care se închidea, diferite, paralizau orice intenție de luptă, orice inițiativă a cuiva. Nu mai exista comandant pentru trupele zdrențuite, decimate, abandonate.

Cernat și plutonul său de șoferi stăteau tăcuți și înfricoșați; de la comandament nu mai venea nici un ordin, locotenentul-învățător, pierit cu desăvârșire, era singurul ofițer în mijlocul a circa 600 de ostași, cu totul demoralizați. Știa că superiorii săi au murit sau au fost luați prizonieri, înțelegea că totul e pierdut, deja își închipuia cum va fi prin Siberia, și atunci strigă cu toată disperarea:

– Scapă fiecare cum poate, camarazi...

Cum, pe front legăturile sufletești sunt foarte puternice, vreo sută de soldați s-au strâns instantaneu împrejurul său ca puii lângă cloșcă, așteptând sfârșitul.

– Dom' locotent, mă lăsați pe mine?

– Fă ce vrei sergent, n-ai auzit?

Vasile se întoarse scurt și autoritar către șoferii care-și părăsiseră mașinile, doar vreo 5 având plinul de combustibil și gata de mișcare. Cernat, febril:

– Scoateți repede țevile de eșapament pentru cât mai mult zgomot și... după mine!

Peste 200 de soldați s-au aburcat rapid în camioane, pornirea de pe loc fiind executată cu o repeziciune menită să le scape viața. Câți au putut intra în caroserii, îi loveau cu paturile armelor pe cei care se îngrămădeau disperați să mai prindă un loc, dar, în același timp, au avut de înfruntat gloanțele morții trase din automatele rusești mai aproape din dreapta celor care încercau să iasă din „pungă”, adică din țarcul de țevi de pușcă, aruncătoare, tunuri, tancuri, aruncătoare

de branduri, alte arme... dar năvălitorii din frica de a nu-și lovi compatrioții trăgeau doar cu pistoalele automate, cu ZB-urile, și erau gata să arunce cu grenadele.

– Hai, băieți! strigă răgușit și înnebunit Vasile Cernat care, acum, în goana disperării, cu dinții încleștați, ochii injectați, ambiție oarbă, nu mai ținea cont de denivelările, ori șanțurile, ori tranșeele pe care le ocolea cu greu prin focul dens de armament ușor, dar care-i ajuta pe fugari să mai scape cu viață; și prinsese destul curaj văzând celelalte camioane în urma sa din care mai trăgeau doar câțiva încrâncenați. Numai că rușii trăgeau de aproape, gata să se urce din lateral și din spate strigând:

– Stoite, Stoi, bit tvoi mati, rumânski, stoite, stoite...

– Stai, pe măta, grijania mării voastre de bolșevici! strigau românii într-un fel de cor însoțit de pocnetul rar al ZB-urilor din dotare; mitraliere nu mai aveau, nici puști mitraliere, nici grenade, gloanțele trebuind economisite. După două dintre camioane au sărit un soldat rus și o femeie, gata să se cațere sus, loviți și schilodiți, însă, de către cei de sus... într-o larmă greu de descris, cu înjurături, blesteme, amestecate cu urlete, vaiete, țipete, dominate de rafale de automate, într-un miros greu. Nu mai exista decât voința disperării...

– Nu vă lăsați, băieți!!! strigă din autocamion Trandafir al lui Buganu din Tecuci, rănit la un picior în

timp ce lovea cu patul armei un rusnac gata să se cațere la ei, privind cum se rostogolesc degetele în convulsie la picioarele sale și șuvoiul de sânge țâșnind din mâna amputată a agresorului. În vacarmul acesta, când parbrizele crăpau din cauza gloanțelor, când motoarele erau turate la maximum, când țipetele, urletele răniților se amestecau cu înjurăturile românești și rusești, nimeni nu-și mai punea altă problemă decât să iasă din acest joc al morții. Atât cât motoarele mergeau, cât își puteau apăra teritoriul de circa 14 metri pătrați din caroserii, existau și speranțe.

Unul dintre cele 5 camioane se opri după câțiva km și în secunda următoare a urmat cel mai crunt măcel asupra celor rămași acolo, vii, încă. Cine să poată număra câți mai erau vii, dar după dezlănțuirea răzbunătoare a rușilor furioși... n-a mai scăpat absolut nimeni: uciși cu baionete, cuțite, patul armelor, pisați cu picioarele și loviți cu orice se afla la îndemână. Nici măcar cel care înălța mâinile către ei rostind abulic „tavarișci, taaavarișci” n-a fost cruțat. Din cabina șoferului cu gaură în frunte și cu ceilalți însoțitori, însângerați și fără suflare, răsună interminabil și răscolitor claxonul răgușit care se pierdea tot mai mult în depărtare ca un fel de salut și îndemn...

Canonada i-a tot sfârtecat pe români peste un sfert de oră, dar cine să cronometreze, pentru că fiecare se adăpostea cum putea după obloane sau după camaradul mort, trăgea cu arma și lovea aprig, disperat când

măinile sovieticilor se agăţau de obloane. Lui Vasile i-a rămas întipărită imaginea mâinii retezate de lovitură năpraznică cu patul puştii, ca de la ghilotină, rostogolită în urma camionului şi în urechi pocnitura unui trup călcat de camion. Fiecare înjura sau se ruga cu dinţii încleşaţi într-o disperare nemaisimţită vreodată, chiar că totul depindea de o singură secundă, care părea un veac. Nici n-aveau timp să simtă spaima ci numai imensa dorinţă de scăpare din iadul dimprejur. Cine să mai aibă grijă de ceilalţi? Doar şoferii care erau primii vânaţi de bolşevicii aruncaţi la pământ, surprinşi de această încercare nebunească a câtorva români, păreau a nu avea putere decât pentru volanul maşinii şi pentru acceleraţia acesteia, deşi parbrizele erau ciuruite şi camarazii din dreapta-stânga împuşcaţi sau răniţi, cei rostogoliţi pe volan fiind apărători ai şoferului, iar cei de pe scări cădeau şi ţipau de mult pe pământul neprimitor... Nu era timp nici de miros, de jale, nici de milă, nici de vreo acţiune creştinească pentru rănitul de alături, doar senzaţia de uscat şi sfârşitul lumii. Aproape n-au simţit îndepărtarea focului, după timpul care-i pârjolea.

– Câţi am mai rămas, fraţilor? se întrebau între ei, după vreo 30 de km. când au oprit considerând că au scăpat de urmăritori. Au început numărătoarea răniţilor, s-a acordat un prim ajutor celor care agonizau, se transmiteau ultimele dorinţe ale muribunzilor, se evalua cât mai au până la primele unităţi româneşti; tablou

terifiant cu răni, sânge, vaiete, scrâșnete, speranțe. În sfârșit, 61 de oameni, unii cu răni mai ușoare, se puteau considera a fi salvați. Cum nu era nici un ofițer cu ei, cei valizi s-au strâns în jurul lui Cernat:

– Ce facem, Vasile, nu mai este benzină, nu mai avem muniție, ce facem cu răniții...? Mulți erau plini de sânge amestecat cu funingine, haine rupte, încălțăminte praf, dar cu puștile în mâini fiecare ca niște statui ale prăpădului într-o liniște nefirească după oprirea motoarelor. Doar gemetele răniților formau un cor al durerii pe care soldații simpli n-aveau cum să-l potolească, cei vii cu bucuria scăpării din infern în priviri, tăcuți, scăpați de frică și încordare, cu nădejde înflorită.

– Măi, Dumnezeu cu noi, poate am scăpat de Siberia rusească. Nu se poate să nu fie pe aici prin apropiere vreo unitate românească. Atunci când am venit din țară, parcă erau pe aici sate înțesate cu trupe. Luăm benzina de la celelalte, ne încărcăm în 2 camioane, avem grijă și de camarazii răniți, apă are careva? Iamandi, ajută-mă!

– Recuperăm din bidoanele morților apa, dar e tare puțină, bem cu rație, hai, repede, că vin rusnaccii după noi și e mare grozăvie. Hai, băieți, zise unul dintre șoferi, Mândru Anton, în timp ce scurgea ultimele picături de benzină... David Costache, născut în 03.08.1922 în Zmeu, comuna Lungani, **(Foto)** Într-o mărturie impresionantă din 30 mai 2018, încă în viață și

destul de lucid, și în mai 2019, și pe 24 sept.2019 (ce șansă de a-l descoperi, pentru reporter!) scăpat atunci, mărturisea că acela a fost norocul vieții lui, să scape cu viață și de prizonierat: „eram albi de păduchi, dar înnegriți de fumul puștilor, de la eșapament, cu sânge pe haine, dar cine să se mai gândească la altceva decât că am scăpat... eu cu o rană la picior, mai toți răniți, dar entuziasmați de bătălie...”

...Toți cei 61 de soldați români, scăpați din încercuire au fost decorați de Înaltul Comandament Român, au fost trimiși în spatele frontului în refacere sau cu medalii pe piept au fost demobilizați. Printre ei și Vasile Cernat.

Numai că, rușii au ocupat apoi toată România după 23 august 1944 și ce-a urmat... Eroismul lui Cernat care a salvat 61 de oameni, cunoscut anticomunist a devenit chinul vieții.

4. O MĂRTURIE dintr-o carte, extrasă de pe internet: „Supraviețuitorul de la Cotul Donului”, generalul C.I. Năstase (n.18 mai 1916), din 18 mai 2016, la 101 ani:

„– Eu cred în Dumnezeu! Revin: trenul a mers pe ruta Caracal – Tighina – Krivoirog – Dnezpropetrovni – Stalino, acesta din urmă fiind un oraș industrial, unde ne-am cazat pentru o noapte. De aici ne-am deplasat pe jos, mâncând și odihnindu-ne pe marginea șanțului. Deplasarea către zona de operațiuni s-a făcut în marș forțat, cu pierderi mari în rândul cailor care tractau tehnica militară. Am ajuns în zonă, am ocupat poziția pe cota 106, pe malul drept al Donului, pe malul stâng aflându-se trupele sovietice. Vântul sufla mai mereu cu putere aducând ploi reci și furtuni de zăpadă, iar temperaturile coborau până spre minus 40 grade, încremenind totul în jurul său. Apărea o ceață formată din cristale mici de gheață albă, care ne produceau lacrimi ce înghețau pe obraz, pe mustăți sau pe bărbie. Această ceață reducea vizibilitatea la maximul 3-4 metri, fenomen care ținea aviația noastră și cea inamică

la sol. În aceste condiții, eram obligați să stăm în defensivă, mai ales că de câteva zile ploua continuu, o ploaie mărunță și rece de te pătrundea până la oase, care trecea prin foaia de cort, mantaua se îmbiba cu apă, devenind grea și scorțoasă, iar apa se scurgea în bocanci. Tranșeele deveniseră adevărate bălți, apa trecând adesea dincolo de gleznă.

– Și totuși, în asemenea condiții vitrege, nu ați părăsit linia frontului...

– Stăteam ghemuiți cu arma la picior, cârciți în mocirla de pe fundul tranșeelor, apa zmârcâia în bocanci la fiecare mișcare a picioarelor. În aceste condiții, moartea acționa în fiecare ceas, în fiecare zi, fără intervenția inamicului. Într-o zi de joi, la mijlocul lunii noiembrie a anului 1942, iscoadele noastre ne-au informat că rușii se pregătesc pentru un mare atac în zona noastră din sectorul Klețcaia, sector apărat de trupele române. Ninge ușor. Ni s-a comunicat că geniștii ruși, îmbrăcați în costume albe de camuflaj, ridicaseră minele antitanc plasate în zonă de militarii români. În jurul orei 07.30 au fost auzite manevrele de armare a gurilor de foc a tunurilor și mortierelor. Era clar că urma ofensiva armatei ruse. Nu după mult timp, trompetiștii ruși au dat semnalul de atac. A fost iadul de pe pământ. Pământul a început să clocotească, gheața se transforma în mii de schije care, la rândul lor, loveau nemilos pe cei care erau în zonă, zgomotul era infernal și putea fi auzit de la zeci de kilometri. După

aproximativ a oră de bombardamente, care din fericire pentru noi nu și-au atins ținta datorită condițiilor meteo, rușii neputând regla cu precizie tirul tunurilor și al mortierelor, a avut loc înaintarea diviziilor de pușcași, însă fără sprijinul tancurilor T34. Tirul tunurilor și al mortierelor ruse a fost reglat pe linia a doua de apărare a armatei române. Infanteria română, prost echipată și zguduită de bombardamentele nimicitoare, s-a ridicat din tranșee și a ripostat cu mare curaj, astfel că atacul rușilor a fost respins. Când rușii trăgeau cu katiușa, noi știam, întrucât ei își retrăgeau trupele de pe pozițiile ocupate, astfel încât să iasă din zona de atac. Plutonul pe care-l conduceam era dotat și cu un tun antitanc Bofors. Când mergeam prin tranșee, treceam pe sub țeava tunului antitanc. Asupra noastră se trăgea și cu katiușa, iar aviația inamică ne bombarda. Au urmat și alte atacuri ale infanteriei ruse, dar și acestea au fost respinse cu mare curaj de soldații români. Însă rușii, la următoarele atacuri, au sprijinit infanteria cu formațiile de tancuri. Cu toate pierderile suferite de ei – în oameni și tehnică militară – inclusiv tancurile rusești scoase din luptă de tunul Bofors, pe care-l deținea plutonul nostru, tun deservit de sergentul Popescu Ștefan...

... Din păcate, câteva grupuri de tancuri ruse au reușit să străpungă linia de apărare română. Noi formații de tancuri și cavaleria rusă au atacat din nou Corpul 4 de armată română din sectorul Klețkaia, nelăsându-ne să ne regroupăm, astfel încât au reușit să

zdrobească apărarea din sectorul român, încercuindu-ne. Datorită condițiilor meteo total nefavorabile, ceață înghețată deasă, aviația germană nu a putut să se ridice de la sol și să ne sprijine. Din cauza pierderilor mari, frontul român nu a mai putut rezista și păstra poziția cucerită anterior cu mari sacrificii și, din acest moment cu greu am reușit să ieșim din încercuire, urmând acum dezastrul retragerii prin stepele Donului. Mai târziu am aflat că generalii ruși desfășuraseră în zona sectoarelor noastre 3500 tunuri, obuziere grele, catiușe, toate pentru a deschide calea unui număr de 12 divizii de infanterie, trei corpuri de tancuri T34 și a două corpuri de infanterie.

– Faptul că sunteți în viață înseamnă că ați reușit până la urmă să ieșiți din această încercuire...

– Cu greu, dar am reușit să ies din încercuire, împreună cu ordonanța mea, retragere spre patrie care a avut loc spre sfârșitul lunii ianuarie 1943. Nu după mult timp am mai recuperat șase ostași, cinci soldați și un sergent, cu care am pornit spre țară, pe drumul pribegiei, prin stepele rusești. Gerul era pătrunzător, asociat cu-n vânt care sufla cu putere și atât de sălbatic, specific stepele rusești, aducând furtuni de zăpadă și-un ger de crăpau pietrele. Să te retragi în plină noapte, pe un ger cumplit care încremenea totul în jurul său și cu inamicul în spate, nu este o glumă. Istoviți de drum mergeam mai departe zi și noapte fără de răgaz, oboseala mă făcea să ațipesc în mers ca într-o fracțiune

*de secundă să mă visez acasă între ai mei, lângă sobă, în pat sau la masă și tresărind în aceeași secundă îmi pierd echilibrul, cad în genunchi și mă trezesc în bezna nopții în vuietul vântului, departe de țara mea, departe de satul meu, departe de casa părintească. Ochii lăcrimau, **lacrimile înghețau pe obraz**, vântul ne biciuia fără milă. Picioarele atârnav grele ca plumbul, amorțeau, nu le mai simțeam. Cu țurțurii de gheață pe obraz, pe bărbie și mustăți ne deplasăm mai departe.*

– Patria vă chema să reveniți acasă, dar pe drumurile astea străine cum ați rezistat?

– Ne amăgeam foamea cu orzul găsit la un colhoz părăsit de curând, iar setea ne-o astâmpăram mâncând zăpadă. În drumul nostru spre patrie am dat peste o tabără militară la Crasnâi Luci, care făcea parte tot din divizia noastră, unde am întâlnit pe consăteanul meu Costache Ion (Nelu) care făcea parte dintr-un regiment de artilerie. Ne-am îmbrățișat și ne-am povestit fiecare întâmplările. Să te întâlnești cu un consătean în timp de război este ca și cum, te-ai întâlni cu fratele tău”. (Vezi opera citată).

5. EI AU SUFERIT PE ACOLO

MĂRTURIE... DE PE CÂMPUL DE LUPTĂ

Reporter: Eu stau de vorbă cu Nică Paiu din Soci, comuna Mirosllovești, județul Iași. Când te-ai născut, bădiță Nică? Și cum ai ajuns pe front la Cotul Donului?

Nică Paiu: La 4 mai, 1921. Cum am ajuns? 4.000 de kilometri am mers. Și cu mașinile și pe jos. În linia I, în linia a II-a am fost. Aveam ațe-n picior în linia a II-a. în linia I erau tranșee. Sergentul major a murit. Mitraliera noastră l-a-mpușcat. Praf l-a făcut. Un sergent care era în grupă cu mine a tras în ruși – în sovietici. Și a tras în sovietici dar n-a tras bine. Și când au tras rușii – sergentul era lângă mine – nu l-am mai văzut. Au sfărmat tot, și pușca mitralieră, tot.

R: Îți mai aduci aminte de satele prin care ai stat acolo?

N.P.: În raionul Kaminski, comuna Morozovskaia. Acolo am luptat. Am stat un an de zile. În linia I.

R: Și, ai idee câți oameni au murit acolo?

N.P.: Să fi murit mai mult de 2000 de oameni. Infanteriști, artileriști... Eram acolo pe linia I. Venea un domn sublocotenent de la plutonul I. Eu eram la plutonul II. Venea și ne lua pe noi. Îi spunea sublocotenentului nostru: „Ne dați din plutonul II

grupa I – eu eram în grupa I. Trebuie să minăm” Mergeam și minam, puneam mine de tancuri. Unde trebuiau să treacă rușii cu tancurile. Și rușii trăgeau cu trasoare. Și ne vedeau, ne observau pe noi. Și-apoi ne luau la fugăreală, vreo 3-4 km cu brandurile (rușii). După ce trăgeau cu cartușele trasoare și ne vedeau pe noi. Până ce ajungeam în linia a II-a. Și pe data de 18 noiembrie, 1942 am fost rănit. Și pe 19 am plecat de acolo. Ce-a zis sergentul – domnul sergent Arcadi de la Vadu Moldovei: „Măi, Paiu, tu și cu un sergent de la Bacău te duci la noapte de santinelă la domn maior Lisinschi. (El era în bordei, îmbrăcat cu mantaua cu tohoarca pe el, cu căciulă pe cap). De la ora 9 te duci și stai până dimineață acolo de santinelă.” Și m-am dus cu băiatul acela – dom’ maior Onuță avea sobă cu lemne, făcea foc. „După ce stai o oră afară – mi-a zis el, intri înăuntru și iese băiatul celălalt.” Era frig în Rusia, în noiembrie, cum este la noi în februarie. Și așa am stat până la ziuă. Când s-a făcut ziuă ne-a spus: „Băieți, sunteți liberi.” Noi am plecat, el a rămas acolo. Batalioanele, regimentul nostru IV pionieri (erau patru batalioane: 7, 8, 14 și 54; eu eram la batalionul 54) – plecase de acolo regimentul pentru că îi luau rușii prizonieri. Nouă ne era foame. Nu mâncasem trei-patru zile nimic. Aveam o cutie de miere de albine și o bucată de pâine nemțească din aia, neagră. Și eu ce-am zis când am plecat de acolo cu bâlciul (era o

pădurice acolo unde eram noi, în linia a II-a), hai să mergem în păduricea aceea, pe unde au trecut ai noștri. Și în păduricea aceea erau rușii. Au apărut două avioane de vânătoare. Noi ne-am trântit jos la pământ. Aveam o mână de surcele strânse ca să încălzesc ceaiul. Am venit cu surcelele strânse subsuoară și le-am lăsat jos. Când le-am lăsat jos, am mai mers oleacă. Gloanțele veneau pe lângă mine și peste mine și pe stânga și pe dreapta. Și mă trezesc cu manșeta de la manta ruptă, spânzura. Glonte mi-a trecut prin mână (pe lângă scafoid) și mâna îmi atârna. Arma era în bandulieră la mine și cu masca, și casca. „Țin-te tare, ține tare.” Ce să țin tare, eram doar eu cu Tatăl ceresc. Și vine alt glonte. Mi-a intrat prin spate și a ieșit prin față. Am avut noroc că a fost pe partea dreaptă. Dacă era prin partea stângă, acolo mă mâncau șobolanii. Am ieșit de acolo. doctorii îmi spuneau: „Țin-te tare, ține tare.” Am ieșit de acolo și am găsit o căruță de la artilerie care avea un cauciuc rupt. Soldatul o lega cu ceva. L-am rugat: „Măi camarade, ia-mă și pe mine.” „Du-te încolo” s-a răstit el la mine. El nu știa cum să plece el de acolo. S-a mai gândit el un pic și m-a luat. M-o legat frumos în trei locuri, m-o pus în căruță, pe lada căruței. Era căruță cu doi cai cu covetură. Și am mers până către seară în comuna Gromki, raionul Kaminski. Am mers până seara la Balanța de Vigi. Am ajuns seara și acolo, într-o hală erau 5-600 de

răniți într-o hală mare. Erau pansați și aveau pături. Mi-au rupt cămașa de pe mine, pentru că nu puteau să o scoată. M-au pansat la mână, la piept, mi-au dat

Nică PAIU, acasă, 2019

o căniță de ceai, o feliuță de pâine. Am stat pe saltea, acolo, lângă un rănit. Mă durea foarte tare, nu mai

puteam. Stând acolo mi s-a făcut foame. Mă duc la o rusoaică. Era în sat, în comună. „hazaikišto” „davaï troski molokov” – „n-are vacă, n-are lapte”, „n-are coroabă”. Am mers la altă casă. Ne-o dat o căniță de lapte, o feliuță de pâine. Am venit la Bolancea. Era un drum mai sus în Bolancea. Acolo a venit o coloană de șase tancuri nemțești. Am avut noroc că s-au oprit acolo. (Unul din tancuri avea șenila defectă și necesita reparații.) Stând acolo, ce fac? M-am suit pe tanc.

R: Te-au primit nemții pe tanc?

N.P.: Da, m-au primit, n-au zis nimic. Tancul care era defect a rămas acolo. M-am suit pe tanc și am mers cam 20-30 km cu tancurile acelea. Pe drum, un colonel de-al nostru a oprit tancurile. M-am dat jos de pe tanc, ei au făcut poziție să oprească rușii.

R: Câți români erați acolo?

N.P.: Eram mulți. După ce ne-am dat jos am așteptat o mașină mare cu o remorcă cu două roți. Era legată cu funie. M-am suit pe ea. Nu m-am putut sui sus în mașină, eram rănit. Am mers cu chisonul acela, până ce la un moment dat s-a rupt frânghia. Am căzut într-o râpă cu tot cu chison. Am ieșit târâș până ce a venit altă mașină. Eram singur. Eu și cu Tata Ceresc. Am mers cu mașina cealaltă până la un punct sanitar nemțesc. Am mers la doamna doctor de acolo. era o nemțoaică. Am întrebat-o de un spital, unde să merg, dar nu a înțeles. Când am întrebat-o

de lazaret a înțeles. Era unul la 500 de metri. Am mers ușurel, dar când am ajuns, fix în acel moment a sunat telefonul să plece de acolo pentru că veneau rușii. Au încărcat răniții iar pe mine m-o luat o mașină nemțească. Am ajuns la un atelier unde niște băieți ruși făceau pâslari. Erau cam 10 băieți ruși. A venit altă mașină care a luat santinela de acolo. Eu am rămas cu rușii. Ei erau dezbrăcați, în maiou, în chiloți, cu capetele goale. Aveau mâncare, niște varză tocată. Eu stăteam la ușă, am încercat să fug de trei ori. Credeam că or să mă omoare. Ei se temeau de mine să nu am vreo grenadă la mine, eu mă temeam de ei. Am stat până la ziuă. Am stat să fug de trei ori

de acolo dar ei strigau: „Ciolovec, idi suda! Ciolovec kaput, harașo!”. Adică era bine că eram rănit.

R: De care localități îți aduci aminte? Satele pe unde ai fost sau localitățile apropiate de acestea.

N.P.: Nu le cunosc. Noi am stat pe poziții, n-am umblat să vedem comunele, să vedem satele, să vedem orașele. Noi aveam misiune pe poziții; noaptea pe linia întâi, ziua pe linia a doua.

R: Vreun nume de ofițer ți-aduci aminte?

N.P.: Domnul sublocotenent Aonofresei. Era de la Rădășeni, comandant de pluton. De la Făl(ti)ceni. El era mai mare ca mine cu 4-5 ani. a fost pe frontul de la Odessa în 1941. A fost și rănit, dar nu l-a clasat. A fost înrolat din nou. Era comandantul meu de pluton. La Cernăuți era general Caraonț – șef de divizie. Dragalina era șeful lui. La Cernăuți au fost 12 regimente. Toate felurile de armă erau acolo.

R: Dar de la Cernăuți la Don este o distanță cam mare. Cum ai scăpat de acolo de ai ajuns acasă?

N.P.: Cum am ajuns? Ne-au dus la un aeroport nemțesc cu 15 bordeie cu paie unde aveau foc înăuntru. Erau 15 ostași în fiecare bordei. Am stat 6 săptămâni acolo, flămând. O gură de pâine n-am avut să bag în gura mea. Pâine nu era, mâncare nu era, doctor nu era. Am găsit două grămezi de cartofi îngropate de ruși. Am găsit o cutie de conserve și cu puțină zăpadă, fierbeam pe două bucăți de fier. Șase săptămâni am trăit din cartoafele acelea. Am găsit

grâu netreierat, spicele erau negre. Puneam pe foc spicele să se coacă, le frecam în palmă și le mâncam. Eram negru de tot pe față. Șase săptămâni n-am avut altceva să băgăm în gură. Eram 1000 de răniți acolo, nu puteau să ne scoată pe toți, aveau numai două avioane. Lângă noi era o cortină nemțească unde veneau seara două mașini cu răniți. Dimineața dintr-o mașină erau toți morți. Prizonierii făceau gropi, îi târau de cap și dădeau pământ pe ei. La șase săptămâni am avut noroc și m-au scos de acolo.

După bătălia de la Stalingrad, moarte, morți...

R: Din locurile acestea, ai avut tovarăși? Îți mai amintești băieții care au scăpat?

N.P.: Da. Era de la Bacău unul Sofinski Ion. Camarad, soldat care era cu mine în grupă. Din Soci era Dascălu Mihai. A murit acum doi ani.

R: Rușii v-au găsit acasă, când au venit?

N.P.: Ne-au scos din încercuire și ne-au dus la o gară. Era plin de păduchi. Dacă stai în paie și nu ai îngrijire – nu aveam voie să aprindem focul. Erau păduchi cum îs păduchii de porc. Mă rupeau de nu mai puteam. După șase săptămâni, ne-au scos acolo cu avionul, am suferit, ferească Dumnezeu. Ne-au dus la gară. S-a format o garnitură de tren. 60 de vagoane au fost. În trei locuri au fost trimise acestea: 20 de vagoane de răniți au fost duși la București, 20 la Iași și 20 de vagoane la Odessa. Eu am rămas în spital în Odessa. M-au internat acolo în spital: tratament, mâncare, pastile, îngrijire. M-am făcut gras și frumos și la șase săptămâni am ieșit din spital. M-au îmbrăcat cu uniformă militară nouă. Și am venit acasă.

R: Erai la Odessa când evreii au dinamitat comandamentul românesc?

N.P.: Eram, dar nu știu. Am ieșit din spital. Am venit acasă. Părinții mei trăiau: tata, mama. Noi am fost 11 frați acasă la mama. Eu am făcut doi ani de armată și doi ani de premilitară. Am făcut 5 ani de armată. Făceam toată săptămâna treabă la tata și la mama iar duminica, în loc să mă odihnesc – aveam o pușcă de lemn și mergeam la pregătire. Tata era

soldat acasă, mama era evacuată la Bălănești... Când am venit acasă, m-am prezentat la Cernăuți la Biroul mobilizării de la unitatea mea. Acolo era domnul adjutant Rotaru: „Ai venit măi Paiu, măi? Unitatea te-a dat lipsă, măi. Ori mort, ori prizonier.” N-am fost nici mort nici prizonier, mai rău ca prizonier. M-or luat în evidență, apoi mi-au dat drumul acasă de la Cernăuți. Foaie de drum, hrană pe două zile. Am venit acasă. Când am venit acasă, război tot mai era. Am stat o lună de zile și apoi mă prezint la Cernăuți, la unitate. Pe mine m-au dat la compania de depozite. Asta era în 1943.

R: Mai am niște întrebări: cu ce arme ai luptat pe front?

N.P.: Cu ZB-uri. Cu mitraliera n-am tras. Am avut grenade.

R: Dar în 1944, când s-a rupt frontul de la Iași, unde erai?

N.P.: Eram în Oltenia. Acolo am fost concentrat șase luni de zile. Aveam un sublocotenent din Dolhasca – unul Roșu. Eu aveam carnet de drepturi cum am fost lăsat cu procentaj de 20%. Aveam procesul verbal și carnetul de drepturi la mine. Sublocotenentul mi-a spus: „Tu n-ar trebui să fii aici. Tu faci în locul la altul. Mâine mergem la Biroul Mobilizării. La Piatra Olt.” Acolo mi-a dat Ilisei, adjutantul, un serviciu. Acolo am făcut șase luni de serviciu. Duceam pâine la oșteni, la familii.

Soldații erau aici și la Romanați, acolo erau familiile lor. Și luam pâine de la brutărie și duceam pâine în Piatra Olt, Brâncoveni, Văleni. Și locotenentul a mers cu mine la Biroul Mobilizării și am aflat că Iașul era ocupat de ruși. Am mers la Bălănești la familia mea. Am venit acasă și mi-am căutat de treabă. Am doi copii și nepoți, strănepoți..... 10 de toți

R: Îți doresc sănătate și să te ocupi de ei.

N.P.: Să dea Dumnezeu.

(4 iunie 2019, Soci, jud. Iași)

6. NECULAI N-A FOST ÎN LINIA I, MĂRTURIE LA 100 DE ANI

Reporter: Ne aflăm la Mădârjești în locuința domnului Neculai Mocanu. 100 de ani fără câteva zeci de zile. Bună ziua. Am înțeles că ai făcut puțină armată, la viața dumitale.

Neculai Mocanu: Bună ziua. Am făcut din 1941 până în 1945, când am fost lăsat la Vatră ca militar în termen. Eu am fost doar până la Tighina. Am mai fost la artilerie, la o baterie de tunuri pe roți de lemn.

R: Trase de cai?

N.M.: Nu, aveam mașini de tip Marmont, englezești. Dar bateria era de calibru 75,6. Am stat la Tighina din 1941, până în martie, 1945. De la Tighina ne-au mutat în comuna Obreja, județul Hunedoara. De acolo am fost duși pe front: Ungaria, Cehoslovacia. Am stat până în iunie 1946 când am fost lăsat la vatră ca militar în termen.

R: Dar pacea s-a încheiat la 9 mai 1945.

N.M.: Da, la 9 mai. Eram în Cehoslovacia când a capitulat Germania. O bucurie pe bieții soldați, de nemaipomenit în noaptea aceea. Ne-au dat drumul și am venit în concediu nelimitat.

R: Ai fost angajat militar?

N.M.: Da. Și în 1951 au luat comisariatele militare de tip rusesc și am fost chemat la comisariat la Târgu Frumos. Comandantul comisariatului era un căpitan. M-a chemat de acasă cu ordin și am crezut că mă concentrează. El mi-a luat o declarație dacă vreau să mă angajez în armată. „Domnule căpitan, eu mă angajez, mi-e dragă armata, abia am fost lăsat la vatră. Dar sunt în vârstă: aveam 32 de ani.” Mi-a zis că nu-i nimic. M-a chemat și m-a angajat.

R: Câți ani ai stat la comisariat?

N.M.: La comisariat am stat până în 1972. În septembrie 1972 am fost trecut în rezervă ca fiind un pic bolnav și un pic cam în vârstă. Dar tocmai venise un ordin. Că militarii care au peste 52 de ani și peste

25 de ani de armată pot fi trecuți în rezervă. Eu am și făcut raport.

Neculai Mocanu

R: Să ne întoarcem un pic la perioada din timpul războiului. Ce făceai dumneata la artilerie?

N.M.: Eram serviant la tun și apoi am fost trecut la cancelarie.

R: N-ai tras la tun? Ce fel de tunuri aveai?

N.M.: Nu, n-am tras. Aveam tunuri de origine cehoslovacă. Aveam patru tunuri achiziționate de armata română. Abia se înființase artileria antiaeriană în armată. Aveam tunuri mari de 75 de mm. Erau tunuri grele, de 3000 de kg un tun. La Tighina am avut tragere și noaptea. Dar în zadar.

R: Urmăreați avioanele, nu? Întâi trăgeați după cele sovietice, apoi după cele nemțești?

N.M.: Da, trăgeam după avioane. Rușii în special ne căutau. Am tras cu tunul dar n-am doborât nici un avion. Tunurile băteau până la 8 km antiaerian și 13 km terestru. Erau tunuri mari. N-am nimerit nici un avion, acestea erau la 10 000 de metri.

R: Dar obuziere de 120 ai văzut? Câți oameni serveați un tun?

N.M.: N-am plecat de la Tighina trei ani de zile, n-am văzut nimic altceva. La un tun erau 10 servanți. Bateria avea un efectiv de 100 de oameni. Erau 4 tunuri cu aparate centrale, cu puști mitraliere.

R: Apoi ai mers la cancelarie? Era mai bine acolo ca la tun?

N.M.: Am mers la cancelarie ca furier. Acolo până ce am învățat am luat bătaie de la comandant pentru că nu știam rostul hârtiilor, a dosarelor, a ordinelor. Dar eu eram obișnuit la tun. Mai bine o duceam la tun decât la cancelarie, acolo în fiecare zi luam bătaie. Când venea comandantul îmi zicea: dă-mi dosarul cutare. Mă băgam cu capul în dulap, nu știam ce dosar să scot. „Ia vină încoace”: poc poc! În fine, am reușit și am scăpat.

R: Decorații ai avut?

N.M.: De vechime nu pentru victorie. După ce am terminat armata mi-am cumpărat grădina aici. Din Bălțați făceam naveta la Iași, la Târgu Frumos.

R: Din comună a luptat cineva la Cotul Donului?

N.M.: Nu știu. Bateria mea a fost la Tighina și de acolo am fost duși când s-a rupt frontul la alte baterii care au fost în Cehoslovacia și în Ungaria.

R: Deci ai luptat și cu rușii și cu nemții. Cine au fost mai de treabă?

N.M.: Păi cine să fie? Nici unii. Am avut noroc că au capitulat nemții și s-a terminat războiul.

R: Mulțumesc, Neculai Mocanu. Și îți doresc să fii la fel și peste 5 ani când voi veni să-ți mai iau un interviu.

N.M.: Să trăiești. Mulțumesc.

*(Duminică, 1 sept. 2019,
Mădârjești-BĂLȚAȚI-Iași)*

7. REMEMORĂRI DUREROASE – ca amintiri de LA FAȚA LOCULUI – de Gheorghe Voiculescu, cu câteva luni înainte să facă suta...

Reporter: Trebuie să fac o introducere. Mă aflu în casa unui veteran de război. Voiculescu Gheorghe, din Bârlad. Un om născut, la ce dată?

V.GH.: La 14.04.1920.

R: În curând veți face 100 de ani. Felicitări și vă rog să mă invitați la aniversare. Unde sunteți născut?

V.GH.: Sunt născut la Cârja, dintr-o familie în care și tata a făcut primul război. Și el, ca și mine a fost prizonier. El a fost la nemți, eu am fost la ruși.

Pe front am fost de la început până la armistițiu. Și nici n-am știut când s-a încheiat armistițiul. Eram pe front, pe poziție.

R: Știi unde erai?

V.GH.: Da, știu. Eram pe frontul Iași Chișinău. Pe unde ajunseseră rușii.

R: Pe la Tătăruși s-a spart frontul.

V.GH.: Nu-mi aduc aminte localitatea dar știu că eram pe linia Iași-Chișinău. Când s-a încheiat armistițiul noi eram pe front și nu auzisem pentru că nu aveam radio.

R: Dar oricum nu vă spuneau, pentru că aveți grade inferioare. Ce grad aveți atunci?

V.GH.: Sergent major. La infanterie. La 12 Dorobanți am făcut. Compania 12 de mitralieră. Prima dată a fost comandant de companie căpitanul Simionescu Sava – care a fost și este și acum eroul Bârladului. La compania a 12-a prima dată. Pe urmă am fost vărsat la compania de branduri.

R: Ați spus că ați făcut armata la Bârlad. Când v-au luat de la Bârlad și v-au trimis pe front? După ce au trecut Prutul sau mai târziu?

V.GH.: Mai târziu. Ce s-a întâmplat: de la începutul războiului am spus că am fost la batalionul care a rămas în spatele frontului. N-am fost cu acele care au plecat pe front, deci la campania de la Țiganca până la Fălciu nu am fost. Noi am luat parte din toamna în care regimentul nostru a ajuns la

Odessa, cum a mers prima campanie, așa cum spuneam, s-a retras pentru refacere. S-a refăcut regimentul 12 până în primăvara lui 42.

R: Dar ați fost într-o localitate de lângă Odessa, înțeleg eu, nu chiar în Odessa?

V.GH.: Regimentul a mers în prima campanie de la Țiganca la Odessa. Toamna s-a retras prima companie – regimentele care erau descompletate pentru refacere și au rămas regimentele mai proaspete. Eu nu eram acolo. eu am ajuns în Odessa după ce frontul ajunsese mai departe.

R: Dar ai trecut de Odessa către Cotul Donului?

V.GH.: Păi eu la Cotul Donului am luat cu adevărat parte la lupte. Am plecat de aici din Bârlad, îmi aduc aminte, în primăvara lui 42. Ce s-a întâmplat la Odessa, s-a întâmplat în 41 – până toamna. Regimentul s-a retras pentru refacere. Ne-am refăcut pentru 42. În 42 îmi aduc aminte că era aproape de Sf. Ilie, în 20 iulie, când ne-am pregătit de plecat în Cotul Donului. Am plecat din cazarmă, noi eram aici la Bârlad. Ne-am pregătit și țin minte că până la gară plângea toată lumea dar noi râdeam și eram veseli. Ne-am suit la tren și am trecut Nistrul și am mers până într-o gară – Stalino – țin minte. Încolo erau liniile stricate și noi am mers pe jos, aproape trei săptămâni. Nu prea am avut mult până la Stalingrad.

Gheorghe VOICULESCU, acasă, 12 sept.2019

R: Dar de la Stalino la Stalingrad este o distanță mare.

V.GH.: Cam 1000 de kilometri. Am stat încartiruiți în două sate. Când am ajuns eram la aproape 20 de km de linia frontului. Acolo ne făceam adăposturi că trebuia să stăm mai mult. Am stat până într-o seară când s-a rupt frontul și ni s-a zis că trebuie să plecăm. Am plecat direct la front, în apropiere. Pe drum era un sătșor unde am stat, unde era un post de prim ajutor.

R: Ce însemna „adăposturi”? Erau bordeie de bârne? Aveați lemne la dispoziție?

V.GH.: Acolo unde am stat până să ajungem la front, am stat ca în România, eram cartiruiți la sat. S-au întâmplat multe lupte, erau destule, dar nu lupte mari. Până când am ajuns la 20 km. După cum

am spus, regimentul nostru se plasase într-o comună unde se spunea că vom sta mai mult. Într-o seară s-a anunțat că s-a rupt frontul și ni s-a spus că două companii sunt prinse de ruși acolo, la front, iar noi trebuie să plecăm imediat. La miezul nopții ne-am suit în mașini, am mers numai noaptea pentru că era aviația care ne descoperea și am ajuns până în apropierea frontului; noi eram curioși când veneau răniții cu târgi. Le puneam întrebări ca cei curioși.

R: Voi erați pe jos, înțeleg. Cei care veneau cu răniți erau sanitarele. Mașini sau și căruțe?

V.GH.: Noi aveam și căruțe de ale noastre, care erau cu proviziile de la bucătărie. Când am ajuns acolo, în apropierea frontului, ofițerii au ajuns la postul de comandă pentru informații. Au plecat toți, am rămas mai puțini. Ni s-a dat ordin să nu rămână un soldat la suprafață pentru că era aviația, să ne facem adăposturi. Ne-am făcut adăposturi. Nu tranșee, gropi. Ca să ne facem tranșee trebuia muncă, fiecare am scurmat gropi în care ne-am băgat să nu se vadă la aviație. Atât timp cât am făcut adăposturile, ofițerii, comandantul de companie era locotenentul Gănescu. Am spus prima dată că am fost la compania de mitraliere. Căpitan de companie l-am avut pe căpitanul Simionescu Sava – este recunoscutul erou al Bârladului – dar a murit. A fost făcut colonel. Însă acolo am fost cu compania de branduri de 120, toți aparținând de 12.

R: Cu ce transportați afeturile, pentru că erau grele?

V.GH.: Brandurile de 120 erau artileria – aveau cheson și erau transportate cu cai, nu mergea cu spatele ca alea mici. Și au venit ofițerii și ne-au spus: am luat în primire sectorul care trebuie apărat la punctul Kletskaia. În dreapta noastră era regimentul 2 Roșiori.

R: Cavalerie.

V.GH.: Da. Și 19 Caracal infanterie. Iar în stânga noastră era tot o localitate Serafimovici, așa îi zicea. Noi eram în fața Kletskaei. Acolo era punctul. În stânga era Serafimovici care era regimentul 25 infanterie Vaslui. Cu dâșii comunicam și în dreapta era 19 Caracal. (comentează fotografia de mai jos, scenă de luptă).

R: Ați intrat în Kletskaia? Ați ocupat-o?

V.GH.: Nu. Eram în afara Kletskaia. Kletskaia era mai mult peste Don, cum îmi aduc eu aminte.

R: Dar Donul era greu de trecut, este apă mare. Podurile erau stricate.

V.GH.: Era înghețat atunci. Era în noiembrie. Și tancurile treceau pe Don. Dar la Kletskaia noi eram așa cum ar fi Bârladul aici, la baza unui deal pe care stăm noi. Atât eram cam la 1-2 km. Aveam un izvor unde ne duceam să luăm apă, de pe deal, care încă nu înghețase. Acolo veneau și ruși din vale, de la Kletskaia. Lupte am avut înainte de asta, nici nu mai țin minte. Am avut lupte, am fost rănit, nu mai ții data minte, am fost luat.

R: Unde ai fost rănit?

V.GH.: La șold. Și acum mai am semnul. Am avut o schijă, mi-au scos-o la spital. Acolo eram împreună cu alt ins, am fost răniți amândoi. I-am uitat numele. Apoi am fost dus la Șahtî, un sat unde era un spital și un doctor neamț. Eu am fost oprit în Șahtî în spital și prietenul meu, pe care am uitat cum îl cheamă, a fost rănit mai greu și spuneau că a fost dus în Polonia. Spunea că îi ducea pe cei răniți mai grav. Eu am fost rănit mai ușor, am stat 10 zile, după care am fost trimis înapoi la poziție.

R: În Șahtî? La câți kilometri erați de la spital la front?

V.GH.: La 3-4 km, nu era departe. Un sat mic și era acolo o școală care fusese transformată în

spital. Doctorii erau nemți. Eu am stat mai puțin de 10 zile, apoi am fost trimis întâi la regiment. N-am mai găsit loc la compania la care eram și am găsit un loc la o companie de infanterie.

R: Până ce îți vei aduce aminte de satele prin care ai trecut și ce ți s-a mai întâmplat, să-mi povestești, te rog, despre echipamentul militar din acea vreme.

V.GH.: Am stat foarte prost. Am plecat din țară așa cum am spus din iulie, eram cu echipamentul de vară. Nu aveam nici izmene pe noi, am stat doar cu chiloții toată iarna. Dar am primit mai mult ajutor din țară, prin poștă. Când primeam mâncare acolo veneau și pachetele. În pachete erau și câte o carte poștală unde scria de unde venea pachetul. Scriai de primire și cartea poștală pleca înapoi.

R: Ați spus că erați prost echipați chiar de la Bârlad. În linia întâi aveți caschete metalice?

V.GH.: Natural că da. Echipamentul era cam prost. Aveam haină subțire, la început și din țară, îmi aduc aminte și acum, am primit două pachete. Unul trimis de o fată din comuna Reditu, un pachet cu ciorapi, un pulover, mănuși și mai aveam o boandă pe care am primit-o de la unitate. Pantalonii erau subțiri. Cu ce am plecat din țară, cu aceea am stat. Bocanci și oghiele, ciorapi.

R: De care pușcă aveți în dotare?

V.GH.: ZB-uri.

R: Dar dumneata ai fost și la branduri. Ai tras cu brandul? Cu tunul de 120?

V.GH.: Eu am fost la specialități, mai mult telefonist. Am fost mai mult observator cu luneta Bush pe care o săltai din tranșeu deasupra. Acesta era echipamentul. La observator, unde am fost am avut și un cojoc – pentru că era iarnă. Acelea au rămas acolo.

R: Am înțeles că atunci când s-a rupt frontul au intrat rușii cu tancurile și au bătut bine cu Katiușele.

V.GH.: Domnule profesor, eu îmi aduc aminte că la început când am primit vestea că două companii de ale noastre au fost prinse de ruși, primul atac de care îmi aduc aminte era cel în care am scos acele două companii dintr-un regiment, care erau prinse de ruși.

R: I-ați salvat din încercuire.

V.GH.: Și aici iar o să spun un adevăr de nu prea sună bine. Că noi când ne-am dus dintr-o dată înfuriați și cu ofițeri care erau plini de teorie dar nu făcuseră practică și ne-au băgat în luptă. Iar a doua zi când am eliberat acele două companii, colonelul Dumitriu Stelian, comandantul regimentului a chemat ofițerii la comandament ca să le spuie de bravura pe care au făcut-o. Și se îngrămădeau să plece să se ducă la comandament – postul de comandă, cum îi spunea, a regimentului, de bravura care s-a făcut. Și acolo am auzit că li s-a cerut

răspundere mare pentru că s-a făcut prea mare pierdere, și i-a luat la roată, înainte de a-i felicita, pentru că se făcuse prea mare pierdere pentru compania pe care au scos-o. Aici nu știu dacă sună bine, că în loc de bravură i-au luat la roată că erau ofițeri fără experiență. După aceea nu s-a mai făcut așa ceva.

R: Aș vrea să vă întreb: păduchi aveți?

V.GH.: La început nu am avut, dar pe urmă am avut destui. Am avut pentru că nu ne-am mai tuns, nu ne-am mai bărbierit, care nu făcuseră. Dar se încălzeau cu noi, era frig, era iarnă rusească și Donul înghețase de treceau tancurile. Domnule profesor, noi am avut și o situație acolo cam după ce s-a făcut primul atac, de am scos companiile se întâmpla că aveam atacuri. Se întâmpla că: ne atacau rușii, îi respingeam, atacau ai noștri, ne respingeau. Ne-am cam foit pe malul Donului un timp.

R: De partea europeană a Donului.

V.GH.: Dincolo era mai mult Kletskaia, erau mai mult rușii. Noi vorbeam ca pe front. La ei nu se auzeau ziua mai nimic, puține atacuri am avut ziua. Mai mult noaptea se auzeau vorbind, hodorogind. Și noi vorbeam: Rușii se retrag, dar nu a fost așa. A fost că până la 19 noiembrie...

R: Asta voiam eu să aud, că până la 19 noiembrie dumneata erai în satul acela mai mic?

V.GH.: Nu, eram pe poziție. Se făcuse rana. Ca să spun și ceva așa, despre mine. Prima dată când am venit de la acel spital nu am mai găsit compania noastră și m-a repartizat la altă companie, chiar a doua zi am avut un atac cu rușii, cam cum este dealul din fața casei. Și eu în a doua zi când venisem din spital m-am foit, rana își dăduse drumul și mă făcusem numai sânge. Și mi s-a spus: „Măi, dacă ești rănit, este un colhoz care este mai aproape de poziție, acolo vei merge cu sanitari de-ai noștri.” Sanitarii aceia m-au luat și m-au adus la compania unde am fost repartizat după ce am ieșit din spital. Acolo când am ajuns la acel colhoz, acesta era tot pe poziție, tot pe front. Erau câteva case unde se strânseseră câțiva răniți. Și era o șosea care venea din Stalingrad pe lângă colhoz.

R: Ce fel de teren era? Deal, câmpie?

V.GH.: Era un deal, era cam întins. M-au primit acolo. Erau doi sanitari care așteptau o mașină să oprească, ca să suie răniți. Erau acolo la colhoz, nu puteam să-i număr, dar erau cred că 100 de răniți. Erau în case. Așteptau ca din moment în moment să vină cineva să-i ia și să-i ducă la spital.

R: Țipau, gemeau? Unii erau mai grav?

V.GH.: Fiecare în legea lor. S-o întâmpnat că cineva a făcut semn la o mașină nemțească, mare, plină cu militari nemți și cu remorca plină de motoare – pradă de război din Stalingrad. Ei se

refugiau pe la șoseaua aia care trecea pe la colhozul acela. Au anunțat răniții să iasă, au făcut semn la mașină, mașina s-a oprit, dar cei care s-au înțeles cu nemții au spus că numai în remorcă pot să se urce câțiva răniți, cam cât vor încape. Mașina era plină cu armată nemțească. Erau doi infirmieri români, de-ai noștri, pe care îi primea în remorca aceea. Am ieșit și eu cu o parte din răniții care puteau să meargă. Erau răniți grav. Eu am avut o idee, să nu mă înghesui în remorcă – Dumnezeu mi-a dat-o. I-am lăsat să intre pe cei mai grav. Au intrat până ce neamțul a strigat „Halt!”, nu mai încăpeau. Au închis remorca. În mașină nu era voie pentru că era armată nemțească. Eu, acum am făcut într-o glumă. Am spus: dar eu unde mă sui, deasupra? Cum era remorca aceea, avea prelată. Erau doi militari care dădeau ajutor răniților să se suie în remorcă. Unul dintre ei spune: ai curaj să te sui deasupra? Eu n-am mai zis nimic. Dacă puteți să mă ajutați încerc. Și m-am suit pe coviltir, era o prelată și stăteam ca într-o covată. Mă gândeam că dacă mă aruncă într-o parte, n-o să vie remorca pe mine. Am mers încet ca în carul cu boi în remorca aceea. Ei înăuntru și eu deasupra. Am ajuns într-o parte – unde era o râpă – un afluent al Donului. Dar nu știam că era înghețat. Eu eram deasupra iar dinăuntru țipau ăia, că erau răniți. Remorca și mașina au mers la deal unde a început să rapâge - să alunece. Și remorca a

tras și mașina. La vale, înapoi. Acum mașina – a condus-o șoferul, da remorca o luat-o în partea asta. Nu știu ce a fost că era zăpadă mare. Și m-o aruncat și s-a răsturnat remorca aceea cu toți răniții. Pe mine m-a aruncat la vreo 2-3 m, dar zăpada era ca o saltea, am venit în zăpadă – care era înaltă. Dar remorca a venit cu încărcătura peste răniți – acolo au rămas. Cred. Eu mi-am luat pușca și m-am întors înapoi – nu era departe, erau vreo doi kilometri. A doua oară când am ajuns la poziție, am fost repartizat la compania de branduri. Acolo am fost până la data de 19 noiembrie.

R: Deci la data de 19 dumneata erai la branduri – adică băgai brandul acela și dădeai drumul cu aruncătorul de branduri?

**Aruncator de grenade calibrul 60 mm
în poziție de tragere la Cotul Donului**

V.GH.: ...dar eu am fost aproape tot timpul la observator. Cu lunetă, busolă, alt fel de aparat, aveam acolo la observator. Eu eram chiar pe linia întâia.

R: Trăgeau cu brandurile sau cu tunurile?

V.GH Artileria era separată.

R: Românii și nemții nu aveau tancuri? Când au năvălit rușii cu tancurile, v-au prins descoperiți, pe toți.

V.GH.: Am avut noroc cu o companie tot de la 12. Noi cei de la 120, cu brandurile nu aveam nici un efect, să batem în tancuri. Noi nu aveam decât ZB-ul. Aceea era arma noastră. Deci nu prea aveam cu ce să tragem în tunuri. Am avut un subofițer de la compania noastră, un subofițer Popa Iftime, care a tras... săracii. Am avut un pluton de la compania de anticar care ne-a susținut. Avea 4 tunuri. Dar tunuri vechi de antitanc. N-avea efect. Erau tunuri vechi. Și după 2-3 zile am văzut ce înseamnă arma cu efect. A venit o mașină nemțească contra tancurilor, al cărui atac avea efect. Noi până la 19 noiembrie n-am prea avut lupte mari. Cum am spus, atacam noi, îi duceam până în Kletskaia devale, după aia ne retrăgeam când auzeam că încep să atace. Au fost hărțuiești și am stat mult acolo, până la 19 noiembrie.

R: Au murit mulți din camarazii dumitale acolo? Pentru că acolo se trăgea. Nu erau nimeriți?

V.GH.: Unul a murit. Hrițuc Mărgărint, caporal de la observatorul unde am fost. I-am mai

uitat. Noi ascultam mai mult noaptea, Kleskaia era mai în vale, noi eram mai pe deal și se auzea foarte bine noaptea zgomot, trâncăneală. Mai vorbeam și noi ca ostașii: „Măi, ce fac ăștia? Am auzit că rușii se retrag și noi o să înaintăm.” N-o fost așa. La 19 noiembrie a-nceput de la miezul nopții atacul. Dar așa cum am spus, în nopțile de dinainte se auzea trâncăneală, bocăneală în fiecare noapte. Ei au adunat artilerie. Cât au fost pe front, ca la 19 noiembrie nu a fost așa atac de artilerie. Rușii au avut artilerie. Cu altceva nu prea s-o lăudat ei da cu artilerie, da. Și ne-or bătut atunci, o-nceput atacul. Noi ce făceam? Dădeam ordin la branduri să tragă în față, ca să facă loc infanteriei să meargă. Așa era. Rușii tot la fel făceau. Și ei trăgeau întâi să curețe și pe urmă băgau soldații.

R: Da, dar asta însemna câteva sute de metri. Cu tunurile ar fi curățat kilometri. Ai idee câți au murit acolo din compania dumitale?

V.GH.: La 19 noiembrie, atunci când s-au apucat de la miezul nopții n-au mai conținut până dimineață. Domnule profesor, n-am avut, cât am fost în război atac ca acela. Ploaie de proiectile. Așteptam momentul morții. Nu s-a înțeles nimic din noi. Dimineață o mână de oameni am rămas acolo și ne-am retras în spate într-un sat unde au venit mai târziu trupe din 19 infanterie – 19 Caracal – care s-au contopit cu noi. Dar acolo unde eram, noaptea,

făcusem tranșee. Până dimineață nu mai rămăsese nimic din tranșeele acelea. Ziceai că au rămat porcii.

R: Tot cu branduri au dat?

V.GH.: Și cu branduri, și cu artilerie și cu artilerie grea.

R: Deci au curățat terenul înainte de a ataca. Și când au apărut tancurile? Sau nu le-ai văzut?

V.GH.: Cum să nu le văd, dacă ne-au „călărit”, au trecut în spatele nostru?!

R: Atunci te-au luat prizonier?

V.GH.: Nu, n-am căzut prizonier. Ne-am retras și a rămas în locul nostru 19 Caracal și cu 25 Vaslui și cu ceilalți care erau în dreapta. Noi ne-am retras, s-a luat după aceea o formă de organizare care să mențină rezistența acolo. am mers undeva unde o duceam mai prost ca pe poziție, ca pe front. Pentru că eram în stațiune, unde veneau trenuri cu muniție, cu alimente, cu ce era necesar. Noi ne retrăsesem și rămăsesem atât cât rămăsesem. Noi n-am rămas decât vreo 20 de inși din compania de 150 câți eram. Atât am rămas, ceilalți au căzut prizonieri și o parte au rămas acolo morți. Noi am făcut altă companie de adunătură. Iar am ajuns la vorba aceea că spun ce nu trebuie spus, că ne-au dus cu minciuna, ne face o companie și făceam instrucție, făceam prezentări. Făceam prezentări. Eram în spate, frontul rămăsese cu ce rămăsese acolo, ca să mențină poziția, noi cei din spate ne-am strâns cu

rezervele care rămăseseră. Noi eram o grupă și nu ne cunoșteam, ne întrebam între noi: „Cum te cheamă pe tine?”, „Dar pe tine cum te cheamă?”. Eram în momentul în care făceam cunoștință. Și ne-o dus așa vreo săptămână, două, nu mai țin minte și s-o zvonit că regimentele care aveau pierderi mari plecăm în țară. Începuse zvonul acesta. Frontul se stabilise cu ce rămăsese din unitățile care se formaseră acum. Noi eram acum mai în spate, dar era mai pericol, domnule profesor, în spate, că erau partizani. La front îl vedeai că era militar rus sau neamț și te fereai de el, dar acolo dacă era civil, stăteai de vorbă cu dânsul. Armătură rămăsese pe front, pe câmp și partizanii aveau armament de tot felul. Și dacă te întâlneai cu omul și era civil nu știai: scotea pistolul și noi eram mai noi. Acum eram puși să păzim de ei trenurile cu armament care veneau pentru că ei atacau aceste trenuri. Și era mai periculos ca pe linia I. și ne-au zis că o să plecăm în țară. Și așteptam de pe azi pe mâine mașinile care să vină să ne ia pentru că nu era nici o speranță cu efectivul care era. Nu eram organizați. Într-o zi, îmi aduc aminte, s-a anunțat că au venit mașinile. Cam 10 mașini blindate veniseră să ne ia să plecăm în țară. Eu aveam un locotenent din Cârja, nu era din unitate cu mine dar era și el pe acolo. Și îmi aduc aminte că am vorbit cu comandantul de pluton, (pentru că nu puteai să pleci fără să te învoiești): „Domnul locotenent, mă duc să

vorbesc cu dânsul, pentru că am ceva să-i comunic”, „Te duci, dar vii înapoi” – mi-a spus. Și am mers la el și i-am spus: „Domnule locotenent, plecăm cu mașinile acelea în țară”. El o știut probabil mai bine ca mine, că noi ne formaserăm vreo câteva mașini și ne-o băgat cu ele pe front. De asta spun că sunt unele care nu trebuie spuse. Eu acuma așa am pățit. Și ne-am suit la mașini și am mers cu mașinile cele, dar în loc să contenească bubuiala era mai tare. Ne întrebam: „Măi, noi plecăm de la front sau mergem la front?”. Am ajuns la o răspântie cu mașinile alea una după alta. Sublocotenentul care era, era un sublocotenent nou, nu mai aveam din ăia vechi, s-a dus să întrebe la răspântia asta care era răscruce de drum. Acolo era un ostaș care spunea: „Unde vrei să mergi”? – dădea îndrumări. Și șoferul s-o dus să întrebe unde este drumul, unde vrem să mergem noi, de informare. Sublocotenentul a venit de la mașină, la noi: „Mai este loc, dați-mi voie să merg și eu la voi.”– că noi eram numai trupa. I-am dat mâna și l-am suit sus. Când l-am suit sus o zis: „Voi ați văzut că a spus că ne trimite în țară? Ia uitate unde ne-a trimis” „Domnule sublocotenent, dar dumneata nu știi?” „Păi ne-or spus că mergem în țară”. Și ne-or dat drumul, au dat drumul la mașini. Ne-au parcat prin niște ascundături, prin niște râpi și ne-au debarcat acolo. Când am ajuns eram unde nu se rupsese frontul, frontul se rupsese pe unele locuri, pe

unele locuri nu se rupsese. Era un grajd de cai acolo. Am intrat în grajdul acela de cai, am stat acolo în noaptea aia, era cald acolo, cu toate că era frig afară, a doua zi ne-o scos și mergem pe pod, era un podiș deasupra, când ne-am urcat – organizați cum eram de la toate unitățile. Ne-am ridicat acolo, și acolo pe poziția aceea era tot o casă de colhoz și erau grămezi de muniție adunate de la front. Le adunaseră tot trupele care erau pe acolo. „Vă alimentați, luați armament de aicea, dar mai mult grenade.” Și ne-am înhămat cu armament. Eu aveam o pușcă mitralieră. Am început atacul și l-au rănit pe sublocotenent. Îmi aduc aminte, că i-am spus eu: domnule sublocotenent, sunteți rănit, el nici nu văzuse. L-au rănit așa cum l-au rănit. Am mers și i-am respins pe ruși, vreo doi kilometri i-am fugărit, dar să vezi ce fel de fugăreală era. Că ei întăriseră pe unele locuri dar pe alte locuri nu întăriseră, că noi intrasem în încercuire. Și am intrat în încercuire și ne-am așezat pe poziție, am pus pușca mitralieră pe poziție, cu toți ceilalți dar frontul era de jur împrejur. Și mâncare nu ne-a venit vreo două zile. După vreo două zile ne-a venit niște fasole fiartă, pâine nu era nici vorbă. Eu îmi pierdusem gamela și aveam – nu uit cât voi trăi – o gamelă cu ulei de acela de uns pușca mitralieră, un fel de ulei mineral. Am aruncat uleiul acela, pentru că nu aveam gamelă și nu aveam cu ce lua ciorbă. A venit o bucătărie de-a noastră niște

Fotografie de familie

fasole și le-au fiert, dar pâine nu aveau de unde, eram ca în încercuire. Am mâncat fasolea aceea și eram să mor, pentru că era cutia aceea de ulei. Am stat acolo vreo două zile și am văzut că rușii n-au mai înaintat pe acolo, înaintaseră prin altă parte și ne-am hotărât să ne retragem. Când să ne retragem, la câțiva kilometri în spatele nostru erau rușii. Am stat încercuiți acolo până a doua zi de Crăciun – 10-15 zile unde ajunsesem noi cu înaintarea prostească. Într-o zi am văzut pe unul că venea și spunea că a intrat un cal și avem carne. Și o puneam și o frigeam pe acolo, așa crudă cum era, o mâncam. M-am dus și eu acolo unde îl tăiaseră și n-am apucat decât plămâni, atât am luat. Găsisem o gamelă nemțească și aceea era de aluminiu, mai groasă. Am pus în ea să

fac mâncare. Și acolo am stat încercuiți până a doua zi de Crăciun.

R: 26 decembrie 1942.

V.GH.: A treia zi e sfântul Ștefan. Și a treia zi de Crăciun – o țin minte cât oi trăi, am văzut că eram cam dezordonăți, eram încercuiți, ei ne țineau cam încercuiți. Acolo făcuseră frontul și pe noi ne țineau acolo. Ce-și spuneau ei, c-o să cedăm odată. Că vom termina muniția, mâncarea și o să ne predăm. Și am stat – nu mai țin minte, 2-3 zile. Într-o zi, cum stăteam în groapă, așa, și mai aveam un prieten – eu eram cu pușca mitralieră – întrebam pe ofițeri de ai noștri care umblau încolo și înapoi prin încercuire – asta era, asta se petrecea. Și nici unul nu putea să-ți dea un rezultat. Întrebam pe cine vedeam: un locotenent, un sublocotenent: „Domnule ofițer, ce facem?”. Acesta era rezultatul: nimenea nu știa. Ei ne țineau acolo ca să murim de foame și să terminăm muniția, să ne predăm. Și am văzut că la un moment dat, un ofițer strânsese 20-30 de ostași și îi organiza într-un pluton. „Măi, uite, ăla s-a apucat să organizeze, înseamnă că avem pe cineva.” Îi spui la acela care era lângă mine la groapă – eu eram cu pușca mitralieră – să mă duc să-l întreb pe sublocotenent. Dar eu nu cred că era sublocotenent de fapt, cred că se făcuse și el pentru că era mai cu inimă. Ei, o fi fost n-o fi fost, însă era acolo. și îl întreb: „Domnule sublocotenent, ce facem, ne mai

organizăm? Sau murim aici?”. El zice „Măi fraților, mai cu curaj. Știți că suntem încercuiți, rușii nu mai înaintează peste noi, așteaptă să ridicăm mâinile, ne țin să murim aici de foame. Ne-am hotărât să ne organizăm la noapte, să mergem să rupem frontul.”

R: Pe 26 decembrie.

V.GH.: Exact. Pe 26. A doua zi era sfântul Ștefan. De asta am să spun că toată viața o să țin minte această zi. Și acest locotenent a spus. „Mergem să ne organizăm. Om scăpa, ieșim. Dacă nu, rămâneți aici să moșteniți Rusia asta pustie.” Așa o zis acela. Dar ce se întâmpla: veneau mulți și îl întrebau dar fiecare făcea de capul lui. Care mai stătea sub comanda lui, care mai pleca, care nu mai venea. Era cam dezordine. Și eu când i-am spus: „Domnule sublocotenent (era cu galoane, dar nu-l cunoșteam), eu mai am un prieten și mă duc să-l aduc și pe el.” Când m-am întors la groapă am zis: „Măi Costică, uite cum organizează. Se spune că la noapte să ieșim și care om scăpa, om scăpa.” Căci așa a spus el cuvintele acelea pe care nu le uit. „Care om scăpa, om scăpa, care om muri, morți vom fi.” Dar Costică a meu zice: „Măi, de-acu tot morți suntem – suntem încercuiți”. El n-a vrut să meargă. Eu am luat pușca mitralieră pe care o aveam, de mâner și, am plecat spre acela; m-am uitat dacă vine după mine. O plecat și el după mine. Și m-am dus în grupul acela în care ne organizam. Ala când m-o văzut că m-am dus și cu

pușca mitralieră, curajos, măi băieți, a început să-i încurajeze pe ceilalți: „Uite, o mai venit o pușcă mitralieră. Mai avem patru și cu asta cinci. Ne-ntărim, mergem, facem.” Cu curajul acela. Dar eu îi spui: „Domnu sublocotenent, am pușca mitralieră, dar nu mai am muniție.” „N-ai nici o grijă, îți dau acum ajutor.” Și o strigat la unul – îmi aduc aminte – Racoviță: „Măi Racoviță, vino aici ca ajutor.” „Acela are – zice, doi saci de merinde pline cu muniție.” Încărcătoare de pușcă mitralieră. Și zice: „Uite ești cu el ca ajutor.” Și am plecat seara din satul acela. Am plecat organizați, deodată.

R: Cam câți oameni erați?

V.GH.: Cu sublocotenentul acela ne făcusem mai bine de 50-60 de inși, așa ne făcusem.

R: N-ai aflat cum îl chema pe sublocotenent?

V.GH.: Nu. Am mers cu el până ce i-am respins pe ruși, prima dată. Am ajuns la linia a II-a și ne-au respins și rușii și ne-au dus înapoi de unde am plecat, de unde plecasem, din satul acela. Când am ajuns în satul acela de unde plecasem, satul ardea în flăcări. Nu știu ce se întâmplase.

R: Dar oameni mai erau în sat sau numai armată? Copii, ceva?

V.GH.: Puțini, civili nu erau. Nu erau, n-am avut timp să mă mai uit, dar ardea. Mi-aduc aminte că cu casca în cap stăteam la o casă unde ardea și m-am mai încălzit un pic, că pusesem casca peste

căciulă, că era ger. Și sublocotenentul acela a pornit la atac a doua oară. Și a doua oară am atacat și am rupt – pentru că ne-am gândit că înapoi nu mai aveam la ce ne întoarce. Și am mers toată noaptea – asta era noaptea de sfântul Ștefan. Și mă gândeam: „Doamne sfinte Ștefane, ajută-ne să scăpăm.” I-am respins pe ruși – o linie, am ajuns la linia a doua. Nu ne gândeam să ne întoarcem, căci nu aveam la ce să ne întoarcem. Și am respins și a doua linie. Și am mers toată noaptea aceea și era lună și zăpadă, îmi aduc aminte lumina de lună. Am mers (peste) vreo trei, patru rânduri de ruși. Luasem mai mulți prizonieri decât eram noi. Se predau pentru că știam că suntem încercuiți. Și ei se predau – erau un fel de balamuc. Și am mers în noaptea de sfântul Ștefan până dimineață când s-or revărsat zorile. Îmi aduc aminte, când s-or revărsat zorile am ajuns la frontul nostru, la români.

R: V-au recunoscut ăia, sau au tras și ei în voi?

V.GH.: Nu știu de unde au avut informații că n-au tras până când am ajuns la dâșii. Prizonierii fugeau, că noi eram puțini și nu puteam să-i ținem. Poate ziceți că-s povești, dar eu țin minte că la ultima linie de ruși la care am ajuns, era zăpadă și se cunoștea care-i linia de front, că mai era câte o pată neagră de pământ. Și ziceam: „Doamne, Maica Domnului, să scăpăm și din linia aceea.” Când am ajuns la dâșii, ce s-o întâmplat. Erau puse

mitralierele cam la 20 de metri ca să tragă. Dacă spui la cineva nu te crede. Da să spun ce-o fost și acolo o mîncătorie: rușii erau beți toți, turtă. Erau turtă. Și noi când am văzut mitralierele – e mai pericol să fugi, că atunci te ia – scăpăm, nu scăpăm, ne-am dus până când ne-am încălecat pe mitralierele lor. Și ei erau chiori de beți și distrați acolo. Îi dăduse băutura. S-o întâmpilat și la noi, n-am timp să spun. Ne-au dat și nouă băutura de ne-au îmbătat. Asta era o prostie. Ca să ai curaj. Și am scăpat și i-am luat și pe ăia. Ei, dar ce mai țineam cont de dînșii? Care voiau mergeau cu noi, care nu... și am ieșit din încercuire după sf. Ștefan. Nu mai știu ce zi era, a treia zi de Crăciun.

Altă fotografie de familie

R: Nu-ți aduci aminte sat, comună? Departe de Kletkskaia?

V.GH.: Era departe de Kletkskaia unde rămăsesem noi acum. Distanța era mare. Noi acum nu mai țineam cont de Kletkskaia, cum ne-o dus cu mașinile acelea. Și am ieșit și am dat de unitățile noastre unde se stabilise frontul. Noi am trecut la refacere și pe urmă a venit cineva și ne-a anunțat că plecăm în țară. Am plecat în țară cu uniforma, cum eram. Îmi aduc aminte, am ajuns la Tighina, eram plin de păduchi și nebărbieriți și netunși. Și, zice – „Nu vă dăm voie să mergeți, trebuie ca la Tighina să fiți deparazitați, aici”. Trecusem la Tighina de stație – cam la vreo doi kilometri. Ne-o întors înapoi să ne întoarcem la front. Ne-au întors pe malul Nistrului. Ne-au făcut plutoane – câte 40, câte 40 – că eram mulți care am venit acolo, era trenul plin. Garnitura era plină de ostași. „Mergeți până în cetatea lui Ștefan cel Mare.” De unde a trecut trenul Nistrul, am trecut așa, ne-am dat jos. Eram încolonați pe plutoane. Lua unul comanda, unul doi trei, câți eram acolo. Și „Mergeți în cetate.” Am mers, am mers vreun kilometru până unde era cetatea. Nu se vedea nici o cetate. Am ajuns la o pădurice de salcâmi – nu erau salcâmi bătrâni și când am ajuns, așa era într-un loc unde te lăsai la subsol pe scări. Ni s-a zis: „Intrați în cetatea lui Ștefan cel Mare.” Era mai în pământ, așa. Cetatea lui Ștefan cel Mare, așa am

văzut-o acolo – în pământ, pe malul Nistrului. Am intrat acolo în pământ. Cazarmă era – cetatea asta. Lumină electrică. Ne-o deparazitat de cum am intrat. Dezbrăcați până la piele, băgat hainele în centură și la gât aveam matricola. Ca să cunoști pachetul. Nu știu ce fel de etuvă era, că au ieșit hainele ude. Umede oleacă erau, ca să poți să te îmbraci. Ne-or tuns din cap până... Barbierit și după aceea am trecut și ne-au dat pachetele de haine, ne-am îmbrăcat și după aceea ne-au dat direcția fiecare la unitățile noastre în țară. Am venit cu trenul, da nu știu, la Bârlad am venit direct. Ne-am împărțit cu trenul fiecare la unitățile la care aparțineam.

R: Și aici v-au organizat din nou și v-au adus pe linia frontului Iași-Chișinău.

V.GH.: Asta era în iarna lui '42 spre ,43.

R: În iarna lui '43, după retragerea frontului de Sfântul Vasile, știi, unde erai?

V.GH.: Acasă. Ne-a dat, îmi aduc aminte – nu știu cum era lumea aceea atunci, ce vă spui vă spui un adevăr. La unitatea de atunci s-a hotărât să ne dea o permisie de 4-5 zile. Și ne-o dat permisie de ne-am dus la țară. Cum ne-au deparazitat, domnule profesor? Hainele aveau lângă rever păduche lângă păduche. Dar erau morți. Și ne-au dat drumul acasă, mă gândesc că atât de înapoiată lumea asta. Cel puțin maică-mea s-a speriat că erau păduchii unul

lângă altul, deși erau morți. Și cusăturile, toate. Aveam două surori, fete mari și le-a pus și au ras cu cuțitele păduchii aceia. Dar nu știu cum le-o dat drumul de la unitate cu păduchii aceia. Și ne-au curățat acasă și ne-am întors la unitate.

R: Te aștepta cineva acasă în afară de mamă și surori?

V.GH.: Mai aveam un frate. Nu eram căsătorit. Însă am fost trei frați pe front. Unul mai mare ca mine a fost jandarm și unul tot în unitatea de 12 Dorobanți. Eu am fost întâi în compania de mitralieră și apoi de branduri și el a fost la pușcași. Trei frați am fost. Din război am fost câte trei acum amândoi sunt morți, numai eu sunt în viață.

R: Dar te rog să mai stai vreo câțiva ani pe aici, că mai este nevoie de dumneata.

V.GH.: Domnule profesor să mai râdem acum oleacă, cum zice cântarea aceea la televizor. Crește frunza, crește iarba, dacă nu-s tânăr, degeaba.

R: Stai bine cu mintea. Te ajută copiii?

V.GH.: Din ăștia am cam dus lipsă. Și n-am avut de la prima. M-am căsătorit a doua oară și a doua oară când m-am căsătorit, eram în etate și am zis s-o iau cu copil și copilul era la facultate la Galați, la TCM. Era de la soția a II-a. și-apoi a terminat facultatea, eu lucram aici la fabrica de rulmenți și am ieșit pensionar – iaca-s pensionar din 1975 și băiatul, iaca m-ați întrebat de băieți: am avut un

băiat de la soția a II-a. A fost bun, Dumnezeu să-l ierte că o dat o boală peste el, era inginer la fabrică. Eu am ieșit la pensie, el a intrat la fabrică.

R: Dumneata ce funcție ai avut la Rulmenți?

V.GH.: Am fost la secția de control tehnic, la CTC. Și din 75 sunt la pensie. Băiatul mi-a murit și cu toate că n-o fost al meu, Dumnezeu să-l ierte, că am plâns mai mult ca după tata. A fost un băiat ascultător, cuminte, civilizată. Și am înmormântat-o și pe a doua și m-am recăsătorit și a treia oară. Am pierdut-o și pe asta. O rămas nora de la băiat. Avem un nepot care a rămas după băiat și după nora care

La ușa casei, 12.09.2019

a rămas după mine. Nepoata este medic la Sf. Spiridon, la Iași. Este căsătorită, bărbatu-său este chirurg, ea are specialitate cu gâtul și urechile. Și eu acum sunt cu nora. Ea are apartament la bloc, mă înțeleg foarte bine. Nu se înțeleg alții care sunt din sângele lor cum mă înțeleg eu cu dânsa, și mă rog să-i dea Dumnezeu sănătate. Ea stă la bloc, e singură, nu s-a recăsătorit. Ea mă îngrijește.

R: Casa când ai cumpărat-o?

V.GH.: Casa de mine e făcută. În '59-'60. Eu am venit din prizonierat în '48.

R: Câți ani ai stat în prizonierat?

V.GH.: Patru ani. Până în '42 am făcut războiul – patru ani, și, patru ani am stat prizonier în orașul Novokramatorsky în Rusia, aproape de Marea Azov. Mergeam acolo de luam pește pentru lagăr.

R: Erați mulți acolo?

V.GH.: Am fost mulți. Și acolo era o problemă. Era oraș industrial mare, regiunea Donbas. Am lucrat acolo și în fabrică la anumite corvezi, la descărcarea materialelor pe care le descărcau rușii. Vara ne ducea la munca câmpului, iarna eram în lagăr. Am venit în '48. În '49 nu era fabrica aceasta de rulmenți, m-am dus și m-am angajat la Brașov – la Steagul Roșu. Era orașul Stalin atunci.

R: Se purtau urât rușii cu voi?

V.GH.: Nu pot să spui că se purtau urât, și ei o duceau greu, erau lipsuri. Mi-aduc aminte că ne duceam la colhoz și mâncam mâncarea tot din lagăr, ne aducea rația. Ce mâncau ei mâncam și noi, era lipsă și în Rusia. De nimic nu am răbdat dar de foame am dus-o greu. Mâncam toate fleacurile, ce găseam pe pământ. Că am dus-o greu din cauza foametei. Am lucrat la o carieră de var, la o mină de cărbuni, am lucrat, dar nu am avut alte dificultăți decât că era foame. Când am venit în țară am mâncat pâine la Iași. Ne-o adus cu trenul la Iași la stație, de acolo ne-a dat drumul. M-am dus de acolo la Brașov, unde m-am angajat, până în '56 am lucrat acolo, după aceea am venit și m-am angajat la Bârlad de unde am ieșit la pensie.

R: Aș vrea să te mai întreb câte ceva. Frontul Iași - Chișinău nu a avut o linie prea dreaptă. Știi cumva unde se întindea – încolo, până la Botoșani, Suceava?

V.GH.: Eram pe câmp și spuneau că între Iași și Târgu Frumos – linia noastră, cât ne-am bătut cu rușii. Și prin Iași am avut lupte, însă acolo eram când s-o încheiat armistițiul acesta blestemat. Dar când eram pe front nu auzisem nimic pe front de armistițiu. Ce-a fost atunci: noi ne băteam cu rușii, nu mai știi prin ce localități eram și în timpul cât s-a făcut armistițiul acela noi eram tot cu nemții. Acum nouă ne dăduseră ordin de retragere, aproape de 23 august, dar noi ne băteam mai rău ca înainte.

Pentru că noi ne băteam cu rușii în fața noastră iar nemții trăgeau din spate și nu ne lăsau să ne retragem. Era o șosea și era un pod peste o apă mare. Și pe podul acela erau grămezi de morți nemți. Instalaseră două mitraliere și nu ne lăsau să ne retragem. Noi acum ne făceam cruce și nu știam care este inamicul și care este amicul cu care suntem. Că erau mai răi nemții. Deși aveam ordin să ne retragem, nemții trăgeau mai a dracului. Ne-am dus cum ni s-a zis - armistițiu să ne alipim cu rușii. Și ne-am încolonat, am cătat pe unitățile din care facem parte fiecare din noi și ne-am dus până la Bălți, cu convoaie, de ruși organizate. Am ajuns la Bălți unde ne-a suit la tren, era căldură mare – la vagoane de boi. Și ne-a dus pe linie necunoscută. Nu știam unde ne-au dus. Șase zile și șase nopți. Nu mergeam. Stăteam șase zile prin stații. Au murit mulți acolo. am ajuns în Novokrematorok. Nu, când ne-am dat jos din tren ne-a dus mai întâi în Asia centrală, în partea de răsărit a Chinei. Dar nu am stat mult. Și ne-au adus pe unde a fost frontul cică „Ca să reparați ce ați stricat.” Pentru că aici pe la Novokrematorsk fusese frontul. Sau aviația. Prima dată ne-au ținut într-o fabrică, pentru că nici ei nu aveau unde să ne ție. Îngropam stâlpi din aștia de brad, dar nu știam pentru ce îi îngropam. Împrejurul unui sanatoriu care fusese bombardat de aviație. Nu avea acoperiș, nu avea geamuri, nu avea nimic. Și a îngrădit cam un

hectar de jur împrejur. Noi l-am îngrădit cu stâlpi de brad și cu sârmă ghimpată. Noi nu știam ce facem și am făcut lagărul, acolo pentru noi. Și acolo am stat în Novokrematorsk, îi spunea Zavod Stalin – Uzinele Stalin. Am lucrat și în fabrica aceea.

R: Ce făceai în fabrica aceea, Zavoda?

V.GH.: Mai mult la descărcarea materialelor pentru că nu se terminase războiul cu nemții în partea astalaltă și venea o garnitură cu vreo 30-40 de vagoane în fiecare zi, cu materiale aduse – pradă de război. Nici rușii nu mai știau ce au adus. De la noi or fi luat ce or fi luat, dar de prin Germania, de prin celelalte țări, descărcam garnitura asta, a doua zi era la loc la Zavod Stalin. Și acolo materialul, acolo era – după mintea mea – nici rușii nu se pricepeau ce mașini aduceau. Erau macarale din astea mici. Ridicam, puneam și descărcam. Noi descărcam cum descărcam paie.

R: Câți români erați acolo?

V.GH.: Prima dată când ne-au strâns, ziceau că sunt vreo trei lagăre în jurul orașului Novokrematorsk. Noi ziceam că am fost până la 3000. Am fost prima dată numai români și pe urmă au adus nemți.

R: Cam cât ai stat – din '44 până în '48?

V.GH.: Da, de pe 23 august. Noi nu aveam calendar dar se zvonise că s-a făcut armistițiul. Data, ziua, nu pot s-o mai știu.

R: Dar plecarea când a fost? În 1948, iarna, vara?

V.GH.: Toamna. Am venit și pe urmă ne-au desconcentrat și m-am dus și m-am angajat.

R: Te-au ponegriț, ai suferit după faptul că ai fost prizonier?

V.GH.: Nu, doar am fost cam separatizat așa, că spuneau că noi nu avem dreptul să fim membri de partid, pentru că noi am luptat în răsărit contra rușilor și nici nu era vorba până acum că am luptat, era vorba doar de cei care au luptat în apus. Dar până pe urmă ne-au acceptat și pe noi.

R: Te-au făcut membru de partid, până la urmă?

V.GH.: Nu, dacă am văzut că ei spuneau că noi nu aveam voie, dar am lucrat, am fost mulțumit.

R: Cât e pensia dumentale azi?

V.GH.: Am pensie bună. Cu tot cu război, cu tot cu prizonierat și cu pensia din fabrică eu am ajuns la 2800.

R: Domnule Voiculescu, dumneata te-ai născut din familia Voiculeștilor din Cârja, nu? Era numeroasă familia asta la Cârja?

V.GH.: Iaca și aicea este ceva de gândit că tata era din familia Vacă. Familii multe de-alde Lazăr Vacă. Ion Vacă o fost bunicu. Asta era. Dar am fost așa numai la școală. Și-apoi pe urmă ne-am refăcut aproape ne-am schimbat toți ceilalți familia. Dar tata până a murit, Lazăr Vacă, așa s-a numit. Așa era. Voiculeștii – oameni gospodari.

R: Mai sunt în Cârja, Voiculești?

V.GH.: Mai sunt, că și-au schimbat toți numele. Adică din Vacă și-au schimbat numele în Voiculescu. Că nu suna așa bine. Mulțumesc lui Dumnezeu că sunt sănătos și al doilea, v-am mai spus, și tata a făcut războiul celălalt, a căzut la Mărășești, a fost făcut prizonier, o făcut prizonierat un an și opt luni în București. Că era Bucureștiul ocupat. N-o avut drepturi, că atunci numai le-o dat pământul în 1923 și el dacă a fost singur, tata la bunicul, a avut cinci hectare de la bunicul și n-a primit nici pământ. Eu am deodată pensia și de veteran și de prizonierat. Mulțumesc lui Dumnezeu, sănătate să-mi dea. Am dreptul la mașină să n-o plătesc, am dreptul la tren, i-o făcut procură și lui noră-mea. Așa că, eu mulțumesc lui Dumnezeu că avem un drept mai bun ca taică-meu, că așa cum am spus, repet, și el o făcut războiul, și el a fost prizonier.

R: Rușii vă băteau?

V.GH.: Nu. Ei, dacă fugeai, trăgeau după tine. Sufereau și ei.

R: N-ați încercat să evadați de acolo?

V.GH.: Nu. Mi-aduc aminte că vreo două cazuri din astea au fost. Au fost dar n-au ajuns în țară. Că trebuiau să umble pe la civili dacă plecau și-i descoperea.

R: Dar nu și-au propus să vii în divizia Tudor Vladimirescu?

V.GH.: Da, mi-o propus. Da, s-o întâmplat că în timpul acela o dat tifosul în lagăr. Și n-o mai dat voie să plece nicăieri, pentru că tifosul a omorât mulți. În '45 spre '46, iarna aceea o dat cât eram de slabi și de prăpădiți, o dat tifosul și nu mai dovedeam să-i îngropăm. Nu am scăpat de tifos. Am zăcut, dar nu știu cum am scăpat. Or murit mulți și nu aveam unde îi îngropa. Era aproape de lagăr și nici rușii n-or lucrat în primăvară pământul, de câtă lume a murit acolo. cu carul îi duceam, câți au murit. Îi duceam și morți și nemorți. Nu mai știai că e mort sau în ce stare. După iarna lui 45-46, în primăvară rămăsesem toți doar o mână. Dar toți zăcusem. Și nu știu cum am scăpat. Dumnezeu știe cum. Medicamente nu erau, îngrijire nu era. Cum am spus am făcut lagărul în jurul clădirii aceleia unde făcusem un sanatoriu de bolnavi. Și noi locuiam mai mult la subsol și făcusem niște barăci. Dar spitalul nu avea acoperiș, nu avea geamuri.

R: Aveați haine sau ați suferit de frig acolo?

V.GH.: Îmbrăcăminte ne dădeau, dar de frig nu mai știam, ne culcam unul peste altul, de nu mai știam, dar ninge peste noi, ploua peste noi, lagărul era așa. Așa am stat ca animalele, până în primăvară.

R: Asta însemna că aveți păduchi.

V.GH.: Dar păduchii nu mai aveau ce mânca, că slăbisem. Și primăvara, pe cei care erau mai

sănătoși, ne-au luat și ne duceau la colhoz. Erau sate aproape de orașul acela. La munca câmpului, dar mare lucru nu mai făceam că eram slăbiți. Tot din lagăr primeam pâinea, nu aveau nici ei. Dar știți cu ce ne-am întărit? Cu ierburi din astea. Dacă știți: **știrița.**

R: Am mâncat și eu, pe timpul sărăciei. Știriță și troscot.

V.GH.: Făcusem așa un fund de lemn și pusesem, o hăcuia și o mâncam ca animalele. La câmp era aer curat și munceam, nu ne feream de muncă. Dar mâncarea era aceeași. Ne mai întremam câteodată la colhoz, pentru că erau acolo vaci. Ne mai dădeau acolo o cană de lapte dacă mai făceai munci. Dar era tot rația de la lagăr. Dar când venisem de la câmp ne îngrășasem cu știrița aceea. Troscot, știriță și mai erau câteva plante pe care le tocam și le mâncam. Dar, au murit mulți lângă o carieră de var care era tot pe acolo, pe lângă un deal. Și dealul acela era de var. deasupra lui avea o pojghiță cam cât o masă, de pământ. Și noi luam pojghița aceea de pământ și o duceam. Și acolo bătea vântul iarna. În fiecare zi aveam o prăștină așa, cum aduci oaia moartă sau mielul, așa îi aduceam. Că eram slabi, domnule. N-aveam 30 de kg, așa eram de slabi. Când mergeam dimineața de la lagăr trebuia să luăm două, trei prăștini, câți mureau, că santinela nu primea dacă pleca brigada de 20 de inși și veneau

18 nu te primea. Trebuia să-i aduci morți cum îi aduci. Pe cine mureau îi aduceam pe prăștină.

R: Ce distanță era?

V.GH.: Nu era departe, de la tabără erau vreo 2-3 km.

R: Ai spus dumneata, că erau cam 3000 de oameni acolo. cam câți crezi că au scăpat?

V.GH.: Nu puteam să ne numărăm. În primăvară eu spun că mai mult de la 2 sau 300. Că mai aduseseră de la alte lagăre, unde se întâmplase la fel. Pentru că în Novokrematorskaia aceasta erau trei lagăre. Erau și femei în lagăre. Aduse din Germania, de la Nemți. Veneam odată de la lucru și le-am văzut și pe ele, îmbrăcate în haine de prizonieri, pentru că noi aveam scris pe mână BK. Prizonier de război pe rusește. Și erau îmbrăcate și femei prizoniere din familii de nemți și munceau acolo. când am auzit că vorbeam românește or uitat și de santinele și au venit la noi și se strângeau în brațe săracele și plângeau și ne uitam: acum, noi suntem prizonieri, dar ele, de ce? Erau multe femei și erau niște fete tinere, săracele.

R: Și când a venit tifosul și peste ele a venit, nu?

V.GH.: Ce-or fi pățit nu știu, dar mai mult ca la vreo 200 nu a rămas în lagăr. Nu ne numărăm.

R: Ca o concluzie: cum crezi că ai scăpat din război?

V.GH.: Numai Dumnezeu știe. Eu am zis că am fost bun la Dumnezeu. Eu am ținut chiar pe front dacă eram; era greu, era iarnă, era pe acolo pe a Stalingrad și intram câte 10-15 peste ruși. De frig, de foame și ieșeau bieții ruși cu copiii, cu femeii, ce erau ei vinovați? Eu eram milos. Ziceam la ai noștri: dă-te mai încolo, dă-te și tu mai încolo, fă loc și la copiii ăștia să stea. Și am fost milos și Dumnezeu m-a apărât.

R: Ai văzut români care au tras în ruși? În civili?

V.GH.: Eu n-am văzut. Am un caz. Dinainte de război era un țigan. Ibănescu – era un țigan de la Ibănești. Prinsese, o zis, un rus. Era o echipă de partizani dăduse gârbă într-o seară înainte de a ajunge la front. Stăteam într-un sat, pe la case câți încăpeam: câte trei, câte doi. Și acolo unde stătea colonelul o fost o echipă de partizani. Colonelul avea o santinelă la ușă și una la poartă. Și de unde o dibăcit ei că e colonelul vrea pesemne să omoare capii. Erau echipe de partizani ruși. Și într-o seară s-au apropiat de santinelă, o dat cu cuțitul într-însul și l-o tăiat. Celălalt a dat alarma. Și ei au fugit. După câteva zile a venit compania noastră și a făcut gardă în tot satul acela, noi dormeam acolo, dar noaptea făceam de gardă. În corpul de gardă te împărțea: te duci în sectorul acela, te duci dincolo, ca să fie în tot sectorul, să nu se întâmple ceva. Când am înghețat ne-am dus la corpul de gardă să ne mai încălzim.

Unii prinseseră un bătrân cu barbă și își băteau joc de dânsul. Îl aduseseră la corpul de gardă, că să spună aia, aia. Până la urmă l-au împușcat. Și cine l-a împușcat? Un caporal, era prieten cu mine. Și i-am făcut observație: „Tu n-ai tată acasă? De ce l-ai împușcat?” „Păi zice că nu, aista o făcut parte din echipa aceea care a fost să-l omoare pe locotenent.” Dar el îl împușcase, de ce? Ca să zică că a făcut și el o faptă bună și a doua zi să-i pună galoane. Așa era. Da, m-o pârât la colonel. Și a doua zi m-a chemat la comandantul de companie: „măi, ce ai făcut că te-o chemat acolo.” Mă duc acolo – „Mă, ce ai făcut zilele astea că ești chemat la colonel?”. „N-am făcut nimica dom' locotenent, n-am făcut nimic.” Colonelul l-a luat întâi pe locotenent: „Știi că ai partizani în companie? Da, păi, uite că dânsul s-o pus pentru un rus că l-o-mpușcat.” Ați înțeles că acela voia să-i puie trese. Și eu i-am spus în glumă „Măi, de ce l-ai împușcat, că era ca tată-tu?” Da, încolo să împuști, nici nu m-am gândit.

Pentru că ȘI EI erau necăjiți, domnule...

... Într-o seară am intrat tot în sat. Ne-am dus la o casă, când am ajuns la casa aceea eram vreo câțiva inși. Și când am ajuns la dâșii ei au stins lumina, ei nu aveau voie să țină lumină. Țineau doar o bucățică de lumânare. Nu-s de spus astea, dar

trebuie să spui, au rupt ușa și au intrat înăuntru. Când am intrat înăuntru era un moșneag bătrân și cu vreo câteva fete din astea și fetele acelea plâneau că fuseseră alții înainte. Cred că făcuseră ceva, da, au făcut și ai noștri. Am bănuțit doar. Eu am fost mai milos de oameni. Am zis că m-am pus pentru dânșii și pe urmă am fost consemnat de colonel la locotenent că „Vezi că acesta ține cu rușii.”

R: Dar trădători ai găsit, ai văzut, ai auzit?

V.GH.: Nu pot să spun că asta a fost. Îs multe, domnule profesor.

R: Vreau să povestesc ceva. Înainte de a răsări soarele, pe 19 noiembrie 1942 era frig.

V.GH.: Da, dăduse zăpada, dăduse iarna peste noi. Noi nu plecasem în iarnă acolo, dar ea a venit. Noi promisem pachete din țară pentru că acasă se aflase că a venit iarna.

R: Deci aproape de Kletkaia se strâneau tancurile rusești care „strâneau punga” – pentru că au strâns ca într-o pungă pe români.

V.GH.: Noi am fost cam la 20 de kilometri de Stalingrad. Donul era în față și Stalingradul în dreapta. Cum eram noi cu fața spre front, în dreapta era.

R: Acolo, rușii au trecut cu tancurile să prindă în „pungă” 150.000 de români. Un sergent, șofer – pentru că nu mai aveau ofițeri, a zis așa: cine vrea să scape, după mine, și a luat vreo 100 de oșteni cu șase camioane.

Aceștia au dat țevile de eșapament jos, aveau echipament ușor, puști, grenade, mitraliere. Au urcat în cele șase mașini și au forțat linia frontului și cinci mașini au scăpat din șase. A fost măcel mare. Dar au scăpat 61 de oameni din cei aproape 200. Am această mărturie. Am făcut comparația când v-ați organizat voi și ați mers cu locotenentul sau sublocotenentul vostru.

V.GH.: Nu i-am știut nici atunci numele. Numai l-am cunoscut. Noi ne-am organizat pentru că a fost el, nu știu din ce unitate făcea parte sau dacă era sublocotenent, dar mulți ziceau că acesta a fost un om mai cu inimă.

R: Deci ați fost 60-70 de oameni care ați scăpat forțând rușii care vă înconjuraseră.

V.GH.: Au fost două linii de ruși. Am reușit din prima, am fost respinși, ne-am întors la satul care ardea. Nu știu de ce ardea dar știu că erau o mulțime de flăcări, mi-aduc aminte cum m-am încălzit la o casă care ardea și mă gândeam: „Măcar de aș fura foc, numai să mă încălzesc oleacă.” Și am atacat din nou și am respins și a doua linie.

R: ...dar ați trecut printre gloanțe? Se trăgea împotriva voastră?

V.GH.: Dar nu numai atât, dar credeți că din noi puțini au căzut? N-au căzut puțini, dar care au scăpat au scăpat și am mers prima dată – nu știu dacă v-am spus – am mers la niște barăci unde era o manutanță rusească – un fel de brutărie. Și erau

santinele. Au fugit, când ne-or văzut. Au fugit santinelele pentru că nu știau că o să dăm peste dânșii. Santinelele au fugit și rămăseseră doar femei care făceau pâine pentru front sau pentru civili. Și acolo m-am săturat de pâine. Am mers până a murit Racoviță. Cel care mi-a adus la ordinul celui sublocotenent care a încurajat soldații aceia, mi-a adus muniția pentru pușca mitralieră. Racoviță a murit în prima noapte. Când au dat rușii primul atac, Racoviță se trântise la pământ și după ce au trecut, îi ziceam. „hai măi, Racoviță, hai.” Racoviță murise.

R: Mi-ai povestit un episod cu o mașină nemțească cu coviltir peste care ai urcat. Exact același episod mi l-a povestit Nică Paiu din Mirosllovești, județul Iași. El cred că a scăpat, că era printre motoare.

V.GH.: Eu ziceam în glumă să mă urc sus, dar dacă acela, român de-al nostru m-a întrebat: „Ai curajul?”, eu ce să mai zic. Și mi-a dat mâna și m-am urcat.

R: Acest episod mi-a povestit și Nică Paiu, acum câteva luni.

V.GH.: Să fi fost din remorcă dintre răniți?

R: Probabil.

V.GH.: Nu știu ce a mai rămas dintre răniți. Dacă mă îngrămădeam să intru, eram și eu acolo.

R: Domnule Voiculescu, noi suntem azi în 12 septembrie 2019. Și am stat de vorbă între ora 19 și

acum e ora 21 și un sfert. Am stat de vorbă mai bine de două ore. Am și consemnat vocea dumentală și am s-o transpus cât mai exact în cadrul unei opere. Îți cer permisiunea.

V.GH.: Cu cea mai mare plăcere, și cu cât mai mare dorință.

Gheorghe Voiculescu nu ne-a povestit de teama permanentă, uneori groaza, care-i ducea pe unii la nebunie. Erau sub ploaie de gloanțe și s-au împăcat cu amenințarea morții.

Mai erau momente când uitau de ea, pentru că mulți știau să cânte din frunză, sau solz de pește, ocarină, drâmbă, fluier, cobză, armonică, acordeon și se luau cu oarecare tihnă și căpătau mai multă speranță. Erau instrumente simple și ușor de cărat după ei. Mai recitau poezii populare sau din V.Alecsandri, George Coșbuc, Nicolae Militaru, așa în particular, căci în deplasări băteau pasul pe marșuri ostășești. Moralul oștirii era, totuși, greu de menținut cu atâtea lipsuri și primejdii, chiar dacă primeau băutură. Din câte spune combatantul sutaviețuitor era totuși o încredere patriotic-românească pe front, cu nemții alături, deși li se aruncau și manifeste sovietice.

Cine a scăpat de la Stalingrad n-a avut o viață fericită în societatea multilateral-dezvoltată.

(În seara zilei de vineri, 16.02.2020, l-am introdus în direct, telefonic, la o emisiune TV).

8. CÂND S-A RUPT FRONTUL

Asaltul de pe Dealul Crucii... repovestire după mărturiile *sutaviețuitorului* Constantin Iosub (n.25.04.1918) și a altor tătărășeni, cu diferite prilejuri, cu imagine din aug. 2019, la Sărbătoarea comunei; se văd urmele gropilor de la explozii, la baza Crucii.

Armata rusă se rostogolea ca un tăvălug uriaș peste frontul românesc oarecum stabilizat pe linia Iași - Chișinău, pe 21-22 august 1944. Marea mișcare de trupe care trecuseră PRUTUL era ca un lanț uriaș de fier, oameni, animale într-un permanent scrâșnet de roți, îndemnuri pentru caii care trăgeau tunurile antitanc, huruit de motoare de tanc, pe ici pe acolo nuanțat de vaietele răniților din ambulanțele motorizate sau căruțele speciale cu coviltir, trase de cai. Un zgomot specific mișcării trupelor cu care ostașii din primele linii se obișnuiseră și care sub dogoarea unui soare de august se bălăngăneau de greutatea armamentului, de sete și de oboseală.

Printre pifanii corpului de armată se afla și caporalul Costache Iosub dintr-un grup care acceptase ca în locul Siberiei să intre în Armata Roșie și să lupte împotriva nemților și românilor, după ce au căzut prizonieri, în bătălia de la Cotu Donului de după 19 noiembrie 1942 (când armata a 3-a și a 4-a română au înregistrat cel mai mare dezastru militar din istoria ei). Se născuse în Tătărășii lui Alexandru Vasiliu copilărise sub acest deal al Crucii, numit așa pentru că pe coama

sa era de când se știa locul o cruce mare de stejar, ziceau oamenii că de pe vremea lui Ștefan, deasupra căruia era o pădure de salcâmi tare buni de construcții de case. Cele câteva zeci de hectare de pădure gemeau de armata mânăta către Berlin, călcând totul în picioare, deja pregătită să rupă linia frontului cu infanteria pregătită pentru asalt, care trebuia să se rostogolească pur și simplu de pe dealul extrem de abrupt dar înierbat, pe unde cu 3 ani înainte își păștea vacile. Trebuise să-și lase mama vârstnică, boii, cele două vaci, capra și câteva păsări, în același timp cu fratele său Neculai și repartizați în armata a 3-a română, sub comanda gen. K. Frontul îi despărțise pe cei doi frați așa că de Neculai el nu mai știa nimic, grupul de români obligat de ruși să lupte (sau Siberia...) contra românilor încă în combinație cu nemții. Nici nu puteau vorbi românește între ei deși basarabeanul sergent era tare de treabă și se înțelegeau foarte bine. El trebuia să lupte pentru familia din Tătărăușii lui, pentru a-i elibera pe ai săi cu care a crescut și a înțelege ce e viața; voia să scape cu viață chiar dacă, iată, milioane de schije îl căutau și prin gropile mai vechi.

Se apropiaseră la câteva sute de metri de Tătărăuși, cu ordinul de învăluire și de atac surpriză, după pregătirea de artilerie asupra pădurii Cristești-Humița – Valea Seacă, și satului, unde se bănuia că sunt trupele combinate de români și nemți, și ei înarmați până în dinți. Pentru Costache erau atâtea zvârcoliri sufletești,

așa mare dorul de ai săi, acum aflați doar la câteva sute de metri, într-o mare incertitudine dacă aceștia mai trăiesc sau au fost evacuați înspre Târgu-Neamț pe undeva. După ani de război și norocul de a mai trăi parcă simțea organic locurile astea ale copilăriei. Toată această armată trebuia să pârjolească satul în care s-a născut, să-i omoare pe ai săi, chiar el să trebuiască să tragă cu arma înspre ei. De altfel în ziua de ieri și astă noapte dinspre Valea Seacă artileriștii români formaseră o perdea de foc și moarte exact pe pădurea unde se afla și el, așa că tot dealul și toată pădurea erau numai gropi după bombele trimise asupra lor. Nu mai avea nimeni cum să observe cât de dezolantă era acum falnica pădure de odinioară cu atâția copaci retezați de bombe, ferfeniți de schije și șrapnele. Prin mare noroc scăpaseră aproape toți din compania lui, el scrâșnind la un moment dat că după stepa calmucă ar putea fi omorât chiar la poarta de intrare în sat. Se gândea că și crucea din sufletul său și Crucea lui Ștefan l-au ocrotit și tot sub cruce, poate, vor scăpa cu toții.

Trupa era pregătită de asalt, iar din spatele lor artileria rusească bombarda centimetru cu centimetru dealul de vis-a-vis ca o barieră dinspre Cristești – Valea Seacă – Pașcani, de unde li se răspundea cu aceleași bombe și... foc susținut. Setea îi chinuia, „ce bună ar fi o găleată de apă de la mama de acasă” își zicea; groaza că poate fi lovit oricând nu-l înlemnea, totuși, se adăpostea în gropile proaspăt produse de exploziile

bombelor venite de la români. Acolo pe unde el și păscurile vitele și tăvălise o frumoasă tătărușancă.

.....

Pe versantul răsăritean al dealului mai molcom de la Valea Seacă, la adăpostul întăriturilor masive de beton, resturi ale armatei a 4-a și nemții se apărau cu înverșunare, trimițând înspre ruși tone de proiectile, inclusiv brizante care să secere tot de prin pădure. Sergentul Neculai Iosub, conducea o baterie de 6 tunuri, care trimiteau cu mare precizie bombe pe Dealul Crucii, unde el crescuse în cultul eroilor străbuni, viu de pe vremea învățătorului Alexandru Vasiliu, existând aici o școală mereu cu acest cult al eroilor. Îi folosea de minune că fiind din partea locului, cunoștea perfect configurația terenului și putea dirija focul tunurilor cum îl considera el mai eficient, pădurea de salcâmi fiind realmente acoperită cu foc, metru cu metru. Dealul cu coama lui de unde aruncase de atâtea ori bostanii să se rostogolească în vale era numai găuri după explozii, pe care le vedea prin binoclu, și-și închipuia că n-au cum să scape cei care se aflau în pădurea devenită acum cimitir. Ordinul era să-i piseze pe ruși până se retrag, să mențină linia frontului cu orice preț, aliniamentul de pe linia pârâului fiind vital pentru rezistență împotriva rușilor.

El trebuia să lupte pentru țara lui, pentru Tătărușii lui dragi, pentru familia sa, deși mama și cu puținele

lucruri pe care le luase în căruță, din averea strânsă o viață, se retrăsese, probabil, la Boureni-Moțca, oricum peste apa Moldovei. Fusese înaintat în grad după ce scăpase din punga de la Cotu Donului, se obișnuise cu viața de pe front și cu ideea că oricând poate să-și piardă viața, că va ajunge erou cu litere săpate în Crucea lui Ștefan sau pe monumentul din fața școlii din Tătăruși.

În ultimele zile, după ce nu reușiseră să stabilizeze linia frontului pe Prut, erau mereu hărțuiți, cu alarme noaptea cu trageri ordonate la orice oră și tunurile H. de 20, sau Krupp de 76 erau foarte bune, cu infanteriștii în fața lor, cu tunurile anticar în spate, cu hărmălaia oarecum controlată din spatele liniei I. Nu-și mai văzuse fratele, din noiembrie 1942, mama de jumătate de an deși, printr-un joc al sorții era ca și acasă, la o asvârlitură de băț de casa, grădina și fântâna sa. Acum executa ordinul de a-i căsăpi pe rușii care năboiau spre Dealul Crucii, până de curând locul său de joacă, un lot din salcâmi fiind proprietatea unde-și păștea animalele, împreună cu fratele său Costache. N-avea de unde să știe că mama sa nu reușise să plece din Tătăruși, dar era foarte atent ca proiectilele să lovească dincolo de coama dealului unde se afla dușmanul bolșevic.

Viața de soldat îl obișnuise să nu mai raționeze îndestul dar simțea că-și protejează tot ce are mai scump protejându-și satul, asupra căruia ai lui, nemții n-au tras nici un proiectil dar artileria rusă abătuse foc nimicitor

în nord, de la distanță, în încercarea de a curăța locul de rezistența româno-germană.

„Dacă mama s-ar afla acolo, oare cum ar rezista” se întreba pe clar de lună tânărul de doar 22 de ani, comandantul unei baterii de 6 tunuri germane și 41 de români mereu în stare de luptă, mereu flămânzi, mereu încrâncenați și... mereu gata să se despăduchieze, căci de asemenea „musafiri” nu se poate scăpa pe front. „Ce bună ar fi o găleată de apă de la mama de la fântână” își zicea el cu gândul acasă, adică la câțiva kilometri de gospodăria lor.

N-avea cum să știe că în îmbulzeala evacuării, mama n-a reușit să plece, că a preferat să moară acasă, drept care avea grijă de animale, lăsase grâul nesecerat în plata domnului, abia își strânsese fasolele și cucuruzul alb, deci avea ce mânca și... „cum o vrea Domnul”. Auzea și vedea cum pe Dealul Crucii mișcă mulți oameni, era un huruit care pătrundea în creier, vedea trasoarele care zburau de la Valea Seacă înspre pădurea de salcâmi, pe deasupra satului și a casei sale. Cum în sat nu era armată femeia își închipuia că n-au de ce să-l bombardeze, dar și-a făcut pat în beci unde și-a pus alimente de rezervă și apă. În seara de 21/22 august rușii au bombardat totuși, nordul satului Tătăruși, semănând groaza între cei câțiva țărani care nu s-au putut evacua. Atunci Ileana lui Iosub a trăit cel mai greu moment din viața ei, a regretat că n-a plecat, și apoi, aproape n-a mai ieșit din beci. Cu chepengul ridicat, vedea ce se întâmplă

pe cer și aproape deasupra capului. Se îngrozea când vedea asaltul de foc asupra dealului Crucii, și, cam în același timp, cum din pădure scuiță foc tunurile și tancurile rusești într-un apocaliptic joc al morții, un dialog cu sunet sinistru, globuri de foc, lumină roșietică și ucigătoare, într-un fel de pod de foc; iar inima... inima i se făcea cât un purice de frică. Totuși în perioadele de acalmie ale acestei nopți a morții roșii, întrebându-se pierită: „oare, copiii mei pe unde or fi?”. N-avea cum să bănuiască măcar că ar exista vreo întâmplare mai absurdă provocată de război, absurdul război ajuns aproape de ea, că de pe dealul din stânga unul dintre copii, trăgea cu gloanțe trasoare înspre dealul din dreapta unde se afla cu aceeași misiune celălalt copil care dirija focul tunurilor pe deasupra capului său înspre primul fiu.

Oare, prin ce joc al sorții putea urmări înfruntarea șerpilor de foc dintr-o parte în alta a satului, într-o încleștare care nu mai avea sfârșit?

(scris pe 29 aug. 2019)

**ALTE CUVINTE ÎNAINTE DE...
„PLECAREA” LUI C. IOSUB!**

Reporter: Suntem în locuința „tânărului” de 102 ani, Iosub N. Constantin din Tătăruși, 19 nov. 2019. Dumnealui este la pat, multe medicamente, singur, vorbește greu. Ai luptat la Cotul Donului?

Iosub N. Constantin: Și la Cotul Donului și peste tot. Am mers prin toate părțile.

R: La Kletskaya ai ajuns?

I.N.C: Da, am trecut pe acolo.

R: Ce ai fost în armată?

I.N.C: Am fost cavalerist. Divizia 1.

R: Tunurile cu ce le duceți?

I.N.C: Cu mașinile.

R: Știi ce fel de mașini erau?

I.N.C: Erau și vechi, și noi. Skoda erau mai bune.

R: Dar tunurile?

I.N.C: Am luptat cu Skoda.

R: Cum de ai scăpat de la Cotul Donului, având în vedere măcelul care a avut loc?

I.N.C: Am avut noroc.

R: Era iarnă grea, nu?

I.N.C: Da, acolo era iarna foarte grea, am scăpat.

R: Cum te-ai retras de acolo? Cu restul de oaste?
N-ai căzut în încercuire?

I.N.C: Nu, norocul meu a fost că am învățat limba rusă și eram ca acasă. Vorbeam cu ei de toate.

R: Îți amintești în ce sat ai fost?

I.N.C: Nu mai țin minte. A fost de mult.

R: Dar de Stalingrad ai auzit?

I.N.C: Am fost acolo.

R: Și ai tras cu tunul acolo?

I.N.C: Da, cum să nu. Acolo ori trăgeai cu tunul, ori îți căutai de treaba ta. Era greu, dar am fost învățat.

R: O să îți aduc eu aminte puțin. Pe 19 noiembrie 1942, a fost atacul acela devastator al sovieticilor. Îți aduci aminte ceva?

I.N.C: Bineînțeles, e de mulți ani, îmi aduc aminte.

R: Ce-ți aduci aminte? Ce făceai în dimineața aia?

I.N.C: Plecam pe front, ocupam poziții pe toate părțile. Unde era nevoie, trimitea pe sergentul Iosub. M-au purtat cum au vrut ei.

R: Ai fost prizonier?

I.N.C: Nu, nu am fost prins. Nu am avut de-a face cu ei.

R: Când a fost mai greu, cât ați stat pe linia frontului sau când v-ați retras?

I.N.C: Retragerea e mai grea. Te urmăresc ca pe un iepure. Ține de noroc.

R: Ai tras cu mitraliera?

I.N.C: Într-o noapte am tras 30.000 gloanțe.

R: În ce armată ai fost?

I.N.C: În a IV-a.

R: Ai tras cu tunul după avioane?

I.N.C: Am tras. La unul dintre avioane i-am distrus o aripă.

R: Câți tunari erau?

I.N.C: Depinde, unitățile erau despărțite.

R: Mi-ai spus că ai fost la cavalerie. Întrebuințați și caii?

I.N.C: Da, îi întrebuințam la atac. Urmăream inamicul.

R: Ați făcut foamea acolo?

I.N.C: A fost foame mare. Am făcut foame cât nu pot spune.

R: Dar ce mâncați?

I.N.C: Ce găseai era bun. Nu se găsea mâncare.

R: Păduchi aveți?

I.N.C: Nu, deloc. Am avut când am stat într-un dormitor unde a stat o unitate care a plecat și au lăsat ei păduchi. Pe la umeri aveam păduchi roata împrejur. Parcă erau prinși cu cuiul.

R: Cu nemții cum v-ați înțeles?

I.N.C: Ne-am împăcat bine. Nu ne certam, ne ajutam. Ei aveau mâncare mai bună și ne dădeau și nouă.

R: Ai fost în Tatra? Ce ai făcut acolo?

I.N.C: Am umblat prin munți că nu aveai ce face. Acolo sunt urși și seara căutam un loc unde să nu se poată urca.

R: Acolo ați răbdat de foame?

I.N.C: Da, sigur că da.

R: Ai fost sergent?

I.N.C: Da. Toate serviciile mai bune erau ale mele.

R: Ai avut frați?

I.N.C: Am fost mai mulți. Am fost 10.

R: Cum ai luptat alături de ruși când s-au întors armele?

I.N.C: A trebuit să mă supun. Nu aveam ce face.

R: La Odesa ai fost? Când a fost explozia aia mare, ce ai făcut?

I.N.C: Ne camuflam, trebuia să păzim tot timpul.

R: Ați primit ordin să împușcați niște oameni. I-ați împușcat?

I.N.C: Da.

R: Unde a fost cel mai greu?

I.N.C: Tot războiul e greu. Tot timpul ești în pericol. N-ai timp să te odihnești deloc.

R: Erai însurat?

I.N.C: Da.

R: Cum se numeau părinții?

I.N.C: Floarea și Nicolae.

R: La Dealul Crucii ai luptat?

I.N.C: Da, am tras cu arma, cu tunul. Am tras cu 6 mitraliere. Am avut greutăți, dar așa e războiul. Dacă nu îi urmăreai tu, te urmăreau ei.

R: Deci nu îți dai seama unde a fost mai greu, în Răsărit sau în Apus?

I.N.C: În ambele părți a fost greu, e război.

R: Ai drepturi de veteran de război? Ai o pensie?

I.N.C: Da, am. Nici nu mai știu cât e.

R: Văd că ai rămas singur, ai avut gospodărie.

I.N.C: N-ai încotro, rămâi de la un timp.

R: Nepoți nu ai care să te ajute?

I.N.C: Am o fată și doi băieți. De la o fată am.

R: Cei de la primărie au grijă de tine?

I.N.C: Da, vin pe la mine.

R: Ești rudă cu primarul Costel Iosub?

I.N.C: Da, este nepotul meu.

R: Ai auzit cândva de învățătorul Alexandru Vasiliu?

I.N.C: Da, m-a învățat Alexandru Vasiliu.

R: Câte clase erau pe atunci aici?

I.N.C: Șapte clase.

R: S-a închis școala în timpul războiului?

I.N.C: Da, s-a închis.

S-a înneecat, a tăcut. Sutaviețuitorul C. Iosub n-a mai putut relua povestirea veche, nici sfătoșenia de atunci, dar noi am fost extrem de bucuroși că ne-a mai putut spune câte ceva în plus. La câteva zile...„a plecat.”

9. MULT... DUPĂ VAL

Copilul din POIENEȘTI, o repovestire...

– Minule, hai, mamă, hai să te duci cu vaca lângă pădure, că-i târziu...

Copilul de 8 ani, se trezi astfel cam brutal, exact dintr-un unui vis în care se vedea la școală, printre copiii cercetați de un soldat rus, care-i întreba de locurile unde sunt ascunși nemții rămași rătăciți prin pădurea dinspre Florești, după Dealul lui Toma, pe unde erau tot felul de văgăuni umbroase pe care mai toți copiii le evitau cu teamă în suflet. Parcă dintr-odată acesta l-a smucit de umăr...

– Haai, mamă, haai că n-are cine se duce și eu trebuie să spăl acum, că ne umplu păduchii, hai, sari vitejește din pat!

Copilul înțelese repede că nu are altă cale, că la școală nu se puteau duce din cauza trupelor rusești care au venit dinspre Vaslui, Laza, Sauca, Pușcași, după ce au trecut apa Racovei pe care o privea din vârful dealului adesea. De aici, din mijlocul satului Poienești, avea vedere fie spre vechea cetate spre apus, fie de-a lungul luncii smârcoase a Racovei spre Vaslui, acoperită cu stuful de lângă numeroasele lacuri sau cu sălcii bătrâne, cu corobene prin care copiii căutau ouă de păsări ori pui împeñați să aibă ce frige. Acolo, pe vale, găseau întotdeauna ouă de păsări și mai găbjeau câte un pui de

iepure, cu care mama lui, Maria, gătea pentru toți ai casei pentru câte 2 zile. Deși era la câțiva metri de sat, pădurea de pe vârful dealului lui Toma era golită de păsări și animale, pentru că în vară fuseseră „încartiruiți” nemții, iar acum după primele ploii de toamnă toată regiunea era înțesată de soldații ocupanți ruși hotărâți să apere vârful dealului (a aflat mai târziu că era o cotă militară importantă, cota 480) care deschidea vederii cu ochiul liber, cu binoclurile sau cu niște tuburi cu lunetă cursul Racovei spre Ivănești, Dragomirești, Bacău, așa ca în palmă...

Cu ochii cârpiți de somn, cu vaca proaspăt mulșă dusă de funie, străbătu o fâșie din pădurea vecinului ceva mai rară și voia să-i dea drumul vacii să se întindă după frunzare sau la iarba din poiana de lângă teii bătrâni și foarte înalți. Văzu, așa ca din treacăt pe vecinul Neculai Ursu, cum dezbrăca de uniformă un neamț mort, într-o crăpătură de deal dar bine acoperit de arbori. Nu se mira prea mult pentru că erau mulți morți, care intraseră în putrefacție și n-avea cine-i îngropa. Omul de vreo 45 de ani, voia să-i ia vestonul de pe neamț, care părea nou, n-avea grade sau alte insemne pe el, dovadă că la fel ca și ceilalți căzuți sub deal încercase să scape aruncând armele și caschetele. Cum trupul mortului se umflase groaznic de mult, Neculai nu rămase pe gânduri, își scoase toporișca de la cingătoare și cu câteva lovituri îi tăie o mână, apoi alta, îi smulse haina și dispăru, făcându-i semn amenințător lui Minu

să tacă. Copilul nu realizează că omul mort rămase doar cu niște chiloți pe el și neîngropat, cum doar înregistrează că mai era un trup cam la fel aruncat într-un șanțuleț făcut de apele de ploaie; dar se temu doar atunci când observă mai mulți câini care sfâșiau trupurile rămase printre copaci, doar puțin timp, pentru că printre animale își observă pe Spic, câinele său de acasă. Deși duhoarea grea îi muta nasul din loc mai rămase preț de vreo oră.

Deși știa că vaca slabă, aproape schiloadă, scăpată din funie e greu de prins, cu o jordie în mână o grăbi către casă, fără a mai aștepta să se sature și fără a simți prea mult duhoarea din șanțuri pentru că nu bătea vântul. Gândul îi era la școală, dacă se mai deschidea astăzi, și să dea cât mai repede hainele la spălat că-l mânca tare pielea. Văzuse el o etuvă la nemți dar acasă mama pune hainele la fiert într-un ceaun de tuci în care făcea și săpun. Ca oricărui copil, ce se întâmpla împrejur nu-i atrăgea mult atenția, pentru că înghioldirile din stomac nu-i dădeau pace. Ei aveau noroc de vaca cu lapte, mai mâncau făină de păpușoi direct din covată iar din pădure mai culegeau niște rădăcini cu gust bun, baraboi, din grădină aproape pășteau „căprița” și așteptau să se coacă porumbul. Era o lipsă de alimente cumplită și mama, în lipsa tatălui mobilizat undeva pe front, potolea cu greu cei 3 copii care țipau de foame și se amăgeau uneori cu troscot. Și apoi, de câteva săptămâni, se obișnuiseră cu toți să vadă nemți morți și neîngropați. Dezbrăcarea unuia nici nu era de luat în

seamă, împușcarea altuia nu cine știe cât, chiar dacă de la soldații nemți mai primiseră câte ceva de mâncare. Când foamea era așa de mare...

Frica de ruși era mult mai mare.

Între timp, Poieneștiul a fost înțesat de ruși și copilul de 8 ani văzu cu ochii lui cum o vecină este trântită la pământ de un grup gălăgios și beat, cum îi rup hainele, și o parte o țin de mâini și de picioare în timp ce unul își dădea pantalonii jos și-și arăta mădularul. Degeaba țipa și se zbătea femeia, pentru că același lucru l-au mai făcut apoi alți câțiva înjurând zgomotos, satisfăcuți, „burjoaz rumânski”. În vecinătate era o vecină cu 3 fete, și când soldații au năvălit în curte le ieși în cale doar femeia pe care au pus-o rapid jos, cu amenințarea automatelor și aceasta n-a putut scoate nici o vorbă, ca să-și salveze fetele. Pe aproape de școală, rușii au cerut de mâncare, ouă, carne, pâine (hleba), dar femeia ori n-avea, ori nu voia, i-a cam spurcat cu vorba. Invadatorii s-au depărtat vreo 15-20 de m. și apoi au ciuruit-o cu automatele, de la distanță. Din vale veneau unul după altul un șir de tancuri scrâșnind din șenile, cu oameni cu caschetă deasupra turelelor. Copilul de atunci se întoarce la ce a văzut pe drumul lateral, la femeia cu 4 fete, dar nu-i dă numele din respect pentru jertfa sa.

Aceasta le sfătuipe pe fete să nu iasă afară cu nici un chip, dar era și se arăta oarecum primitoare în fața casei situată pe o ridicătură de teren. Soldații se și repeziseră să-i prindă găinile,

– Da, ce faceți, oameni buni, strigă răsunător.

– Hazeaica, hazeaica, kuda devușchi...? Semn că plutonul avea informații.

– N-am pe nimeni acasă, exclamă ea, cu emoție simțită. Da' ce vreți?

Unul dintre soldați puse mâna pe ea. Nu se împotrivi nici când acesta îi puse mâna între picioare. O trânti repede jos, își desfăcu repede pantalonii și abuză febril și lacom, gâfâind și fără a încerca s-o sărute. Numai că și ceilalți șase se pregăteau de același fapt. De frica automatelor îndreptate spre ea, conștientă că-și apără fetele prin sacrificiul ei, femeia îndură până la epuizare...

Curios, copilul înregistra evenimentele fără să-și formeze nici o părere.

Se refugie printr-o altă grădină în grădina lui, unde mama se ascunsese după o glugă de coceni și voia să se acopere cu niște paie, șoptindu-i înfricoșată : ”taci, taci, lasă vaca și ascunde-te”. Înțelese repede că toți sunt în pericol, mai ales mama și surorile mai mici, că poate să le ia vaca, așa că o legă de gardul de spini groși și putrezi din spatele grădinii și se ascunse după el, la baza lui, printre bălării, nemaiținând cont că-l înțepau aprig urzicile.

Între timp câteva grupe de militari în formație de luptă și cu automatele cu disc pe piept treceau din gospodărie în gospodărie și întrebau răstit:

– Nemețki saldat, esti? Kuda? Nemețkii, nemețkii...

Din gospodăria unui vecin apăru un neamț cu mâinile ridicate...

Rafale, rafale lungi, chiote, înjurături, ură crud revărsată...

Bietul... om și el, neamțul a căzut cu mâinile ridicate, bine ciuruit de gloanțe. Pârâitul automatelor i-a rămas pentru totdeauna în minte, copilului de-o șchioapă, îngrozit că în fața lui a căzut soldatul blând pe care ieri îl văzuse bărbierindu-se și-i turnase apă să se spele. Rușii l-au lăsat gospodarilor să-l îngroape.

Cum grupele se perindau unele după altele către vârful dealului să treacă spre mânăstirea Florești, sau Obârșeni, și, păreau fără număr, mulți, mulți și în zgomot sacadat de cizme... S-au mai auzit și pe deal rafale susținute, semn că au fost prinși și alți nemți, care-și căutau salvarea în pădure. De bătrâni și de babe nu se agățau, dar unde găseau câte un butoi cu vin, se opreau ceva mai mult, să-l bea sau să-l găurească cu automatele, ca apoi să sugă în neștire. Femeile s-au ascuns care cum au putut și doar câteva au fost batjocorite ...

După un timp, un bătrân cu un cal, l-a agățat de picioare pe neamț și l-a dus într-o râpă apropiată, a aruncat vreo două brazde de pământ peste el. Câinii l-au descoperit destul de repede... El i-a mai văzut doar tigva...

Bătrânul Minu Poede din Poienești-Vaslui, povestește molcom, cu glas strangulat astăzi, 19 mai 2019, după ce l-am provocat să ne povestească de trecerea rușilor, după actul de la 23 august... Pare că suferă mai mult astăzi decât atunci, într-o copilărie chinuită. A văzut cu ochii copilului curios cum două formații de aproximativ câte 50 de români, au fost puși să-și arunce armele lângă doi stâlpi de ciment, au fost încolonați și mânați către deal; între timp un ostaș sovietic lovea fiecare armă de stâlp distrugând-o și aruncând-o alături. S-au adunat câteva căruțe cu boi, confiscate cu tot cu animale și trimise peste deal.

– CU OCUPAȚIA NEMȚEASCĂ... CE A FOST?

– Poate crezi că nu judec cum trebuie, dar **ăia s-au purtat ca oameni civilizați. Erau înțesate pădurile dimprejur cu ei care dormeau în corturi sau erau repartizați la cetățeni, cu mașinile sub arbori sau mascate de tufe spre a nu fi descoperite de aviație, sub deal era postul de comandă în bordeie. Iubeau copiii și le dădeau dulciuri sau pesmeți, nu se îmbătau, nu trăgeau cu arma. Au rămas multe grupuri abandonate prin preajmă. Eu i-am turnat apă să se spele celui încartiruit la noi, mă mângâia uneori, dar eram prea mic să știu destule. Mulți ani după aceea, am tot găsit căști de război cărora le-am**

zis „tioane” ca niște ceaune căptușite cu un material special de pus pe cap și de legat să nu cadă.

După ce au urcat rușii dealul, pe platoul de deasupra se organizau, cred, pe plutoane. Din dreapta dinspre Lacu Babei au apărut 10 -12 nemți cu mâinile sus. Am văzut cum au fost secerați cu rafale de automate cu disc, deși oamenii se predau și trebuiau cruțați. Nu exista milă la ruși. Când dădeau de băătură deveneau animale, nu oameni. Nouă au vrut să ne fure o oaie, vreo câțiva care vorbeau românește... Ce s-a mai zbatut biata mamă, Dumnezeu s-o ierte...

Câteva femei au născut copii după violuri, dar nimeni n-a suflat vreo vorbă, că acelea au fost nenorocitele atunci. Și, apoi au venit rușii peste noi... cui să te plângi?

Minu POEDE

LA ȚEPU, LÂNGĂ TECUCI, VIN RUȘII

Cel care scăpase de la Cotu Donului, Vasile Cernat era plecat ca șofer la boier Mândru, dar familia era instruită să plece spre pădure cum se auzeau sau se vedeau tunurile, caii, soldații ruși dinspre Berheci. Constantina avea pregătită căruța cu un cal, rogojină, câteva țoale, ceaunul pentru mămăligă, o țobășcă plină cu făină de popușoi. Avea de apărut 4 fete dintre care Niculina, cea mai mică nu știa să tacă iar Polixenia era voinicuță la 8 ani, prin urmare putea să tenteze soldații hămesiți, dar cea mai expusă era Constantina, femeie frumoasă și în toată puterea și vigoarea trupului, care trebuia să se mânjească pe față cu funingine, pământ sau orice ca să pară mai urâtă și mai în vârstă, cu broboadă soioasă și cu cârpe pe ea, la întâlnirile inevitabile cu grupurile de soldați. Era o frică cumplită de ruși, ale căror grozāvii săvârșite i-au precedat.

Nu era încă dimineață când rușii au intrat în Țepu, urmând drumul Tecucelului, în parte pietruit până la viile nobile ale boierului Cincu. Prin grădina spre țarnă, căruța făcea un zgomot care părea peste marginile suportabilității pentru copilele înspăimântate și cu sufletul la gură, iapa ascultând din instinct șoaptele la ureche ale Constantinei. Numai Niculina nu știa să tacă și tot sughița a plâns. Numai că, chiar în vârful dealului, dar pe un întuneric de nepătruns le-a oprit o patrulă din ariergardă, care le lumina cu un felinar.

– Șto, vâ? (ce-i cu voi) și soldatul ridică felinarul la nivelul obrazului femeii care părea tare în vârstă, iar alături se arătară fetele, cu Niculina țipând.

– Ne ducem la pădure, îngăimă ea pierită, în șoaptă .

– Pașla.. (plecați) le zise soldatul, probabil impresionat și care știa bine unde se puteau duce în toiul nopții, o căruță cu 4 copii. Era , în război, doar.

S-au topit în pădurea care le lovea cu crengile, neprimitoare noaptea, lăsate la voia...iepei (caii văd bine noaptea) care a nimerit un colnic fără să le răstoarne. După un timp s-au oprit înfiorate și încremenite de uruitul tancurilor T-34, a tunurilor antitanc, a pasului soldățesc sacadat, al trupelor aflate în marș deși era întuneric beznă, mai ales prin pădure. Pe de lături umblau patrula să asigure protecția convoaielor, și tocmai de acelea era mai mare teama. Erau paralizate de frică și-și făceau cruci peste cruci să le ajute dumnezeu, să scape de ruși, să scape cu viață din calea lor, să se facă lumină...Au luat-o mult spre stânga și au trecut alături de calea de deplasare a acestora, dar toate știau că nu sunt la adăpost.

– Mamaie, m-am scăpat pe mine, zise una dintre mijlocii.

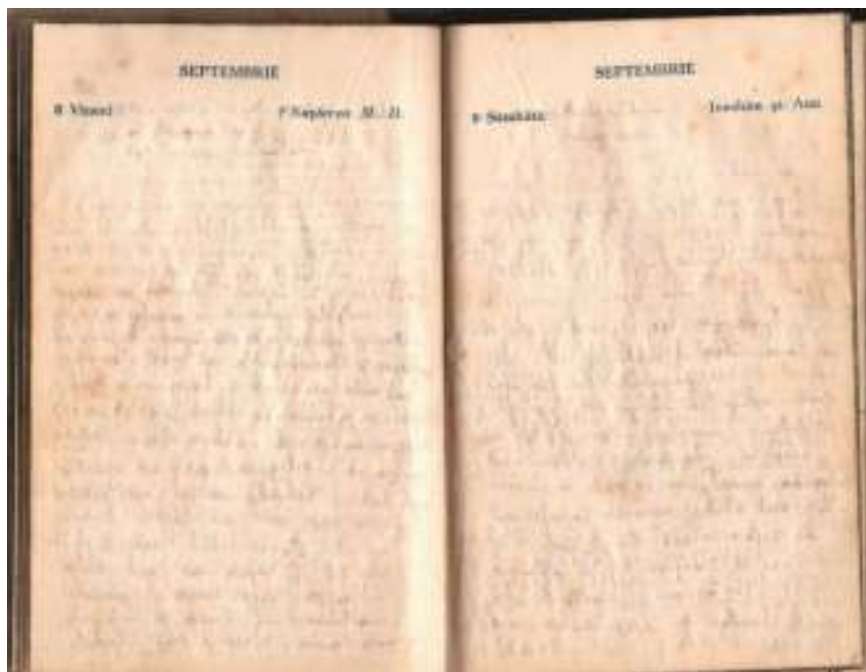
– Taci, fa, nu vezi că pot să ne omoare aiștia sau să ne nenorocească. Mai ține-te un pic. Ajungem, acuși. De fapt nu știa de loc unde ar trebui să ajungă, dar copilele trebuiau potolite, îmbărbătate. Se știa în mare

pericol, pentru că pe soldați n-avea cine să-i oprească să sară pe ele; nu știa ce are de făcut dar nici nu stăteau pe loc deși iapa Sura se poticnea mereu la deal, semn că nu mai putea. Le dădu jos pe cele 3 mai mari care au început să împingă la căruță, începu să apară geana de dimineață, mișcarea armatei se auzea tot mai îndepărtată, pe platou iapa a prins puteri, în sfârșit au oprit lângă niște tufe dese de alun. Dintr-odată Niculina începu să țipe sfâșietor. Înnebunită femeia care, odată descoperită era sigur supusă violului, dar la fel de expuse erau și fetele, drept care, trebuia să hotărască: să le protejeze pe cele mari sau s-o facă să tacă pe ce mică... Impulsiv și inconștientă îi puse perina pe gură, pe față, peste ea toată. Abia când să-și dea ultima suflare, adică nu mai țipa, o luă în brațe și o legănă foarte violent ca să-i facă respirație artificială...

B. SUFERINȚE, SUFERINȚE, SUFERINȚE

1. DIN JURNALUL DE ZI AL LOCOTENENTULUI – ÎNVĂȚĂTOR TACHE BRUMĂ

Descifrate cu greu din primele pagini ale carnetelului de circa 50 de pagini, scrise ordonat și meticulos.

6 SEPTEMBRIE, miercuri

Prizonier – cu 20 lei în buzunar, cămașă bluză și pantaloni de vară. Azi la orele 10 am primit ordin să zic gata pt. plecare cu comp. – La 3 dim. au venit 3 mașini. Am plecat la Detaș. Acolo m-am grăbit – La Moldova nouă am întâlnit căruțe, soldați, debandadă – cpt. Bobeia de la grăniceri ne-a oprit și a spus că a venit înaintea mea. Dl maior de la 94 rezistă cu 2 plut. în Moldova veche și să merg într-ajutorul lui. Să am grijă de dreapta. (azi nu trag în rânduri) Ariaiurinerec(?) - Aveam plicul în buzunar pt. Dl Maior și misia de a mă pune la dispoziția lui. Trebuia să merg înainte să-l ajut. Ordin. Slt. Tigheanu să se constituie vârf și pe șosea să înaintăm în ordinea desfășurată. Slt. Țigleanu eu cu sda. Nicolăescu mitr. Și mand. int. Țigleanu ezită. A fost pe front – eu n-am fost. Deci spre a insufla curaj oamenilor și spre a nu se întâmpla să se tragă într-o neștire am anulat primul ordin și am contribuit gr. de cotă vârf.... pe.... uzină. Țigleanu „gh. Am plecat precauți.

7 SEPTEMBRIE, Joi

La câteva sute metri de M. Nouă, ne-am oprit și am luat hotărârea să ocupăm o poziție. pt. apărare până dimineață, deoarece fiind noapte nu puteam să-mi îndeplinesc misiunea. Am trimis și după Nicolae. Țigleanu era la 3-4 m. în urma mea. Eu eram cu fiz. Anghel înainte. În acest timp auzim șoapte – Țigleanu spune unui soldat să iasă să spioneze. În timp ce se

mânia pe sold, închizătorul a început un foc de mitralieră. Abia am avut timp să mă trântesc la pământ după un copac cu Anghel alături, din instinct am strigat: nu trageți. Focul a continuat – conținea trasoare, etc. mușcau din lemn de o parte și alta. Mă strângeam cât mai mult și abia după 10”-15” a încetat focul. Ai mei fugise! Întreb pe Anghel: vrei să fug eu, sau fugi tu? El zice că nu se poate mișca, deoarece între timp începuse rachetele și se lumina câmpul ca ziua.

8 SEPTEMBRIE, vineri....

(JURNAL DE PRIZONIER)

O parte din Jurnalul (un carnet de mână, coperte din piele, scris cu creionul) din prizonierat, ținut zilnic de locotenentul învățător Tache Brumă. Am preluat însemnările începând cu această dată. Locotenentul e prizonier din septembrie, dar, la germani, și se bucură de tratamentele pentru gradul de ofițer.

1 Ianuarie 1945, Luni

Cu aceasta am pășit în noul an 1945. Suntem în prima zi din acest nou an pe care îl dorim și credem cu toți că ne va aduce acea mare bucurie a terminării războiului și a reîntoarcerii noastre iarăși în Țară, ca apoi fiecare să trecem pe la casele noastre și meleagurile ce ni sunt dragi și cu atât mai mult le simțim dragostea,

cu cât suntem departe de ele, de tot ce este drag – Țara - casa, acel cuib părintesc cu locurile copilăriei noastre, cu prietenii copilăriei.

Se face o slujbă importantă în sala de mese, unde ne adunăm împreună cu Dl. Colonel Lundrea, comandant – român al nostru aici. Masa de 12 este cu surprize - 2 feluri de mâncare cu friptură de porc garnisită cu varză călită - apoi bere -

2 Ianuarie 1945, Marți

Mergem la pădure să ridicăm lemnele ce le-am scos în ajunul Anului Nou și pe care nu le-am putut aduce din cauză că nu am mai avut loc în căruță, rămânând scoase în marginea pădurii. Când ajungem pe locul unde trebuia să găsim lemnele, găsim numai urma lemnelor, ele fiind furate în timpul nopții de civilii din satul din apropiere. Am găsit urma săniuței pe care a încărcat. Se spune că în Germania nu se fură, însă acum ne-am lămurit ce înseamnă acest lucru și la ei. Au preferat ca să se bucure și să le ia munca unor prizonieri care au muncit la scosul cioatelor ½ zi, ca apoi să le fure ei. Frumos și aceasta!!

3 Ianuarie 1945, Miercuri

Azi dimineață aflăm că în timpul nopții au venit încă niște ofițeri români prizonieri printre care și un Domn General Visarion. Căutăm să aflăm știri, din partea lor, asupra ultimelor evenimente ce le cunosc din Țară. Suntem adunați în sala de mese și Domnul General

ne povestește toate cele suferite și D-sa prin celelalte lagăre – în special în Ungaria – unde a fost insultat, batjocorit, scuipat, etc. de către unguri. D-sa ne încurajează pe toți și pentru fiecare ne spune câte un cuvânt de încurajare că mult nu va mai trece și D-zeu ne va ajuta să scăpăm și de suferințele în care ne aflăm astăzi în acest lagăr.

4 Ianuarie 1945, Joi

Mergem la pădure să aducem lemne.

Este un frig destul de mare.

Pământul cu zăpadă a înghețat și face ca să lucrăm din greu la cele câteva cioate (rădăcini de brad) pe care suntem nevoiți a le scoate pentru a avea cu ce să ne încălzim ceva mai bine în dormitor, căci cu cele 3 – 4 kg. de cărbuni ce se dau, abia se încălzește puțin soba.

Revenim obosiți pe la 16:10 din cauză că a trebuit să împingem la adusul căruței (harabalei) neavând cai să ne dea ca să o aducă și trebuind să ne înhămăm noi la tras.

5 Ianuarie 1945, Vineri

Azi după masa de 12 au plecat din dormitorul nostru Nr. 10 Cpt. aviator Petrini, Lt. rez. Bârsan Ion și Sublocot. aviator Botez Marcel, care s-au cerut a se înscrie în armata național – legionară – română de sub conducerea Generalului .....

Am contribuit și noi cu ajutorul nostru dându-le pâine, zahăr, margarină, etc., pentru a avea la drum. De aici au plecat cu trenul spre Caizer Stidin(?) bine, iar de

acolo urmează a fi trimiși la Viena unde este centrul de adunare. Cpt. Petrini dă o haină de a sa Adj. av. Buzdugă - mie cu greu îmi schimbă prosopul de față, al meu fiind rupt, iar el trebuind să-l dea în primire la magazie. Plecarea s-a făcut ciocnind câte o cană cu bere și urându-le noroc.

6 Ianuarie 1945, Sâmbătă

Zi de sărbătoare mare.

Mă gândesc cum am petrecut acum un an această zi și cum am ajuns acum să fiu. Totuși speranța este în D-zeu. Vremea nu este așa de rece ca la o Bobotează, este destul de călduț.

Facem și noi o mică slujbă în sala de mese cu Lt. Opișaniu Iulian ce are Academia Teologică, împreună cu Cpt. Țurcău, Sublt. Badea, etc., rugându-ne lui D-zeu să ne ajute să scăpăm din viața aceasta grea și de mizerie, de lagăr și prizonier. Totuși sperăm că, până la urmă, D-zeu nu ne va lăsa și vom scăpa cu bine.

7 Ianuarie 1945, Duminică

Mă gândesc la alți ani, ce era în această zi... Când trăia bietul tată care avea ziua numelui, precum și fratele mai mic Sublocot. tot cu acest nume. Azi nu mai sunt. **Tata mort, fratele dispărut pe frontul din Rusia, iar eu prizonier de război într-un lagăr făcut din barăci de scândură, ca pentru vară, în Germania.** Ce petreceri, ce veselie, ce frumos mai era atunci când eram toți acasă și puteam lua povețe la sărbătorirea acestei zile, ca acuma să stau trist, închis în lagăr. Va mai veni

oare și ziua aceea mare în care să scăpăm de această suferință și să ne reîntoarcem în Țară? Speranța în D-zeu!

8 Ianuarie 1945, Luni

Sunt anunțați alți 240 - 260 de ofițeri români că vor sosi tot la acest lagăr, făcându-se numai cu ofițeri români. Se iau măsuri de cazare. Ofițerii sârbi și bulgari ce sunt tot în acest lagăr urmează să plece în altă parte.

Noi căutăm să le producem o mulțumire la venirea lor spre a avea ceva căldură în bărci, colectînd de la fiecare știubă cîte 1 - 2 brațe lemne și luând măsuri ca la sosire să le dăm o mâncare caldă din rezerva de cartofi strînsă de noi ca să aibă și ei să se încălzească după drumul pe care îl vor fi făcînd cu trenul în vagoane de vite, fără foc pe o vreme de iarnă.

9 Ianuarie 1945, Marți

Ofițerii bulgari și sârbi sunt luați din acest lagăr și duși la tren spre a-i muta în altă parte. Nu sunt deloc bucuroși de plecarea lor de aici. Cu toate intervențiile făcute de cei trei generali bulgari ca să rămînem pe loc, nu s-a putut.

(foaie ruptă - fragment lipsă)

10 Ianuarie 1945, Miercuri

Dimineața ne pomenirăm că au sosit ofițerii români ce fusese amintiți. Ne grăbim să aflăm pe unde au căzut prizonieri, de la ce unități sunt și ce știri au, mai recente din Țară, asupra evenimentelor și modului de purtare al ....

(foaie ruptă - fragment lipsă)

11 Ianuarie 1945, Joi

Azi ne vine un Subloc. medic, împreună cu un elev adj. tot medic și cu un preot catolic ce a fost prins de unguri în Ardealul neocupat de ei și luat prizonier. Pe o parte ne bucură faptul că avem de acum înainte medic deci o asistență mai bună medicală cu doctori români spre a putea să ne îngrijească în caz de nevoie. De asemenea și venirea preotului în mijlocul nostru ne bucură prin faptul că de acuma înainte va avea cine să ne facă, în zi de sărbătoare, slujba religioasă. Sfinția Sa a și luat veștmintele și cele necesare slujbei religioase în campanie, așa că se și organizează corul /răspunsurile pentru ziua de Duminică la slujbă.

12 Ianuarie 1945, Vineri

Toată noaptea, precum și de dimineață a fost o vie activitate de aviație. Pe la orele 9:20 au început a trece iarăși o mulțime de avioane anglo-americe spre Berlin. Pe la 12 aflăm că rușii ar fi pornit o acțiune de ofensivă într-un stil mai mare pe întreg frontul. Aceasta face să sperăm că în curând Dzeu ne va ajuta să scăpăm din viața aceasta de prizonier. Fiind zi bună cu veștile ce le-am primit, ni se împarte berea, cidrul și mușul (mustul), așa că avem și cu ce cinsti pornirea rușilor la atac. Punem și coacem pe sobă, în sobă și lipit de sobă, cartofi și cu berea cinstim ziua începerii acțiunii ofensive și a bucuriei pe noi de a scăpa.

13 Ianuarie 1945, Sâmbătă

Se împart diferitele lucruri ce au fost aduse dela centru pentru cantină și care se împart acuma la ofițeri. Astfel ni se dă săpun de ras, de față, ace, nasturi, chibrituri, pastă de dinți, pudră de corp, etc., precum și tutunul mult așteptat de noi, unii pentru a-l fuma, alții pentru a-l da pentru pâine, margarină sau alte alimente.

După masă, se completează cele ce nu s-au dat la toți, așa că suntem mulțumiți cu toți de împărțeala făcută! Pentru seara Lt. Papaianopol ce este la bucătărie ne face o musaca specială din cârnatul primit și cu cartofii din cei ce mai avem strânși de noi și economisiți de fiecare.

14 Ianuarie 1945, Duminică

Zi frumoasă, însă cu ger aspru de dimineață. Soarele se trudește să încălzească afară prin razele sale ce le trimite, însă nu au puterea necesară încă. Apelul după multe insistențe pe lângă comandamentul german, am reușit ca să-l avem (să se facă) la ora 11, în loc de ora 9 ca până acuma. După apel, se face slujba religioasă în sala de mese, amenajată și încălzită în acest scop. La slujbă ne simțim cu totul alți oameni. Toate gândurile și rugăciunile noastre se îndreaptă către Dzeu pe care îl rugăm să ne ajute să scăpăm cât mai curând din acest lagăr și a ne întoarce iarăși la cei dragi rămași în Țară – așa de scumpă.

15 Ianuarie 1945, Luni

Azi a venit în lagăr Dl. General ....., ce a trecut în armata național - legionară – română. Dsa. a și fost

numit ca Ministru de războiu în guvernul înființat în Germania.

A venit aici însoțit de 3 ofițeri români și 3 germani, îmbrăcați toți în haine germane, pentru a face propagandă și a propune ca să trecem și noi în armata naționalistă unde o vom duce mai bine ca în lagăr. După ce a discutat cu Dl. General Visarion și ceilalți ofițeri superiori din lagăr ne-a cerut și nouă părerea. Am refuzat categoric cu toți, neputând admite ca să luptăm contra fraților și intereselor Țării noastre. A plecat supărat și cu unele amenințări. Deci ne mai putem aștepta la alte greutăți din partea lor.

16 Ianuarie 1945, Marți

Vine în inspecție Colonelul Dudaș, împreună cu un căpitan informator. Colonelul Dudaș este Comandantul lagărului de prizonieri dela Wuzetz.

Ne vorbește foarte frumos, ne spune că a fost prin România și a petrecut în București, ne promite multe, însă nu se realizează nimica din cauză că sunt puse tot felul de piedici de către guvernul naționalist român. Ni se face apoi un control la bagaje, corespondență, bani, sau alte obiecte nepermise a le avea în lagăr. Azi ni se comunică că dacă vrem, zilnic, câte 15 ofițeri să lucrăm la adunat stuf la un proprietar în apropiere, se poate lucra.

17 Ianuarie 1945, Miercuri

Ni se comunică la raportul de la orele 11, printre altele, și aceea că vom avea o soldă de 70 mărci un

Sublocot; 82 mărci un Locot.; 94 un Căpitan; 102 un Maior, etc. Acești bani nu ni se vor da decât la terminarea războiului și că se va păstra de Comand. german, oprindu-se cheltuielile făcute cu lucrurile luate de la cantină, tutunul, spălatul rufelor, săpunul, etc. Am insistat ca să ni se ia și unele prafuri de supă pentru a le pune în cazanul cu mâncare pentru a se da un gust mai bun mâncării. Nu mi s-a aprobat deoarece toate alimentele sunt cartelate și prizonierii nu au voie să cumpere nimic prin cartele, numai poliția civilă.

18 Ianuarie 1945, Joi

După multe insistențe mi se aprobă ca să putem comunica prin radio cu familiile din Țară. Altfel ni s-a dat niște formulare pe care am trebuit să le complectăm cu adresa noastră și a familiilor din Țară spre a le comunica că suntem sănătoși prizonieri în Germania.

Complectăm bucuroși formularele cu gândul că în curând cei din Țară vor putea auzi prin undele radiofonice ale radioului Donau(?), știrea despre noi.

Se spune că se va face mai întâi o propagandă legionară cu aceste știri la radio. Totuși, căutăm să vedem ce vor fi în stare să facă. Speranța este cu Dzeu, ne va ajuta cu bine până la capăt.

19 Ianuarie 1945, Vineri

Se cere de toți alegerea unui om pentru a se interesa de soarta noastră ca delegat al nostru pentru a putea obține prin Crucea Roșie Internațională, ceva pachete pentru noi. Părerile sunt împărțite. Unii vor pe

ai lor, alții pe cei de partea lor. Până la urmă se face alegerea prin vot. A ieșit Dl. Maior Ionescu Gh., în locul Colonelului Mârza ce deținea acest post și care se zice că nu a activat în timpul cât a fost.

Să dea Dzeu ca măcar de acuma „unul ales” să poată lupta ca să ne vină în ajutor. Totuși speranțele sunt mici din cauza piedicilor ce ni se pun de către guvernul național – legionar – român, pentru a ne forța ca să trecem în armata lor.

20 Ianuarie 1945, Sâmbătă

Vreme de iarnă, destul de grea.

Suntem nevoiți totuși să mergem la pădure pentru a mai scoate ceva rădăcini, deoarece cu puținii cărbuni ce se primesc abea se încălzește soba. Pământul este destul de înghețat, drumul este greu din cauza zăpezei și ce este și mai greu, este trasul unei căruțe f. mari și grele de 1500 – 1800 kg. numai căruța goală. Ne înhăăm, tragem de ....., iar alții împing cu hârlețele. După o muncă de 4 ½ ore ne întoarcem obosiți de nici mâncarea nu ne mai tichnește. După masă la orele 16:30 ne adunăm în sala de Conferințe unde Dl. Col. Stavirescu ne vorbește foarte frumos despre „O călătorie în Italia” de .....

21 Ianuarie 1945, Duminică

Aflăm că se începuse a se transmite prin postul de radio Donau, știrile trimise de noi pentru familiile noastre din Țară, receptându-se pe altă cale a se trimite nici un fel de scrisoare care să fie primită în Țară din

cele trimise de noi și că Guvernul național – legionar – român, s-a opus interzicând a se mai comunica cu Țara. Alții spun că ar fi auzit la radio – ca o propagandă – că am fi fost citați (anunțați) la radio că am trecut de partea lor. În orice caz vedem limpede că ne pun bețe și caută să ne încurce pe orice cale de a putea trimite corespondență în Țară, sau de a lua contact cu Crucea Roșie pentru pachete.

22 Ianuarie 1945, Luni

Sublocotenentul Ghejdac Ctin împreună cu un alt sublocot., venit de curând, ce a trece în armata legionară. Cu toate sfaturile date de noi și de către Dl. General Visarion, de a căuta să mai rabde puținul timp ce-l mai avem de stat aici și de a nu face prostia de a se înrola, ei au crezut că este mai bine a pleca, spunând că nu mai pot suporta viața chinuită de aici. Însăși magazionerul german ce i-a luat în primire lucrurile ce le-a predat aici, s-a răs de ei și le-a spus pe nemțește că ei sunt prelungitori ai războiului și că oricum ei, ori fără ei tot la același rezultat se va ajunge până la urmă.

23 Ianuarie 1945, Marți

Ne bucură faptul că afară se arată a fi o zi mai frumoasă cu ceva soare – deci și căldură. Stăm pe afară rezemați pe după pereții bărcilor în partea cea mai dosită și luminată de soare ca muștele. Ne gândim fiecare într-o parte, unde ne este mai drag – Țara – familia – prietenii și prietenele – și discutăm de toate cu aceeași dragoste de a-i revedea iarăși cât mai curând.

Tache Brumă – Cetatea Alba, elev TR – sergent

Anunțul că masa este gata ne face să trecem fiecare la știubele (camerele) respective și să ne pregătim pentru masă. Masa însă mai mult ne stârnește pofta de mâncare, căci abea după ce am mâncat, începe a ne fi mai foame și, deci mai greu. La orele 14:30 mergeam la cinematograful în Wugstran, unde vedeam filmul „Șapte scrisori” precum și un jurnal de război vechi din Africa.

24 Ianuarie 1945, Miercuri

Ne sculăm gândindu-ne că trebuie să ne pregătim pentru paradă – ca în timpul când eram în Țară – însă nu se vede mișcarea, ținuta și trupa adunată pentru a primi raportul precum nici steagurile trei-culori atârinate la uși, etc. Ne dăm seama apoi că suntem departe de Țară, prizonieri de război, internați în lagăr și abea atunci vedem dezamăgirea. Totuși în frunte cu Dl. General Visarion, luăm parte la o slujbă religioasă făcută în sala de mese de către preotul catolic adus și el în lagăr ca prizonier. Gândurile noastre se îndepărtează o clipă apoi la Țara noastră Românească și la tot ce ne este drag rugând pe Dzeu să ne ajute ca să putem scăpa cât mai curând de aici și a ne întoarce în Țară.

25 Ianuarie 1945, Joi

Ducându-se la spitalul din Neuropiu(?), mai mulți ofițeri bolnavi din lagăr, s-au întâlnit acolo cu prizonieri ofițeri americani, olandezi, sârbi, bulgari, francezi, etc. După ce au stat de vorbă cu ei, ai noștri au primit dela ei țigări, pâine, etc., precum și patru cutii de 1 kg. cu lapte

condensat pe care să-l aducă aici pentru a gusta fiecare câte puțin. Din 1 cutie de 1 kg. se poate face 10 – 15 lapte, așa că noi l-am preparat și l-am amestecat cu cafeaua de dimineață, având trei zile de a fi putut bea câte o cafea cu lapte, ce mi s-a părut grozav de bună. Ofițerii sârbi s-au arătat cel mai mult recunoscători nouă românilor spunând că și eu au fost tratați cât se poate de bine când erau prizonieri și au trecut prin România unde li se da de noi de toate.

26 Ianuarie 1945, Vineri

Începusem a primi ziarele pe care le-am cerut de mult timp ca să ni se dea să mai citim și noi diferitele știri. Astfel s-a aprobat, și de acuma vom avea în fiecare zi câte 5 – 6 ziare la fiecare cameră pentru a citi știrile mai importante. Ziarele sunt numai nemțești, altfel de ziare sau reviste nu s-a aprobat să ni se trimeată.

Dl. General a făcut un apel la toți ofițerii, ca acei ce au cărți la ei să le dea la unul ce urmează a le strânge și apoi să luăm pentru a citi toți ce vrem să citim o carte românească sau în lb. Franceză ce s-au putut găsi. I-am strâns astfel vreo 68 cărți și astfel vom avea în plus o ..... și o trecere a timpului mai ușor prin citit.

27 Ianuarie 1945, Sâmbătă

Facem economie de lemne din cauză că este și departe și greu de scos și adus. Slăbirea în zi în zi este tot mai pronunțată asupra noastră. Suntem astfel nevoiți a sta dimineața mai mult timp în pat pentru a nu ne scula să facem patul. Peste zi trebuie să reducem din timpul

cât făceam foc până acum, din cauză că nu mai ne simțim în stare de eforturi așa mari.

Ne gândim ce bine este la noi în Țară unde se găsește lemnul cărbunii și alimente din belșug. Oare ne va ajuta Dzeu ca să mai ne întoarcem în Țară și să avem iarăși belșugul ce l-am cunoscut și atunci nu l-am știut aprecia?! Dzeu cred că ne va ajuta și toată speranța o avem în El.

28 Ianuarie 1945, Duminică

Soare de dimineață, însă după cum se spune „cu dinți”. Este în adevăr un ger de – 10 - 12 grade cu un vântișor ce suflă dinspre N.E. Totuși ne pregătim pentru apel unde ni se mai comunică diferite știri, noutăți și eforturile depuse pentru a se putea lua legătura cu Crucea Roșie Internațională, toată în zadar fiind din cauza guvernului național-legionar-român.

La orele 10:40 se face o slujbă frumoasă, unde ne rugăm cu dragoste să ne ajute a scăpa cât mai grabnic de aici. După masă ni se dau formulare de scrisori și pachete pentru a scrie acasă. Scriu și eu în toate părțile cele 9 formulare cu toate că știu că nu vor ajunge.

29 Ianuarie 1945, Luni

Azi ni se comunică să fim pregătiți pentru că va veni un fotograf ca să ne fotografieze pentru a lipi fotografia pe fișele fiecăruia. Pe la orele 10:15 începe fotografiatul cu numărul de identitate ce-l are fiecare, pus pe un cantar și ținut în dreptul pieptului ca la pușcăriași. Această ca în caz de am fugi să ne poată

recunoaște și prinde mai repede. Fiecare dorește ca să aibă și el o fotografie din cele scoase, ca amintire pentru atunci când vom fi liberi din acest lagăr, dintre aceste sârme ghimpate ce ne înconjoară. Totuși Dzeu este bun și mare și nu ne va lăsa ca să ne pierdem aici, departe de Țară; și în speranța că în curând vom fi liberi și ne vom întoarce iară și în Țară, ne oțelim în puteri și ducem speranța de mai bine.

30 Ianuarie 1945, Marți

Din cauză că a plecat Cpt. Av. Petrini I. șeful dormitorului 10 unde am stat de la început și până ieri și în acest timp au venit câțiva ofițeri ce aveau alte vederi și câțiva ofițeri ce aveau alte vederi și păreri deosebite față de ale noastre, am hotărât ca împreună cu Sublocot. Av. Păun Marin, un bun camarad, vecin cu fostul meu, să ne mutăm din acel dormitor. Astfel, azi sunt instalat în camera Nr. 11 unde este șef de dormitor Cpt. Moraru Victor. Acolea am găsit o armonie și o camaraderie cu adevărat frumoasă. Am fost bine primiți și cu bucurie îmbrățișați de ceilalți camarazi mai mari și mai mici ca mine. Am lucrat după masă la așezarea rafturilor (polițe) a patului și lucrurilor ce le am.

31 Ianuarie 1945, Miercuri

Se aduce cântarul spre a ne cântări conform ordinului la raport, în fiecare lună la sfârșit, spre a putea face comparație în fiecare lună cu cât am scăzut față de luna trecută. Mă cântăresc și eu și nu-mi vine să cred cât am putut să scad în cursul lunei Ianuarie, deci numai în

timp de o lună să scad cu 7 kg. Am ajuns să am 62 kg din cei 69 de kg. cât am avut la sfârșitul anului și luni decembrie 1944. Ce voinic eram cu 79,5 kg. când am fost prins ca prizonier la Boziaș și cum am ajuns acum. În fiecare luni scad cu 5 – 6 – 7 kg. Până când, nici eu nu știu. Situația ne îngrijorează pe toți, pentru că fiecare se simte slăbit tot mai mult și nici o posibilitate de a veni în ajutor ca să se schimbe lucrurile.

1 Februarie 1945, Joi

Cu ajutorul lui Dumnezeu, am terminat cu o lună și din anul 1945 în care am intrat. Nu credeam – atunci, când am fost prins – la **6 Sept. 1944**, că va trebui să sufăr și să ajung până în Februarie tot ca prizonier.

Pășim astăzi și în prima zi din a doua lună a anului 1945. Ne va aduce bucuria cea mare această lună, ori vom mai avea încă de suferit?!... Numai Dumnezeu știe, cât! La el ne rugăm, ca să ne ajute a ne scăpa cât mai repede din mizeria și necazurile ce le îndurăm. Suntem slăbiți destul de tare, alimentația insuficientă, iar frigul încă se menține destul de scăzut. Scosul rădăcinilor este tot mai greu pentru fiecare, așa că nu știm cum vom reuși.

2 Februarie 1945, Vineri

Diferitele situații ce se schimbă de la zi la alta, ne face ca să ne gândim în fel și chipuri, făcând tot felul de aprecieri și preziceri asupra situației noastre de aici. Din cauză – nu știu – ce le-a venit în gând ca azi să ne măsoare, cântărească și să ne facă radioscopia la fiecare, cu fișele respective. Pentru aceasta au venit trei medici

specialiști dela Berlin cu un camion în care a adus aparatele necesare măsurării și radioscopiei ce ni s-a făcut. Unii din noi spun că aceasta este în vederea inspecției ce o va face o delegație a Crucii Roșii Internaționale pe la lagărul nostru, alții pun în legătură cu o eventuală pace ce ar urma să se încheie, etc.

După masă, alarma aeriană trecând foarte multe avioane anglo-americeane, pe deasupra noastră spre Berlin.

3 Februarie 1945, Sâmbătă

Cu aceasta se încheie încă o săptămână. Greu este, trebuie să supraviețuim și să îndurăm multe, chiar foarte multe, neobișnuiți sau deprinși cu suferințele și mizeriile pe care trebuie să le suportăm zilnic, cei mai mulți obișnuiți cu viața și un trai de oraș, face totuși să îndurăm toate lipsurile, toate asprimile vieții, cu credința în Dzeu că el ne va ajuta să putem suporta toate greutatele abătute asupra noastră și ne va ajuta să servim iarăși în Țara noastră dragă și bogată, unde în adevăr bine s-a spus: „curge laptele și mierea”, cu toate bogățiile ei naturale și felurite, nu ca aici – surrogate – prostii.

4 Februarie 1945, Duminică

Sărbătoare!... Și de aici din lagăr nici nu am simțit aproape această zi mai însemnată din săptămână, dacă nu am avea bucuria că ni se dă porția de pâine mai mare și dacă nu am avea la masa de prânz două feluri de

mâncare, din care felul al doilea pârjoală moldovenească cu piure de cartofi.

După apel se face slujba religioasă, unde ne strângem cât mai multi ascultând cu drag sfânta slujbă. Ne reamintim de timpul din Țară acum un an pe vremea aceasta când mă înapoiam dela Timișoara la Boziaș, când mi-am cumpărat și ceasul de mână în urma furtului celuilalt la Șeful de Post Jand. Oprea Dtru(?) în Socol, în urma petrecerii făcută cu Lt. Săveanu Vichi, Șeful de gară Dumitraș Alex, Șeful de Poliție „Bubi” Budișteanu și cu Cap. Tor. Ditrich Rudolf, ce-l aveam în plutonul meu la Boziaș unde eram eu.

5 Februarie 1945, Luni

Rândul de marș la pădure pentru a scoate rădăcini de brad ca să avem cu ce ne face puțină căldură în baracă. Afară este destul de ger și un vânt aspru bate dinspre Nord Est. Din cauză că nu mai sunt rădăcini în pădurea de unde am scos până acuma, trebuie să mergem mai departe la 7 – 8 km, depărtare de lagăr. Este greu de împins căruța din cauză că nu ne dă cal și trebuie să o împingem noi și la dus și la întors încărcată. Pământul înghețat face ca să se scoată foarte greu rădăcinile. Ne întoarcem obosiți târziu pe la orele 16:30. Masa s-a împărțit de mult pentru cei rămași în lagăr, însă noi de acum să luăm masa. Ne îngrijim numai la gândul că după terminare, abea atunci ne va fi mai mare foamea. Este îngrozitor ca să te scoli dela masă mai flămând decât la început.

6 Februarie 1945, Marți

Fel de fel de visuri m-au frământat toată noapte și nu știam ce să mai cred despre mine când mă știam închis între garduri de sârmă ghimpată într-un lagăr din Germania, iar visurile mă aduceau pe meleagurile Țării Românești și mă vedeam când la Buziaș ca în primăvara și vara anului 1944 – în toată libertatea și voia mea cea bună, când la Turnu-Severin-Șimian(?) -Herculane, Ada-Kaleh, când la Tecuci-Nicorești, Glăvănești. Adriana... Abia când m-am trezit mi-am dat seama că eu sunt tot un biet prizonier și că tot ce a fost, nu a fost altceva decât un vis ce odată cu trezirea mea din somn s-a spulberat și el. După masă la orele 14:30 mergem la cinematograful în Wiestrau unde se rulează filmul „Visul alb” și cu un jurnal de război vechi de pe frontul din Africa. Ziua a trecut greu, așa că stingerea ne anunță culcarea.

7 Februarie 1945, Miercuri

Iarăși visuri diferite... Mă simțeam un om nou născut numai la visul ce l-am avut peste noapte când mă știam că sunt la Boziaș, unde am avut atâtea și atâtea amintiri și bucurii.

Azi se împlinesc 22 de săptămâni de când am fost prins prizonier prin atacul dat prin surprindere de trupele motorizate germane ce au trecut granița la Socol peste râul Neva(?) și ne-au căzut în spate pe șosea, în față pe fl. Dunărea mascând trecerea un convoi de 12 – 16 vase mari și mai mici, aspra cărora noi concentrasem tot focul

nostru spre a le împiedica ca să treacă în jos conform ordinului primit în acest sens. Știu că la orele 7:45 eram scos din poziția de luptă cu 2 ostași, dintre care unul rănit ce a murit la Wuzset, iar alții 5 morți la datorie. La orele 8:15 mă duceau la comandant.

8 Februarie 1945, Joi

Ni se dă iarăși formulare de c.p. scrisori și avize de a trimite pachete pe care să le scriu acasă – în Țară – la cei dragi, spre a afla vești dela noi, precum și noi dela ei și ceva alimente rămân numai scrise, căci în Țară nu vor ajunge și nici răspuns sau pachet nu vom primi. Din cauza fraților români legionari ce au format Armata Națională și care se opun prin toate mijloacele de a primi scrisori sau pachete din Țară, spre a ne forța să ne înscriem în armata naționalistă. Cei ce au cunoștințe prin Germania, Protectorat, din cei ce au urmat diferite cursuri în Germania, primesc dela cunoscuți pachete cu tot felul de bunătăți – ceilalți răbdăm înghițind în sec. Va da el, Dzeu și totul va lua sfârșit și reîntorcându-ne în țară vom ști cum să trăim și prețuim viața ce o vom mai avea.

9 Februarie 1945, Vineri

Timpul s-a mai schimbat în bine de câteva zile, făcându-se mai cald și afară. Astfel mai ieșim din bărăci și ne mai plimbăm prin curtea celor două lagăre. Statul mai tot timpul înăuntru sau în pat – din cauza frigului și lipsei de foc – a făcut ca să ni se amortească încheieturile dela picioare și restul corpului. La ora apelului vine Dl.

Col. Dudai (Col. lagărului central dela Wuzetz) cu dolmeccerul(?) ce aduce și câteva scrisori din Germania și Protectorat pentru cei ce au urmat sc. în Germania. O scrisoare dela Crucea Roșie Geneva ne confirmă primirea înștiințării făcută de noi în luna Oct. 1944 și că s-a dispus a se lua măsuri de a primi pachete și noi. Bucurie mare pe fiecare, parcă le-ar și avea primite. Totuși speranțe prea mari nu punem pe trimiterea acelor pachete încă.

10 Februarie 1945, Sâmbătă

Frică o săptămână de suferință, speranță în mai bine și munca se încheie. Timpul ce trece ne face să tot sperăm dela o zi la alta tot în mai bine, dar trăim numai cu speranța dela o zi la alta... Totuși Dzeu nu ne va lăsa și va avea grijă și de noi ca să nu ne lase să perim aici și ne va salva. Când va sosi și acea zi mult așteptată și dorită de fiecare dintre noi?!. Așteptăm cu încredere că totul se va termina cu bine și reîntorși în Țară vom uita toate suferințele avute, rămânând doar o amintire sau un vis urât, de care nici nu vom mai dori să ne reamintim. Cât de mult vom ști să prețuiesc viața și câte învățăminte mi-a dat acest timp de prizonier, încât voi ști să prețuiesc viața așa cum trebuie și a o trăi din tot plinul(?) ei.

11 Februarie 1945, Duminică

Este ultima zi când mai putem pregăti în zi de Duminică o masă mai îmbelșugată cu două feluri de mâncare la 12 (o ciorbă și o musaca sau pârjoală cu piure de cartofi) aceasta realizată în cursul săptămânii prin

economiile zilnice ce le făceam la alimente și la toată carnea din timpul săptămânii. De acum în colo nu vom mai putea face acest lucru din cauza reducerii foarte mari a alimentelor pe timp de o săptămână. Nu vom mai avea nici seara decât de două ori pe săptămână câte o supă caldă, restul zilelor seara numai câte o cană cu ceai sau cafea. Va fi greu, pentru că și așa suntem destul de slăbiți și anemiați cu hrana ce am avut-o, dar de acum în colo?...

12 Februarie 1945, Luni

Începând de azi, timp de trei săptămâni, ni s-au micșorat pâinea și alimentele într-o măsură destul de mare, așa că se va resimți mult această micșorare a rațiilor alimentare pe care va trebui să o îndurăm și să o suportăm acest timp.

Slăbirea pe care o avem aproape toți din noi, va fi și mai mult resimțită de fiecare. Este greu că nu putem obține prin nici un mijloc legătura cu Crucea Roșie și nici cu Țara spre a putea primi pachete. Seara nu vom mai avea decât două ori masă caldă – câte o supă – în restul zilelor seara câte o cană cu cafea surogat și acela. Ne gândim cum vom putea suporta aceste micșorări ce s-au făcut la toate alimentele și pâinea ce și așa erau destul de mici și insuficiente și așa.

13 Februarie 1945, Marți

Nu am mai fost de mult la cinematograful din satul Wustrau, din cauză că nu a mai avut piesa necesară pentru punerea în funcție de dinamului.

**Tache Brumă în 1941 – decorație COROANA ROMÂNIEI
CU SPADE ȘI PANGLICA DE VIRTUTE MILITARĂ
CL. 2 – ordin de zi nr. 295-1941**

Azi suntem amintiți ca la orele 14:30 să fim pregătiți pentru a merge iarăși la cinematograful. Ne adunăm și pornim încolonați câte trei, pe drum cântând marșuri românești până în dreptul cinematografului. Lumea ne privește și unii ne admiră, iar alții probabil că ne ocărăsc după felul cum vorbesc și gesticulează între ei. Se rulează filmul „Familia Bukenfol” și un jurnal propagandă de război vechi din Războiul din Rusia când erau pe..... ..Ziua a fost frumoasă și cu vești îmbucurătoare pentru noi toți.

14 Februarie 1945, Miercuri

Repede mai trece timpul. Mă gândesc fără să vreau în fiecare zi din săptămână când vine ziua de Miercuri că în această zi am avut ghinionul și nenorocul de a fi prins prizonier. A fost o zi cu mult ghinion pentru mine și vom căuta să mă feresc toată viața mea de această zi. Se împlinesc 23 de săptămâni de prizonierat. Azi 23 de săptămâni în urmă la **6 Sept. 1944** pe la orele 07:45, am fost prins prizonier, scos din poziția de luptă cei 2 ostași sănătoși, 1 cap. rănit grav ce a și murit în spitalul din Vârșeț și cu 5 ostași morți la datorie cu arma în mână sau în luptă corp la corp cu soldatul german cel înconjurase și la care nu a vrut să se predea. Dacă Dumnezeu mă va ajuta la întoarcerea în Țară mă voi duce la Boziaș spre a face un parastas.

15 Februarie 1945, Joi

Azi se împart și lucrurile ce au fost aduse pentru cantină: săpun față, de ras, lame, nasturi, ace, ...

pomadă, etc. etc. toate din cea mai proastă calitate și inferioară. Totuși noi le primim căci decât defel, tot mai bine este cu ceva în situația în care ne aflăm aici. Trebuia să ni se dea și tutun sau țigări precum și chibrituri cum s-a primit până acuma. Diferite influențe din afară (Guvernul național legionar român?) face să se oprească acest lucru pentru a ne forța să trecem (înrolăm) la ei. Este greu căci era o bucurie pe noi fumătorii, cele 50 țigări sau pachetul de tutun ce-l primeam, mai uitând necazurile fumând câte o țigară. Specula a și început cu tutun și țigări dintre acei ce nu fumează și le-au ținut.

16 Februarie 1945, Vineri

Ni se împart formulare pentru scris acasă (scrisori, cărți – poștale și avize pentru a se putea trimite pachete). Caut să le scriu, însă fără nici un pic de speranță că vor ajunge în Țară la cei dragi unde le scriu și doresc să ajungă, pentru că din Sept. 1944, tot scriu zeci de scrisori și nu primesc nici un răspuns dela nimeni ceea ce înseamnă că nu sunt trimise, ci sunt oprite aici din diferite motive. De altfel nici un ofițer nu a putut primi până acuma vreun răspuns la vreo scrisoare trimisă în Țară. Totuși încerc a scrie și pe acestea atât la T. Severin, cât și în Tecuci la toți cei dragi, cu speranța că dacă nu vor ajunge scrisorile, nu va mai fi mult timp de suferit pe aici și că în curând ne vom reîntoarce și aduce noi bucuria și diferitele știri asupra toate.

17 Februarie 1945, Sâmbătă

Bine a mai spus țiganul că iarna mai grea este în Februarie. Așa și este, nu am avut în Decembrie și Ianuarie, așa frig și viscol cu zăpadă, ca în această lună. Trece prin scândurile crăpate a pereților bărăcii vântul șuierând. Stăm îngrămădiți pe lângă sobă – și aceea aproape complet rece – numai cu impresia că ne încălzește, căci în realitate soba se încălzește și ea dela noi. Azi a început a se face spovedirea celor ce vor ca să se împărtășească mâine. Câte unul trecem pe rând la preot ce ne ascultă și ne întărește sufletește prin rugăciunile ce le face pentru iertarea tuturor greșelilor făcute cu voia și fără voia noastră, cu știință sau fără știință, etc. Mă mărturisesc și eu.

18 Februarie 1945, Duminică

O zi mai frumoasă prin aceea că numai este așa vânt și nici ger. Soarele se arată și ar vrea să încălzească mai puternic, văzând parcă și el dorința noastră – însă nu are suficientă putere. Totuși azi geamurile s-au dezghețat de înghețul ce nu se mai luase de 4 – 5 zile de pe ele. La apel se observă lipsa a trei ofițeri români căpitani ce au fugit ieri dela pădure. Căpitanul neamț Virt este foarte supărat și ne amenință cu apelul de 3 – 4 ori pe zi și la fel și noaptea. După apel mergem la slujba religioasă unde parcă ne întărim sufletește și ne simțim mai bine după ce-am ascultat-o. Fiindcă m-am mărturisit ieri eu mă și împărtășesc.

Dzeu să ajute ca în curând să ne întoarcem în Țară spre a aduce și acolo lauda și recunoștința mea.

19 Februarie 1945, Luni

Am intrat în a doua săptămână cu alimentele micșorate cu 30%, 40%. Cu tot puținul ce-l aveam până la data de 12 Feb. 1945, acum se resimte și mai mult această reducere făcută. Afară de aceasta nu mai avem în fiecare seară (numai de două ori pe săptămână) hrană caldă, restul de 5 zile primind numai o cană de ceai sau cafea, cu puținul zahăr 15 grame ce se primește dimineața și care trebuie așa fel împărțit încât să rămână și pentru seară la o cană de ceai sau cafea. Dela Crucea Roșie sau din Țară nici o speranță de a primi pachete, din cauza opunerii fraților români legionari din Germania.

20 Februarie 1945, Marți

Treburile merg prost, deoarece nu se mai respectă regula ce a fost de a face săptămânal – marțea baie corporală. Motivând că nu mai au cărbuni suficienți pentru a încălzi apa, sau că nu este curent electric din lipsă de combustibil, totul pentru a se realiza economie. Azi însă după ce s-a insistat de către Dl. General Visarion pe lângă Col. german al lagărului, s-a aprobat ca după masă să înceapă baia. Este îmbucurător pentru noi și fiecare ne așteptăm seria de baie. Pregătim și focul în cameră să fie mai puternic ca la înapoiere să avem căldură. După baie ne simțim mai veseli și parcă alții, așa suntem de bine dispuși. Alarma face să ne culcăm mai devreme.

21 Februarie 1945, Miercuri

După trei zile de mers, la o depărtare de 46 – 48 km. de aici au fost prinși de agenții secreți polițiștii cei trei căpitani români ce fugise din lagăr în ziua de 17 Feb. 1945 dela pădure. Prinderea s-a datorat faptului că terminând alimentele au fost meniți să caute pe la casa unde-au fost semnalați și anunțați poliției și apoi prinși. Au fost aduși înapoi în lagăr. Pe drum spun că au primit țigări și pâine suficientă – așa că numai cu atâta s-a ales. Bine că nu au pățit ca cei fugiți în Ungaria unde li s-a dat câte o corecție de bătaie unde au trebuit să stea 15 – 20 zile în pat, aproape fără a se putea mișca. Așa este viața de prizonier. Mai încerci și în alt fel cum crezi că ar fi mai bine.

22 Februarie 1945, Joi

Se primește berea și mustul (cidru) câte un poloboc (balercă) de 58 de litri. Fiind rămași în urmă cu o restanță, ni se dă o balercă cu must de fructe (cidru) și una cu bere, așa că avem ce bea. În loc de mâncare pentru a simți stomacul plin, îi tragem cu bere sau cidru – căci mâncarea fiind destul de slabă, nu ne mai gândim să o păstrăm pentru la masă – ci fiecare când are poftă. Decât nimic, tot e bun și ceea ce primim, apa nefiind bună și posibil de a se bea din cauză că conține mult fier și face rău la rinichi și la stomac. Se cunoaște însă că este marfă de război, neavând bunătatea berei pe care o găsim la noi în Țară, totul este falsificat – surogat.

23 Februarie 1945, Vineri

Este foarte greu ca să suporti chinul foamei. Suntem abea după 12 zile de regim mai scăzut alimentar și toți ne simțim slăbiți și fără speranțe prea mari ca să putem suporta un timp mai mare această foame. Te scoli dela masa de 12:50 și după ce ai sorbit puțină zeamă caldă și o felioară de pâine, abea după aceea începi să simți adevărata foame cum îți vine și te chinuiește într-o stare îngrozitoare. De câteva nopți visez numai mese întinse cu bunătăți și pâine pe ele. Adevărat spune proverbul că „vrabia mălai visează” – flămândul numai la mâncăruri. Nu știu cât vom îndura acest chin și cât vom putea suporta această foamete ce trebuie să o fac. Va mai veni ziua să mănânc ca să mă scol sătul de la masă?!!!

24 Februarie 1945, Sâmbătă

Vremea rece ne face să stăm fiecare zgribuliți care pe unde ne găsim în știube (camere) fără a ieși pe afară să ne plimbăm. Vântul și ninsoarea te lovesc în față destul de puternic. În știubă focul pâlpâie sărăcăcios din cauză că nu avem nici lemne așa multe, apoi sunt ude și putrede. Cărbunii nu ni se mai dă de către lagăr, din cauză că regiunea ..... bogată în cărbuni este ocupată sau se dau lupte așa că nu mai are posibilitatea de a se aduce cantitățile necesare.

Totuși vremea trece, ne sculăm mai târziu stând sub pături mai mult timp, apoi ne mai încălzim cu ceaiul de dimineață și astfel timpul trece. Vine ora apelului și ne adunăm pe locul de adunare. În timp ce se așteapta

venirea Cpt. german Virt, Dlui. Lt. Col. Sadoveanu îi vine rău, amețală din cauza slăbirei în care se află și cade jos cu fața la pământ. Au sărit mai mulți camarazi de l-au dus la infirmerie. Mai înainte același lucru se petrecuse cu alți ofițeri și soldați. Dl. General Visarion face un apel la toți spre a-i veni în ajutor. Astfel hotărâm ca cei slăbiți prea tare în urma propunerii medicului nostru să primească dela cazan porția dublă de mâncare spre a se putea reface. Toți aprobăm – cedând fiecare cu drag din puținul ce ni se dă, ca să ajutăm pe cei ce sunt și mai necăjiți.

După masă este conferința Lt. rez. învățător Chiscop din Tecuci, cu subiectul „Spiritul ajută materia”. Subiectul a fost foarte bine tratat și cu multe învățături. După aceia a urmat o șezătoare culturală.

25 Februarie 1945, Duminică

A doua duminică amărâtă la masa de prânz, pentru că nu s-a mai făcut ca până acuma Duminica, două feluri de mâncare, dintre care felul doi pârjoală de carne cu piure de cartofi sau musaca de cartofi cu carne. Aceasta din cauza reducerii de alimente ce s-a făcut începând dela 19 Feb. 1945 cu reduceri la pâine dela 300 g la 250 g pe zi precum și la alimente, aproape cu jumătate din cantitățile ce le aveam până acuma. Azi trebuia să avem 425 g pâine – cum s-a dat până acuma – însă ni s-a dat numai 250 g. Toți se vaită și vorbesc ce vor face dacă se va continua mult cu această reducere de alimente. Se aude de trei săptămâni că va ține această

micșorare, după care va mai reveni la unele alimente pe care le aveam mai înainte. Vești bune.

26 Februarie 1945, Luni

A doua săptămână, începe cu raționament al alimentelor ce s-au redus. Este foarte greu a ne putea obișnui cu micșorarea ce s-a făcut atât de mult dintr-o dată. Azi este a opta zi când primim 250 g pâine în loc de 300 grame ca mai înainte. Pentru deseară nu avem hrană deloc. Alimentele toate s-au micșorat și nu se știe dacă vom mai putea suporta mult această viață de mizerie. Dl General Visarion face un protest Comandantului German însă fără nici un rezultat. După, cum s-a specificat. Suntem condamnați la moarte lentă din cauza reducerii alimentelor. Am ajuns să am 63 kg din 79, cât am avut când eram la Boziaș.

27 Februarie 1945, Marți

De dimineață suntem treziți de zgomotul avioanelor anglo-americane ce vin valuri, valuri să atace Berlinul și împrejurimile orașului. Se spune că ar fi trecut la 250 de avioane, numai pe direcția noastră. Ieșim afară și privim bombardamentul. Baraca se zguduie și pornește când exploziile se fac mai aproape de noi. Bombardamentul a ținut aproape trei ore continuu. Ziua este frumoasă cu cer senin. Ziua este frumoasă cu cer senin. Renunțăm a merge la pădure să scoatem cioate din cauză că suntem slăbiți și nu mai avem putere să mergem 7+7 km în total 14 km de drum. Se vorbește că nu vom fi evacuați în caz de atac din

partea rușilor pe direcția noastră. Aceasta ne mai încurajează căci toți suntem foarte slăbiți din cauza mâncării.

28 Februarie 1945, Miercuri

Ultima zi din iarnă...

Cu aceasta s-a dus și o parte din greul și mizeria cea mare a timpului de iarnă cu zăpadă, frig, ger, viscol, scos și cărat de rădăcini dela pădure. Zi frumoasă cu soare. Cu toți așteptăm ziua de 1 Martie (primă-vara) care să ne aducă și bucuria că intrând în primăvară se va pronunța și soarta războiului spre a ne putea vedea și noi scăpați de suferințele îndurate și de a merge iarăși în țară la casele noastre.

Azi se împlinesc 25 de săptămâni 175 de zile de când am căzut prizonier la Boziaș pe ziua de 6 Sept. 1944. Noaptea au fost 2 mari alarme cu bombardamente puternice asupra Berlinului. Tot azi am fost de serviciu pe știubă (cameră).

1 Martie 1945, Joi

1 Martie 1945... Prima zi de primăvară...

Cu toții am așteptat-o cu mare nerăbdare, pentru a se mai încălzi afară spre a nu mai fi nevoie de a mai merge la scos rădăcini de pomi de la pădure; apoi în așteptarea primelor frunze de verdeață (urzici, ștevie, lobodă, etc.) pentru a mai schimba gustul la mâncarea ce o primim fără de zarzavaturi.

Mâncarea a fost mai bună ca în celelalte zile, însă numai la prânz – seara câte o cană cu cafea. Vremea a

fost foarte schimbătoare toată ziua și toată noaptea, când cu ploaie, zăpadă și un vânt destul de puternic. Tot azi dimineață am pus la haină și măștișorul de 1 Martie făcut de mine în lagăr.

2 Martie 1945, Vineri

Vântul a continuat toată noaptea cu furie, smulgând cartonul de pe baracă și aruncându-l departe. Ziua schimbătoare cu soare, vânt, burniță de ploaie și sfichiuri de zăpadă. Apelul s-a anunțat în știubă pentru că a venit Lt. Col. Ajutor al Comandantului lagărului Wuzet împreună cu un căpitan de la informații și ne-a făcut controlul la semnele de recunoaștere dacă le avem cu toți. S-au făcut și unele controale inopinate la geamantane și alte bagaje ce aveau mai multe. Seara după trei zile de lipsă de masă seara, avem o mâncare ușoară, caldă.

La ora 20:00 alarmă aeriană. Vești bune de pe fronturi.

3 Martie 1945, Sâmbătă

Este una din cele trei zile alese de mine din „zilele babelor” -3-6-9 Martie. Ziua de trei (azi) am ales-o pentru trecutul meu, 6 pentru prezent, 9 pentru viitorul ce-l vom avea. De dimineață este zi friguroasă, după care se schimbă în vreme cu soare și vânt, apoi după-masă este un senin și o zi splendid de frumoasă. Un soare călduros prevestește sosirea primăverii din plin. Mai multe păsărele s-au adunat pe un pom și au început a ciripi frumos diferite cântece. După-masă asistăm la

un puternic bombardament al aviației anglo-americane. Pentru seară ni se dă hrană rece 50 grame cârnați și cafea. Veștile primite de la radio sunt cât se poate de îmbucurătoare, așa că nădejdea noastră crește în speranța că în curând va fi mai bine.

4 Martie 1945, Duminică

De dimineață ne sculăm din cauza frigului din baracă. Ridicăm camuflajul și afară ce să vezi... iarnă în toată puterea cuvântului. Ninge, iar zăpada s-a și așternut pe pământ. Așa sunt zilele babelor... În curând vom ieși și din aceste zile schimbătoare de trecere de la iarnă la primăvară. Apelul se face la 10:30 după apel se face slujba religioasă de un preot catolic prins de unguri și adus din Ardeal în lagăr cu noi. Ne rugăm cu căldură la Dumnezeu, ca să ne ajute să scăpăm mai curând din mizeria și necazul din lagăr.

Azi avem 300 grame pâine fiind sărbătoare. De mâine, iar cu 200 grame. Pentru seară, nu este mâncare. Nu știm cât vom mai putea îndura a suferi astfel. Aflu că azi-noapte soldații ce-i avem de serviciu în lagăr au furat din cartofii și zarzavaturile ce le promisem de cu seară pentru azi. Se fac cercetări. După-masă se face vreme frumoasă.

5 Martie 1945, Luni

Am intrat în a treia săptămână cu noul regim de reducere a alimentelor și a pâinei. Este foarte greu. Îmi simt din ce în ce mai slăbit tot corpul. Nu mai sunt în stare să fac nici un fel de efort. Chiar mersul la adunarea

face ca să-mi târâi picioarele după mine. Un vânt mai puternic mă dă jos. Sunt cu aproape 20 de kg mai puțin decât aveam astă vară înainte de a fi prins prizonier la Baziaș unde mă cântăream aproape zilnic la cântarul din gară. Veștile care ne sosesc de la radio și din ziare, ne sunt tot mai îmbucurătoare și aceasta face ca să sperăm că nu va mai trece mult și Dumnezeu ne va ajuta ca să scăpăm din toată mizeria și greul de aici. Dimineața, timpul nouros și urât, însă după-masă s-a făcut foarte frumos și cald, cu soare dulce. Aceasta ne este încă una din bucuriile ce le avem, văzând că timpul este frumos și cald.

6 Martie 1945, Marți

De dimineață zi frumoasă și călduroasă. Pe la 10:00 s-a mai schimbat acoperindu-se cerul cu nouri. Se discută mult situația din țară, spunându-se că s-ar fi comunicat la radio că ar fi ciocniri (tulburări) între armată și comuniști. Armata și funcționarii din Ardealul cedat în 1940 ungușilor, urmează să fie evacuat de noi, intrând sub administrație ruso-maghiară. De asemenea că Prințul Știrbei Buftea ce ar fi venit cu avionul de la Londra în țară și ar fi format noul guvern, a fost imediat înlăturat prin venirea lui Groza la Președinția Consiliului de Miniștri, un comunist vechiu. Totuși speranța noastră este că până la urmă, situația din țară se va aranja în bine, așa că, odată cu reîntoarcerea noastră în țară, pe care o așteptăm cât mai curând, să fie totul aranjat și bine. Fiind frumos afară, după-masă facem

plimbare prin curtea lagărului cu mare plăcere toți. Aceasta este a doua zi a babei aleasă de mine pentru „prezent”.

7 Martie 1945, Miercuri

Ieri am împlinit $\frac{1}{2}$ de an (șase luni) sau 176 de zile de când am fost prins prizonier la Baziaș, pe ziua de 6 Septembrie 1944, ora 7:50. Nu credeam să treacă atâta timp și să sufăr atâtea greutăți... totuși Dumnezeu m-a întărit și m-a ajutat ca să pot suferi și trece prin toate. Acuma se poate spune și mai sigur că timpul este și mai scurt și în curând, toate suferințele și neajunsurile ce sunt se vor termina și iarăși va fi bine. Speranța la toți este că Dumnezeu ne va ajuta ca Sfintele Sărbători ale Paștelui să le facem acasă, în scumpa noastră țară.

Se vorbește de formarea unui cap de pod adânc de 20 km, la Dukerdalf și că pe întreg frontul de Vest este vie activitate. Se așteaptă la noi porniri, la ofensivă atât pe frontul de Vest, cât și pe cel de Est.

Vremea frumoasă de dimineață face să fim mai dispuși. După-masă are loc o conferință a domnului Căpitan Iureș, intitulată: „Impresii din o călătorie în Grecia”, a fost foarte frumos.

8 Martie 1945, Joi

Toată noaptea a fost o vie activitate de aviație și alarmă aproape continuu. Se auzeau foarte bine bubuitul exploziilor și tragerile A. A.

Dimineața se arată a fi o zi frumoasă cu soare și cald. Mai târziu se înnoarează, ca după masă să înceapă

să ningă în toată puterea cuvântului, însă de scurtă durată. Azi dimineață a numit în lagăr un soldat român ce fusese trimis ca om de serviciu la ofițeri. A murit din cauza slabei alimentare și slăbiciunii ce o avea de când a venit aici.

Tot azi a. m. a. venit Cpt. german în informațiile și ne-a făcut un control și percheziție la toți ofițerii și soldații din lagăr.

Până seara vremea s-a schimbat de mai multe ori; când frumoasă, când urâtă, ca adevărate „zile de babe”. Pentru seară nu este mâncare, decât câte o cană cu ceai, așa că ne gândim ce vom face până a doua zi la prânz. Noaptea bombardamente.

9 Martie 1945, Vineri

Este a treia zi aleasă de mine ca babă, pentru primăvara anului 1945 spre a vedea cum va fi „viitorul” ..... adevăr frumoase au fost și zilele de 3 și 6 Martie, însă ziua de azi 9 III.c pare a fi și mai splendidă.

De dimineață se arată o vreme călduroasă cerul aproape complect senin, fără vânt, face să se simtă căldura ce va fi în restul zilei.

Pe la ora 10 este alarmă aeriană.

La ora apelului dela 11 un Sublocot. și un Căpitan au căzut jos din cauza anemiei (slăbirei totale a organismului). Cu toți ne gândim ce vom face și noi dacă va ține încă mult cu alimentația ce ni se dă. Azi au trecut la armata națională (legionară) din Germania

Sublocot. Gâdea și cu un alt I. D. spunând că nu mai poate suporta viața cu alimentația ce se dă.

După masă a fost în adevăr zi de primăvară. Am văzut și primii fluturași zburând pe afară. Nădejdea ..... că în curând vom scăpa de aia.

10 Martie 1945, Sâmbătă

Am fost treziți din somn de dimineață de fluierul lui Adj. Rasica ce ne anunța a veste bună. Credeam că a dat Dzeu de s-a încheiat pace, armistițiu sau a capitulat Germania. Când ieșim afară, aflăm că s-a primit meniul pentru săptămâna viitoare dela 12 Martie e prin care se face cunoscut că se revine la alimentația avută acum trei săptămâni înainte de reducere. Astfel vom avea iarăși 350 gr. pâine, zilnic, în loc de 200 gr. iar alimentele au revenit aproape în întregime, aproape de 500 gr. cartofi, 200 gr. gulii și 75 gr. zahăr pe săptămână mai puțin. În orice caz pentru noi această știre a fost foarte îmbucurătoare, formând evenimentul zilei, aproape tot atât de mare ca și vestea armistițiului (pacea).

Vremea de dimineață a fost înourată cu vânt și burniță de ploaie. Pentru seară se dă 50 gr. cârnați (salam) în loc de hrană caldă, plus cafea. Suntem zoriți să terminăm dându-se alarma.

11 Martie 1945, Duminică

Am luat parte, fiind numit, la înmormântarea Cap. Sofronie Grigore, ce a murit în lagăr din cauza insuficienței de alimentare (lipsei de mâncare) în ziua de 8 III 1945 murind.

Sărmanul de el... scapă de atâtea alte greutăți și pericole, ca să ajungă și să moară în lagărul din Wustrau unde fusese trimis dela Caizer -.....-..... dat ca om de serviciu.

Era căsătorit și avea trei copii.

Ce va fi zicând soția și copiii când vor afla cum a murit. I s-a făcut două coroane frumoase din brad, sicriu, cruce și dus la locul de veci la biserica din satul Wustrau unde va rămâne deacuma să se odihnească în veci departe de ai săi dragi (soție și copii) precum și de Țara sa dragă! Nu vor putea veni nimeni din cei dragi să-i picure vreo lacrimă. Preotul nostru din lagăr, împreună cu ofițeri ce au cântat răspunsurile la slujbă; și cu delegația trimeasă, am condus astfel la locul de veci pe acest ostaș.

12 Martie 1945, Luni

Azi a trebuit ca să-mi spăl cămașa, ismana, batista și prosopul, nemaiprimindu-se să se spele la Wuzetz ca până acuma. La spitalul din Wuzetz au venit răniți doi ofițeri rămân răniți în luptele dela Șteting, trecuți fiind în armata legionară să lupte mai departe. Unul din ei, un Căpitan a și murit. Acesta este tot o nenorocire pe capul Țării noastre, cât și al nostru, având mult de suferit din cauza lor nelăsându-ne să primim pachete dela Crucea Roșie și nici de a avea corespondență cu cei din Țară. Dzeu le va răsplăti după fapta și purtarea pe care au avut-o față de noi prizonierii români din Germania- Tot azi am avut unele discuții cu Cpt. Popescu I. N. dela

Regt. 1 Art.Gr (?). A. C. din care cauză a trebuit să mă mut cu patul în altă parte a dormitorului spre a curma discuția și neînțelegerea. Timpul noros cu burniță de ploaie mărunță ca toamna.

13 Martie 1945, Marți

S-au împărțit scrisori pentru a se trimite în Țară știri din partea noastră; însă din Sept. tot trimit la scrisori și de primit nu primesc nici un fel de răspuns, ceea ce înseamnă că nu s-au trimis de aici. Totuși am scris acasă, la Poiana și.... ..și Tantei, precum și lui cumătru Mihăilă și nea Tudor... ..Veștile primite azi din ziare ne-au bucurat mult, auzind că rușii atacă cu trei armate la Ștetin, iar anglo-americanii au trei poduri peste Rin. Mereu cu gândul și speranța în Dzeu că se va milostivi și ne va ajuta ca să scăpăm odată..... ceva mai devreme din viața aceasta de prizonier între garduri de sârmă ghimpată, închiși, și cu o hrană care abia să-ți țină zilele. Ne gândim ce vom face când iarăși vom avea din belșug pâine și mâncare ca să mai rămână dela masă. Am și întocmit diferite liste cu mâncărurile cele mai preferate pentru Țară. Vremea nouroasă, după masă a început să ploaie a primăvară.

14 Martie 1945, Miercuri

Vremea de dimineață se arată a fi înourat, însă destul de cald. Azi mergem la scos cioate (rădăcini de brad) pentru a avea cu ce încălzi dormitorul. Mergem tocmai dincolo de gara Alfresac – 7 – 8 km. depărtare. Ne simțim destul de istoviți, abia putem să ne ținem pe

picioare, dar să mergem atâta și apoi să lucrăm din greu cu hârlețul la pământ. Ne întoarcem pe la orele 15:30 cu o căruță de rădăcini, oboșiți că nici a mânca nu ne mai vine. Mâncare caldă numai la 12 seara o cană ceai cu margarină, așa că oboseala se va simți și mai mult cu slăbirea noastră.

Speranța este numai în Dzeu care nu ne va lăsa și va ajuta ca să se termine cu un ceas mai devreme suferința noastră. Tot astăzi am făcut și baie corporală, spunând mereu că este ultima baie, însă timpul trecând vine rândul la alta...

15 Martie 1945, Joi

Vreme frumoasă de dimineață. Zeci de păsărele adunate pe pomi își fac concertul lor admirabil, anunțându-ne frumoasa zi, precum și dulcea și mult dorita primăvară. Azi facem cântărirea din nou după o lună. Dezbrăcați suntem de nerecunoscut, am rămas aproape toți numai niște schelete vii. Mă cântăresc și eu. Înainte trec la măsurat: înălțimea: 1,76 m, apoi la cântar 54 kg. Am o diferență sub normal de 22 kg; iar din greutatea pe care am avut-o astă vară când m-am cântărit la Buziaș în gară când aveam 79,5 kg., înseamnă că am scăzut cu 25,5 kg. Este de necrezut și cu toate acestea așa este... Am ajuns abia să mă mai țin pe picioare și să pot merge până la adunare și puțin pe afară. Cu gândul mereu la Dzeu, căci numai El prin vreo minune ne va putea scăpa și ajuta și pe mine ca să mai pot scăpa cu viață de aici, căci dacă va mai dura mult această viață e

foarte sigur că sunt pierdut. După masă au trecut 3 ore avioane anglo-americane.

16 Martie 1945, Vineri

Azi mai vin alți 7 ofițeri din alte lagăre din Germania, aduși tot în acest lagăr – care este numai pentru români – ca lagăr de .....

Am aflat dela ei din ce cauză nu ne dă posibilitatea să facem corespondență cu familiile din Țară, precum și de a ne primi pachete dela Crucea Roșie.

Fel de fel de vești, aduse de ei, face să ne bucure și să facă a avea mai multă speranță în scăparea de aici.

Afară este un timp admirabil adevărat de primăvară. Un soare cald încălzește aerul, încât te simți cu adevărat în timp de primăvară. Pe câmpuri se văd plugurile și tractoarele ce au ieșit la lucrul câmpului, arătându-ne prin aceasta și mai mult că primăvara a început. Gândul îmi zboară apoi spre Țară, gândindu-mă ce poate fi și la noi cu muncile câmpului, la vie și prin grădina mea cea dragă care a fost neglijată de vreo 4 ani la șir din cauza războiului început.

17 Martie 1945, Sâmbătă

Mereu spunem: „Aceasta îmi este ultimul serviciu pe cameră” sau e ultimul drum la pădure; sau ultima baie etc. că va veni ziua eliberării din lagăr, însă trece ce trece și iarăși ne vine rândul. Așa și acuma – credeam că nu voi mai fi de serviciu pe cameră – însă azi sunt iar de serviciu. Să dea Dzeu însă ca măcar de astă dată să fie ultimul serviciu pe cameră cu speranța că peste 20 zile

când ar mai fi să fiu iarăși de serviciu, să fim liberi din acest lagăr. Ne bucurăm de cele auzite prin comunicate din ziare și radio că acțiunile de Vest și Est merg bine. Credința în Dzeu că nu ne va lăsa până la urmă să perim cu toții. Azi d. m. a mai murit un alt soldat din cei dați pentru serviciu nouă tot din cauza lipsei de alimentare. Alți sunt foarte – foarte slăbiți și poate să aibă aceeași soartă de a muri departe de Țară. Într-un lagăr de prizonieri în Germania.

18 Martie 1945, Duminică

Primăvară, în adevăratul înțeles al cuvântului. De dimineață se arată a fi o zi deosebit de frumoasă. În adevăr, vremea liniștită, cald și soare le prevestesc împreună cu ciripitul a zeci de păsărele, primăvara și bucuria a simți și noi prizonierii dintre gardurile de sârmă ghimpată ce ne împrejoară. Până când însă? Va mai sosi și acea zi mult așteptată – ca pe cea mai mare și însemnată zi din viață – ca să putem scăpa din sârmele acestea? Ceva dinăuntru sufletului, îmi spune că în curând se va termina și cu chinul acesta și iarăși vom fi liberi. Pe la orele 12 a sunat alarma trecând apoi sute și sute de avioane anglo-americane spre Berlin-Ștetin-..... ne face să credem că în curând ziua cea mult așteptată va sosi și pentru noi.

19 Martie 1945, Luni

Datorită insistenței pe lângă Comandamentul German al lagărului ni s-a aprobat ca să ieșim zilnic câte

25 ofițeri și să adunăm urzici ca să punem în cazanul cu mâncare.

Așa că pentru prima oară gustăm în anul acesta o zeamă cu ceva gust, miros și culoare de verdeață. Este ceva pentru noi cu totul deosebit de gustos, ca cine știe ce mare și bun ni s-ar fi dat. Așa este viața în lagăr și spun să-l ferească Dzeu pe orisicine a mai fi prizonier, așa după cum am fost noi românii în acest lagăr. Nu am putut lua încă legătura cu Crucea Roșie Internațională nici acuma după aproape șapte luni de prizonierat, spre a putea primi câte un pachet cu ceva alimente.

Azi din nou ni s-au redus din alimente și pâinea la 200 grame pe zi. Salvarea noastră este numai în a se termina mai repede războiul ..... în postul cel Mare al Sf. Paște.

20 Martie 1945, Marți

Începând de ieri, am intrat și noi în săptămâna de post în așteptarea marei sărbători a creștinilor „Sf. Paști” – sau Învierea Domnului Iisus Hristos. Dorim ca această zi sfântă și mare pentru toți, să ne aducă și nouă prizonierilor marea bucurie a reîntoarcerii noastre în Țară la casele noastre, unde să putem aduce mulțumire și laudă Dlui că ne-a scăpat de suferința pe care am îndurat-o în lagăre.

Din cauza slabei alimentări și a slăbirii(.....) încă un soldat a fost înmormântat azi din cei trimiși pentru serviciile noastre de ofițeri, însă folosiți de către germani la diferite munci, din cauza slabei alimentări.

Moarte foarte grea și îngrozitoare. Toți suntem slăbiți și nu știu cât vom putea să mai suportăm și noi calvarul de aici.

Tache Brumă - ofițer, cu calul lui

21 Martie 1945, Miercuri

Vântul pornit de astă noapte continuă și în timpul zilei cu aceeași putere, aducând valuri de nisip în loc de praf., ce-ți scoate ochiu și-ți intră în gură, nas, etc. Parcă am fi prin deșert sau în Africa, așa se formează straturi de nisip pe la dosuri(?) de 30 – 40 cm. înălțime. După 12 ne mai moare, încă un alt ostaș rămân din cei veniți aici, din cauza lipsei de alimentație și a muncilor grele

la care sunt supuși de către germani ca să le lucreze pentru ei. Toată după masă a fost o vie activitate de aviație anglo-americană asupra Berlinului și spatele frontului. Sa-u aruncat mai multe manifeste cerându-se poporului german să termine războiul mai repede.

22 Martie 1945, Joi

După multe intervenții pe lângă comandamentul german al lagărului se reușește ca să se aducă și să ni se dea pentru cele trei săptămâni rămase în restanță, brânza și magiunul. Așa că azi primim 96 gr. brânză și 160 gr. magiun. Este o zi nouroasă și îmbelșugată pentru noi și ne prinde foarte bine prin faptul că tot seara nu avem mâncare caldă, ci numai cafea.

Veștile auzite sunt îmbucurătoare, Se vorbește și de o eventuală plecare din acest lagăr, unde urmează a se instala un comandament al S.S. din cauza apariției frontului rusesc.

Afară este zi de primăvară. Am cules și urzici pentru cameră.

23 Martie 1945, Vineri

Bucuria cea mai mare a noastră a fost timpul excepțional de frumos și de cald din timpul zilei. Toți am stat lungiți pe afară de dimineață și până seara. Ar fi fost unii care au făcut și băi de sare, alții dușuri reci la robinetele cu apă! S-au scos afară mesele și s-au jucat „Bridgé, Remi” etc. toată ziua. Toți au spus că așa zi frumoasă în acest timp din Martie, este excepțional. Am fi putut spune că suntem în lumile de vară – pe la

mijlocul verii chiar. După masă s-a făcut înmormântarea soldatului român ce a murit în lagăr din cauza lipsei de mâncare. A avut o înmormântare frumoasă luând parte și ofițeri la înmormântarea sa. După masă am avut controlul Cpt. german cu informațiile asupra numerelor de identitate și ni s-a comunicat că ni s-a transmis prin radio, radiogramele trimise în Țară.

24 Martie 1945, Sâmbătă

Aceeași vreme frumoasă, ca și ieri ne trezește în cântecul frumos al păsărelelor. Soarele a și început a ne trimite prin razele sale căldura sa binefăcătoare care ne umple sufletele de bucurie și ne întărește în credința că Dzeu ne va ajuta să suportăm, ca până la urmă să ne întoarcem toți sănătoși în Țară. Suntem însă foarte slăbiți. Un vântișor mai puternic mă ține pe loc sau mă doboară jos. Mulți din noi umblăm cu bețe, bastoane, în mână, pentru a ne sprijini. La apel domnul General propune ca să contribuim cu câte 1,2 grame de zahăr, pâine, margarină, etc. pentru a colecta și a putea ajuta pe acei ofițeri și soldați ce sunt foarte slăbiți ca să li se dea un supliment de mâncare. Propunerea are răsunet în sufletele noastre și este bine primită. De două ori a fost alarmă aeriană. A sosit multă trupă ce lucrează la baricade.

25 Martie 1945, Duminică

Zi de sărbătoare mare. Duminică și Buna Vestire – fac ca să ne simțim mai bucuroși. Afară de aceasta afară este frumos și destul de cald. De dimineață pornit

cu alarma aeriană și s-a bombardat prin apropiere încât bărcile se sguduiau foarte tare. Veștile primite aseară ne-au bucurat foarte mult aducându-ne speranța unei eliberări din lagăr cât mai curând și a reîntoarcerii noastre în Țară. Apelul se face la 10:30 după care urmează slujba religioasă la care am luat parte aproape toți ofițerii și soldații din lagăr.

Începând de azi dela 12 până mâine la 12 am intrat și de serviciu pe lagăr conform ordinului de la raport citit. Cred, că-mi este ultimul serviciu pe lagăr!... După masă la orele 16:30 are loc un ..... urmat de o serbare artistică-culturală, ca mulțumire și bucurie vestei că am aflat că Ardealul ce fuse-se cedat Ungurilor în 1940 a fost reintrat în stăpânirea și conducerea românească. Masa mai bună și bogată.

26 Martie 1945, Luni

Aceeași vreme frumoasă ne face să ne sculăm mai bine dispuși și cu toate necazurile și lipsurile alimentare ce le avem de suferit să mi se pară mai ușor de îndurat și astfel încrederea în noi că vom putea suporta până ce Dzeu ne va ajuta să ne scape din viața de prizonier în lagăr.

Azi facem o curățenie generală în baracă scoțînd totul afară și măturând bine pe sub paturi. Toți spun că aceasta înseamnă că nu vom mai avea mult de îndurat pe aici și vom fi salvați.

După masă la orele 14:10 toți ofițerii învățători suntem adunați în sala de mese de Cpt. învățătorilor

prizonieri români zicând ziua de 25 Martie ca zi de adunare în Țară în fiecare an. Se discută multe lucruri importante.

Seara neavând masă caldă, ne mărginim la cana cu cafea surogat.

27 Martie 1945, Marți

Sunt sculat mai de dimineață – ora 8 – pentru a merge 2 ofițeri de cameră la cules de urzici pentru cameră să facem câte o supă pentru seara când nu este mâncare caldă. Mă scol, afară aerul curat umple plămâni simțindu-mă parcă alt om, mai tânăr, mai sănătos. După ce am umplut sacul de merinde mai stăm jos în repaus tolăniți pe iarba verde din apropierea unui pârâu, încălzindu-ne la soare. Ne întoarcem după ora 11, când apelul s-a terminat. Aflăm că Căpt. german Virt. Cd. Iagărului ne-a anunțat să fim pregătiți că se poate ca peste 2 – 3 zile să ne mute de aici mai spre Vest, din cauza înaintării Rușilor. Toți ne pregătim câte puțin bagaj. Unii din cei veniți la diferite zile în Germania cu mai multe bagaje își fac cărucioare pentru a le târâi.

După masă este conferința Sublocot. Drăghicescu(?) cu subiectul: Vitalitatea..... – interesant.

28 Martie 1945, Miercuri

Suntem sculați mai devreme din somn din cauza alarmei aeriene și a zgomotului de motoare de avioane anglo-americane ce au început a trece pe deasupra noastră spre Berlin și frontul de Est. Speranța crește în fiecare din noi că nu mai este mult și că Dumnezeu ne va ajuta

să scăpăm mai curând cu 1 ceas, două din mizeria și necazurile veștii de lagăr. Se și vorbește de 1 – 2 săptămâni că vor mai fi de suferit după care vom fi salvați de necazuri.

Mă gândesc ce era acum 29 de săptămâni în urmă, când la 6. Sept. 1945, am fost prins prizonier la Buziaș și prin câte am trecut și câte am pățit de atunci și până acuma, necrezând că va dura atât de mult suferința mea de prizonier. Totuși Dzeu m-a ajutat și întărit să le pot suporta.

29 Martie 1945, Joi

Slăbirea noastră – a ofițerilor și a soldaților – din lagăr se accentuează din zi în zi mai mult. Nu ne mai putem ține pe picioare, suntem nevoiți a lua în mână câte un băț spre a ne sprijini până ce ieșim și ne întoarcem dela adunare. Am scăzut majoritatea cu peste 20 – 25 kg. (Sunt cazuri și mai grave). Și eu am scăzut 22 sub limita înălțimii și 25 kg. față de cât aveam când m-a prins prizonier la 6. Sept. 1944 la Buziaș. Nu mă pot cuteza să merg la un drum mai lung. Nu știu ce voi face în cazul eventual de deplasare de aici. Azi la raport s-a hotărât să înființăm o cantină pentru a putea lua o masă cu plus special preparată pentru ofițerii și soldații prea slăbiți propuși de medie. Pentru aceasta am renunțat la o parte din alimentele ce ni se cuvin, să-i ajutăm.

30 Martie 1945, Vineri

Am tot făcut economie la ars lemne, însă cu toată raționalizarea noastră, azi a trebuit ca să mergem iarăși

la pădure. A fost un chin grozav, scoaterea celor câteva rădăcini, din cauza slăbirii totale a puterii. La înapoiere am avut noroc de niște prizonieri Francezi care au remorcat căruța cu lemne la un tractor și ne-au ajutat ca să ducem până aproape de lagăr. A fost un gest cât se poate de frumos din partea lor că ne-au ajutat. Ne-au dat a înțelege că mult nu vom mai avea de suferit și că vom scăpa de greul ce-l suferim aici.

Azi este Vinerea Mare la Catolici (Germani) urmând ca peste două zile să aibă Paștile. Va ajuta Dzeu ca de Sf. Paști a ortodocșilor (6 Mai 1945) să fim scăpați din gardurile de sârmă ce ne înconjoară aici? Ceva lăuntric îmi spune că: Da! Vom fi!

31 Martie 1945, Sâmbătă

Noaptea de 30/31 III c. a fost aproape continu în stare de alarmă și aviația anglo-americană a sburat pe deasupra, bombardând Berlinul și împrejurimile frontului. Azi ni s-a comunicat la ora apelului că s-a primit dispoziție că nu ne vom muta din lagărul în care suntem acum, ci vor pleca S. S. ce s-a instalat lângă băracile lagărului nostru. După masă se împart cămași și indispensabili la cei ce nu au două rânduri. Primesc și eu o cămașă și o pereche indispensabili, ruți, aproape de neîmbrăcat. Totuși decât nimic i-am primit și pe aceia. Seara se face o slujbă religioasă – deniile – unde ne ducem foarte mulți ofițeri.

Germanii au mâine Paștele lor. Anul trecut am făcut acest Paște catolic la Buziaș la familia Ditrich

Rudolf cu familia. Acum unde sunt?!... Dzeu ne va ajuta ca de Paștele nostru să fim eliberați de aici?

1 Aprilie 1945, Duminică

O nouă lună a anului în care am intrat – tot ca prizonier – dar care sperăm că până la sfârșitul său, să ne salveze – elibereze din lagăr ca prizonieri ce suntem. Va fi oare în adevăr cu noroc acest Aprilie? Nu va aduce el acea bucurie mare pe care o tot așteptăm și la care am sperat dela început și sperăm dela o zi la alta că nu va mai fi mult până la scăparea din viața de prizonier în lagăr?!... Dzeu ne va ajuta și în curând va sosi și ziua aceea mult așteptată și dorită de noi toți.

Azi a fost Sf. Paști a Catolicilor. De Sf. Paști ale ortodoxilor Dzeu ne va ajuta să-l sărbătorim în Țară – acasă - ?!! Să sperăm că da. Masa de azi și pâine 362 gr. ne-a făcut să fim mai dispuși D. M. șezătoare artistic-culturală.

2 Aprilie 1945, Luni

De dimineață fluierul lui Adj. Rosica ne anunță o bucurie. Aflăm că săptămâna aceasta ni se va da câte 54 gr. zahăr zilnic, iar Vinerea 400 gr. de miere de albine (artificială) în loc de 100 gr. magiun, fiind rămași în restanță dintr-un ..... greșit cu o parte din aceste cantități ce ni se oprise. Nu am crezut până nu mi s-a dat și am văzut primit în mână 54 gr. zahăr (o cantitate de 4 ori mai mare ca cea primită până acum).

A doua noutate a fost fuga unui Sublocot. aviator (din cei cu școală în Germania) în timpul nopții din

lagăr, tăind sârma ghimpată și fugind. Dimineața târziu a observat santinela sârma tăiată și a anunțat să se verifice efectivul. Cpt. german supărat ne-a adunat la apel și a constatat că este adevărat cu lipsa. Seara a urmat și alarmă cu bombardament asupra Berlinului și frontului de Est.

3 Aprilie 1945, Marți

A treia zi din sărbătoarea Sf. Paști la Catolici. Peste noapte a fost o vreme foarte frumoasă cu lună și cald, iar dimineața și restul zilei a ținut cu o ploaie de primăvară mărunță și rece. Din această cauză apelul se amâna pentru orele 16 (după amiază).

Intrând în programul de vară se mută (schimbă) ceasurile cu o oră înainte. Astfel la ora 10 pe care am avut-o până acum aici, dăm ceasurile la ora 11 – oră ce corespunde cu ora oficială din România acuma. Aceasta va rămâne până la 1 Sept. când iar se dă înapoi cu o oră. Azi având masă și seara, ne simțim mai bine dispuși. Astă noapte am colindat iarăși cu visul pe plaiurile Țării, visându-mă la Nicorești cu fel de fel de bunătăți la masă și din care nu mai știam din care să mănânc. În curând va sosi și acea zi așteptată...

4 Aprilie 1945, Miercuri

Noaptea toată, precum și ziua de dimineață, a fost alarmă aeriană. Valuri, după valuri de avioane anglo-americe au sburat spre Berlin și zona frontului de Est, cât și cel de Vest, atacurile progresează foarte bine. Mulți vorbesc de 10 – 12 zile încă de suferit, după care

vom fi scăpați din lagăr și apoi repatriați în Țară. Ce bine ar fi ca Sf. Sărbători ale Paștelui să le facem acasă în Țară!!!... Prin această suferința noastră și tot greul ce-l îndurăm aici, să ia sfârșit și să revenim iar la viața obișnuită a noastră. Apelul din cauza alarmei se amână pentru la orele 16. După apel se face percheziție în două bărci, de unde se ridică conserve, pâine, haine și lenjuri(?) ce erau în plus la unii ofițeri din cei veniți la școală în Germania.

Ziua a trecut cu diferite discuții și pregătiri în vederea deplasării.

5 Aprilie 1945, Joi

Aceeași situație de alarmă aeriană cu bombardamente și noaptea și a doua zi asupra Berlinului și diferitelor centre și moduri de comunicație. Se vorbește că anglo-americanii ar fi ajuns aproape de Hanovre, ..., Cotbus, etc., înaintând spre Berlin. Aceasta face să sporească mai mult speranțele noastre de scăpare mai curând. Ne rugăm lui Dzeu continuu ca să ne ajute a scăpa mai repede din situația grea în care ne aflăm – în special cea alimentară – care a ajuns în adevăr îngrijorătoare pentru toți din lagăr. La cules de urzici nu ne mai dă voie și nici la scos rădăcini pentru a face puțin foc în baracă, cu toate că de câteva zile vremea s-a schimbat în friguroasă și cu ploi întrerupătoare care a făcut să se răcească afară și să se simtă aceasta în baracă. Totuși nădăjduim că Dzeu ne va ajuta și vom fi salvați în curând.

6 Aprilie 1945, Vineri

Bucuria zilei de azi a făcut-o faptul că s-a primit câte 400 gr. de miere artificială de albine. Cu toate că nu se poate compara nici pe sfert cu cea naturală, totuși a prins foarte bine. De cum s-a primit a și început a fi consumată cu pâine – care și așa fiind puțină, 200 gr. – s-a terminat așa că pentru la prânz și seara mulți au rămas fără pâine. La prânz mâncare bună – fulgi de ovăz – mâncare pe care o vom căuta să o facem și în Țară. Seara s-a dat o supă de mazăre. Aflăm că pentru mâine nu ni se va da zahăr. Așteptăm să vină lista de mâncare cu rațiile pentru săptămâna viitoare să vedem dacă a mai scăpat sau mărit rațiile. Comunicatul din ziare este îmbucurător, așteptând ziua scăpării din lagăr, ca pe cea mai însemnată zi. Speranța în Dumnezeu că ne va salva.

7 Aprilie 1945, Sâmbătă

Timp frumos se arată de dimineață prin cer senin, cald și soare, precum și prin cântecul a zeci de păsărele ce formează un concert splendid și plăcut. Te simți un om nou născut și te simți bine dispus. Totuși gândurile noastre sboară spre plaiurile Țării noastre românești, unde primăvara este și mai frumoasă cu mai multă veselie și viață. După o pauză de o săptămână, azi s-a aprobat ca să mergem iarăși la urzică. Pentru noi a fost o bucurie și o mulțumire nespusă, din cauză că am văzut cât de mult bine ne face. Azi nu mi s-a mai dat zahăr, iar de luni 9 IV c. s-a comunicat că nu se va mai da în nici o zi zahăr. Deci ni s-a luat și puținul ce l-am avut. Din

ce în ce este mai greu. Foamea se arată tot mai crudă și nemiloasă, iar noi tot mai slăbiți.

8 Aprilie 1945, Duminică

Azi un an, eram la Buziaș și sărbătoream Floriile. Pentru la masa de prânz am fost invitat să iau masa al Cap. Tol.(?) Dietrich Rudolf în Buziaș la via Stoiacovici, unde am petrecut foarte bine. Eram cu ..... Azi această zi o fac în lagărul de prizonieri din Wiestrau (Germania). Dacă ar ști omul câte are de suferit și prin ce greutăți trebuie să treacă, și-ar face altfel socotelile vieții – așa ești obligat să suferi și să înduri soarta ce-ți rezervă destinul ascuns. În plus azi sunt de serviciu pe cameră (curățenie, adus mâncarea, focul, etc.). Cred că-mi este ultimul serviciu pe cameră până la eliberarea noastră din lagăr ca prizonier. Mă gândesc că de azi în patru săptămâni este Învierea lui Iisus Hristos – Sf. Paști. Va ajuta bunul Dzeu ca acea zi mare să o sărbătorim cu bucuria cea mare a păcii și a scăpării noastre din aceste sârme ghimpate? Speranță și încredere în Dzeu, că numai el ne va putea ajuta să scăpăm cu bine din toate suferințele ce le îndurăm.

9 Aprilie 1945, Luni

Trebuie să mergem iar la pădure la scos cioate (rădăcini) pentru foc. Nu ne-ar mai trebui foc în dormitor fiind mai cald, însă mai fierbem câte un lighean de urzici și atunci este necesar. Zic că este ultimul mers la scos rădăcini, fiind în așteptarea eliberării noastre de către anglo-americani care

înaintează mereu spre Est. Venim obosiți după drumul și munca ce am făcut-o. Începând de azi nu ni se mai dă nici zahăr. Mâncarea de prânz slabă, face să ne simțim mai flămânzi după ce am terminat de mâncat supa. Este grozav de chinuitor și greu să te scoli de la masă mai flămând decât înainte de a începe să mănânci. Abea când ți se deschide pofta ca să mănânci mai bine, trebuie să te oprești că nu mai ai nimic în castron. Este un chin îngrozitor pe acel ce trebuie să suporte o astfel de foame. După masă vreme frumoasă.

10 Aprilie 1945, Marți

Aproape toată noaptea nu am putut dormi din cauza foamei. E îngrozitor să te culci flămând și să nu poți adormi. În timpul nopții alarmă aeriană și bombardamente. Mă scol dimineța obosit din cauza nesomnului complet spre a face a plimbare pe afară fiind frumos și cald. Când ajungeam să închid puțin ochii și să adorm, apoi visam numai la mâncăruri, pâine, etc., ca trezindu-mă apoi să simt că tot flămând am rămas. Nu voi uita acest lucru niciodată în viața mea, ce înseamnă a fi flămând și să înduri o foame un timp mai îndelungat. Azi la fel numai la prânz masă. După masă, iarăși alarmă și mari formațiuni de avioane anglo-americe au bombardat Berlinul și împrejurimile, precum și ....., la 6 km. depărtare de noi, văzându-se focul până aici. Aflăm comunicatul german și se spune că a căzut Hanovre și Bremen. Sperăm ca în curând să fim salvați și noi.

11 Aprilie 1945, Miercuri

Ca și în noaptea de 9/10 și astă noapte a fost alarmă aeriană cu bombardamente puternice până în ziuă. Mă scol mai devreme trebuind să merg la cules de urzici pentru camarazii din știubă (cameră). Afară se arată o vreme foarte frumoasă cu cer senin și soare ce în curând încălzește peste tot. Razele sale le simțim cum ne fac bine. Mă simt mai vesel, mai bine dispus – de îndată ce am ieșit pe poarta lagărului afară, nemaifiind între gardurile de sârmă ghimpată închis. Câmpul foarte frumos înverzit, semănăturile răsărite, pomii înmuguriți iar alții au și început a înverzi, flori și cântecul de păsărele, te face să uiți că ești prizonier. Și când te gândești că azi 32 de săptămâni am fost prins și făcut prizonier... sunt 224 de zile de suferință și mizerie în lagăr – este îngrozitor când mă gândesc cât a trebuit să îndur și să sufăr în acest timp.

12 Aprilie 1945, Joi

Aceeași noapte cu alarmă aeriană și bombardamente pe diferite centre de comunicație. În noaptea de 11/12 pe la orele 23:15 a trecut un val de avioane anglo-americane pe deasupra noastră și văzând lumină în apropiere de bărcile lagărului nostru, a aruncat o bombă care a căzut peste un șopron în care erau circa 460 de oi și care au fost complet distruse și aruncate la sute de metri. Am insistat să ni se aducă și nouă ceva din carnea de oi și ni s-au dat voie de am luat mai multe zeci de kg., așa că pentru Vineri și Sâmbătă

avem toată ziua carne în mâncare și mai multă. Mă gândesc că în Țară anul trecut pe vremea aceasta, mâncam carne de miel, iar acum aici mănânc carne de oaie omorâte de bombă și aceasta pentru norocul nostru de a fi fost în apropierea lagărului. După masă conferința învățătorului Lt. tecucean Chiscop Gh. interesând ofițerii învăț. prizonieri. Se fixează ziua de 25 III 1946 ca zi de adunare la Cluj a învăț. prizonieri, precum și înființarea unei reviste „Suflete neînvînse” a înv. prizonieri.

13 Aprilie 1945, Vineri

Noaptea de 12/13 la fel a trecut cu alarmă aeriană și bombardamente.

De dimineață vremea frumoasă care mai târziu s-a schimbat cerul acoperindu-se cu nouri. Aflăm de progresele făcute în înaintare anglo-americanii, ceea ce ne bucură, sperând tot mai mult că ziua cea mult așteptată de noi a eliberării noastre va sosi cât mai curând. La apel aflăm despre moartea căpit. Sârbu Ctin. în spitalul din ..... unde fusese internat și tratamentul mizerabil ce l-a avut tot timpul în spital. Se împart scrisori la cei cu cunoștințe prin Germania și Protectorat ce au fost la școli. Aflăm că Cpt. Petrini, Lt. Bârsan și S. Lt. Av. Botez ar fi încercat să fugă din armata național-legionară unde trecuse de aici din lagăr unde erau și că ar fi fost împușcați de germani. Spre seară auzim alte vești bune asupra înaintării anglo-americanilor.

14 Aprilie 1945, Sâmbătă

Alarmer aproape continuu cu bombardamente în diferite zone și centre de comunicație și adunare spre fronturi și în spatele frontului au continuat atât noaptea cât și ziua. Nici nu se mai înțelege când este alarmă, prealarmă sau încetarea alarmei, din cauza schimbărilor dese de semnale ce se dau continuu.

Ziua frumoasă, face ca vizibilitatea să fie mare și deci efectele bombardamentelor ce se fac sunt mari. Din când în când diferite explozii mai puternice ce arată distrugere ce le fac germanii, aruncând în aer diferite lucrări sau depozite. O grupare S. S. ce se stabilise în apropierea bărcilor noastre a primit ordin să plece spre Berlin unde se va organiza apărarea capitalei. Azi am mâncat urzici pe săburatele și la prânz și seara așa că mi-am simțit mai mulțumit în această zi – față de celelalte.

15 Aprilie 1945, Duminică

Zi frumoasă – sărbătoare. Mă gândesc că acum un an în ziua de 15 Aprilie 1944 așteptam Învierea Domnului Iisus Hristos. Tot în acea zi a venit sold. Găbăuceanu(?) ..... de la Tecuci – Nicorești cu diferite pachete și cozonac. Apoi participarea la Înviere cu soldații... etc. iar acuma să fiu închis în lagăr între sârme ghimpate și păzit de santinele ce anul trecut ne erau buni camarazi de arme... De azi în trei săptămâni va fi Sf. Paști – cu Învierea Dului Iisus Hristos. Vom fi noi liberi din lagăr ca să putem sărbători măcar aici – dacă în Țară nu se va putea – acea zi mare? Cred că da! Dzeu ne va

ajuta și în curând ne va scăpa. După ora apelului a avut loc slujba religioasă. După amiază ne-am cântărit. Aceași situație grea – scăzut cu 1 kg. Am ajuns la 53 kg greutate.

16 Aprilie 1945, Luni

16 Aprilie 1945 în lagărul de prizonieri din Wustrau – Germania, iar acum un an 16 Aprilie 1944 îl sărbătoream la Buziaș. Ce deosebire mare între ziua petrecută acum un an la Buziaș cu toate frumusețile și bucuriile avute la Buziaș – ca azi să fiu închis între sârmă ghimpată în lagăr de prizonier. Ieri prieteni – camarazi – azi dușmani. De dimineață mă scol ca să merg la cules de urzici. Trebuie să caut de acuma ca să mi le fierb și prepar singur, deoarece nu se mai găsesc în comun pe știubă. Văd totuși că este destul de distractivă ocupația și timpul trece destul de repede cu curățitul, spălatul, fiertul și prepararea urzicei. Cred că am să mă satur și eu de urzici aici cât vom mai sta în lagăr. Este singura buruiană ce o putem strânge și avea mai mult Fronturile s-au apropiat. Se aud bubuiturile de tun la 40 – 50 km. Rușii au pornit și ei la atac la Ștetin, etc.

17 Aprilie 1945, Marți

Zi foarte frumoasă de dimineață. Soarele își arată puterea sa binefăcătoare asupra noastră, ceia ce face să ne înveselească cu toate necazurile ce le suportăm zi de zi în viața de lagăr între sârmele ghimpate. La apelul dela ora 11 am avut cea mai mare bucurie, căci azi după 7 jumătate luni au sosit primele scrisori din Țară pentru

ofițerii prizonieri ce au fost în lagăr la ..... și au scris (de acolo în luna Oct. 1944). Bucurie mare și pe cei ce au primit scrisori pe ceilalți că au putut afla știri din Țară. Tot azi a venit un nou dolmecer(?) (tălmaci) ce schimbă pe celălalt și care spune că este german din București și că a ascultat de mai multe ori radio București și a auzit lucruri bune – viața cam scumpă – circa 1000 lei o ciorbă de miel. Seara a început să ploaie.

18 Aprilie 1945, Miercuri

Aproape toată noaptea s-a auzit bubuitul tunurilor pe linia fronturilor de E și V. Activitatea aviației foarte mare cu bombardamente pe diferite puncte principale pe linia frontului. Dimineața ne sculăm pe o vreme foarte frumoasă. Au făcut-o plimbare de 40 minute dimineața pe la orele 5:10 – 5:50 de o frumusețe admirabilă, aerul curat și cântece de păsărele au făcut să mă simt un om nou născut, numai că eram închis între sârme ca o păsărică în colivie. Restul zilei a continuat cu alarme aeriene aproape continuu. Comunicatul aflat seara de la radio ne bucură prin aceea că speranța noastră se apropie din ce în ce de a fi eliberați din lagăr.

19 Aprilie 1945, Joi

Speranța noastră crește din zi în zi, că mult nu vom mai avea și că Dzeu ne va ajuta să ne vedem eliberați din lagăr ca prizonier. Activitatea din timpul nopții și ziua a fost tot mai accentuată atât la aviație cât și la artilerie, auzindu-se din e în ce mai deslușit exploziile.

Greul cel mai mare este lipsa mesei seara, care face ca noapte să nu ne putem odihni, iar de se întâmplă să adormi puțin să visezi fel de fel de mâncăruri și alte bunătați ce-ți face și mai mult rău când te trezești și vezi că a fost numai un vis și că stomacul se arată mai flămând și dornic după ele. Totuși cred că peste câteva zile să ne ajute Dzeu să fim scăpați din tot greul cel îndurăm.

20 Aprilie 1945, Vineri

M-am trezit târziu după un somn bun ce l-am avut spre ziuă. Visurile m-au chinuit și în astă noapte din cauza foamei, visând tot felul de bunătați, după cum spune proverbul: „Vrabia mălai visează” – așa și cu mine. Totuși vor trece și ultimele zile ce sperăm că au mai rămas de suferință și așteptare care a ajuns la maxim.

Din cauza alarmei aeriene și a bombardamentului, apelul nu s-a făcut la ora obișnuită – 11 – ci s-a amânat pentru ora 18, Gara și un depozit de muniții din Narupiu(?) au fost puternic lovite. S-au aruncat manifeste avioanele anglo-americe care ne-au bucurat foarte mult dându-ne speranța că în curând vom fi eliberați și trimiși în Țară. Ultimele zile au ajuns pentru noi a fi din ce în ce mai repede de trecut pentru a sosi ziua cea mult dorită a eliberării și reîntoarcerii în Țară.

21 Aprilie 1945, Sâmbătă

Noaptea frumos cu alarme și bombardamente anglo-ruso-americane în apropiere. Spre ziuă a început o ploaie.

Cu toate acestea, sunt de rând spre a merge, la cules de urzici. De când nu se mai adună de toți și ne-am împărțit pe echipe, ne vine rândul mai des la cules. Eu sunt cu S. Lt. Ciobanu Gh. împreună. Din cauza ploii mărunte nu prea am putut face multă treabă. Am adunat urzici, măcieș(?), hamei și pur (usturoi sălbatic). Pentru la prânz și seara am făcut câte două porții în plus de mâncare, așa că m-am văzut (simțit) mai sătul ca în celelalte zile cu toate că seara nu am avut mâncare caldă de la cazan. Comunicatul ce l-am auzit este foarte bun și ne dă toată speranța de scăpare.

**Tache Brumă (primul din dreapta, jos)
împreună cu colegii de arme**

22 Aprilie 1945, Duminică

Zilele trec și odată cu ele ne vine și ceasul dorinței noastre scumpe de a ne vedea scăpați din lagăr ca prizonieri. Veștile primite ne sunt mult îmbucurătoare, căci acum ne așteptăm numai de la o zi la alta până să ne vedem scăpați și liberi. Sperăm ca însuși Învierea Dlui Iisus Hristos – Sf. Paști – să-l facem în Țară, dacă se va continua cu același ritm de înaintare și de trimitere în Țară a prizonierilor. Însuși Cpt. Virt. (cd. lagărului) ne-a spus astăzi la apel mai multe lucruri importante relativ la situația noastră ca prizonieri. Câteva manifeste lăsate de aviația anglo-americană ne dau sfaturi și lămuriri de felul cum trebuie să ne comportăm până la venire și în timpul venirii trupelor eliberatoare. Se aude că trupele rusești au intrat în Berlin, iar cele anglo-americeane se află la 25 – 30 km. de noi.

23 Aprilie 1945, Luni

Iar mi-a venit rândul să fac de serviciu pe știubă (cameră). Cred însă că este ultimul serviciu în lagăr ca prizonier. Greul cel mai mare este căratul de apă de la o fântână la bucătărie, din cauză că s-a defectat pompa de apă. Zi și de sărbătoare fiind Sf. Gheorghe. Slujba religioasă făcută ne-a întărit în credința că în curând va sosi ceasul eliberării și a reînțoarcerii în Țară. După masă a venit Col. Dudai Col. Lagărului de prizonieri de la Wuzet și ne-a făcut cadou câte 26 grame foi tutun pe care l-am tăiat frumos și am început a-l fuma. Ni s-a

promis și tutunul de pe lumile Februarie și Martie că ni se va da, precum și speranță că s-ar putea să ne trimită și ceva pachete de la Crucea Roșie Internațională. De asemenea capul unei deplasări în caz de formarea unui front.

24 Aprilie 1945, Marți

Suntem treziți din somn de zgomotul exploziei mai multor bombe și mitralierelor de avioane. Aflăm că se dă lupte aeriene pe deasupra noastră. Frontul este în apropiere de noi. Mai apropiat frontul rusesc, cu toate că așteptăm mai mult pe anglo-americieni mai cu plăcere. La apel nu a venit Cpt. german, ci numai Plut. major, Cpt. fiind chemat la centrul Wuzet pentru diferite ordine. Aflăm că Generalul German Col. Lagărelor ar fi fost rănit de schijele unei bombe azi. Fel de fel de știri se vorbesc peste tot. Dl General Visarion ne sfătuiește să fim calmi și să păstrăm ordinea peste tot. După masă au trecut zeci de mașini germane cu trupe dinspre zona frontului de răsărit (ruși) spre apus. Zeci de căruțe și mașini cu populație ce se evacuează trec continuu pe șosea. Pe la orele 16:30 alte lupte aeriene deasupra noastră se dau și un avion german este doborât în apropiere de noi. Trupele ruse au făcut joncțiunea pe Elba cu anglo-americieni.

25 Aprilie 1945, Miercuri

Activitate puternică a aviației a continuat din zorii zilei, precum și în restul zilei. Lupte aeriene deasupra lagărului și în împrejurimi a continuat până seara. Din

informațiile primite se spune că rușii ar fi fost respinși din 2 – 3 sate. Totuși activitatea artileriei s-a auzit mai slab, însă destul de des. Se spune că un contraatac german dat ar fi dat înapoi pe rușii ce înaintau pe direcția nordică. Totuși se așteaptă ca să se pornească din nou atacul rusesc în legătură cu cel anglo-american de pe Elba și Wutemberg(?). După masă am avut bucuria de a primi rația de tutun și țigări ce nu ni se dădu-se pe lunile Februarie și Martie, așa că suntem destul de bucuroși și timpul ce mai este de așteptat îl putem suporta cu mai multă ușurință. Au dat și brichetă pe 20 gr. foi tutun – așa că am.

26 Aprilie 1945, Joi

Suntem sculați de pe la orele 3 noaptea din somn, din cauza sgomotului puternic al artileriei germane instalată în păduricea din fața și din spatele nostru (lagărului). Focul este destul de puternic. Mulți se îmbracă repede și trec în șanțurile adăpost din curtea lagărului. Eu cu mai mulți camarazi, am rămas în baracă până dimineața la orele 8:20. Rușii au pornit din nou la atac și presează pe direcția noastră. Speranță că ne va veni rândul eliberării mai repede. Apelul de la orele 11 se amână din cauza aviației ce e destul de activă deasupra noastră. Asistăm la mai multe lupte aeriene ce le admirăm. Înaintarea face progrese pe dreapta și pe stânga noastră, chiar depășindu-ne. Prin pădure și apropiere e instalată trupă, tancuri, mașini, tunuri, etc.

Spre seară au mai continuat încă bubuiturile. Speranța noastră este de la o zi la alta că vom fi salvați de aici.

27 Aprilie 1945, Vineri

Dimineața din nou a pornit o vie activitate de artilerie și aviație. Frontul fiind în apropierea noastră, sgomotul tunurilor, proiectilelor pe sus și a exploziilor este tot mai intens. Se dau mai multe lupte aeriene între aviația germană și cea rusă. Mitralierele se aud și ele clănțănind. Apelul nu se poate face la orele 11, aruncându-se pentru seară la orele 18. La apel Cpt. Virt Cd. Lagărului ne spune comunicatul auzit la radio cu situația actuală, el spunând că va rămâne cu noi aici și că nu va pleca, se va împăca și soarta ce-i va fi dată. S-a îngrijit de pâine și alimente ca să avem pentru cazul când vom fi încercuiți și nu se va putea primi alimente. Aflăm că Goering, Minist. Aer. German a dimisionat. Speranța eliberării ni se arată tot mai apropiată și clară.

28 Aprilie 1945, Sâmbătă

Activitatea a continuat în timpul nopții, atât a artileriei cât și a aviației precum și în zorii zilei. Catiușa a început să tragă, îngrozind cu exploziile ce se făceau din ce în ce mai puternice. Lupte aeriene au continuat și în restul zilei unde am asistat privindu-le cum se luptau între ele. Am avut o zi norocoasă prin faptul că după multele insistări și intervenții făcute la comand. german, ni s-a dat din urmă diferențele de grăsime prin brânză de vacă 110 grame azi, urmând ca și mâine să primim restul încă de 110 grame, așa că și cu margarina și toba 50 gr.

dată, am putut astâmpăra în parte până la culcare, foamea, neavând nici azi hrană caldă. La apelul de seară aflăm că Mussolini a căzut prizonier la Americani – Himler ar fi fugit, iar Goebels a murit în luptele de la Berlin. Așteptăm ziua eliberării cu nerăbdare.

29 Aprilie 1945, Duminică

Toată noaptea a fost un viu foc al artileriei și aviației. Bateriile de artilerie instalate în dreptul lagărului nostru au tras aproape continuu, din cauză că s-a dat un contraatac german cu armata lui Vlasov (ruși trecuți în armata germană sub comand Generalului rus Vlasov(?)). Se spune că ar fi fost respinși rușii circa 8 – 10 km. Azi însă rușii au pornit din nou la atac și iar frontul s-a apropiat. La Targan(?) s-a făcut joncțiunea între trupele ruse și cele americane. În Bavaria multe orașe au ridicat steagul alb în semn de predare. În Italia trupele germane s-au retras pe Alpi. Semne bune se arată. Slujba religioasă ne-a întărit sufletește pentru a suporta și zilele ce au mai rămas de stat în lagăr.

30 Aprilie 1945, Luni

Cu ajutorul lui Dumnezeu se încheie azi și luna Aprilie. Încă o lună de așteptare suferință și răbdare, sperând mereu zi de zi că va fi mai bine, însă zilele se scurg, așteptarea devine în stare de neliniște căci ne vedem tot pe loc în aceeași suferință – în special și cea mai mare și grea – alimentația. Din această cauză azi ne mai moare încă unul din soldații dați aici pentru ajutor. Fiind folosiți la munci grele de germani în lagăr și în afară de

lagăr, cu extremul de puțin alimentar ce-l primim, cu toate ajutoarele noastre date, s-au pierdut patru ostași români, numai aici în mai greu, unde zeci și sute au murit și continuă să moară de foame.

Sperăm mereu că vom fi scăpați însă cu tot frontul apropiat de noi nu ne vedem mai repede eliberați. Tunurile trag continuu, aviația sboară continuu, se aud mitralierele și noi așteptăm... Cu ajutorul lui Dzeu am intrat și în postul cel mare. Peste 6 zile va fi Sf. Pași și noi tot aici...???!!!

1 Mai 1945, Marți

Noaptea am dormit îmbrăcați din cauză că se dăduse ordin pregătitor pentru o deplasare spre Vest, din cauza frontului. Focurile de artilerie, branduri(?), mitraliere, A.V. și A. A. a continuat toată noaptea. Micul bagaj este strâns și ne culcăm fără a putea dormi însă. Dimineața ne sculăm de la orele 4 din cauza focului și exploziilor apropiate. Rușii au pornit la atac serios. Trebuie să trecem în șanțuri la adăpost din cauza schijelor. Pe la orele 11 explodează un proiectil în apropierea unei bărci unde omoară un Locotenent și rupe piciorul la alt ofițer schijele ce au pătruns înăuntru. La orele 13:20, Dzeu ne ajută să ne vedem scăpați din prizonierat și lăsați liberi. Rușii ne depășesc. Intrevederea noastră este emoționată. Ne dă țigări, tutun, pâine. Pentru seară se pregătește o masă caldă și mai abundentă.

2 Mai 1945, Miercuri

Dzeu ne-a ajutat și după multă suferință, așteptare și tot ce a putut fi mai greu, mai insuportabil și de necrezut din partea noastră, că ar fi putut ca un popor ce se pretindea că este atât de civilizată și care prin propaganda ce a făcut-o ar fi fost oricine în stare să-l creadă – ca să se poarte atât de barbar – atât de mișelește – atât de hotărât să te distrugă încetul cu încetul prin hrana ce ți-o dădea, ca poporul german. Tovarășii ruși s-au speriat – de altfel ca toți ce-au putut să ne vadă – de felul cum am slăbit de mult. Azi suntem liberi, nu mai simțim gardurile de sârmă și santinelele la porți. Dragostea ce a arătat-o rușii la vederea noastră, precum și a noastră față de ei, îmbrățișări, sărutări, mulțumiri.

Prima grijă a fost de s-au interesat de hrana noastră și au și început a ne aduce promițându-ne că ne va aduce de toate spre a ne mulțumi. Hrana de prânz și seară a fost admirabilă – adevărat Paște pentru noi. Dzeu ne-a ajutat și am fost salvați.

3 Mai 1945, Joi

Ne sculăm ca după un vis frumos avut. Nu ne vine a crede că noi suntem aceia care acum 2 zile eram închiși în lagăr, supuși la cea mai grea suferință și distrugere – prin foame – lipsă de mâncare. Azi nu mai suferim ca acum 2 -3 zile nu ne mai gândim ce vom face la prânz și seara de mâncare, cum să drămăluim bucățica de 200 gr. pâine pentru o zi întreagă. Tovarășii ruși ne-au dat 45 vite cornute din care 28 cu lapte pentru folosință și tăiat. Azi am avut – ceea ce numai în vis se realiza – cafea cu

lapte dimineața și în loc de 200 gr – 800 gr. pâine bună de la ruși, două feluri de mâncare bună la prânz și două seara. Mulțumim lui Dzeu și tovarășilor ruși care ne-au ajutat să scăpăm din neagra mizerie în care ne aflam.

4 Mai 1945, Vineri

Pentru azi ne este anunțată vizita unul Colonel rus de la Comandamentul unei armate sovietice. La orele 11 ne adunăm pe platou și nu după multă așteptare sosește cu mai multe mașini însoțitoare. Ni se spune despre eliberarea noastră și măsurile luate pentru a ne trimite în Țară, anunțându-se M. Lt. M. Românesc telefonic să sosească. Ni s-a promis alimente și tot ce ne va trebui pentru antrenarea noastră din starea de slăbire în care ne găsim. S-a și adus d. pr.(??) saci cu zahăr, paste făinoase cartofi, pâine, etc. urmând ca și altele să sosească. A promis că se va comunica și la radio eliberarea lagărului Wustrau cu ofițeri români. Avem voie a merge în plimbare prin împrejurimi. Azi am cerut cu toți să avem mâncare de post toată ziua. Seara am fost la Denii. Ce bine ne-am simțit după reîntoarcerea de la slujbă. Pe zi ce trece ne simțim mai bine.

5 Mai 1945, Sâmbătă

Am ajuns și în ultima zi din săptămâna cea mare a patimilor Dlui Iisus Hristos. Ne sculăm obosiți după slujba religioasă a Deniilor făcută ieri seară în capela din lagăr. Tunurile încă se mai aud în depărtare (30 – 40 km.). Acolo încă mai sunt lupte grele, încă se mai trage cu arma unii în alții, omorându-se fără de nici un rost.

Aici aproape că ne-am desobișnuit de sgomotul ce-l aveam până acum câteva zile. Locuitorii civili (bătrâni, femei și copiii) din satele din apropiere fugiți de la casele lor se reîntorc cu căruțele cu bagaje înapoi. Toată propaganda nemțească a căzut cu tot ce se spunea despre ruși. Din contra mulți germani au prins simpatie de armata eliberatoare rusă.

Masa bună ne-a schimbat cu totul. Suntem alți oameni noi.

6 Mai 1945, Duminică

Cu ajutorul lui Dzeu, am ajuns și la această mare, sfântă și de neuitată zi a Sf. Sărbători a Învierii Domnului – Sf. Paști – într-un timp (prin Decembrie – Ianuarie) speram că vom fi în Țară spre a face aceste mari sărbători lângă cei dragi – iar în ultimul timp nu ne mai venea a crede că vom fi măcar liberi din gardurile de sârmă și sentinelele a lagărului. Totuși Dzeu ne-a ajutat, visul ni s-a realizat, dorința îndeplinit și astfel azi suntem bucuroși că putem mulțumi Dlui, ca oameni liberi. Am mers la Sf. biserică catolică din sat (Wustrau) unde s-a făcut slujba Învierii Dlui Iisus Hristos. Nu vom uita niciodată măreția clipelor de azi. La înapoiere am găsit mesele încărcate cu tot felul de bunătăți – mâncăruri – prăjituri, tradiționalul cozonac și ouă roșii toate realizate prin stăruința Dlui General Visarion cu Comandamentul Rus din Wustrau. Gândurile s-au îndreptat apoi către cei din Țară.

7 Mai 1945, Luni

După terminarea slujbei religioase se oficiază o serbare la care sunt invitați și ofițerii de la comandamentul rusesc din localitate. Se face ridicarea steagurilor român și rusesc în curtea taberei, noastre. Vedem astfel fâlfâind sus tricolorul românesc, alături de cel rusesc. Tablourile M. S. Regelui Mihai I, al mareșalului Stalin și Lenin, sunt fixate pe un cadru frumos înconjurat de tricolorul românesc și steagul armatei roșii. Masa de prânz este destul de bogată, adevărat ca în zilele de Paști. Nu ne lipsește nici cozonacul și câte $\frac{1}{4}$ l. de vin procurat prin grija Comandamentului rusesc de aici.

8 Mai 1945, Marți

Cu aceasta se termină și sărbătorile Sf. Paști. Nu au fost după cum am fi dorit noi ca să fi fost în Țară să le fi petrecut alături de cei dragi nouă, dar am fost destul de bucuroși și fericiți că Dzeu ne-a ajutat ca să fim măcar eliberați din sârmele lagărului și de a avea o masă mai omenească, fără a mai suferi chinurile îngrozitoare ale foamei cu 200 gr. pâine pe zi și o supă de 50 – 80 – 100 gr. cartofi sau mazăre, gulii sau varză pe zi – Dzeu ne va ajuta și în curând vom pleca spre Țara noastră cea dragă. S-au luat măsuri pentru organizarea transportului în Țară. Speranța ne este tot la Dzeu.

9 Mai 1945, Miercuri

Au trecut și sărbătorile Sf. Paști. Sărbători ce au fost atât de mult așteptate și care ne-au adus bucuria eliberării din lagăr ca prizonier. Acum ultima dorință a

noastră este de a ne reîntoarce în Țară, acasă lângă cei dragi. Greul cel mai mare a fost rezervat aici prin aceea că am scăpat de suferința și chinul cel mai greu pe care l-am cunoscut în viață, acela a foametei.

S-au luat măsuri pentru aprovizionarea cu tot felul de alimente. Comandamentul rus arătând toată bunăvoința a ne da din tot ce au și pot. Se organizează echipe de pescuit în lacurile canalurile și râurile din împrejurul taberii. Rezultatul a fost destul de mulțumitor și cu peștele.

10 Mai 1945, Joi

Sărbătoare Națională Românească – 10 Mai... Departe de Țară, totuși gândurile noastre sunt îndreptate la Țara noastră unde acum iarăși se poate sărbători cu tot fastul convenit această zi.

Pe la orele 11 se face un apel pe platoul din incinta taberii. Sunt invitați ofițerii ruși de la Comandamentul Armatei din Wustrau. Se cântă imnurile naționale românească și rusească de către corul ofițerilor. După masă se face înmormântarea, unui soldat român care dând prin pădurea din apropierea taberei de un proiectil anti-car (Faustpatron?) și umblând cu el a explodat făcându-l bucăți.

După atâta suferință îndurată din o neglijență a sa moare și rămâne înmormântat la biserica din Wustrau. Familia în zadar îl va mai aștepta să sosească.

11 Mai 1945, Vineri

Luăm măsuri de aprovizionare cu cartofi pe știube pentru ca în cazul unei lipse de pâine – din cauza morilor stricate – să avem o rezervă de cartofi spre a înlocui pâinea. Afară este foarte cald și frumos de dimineață. Nu mă simt bine – din cauza unui deranjament al stomacului – așa că sunt nevoit să stau în pat toată ziua fără a avea poftă de mâncare. Se împarte câte 400 gr. carne de vită crudă pentru a ne face noi cum dorim preparate din ea. Fiecare se întrece în a și-o găti în foc sau tigăi – frigărui . grătar mai bine. Dl General este chemat de Generalul rus de la Comand. armatei ruse. Așteptăm să sosească cu vestea aranjării plecării noastre în Țară, spre plaiurile dragi.

12 Mai 1945, Sâmbătă

Capitularea forțelor armatei germane este realizată. Citim în gazete condițiunile capitulării și suntem bucuroși că Dzeu a ajutat ca să putem auzi și vedea realizată și această. Au suferit și prea am suferit, așa că acum când tunurile nu se mai aud, alarmele au încetat, camuflajul nu mai este, etc. iar cu hrana o duceau bine, putem spune că am fost salvați de la tot ce a fost greu și de necrezut că se va putea răsbate până la urmă.

Putem să ieșim și să ne plimbăm prin împrejurimi fără a mai avea santinela germană în urmă. Așteptăm acum refacerea liniilor ferate și a podurilor pentru a ne reîntoarce în Țară unde ne sunt gândurile.

13 Mai 1945, Duminică

Ne sculăm mai târziu, după oboseala de ieri făcută cu plimbarea noastră prin împrejurimile lagărului Wustrau unde am putut vizita multe lucruri interesante și frumoase. Astfel am vizitat un mare și frumos castel, lucrat într-un stil frumos medieval, așezat pe marginea lacului. Fel de fel de lucruri vechi de preț stricate și aruncate pe afară, arată că a trecut războiul pe acolo. Proprietarul și toți servitorii erau plecați. Ne întoarcem la masa de prânz unde afară de masă (2 feluri bine pregătite), avem și un supliment de ½ kg. carne vită pentru a ne face friptură cum dorește fiecare. După masă serbare dată de ofițerii din lagăr. Ziua foarte călduroasă.

14 Mai 1945, Luni

Ne mutăm cu soba din cameră afară fiind prea cald în cameră. Lucrăm la ziditul și instalatul sobei fiecare contribuind cu ce poate. Astfel se face un fel de concurs de instalare afară pe știube (camere) a sobelor, meselor și băncilor. Am lucrat mai mult cu Lt. Mihai Gh. înv. un bun camarad. Se mai aduc cartofi pentru a avea rezervă pentru orice eventualitate în cazul blocării (rechiziționării) cantităților existente pe câmp de către ruși. Din cauza nefuncționării morii, azi nu ni se dă pâine. S-au luat măsuri și s-a găsit în alte sate făină ce s-a adus pentru a se lucra pâinea necesară. Cpt. Bădulescu cu alți 3 ofițeri a plecat pe socoteala sa din tabără spre țară. Restul zilei cu diferite distracții/..../

... Carnetulul-Jurnal al lt. prizonier la nemți Tache BRUMĂ (apoi și profesorul meu), n.15.10.2014, mi-a fost înmănat de fiul său, Corneliu Adrian Brumă (n.1948), informatician, 2 copii, în 29 mai, 2014, la aniversarea celor 55 de ani de la absolvirea Liceului Podu-Turcului de către clasa mea. Acum, fără adnotări, modificări, stilizări ci doar usoare actualizări ortografice vede pentru prima dată lumina tiparului.

După destui prizonieri în Est, iată și un ofițer căzut la germani...

**Tache Brumă – concentrare Turnu Severin,
înainte de a pleca în luptă.**

2. CU SUFLETUL SCHILODIT...

După anii de socialism multilateral...

**Minu Poede, din Poienești... INTERVIU
TRIST / Duminică, 19.05.2019**

Reporter: Într-o duminică de primăvară înflorește salcâmul la casa lui Minu Poede. Încercăm să aflăm cât mai multe din copilăria dumnealui. În ce an te-ai născut, domnule Poede?

Minu Poede: 20 iulie, 1935.

R: Asta înseamnă că știi ce s-a întâmplat atunci? Mai ții minte de unde au venit rușii în 1944?

M.P.: Au venit pe șoseaua Bacăului care trece prin fața casei mele. Au trecut spre Bârlad cu tancurile.

R: Dar prin pădure de ce au trecut?

M.P.: Fugeau după nemți. Întâi și-ntâi au trecut nemții. Apoi au venit rușii. Aici lângă biserică erau două coloane de ostași români de vreo 30-40 de ostași în coloană. În luna lui august erau îmbrăcați cu mântăi (mantale). Erau plini de praf, numai ochii le străluceau pe fața lor. Soldații ruși le-au luat armele și au făcut o grămadă: ca lemnele de foc erau armele. Și în fața școlii, mai la vale unde era școala era altă grămadă.

R: Cam 40 de metri mai la vale.

M.P.: Au fost puși doi soldați ruși: unul la o grămadă de arme, ceilalți la cealaltă grămadă de arme să distrugă armele una câte una. Aceștia loveau

armele de stâlpii de telegraf și le rupeau în două. Dar n-au avut timp să le rupă pe toate, le-au lăsat și au plecat. Pe români i-au luat și i-au dus nu se știe unde.

R: În prima fază românii erau luați prizonieri, mai apoi s-a creat divizia Tudor. Și nemții erau cam la 300 de metri de dumneata, din acest loc?

M.P.: Nemții au lăsat căruțe cu cai, mașini și s-au adăpostit în pădure. Pe drum era o mașină plină cu pistoale.

R: Și nemții aveau și tunuri, tancuri?

M.P.: Nu, ei au venit doar cu muniție ușoară.

R: Deci, domnul Minu, un copil de 8-9 ani se scoală de dimineată, trebuia să te duci cu vaca la păscut în mijlocul acestor evenimente. Tatăl era plecat la război? Câți erați în familie?

M.P.: Eram patru frați. Tatăl meu tocmai venise acasă din armată. Eu n-am știut ce a fost, dar a fost așa cum a spus tata, am citit mai târziu ce scria în revistele astea istorice. Tatăl meu a spus că tocmai fusese lăsat la vatră. Când partizanii evrei au aruncat comandamentul român în aer, o fost minat și l-au aruncat în aer. Antonescu a dat ordin să spânzure toți evreii pe care i-a prins. Și civili. I-a împușcat și i-a spânzurat la răspântii de stradă, ca să-i vadă lumea. A fost mare măcel. Îi punea prin magazii, niște hale mari unde fuseseră colhozuri. Stăteau cum stau chibriturile în cutie. Or făcut găuri în zidul magaziilor cam la 60-70 de cm de la nivelul

solului, au băgat țevile mitralierelor și au tras. Unii s-au lăsat sub focul mitralierei și nu i-a putut împușca. Dacă a văzut că nu-i poate împușca pe toți, a adus două butoaie cu benzină, i-au stropit cu pompa și le-au dat foc. Erau femei cu copii mici, era mare durere acolo. Săreau și răcneau

R: Erau sigur evrei sau erau dintre cei prinși că au provocat explozia depozitului?

M.P.: Erau evrei. Dar erau și oameni printre ei, civili.

R: La Odessa?

M.P.: Da, la Odessa.

R: Să ne întoarcem aici. Deci două grupe de români au fost dezarmați aici, încolonați și duși peste deal spre apus. După ce au fost dezarmați, cam câți ruși au fost aici?

M.P.: Le era foame, prindeau animale să le mănânce. Pe tata erau să-l împuște. Ne-au prins și nouă o oaie; când am adus oile acasă, oile au trecut drumul în curmeziș. Trei soldați ruși veneau pe drum și unul din ei s-a repezit, a prins oaia și a pus-o după cap. A venit cu ea aici, în fața casei și a pus-o lângă gard, unde era un tanc și niște ofițeri. Mama venea din urma noastră și s-a dus la ofițeri să se plângă, că are copii mici. Le-a cerut să le lase oaia dar ei i-au arătat: n-avem ce să mâncăm. Mama i-a întrebat: dacă îi aduce o găină îi dă oaia? Or zis că i-o dă. Mama a adus o găină care s-a ouat chiar în

acel moment. Ofițerii bine dispuși au ordonat soldaților să dea drumul oii dar ei nu voiau. Până ce n-au răcnit odată la ei și atunci au dat drumul oii care a luat-o la fugă și acasă s-a oprit.

R: Tatăl unde era? Erau și ceilalți copii? Erau mai mici sau mai mari decât dumneata?

M.P.: Tata era acasă. Eu sunt cel mai mare dintre frați.

R: Data trecută mi-ai povestit cum a fost împușcat un neamț. Apăruse din bucătărie cu mâinile sus.

M.P.: La noi în ogradă a fost împușcat. Oamenii povestesc că l-au împușcat tata, dar astea-s prostii pe care le-au stârnit. Rușii l-au împușcat. Și i-au mai pus și pistolul la ureche după cum le era obiceiul. Mama a mers la rușii aceia să se plângă. Da, nu erau ruși, erau basarabeni că știau românește mai bine ca noi. Mama zicea că nu se mai duce acasă, că au lăsat mortul în curte. Atunci au trimis rușii doi băieți de aici și au pus mortul pe o scândură pe care o luaseră de pe carul nostru. L-au dus într-un pârâu în spate și au făcut un mușuroi de pământ pe el. Dar l-au dezgropat câinii. I-au întins hainele pe cărare și l-au mâncat.

R: Copil fiind nu-ți era frică?

M.P.: Nu-mi era frică. Doar când treceau tancurile pământul se zguduia și mă țineam de stâlpii de telefon.

Minu POEDE – pe prispa casei

R: Treceau multe tancuri pe aici?

M.P.: Au trecut două sau trei zile, tancuri.

R: Au trecut prin Poienеști. Dar spre Vaslui sau Ivănești au trecut?

M.P.: Or fi fost, dar noi nu ne deplasam de acasă. Doar prin împrejurimi.

R: Dar prin pădure ce-ai mai văzut când ai fost?

M.P.: Bunica era după pădurea asta din Fundu Văii. Mergeam la ei cu caru și vedeam nemți morți prin pădure. Erau împrăștiați prin pădure cum stau bostanii pe câmp când culegi popușoi.

R: Asta înseamnă sute de morți.

M.P.: Nu erau sute, poate în toată pădurea or fi fost. Eu am văzut vreo 20.

R: Și nu le lua nimeni armele, echipamentele?

M.P.: Le-au luat, le-au luat. Era un om aici, care era țigan. Mergea prin pădure și dacă găsea morți umflați și nu le putea dezbrăca vestoanele, le descheia haina și le dădea cu toaipa sub braț cum dai în cracul de copac. Îi tăia mâna și îi lua haina. Aici era o pădure mare, acum a fost tăiată. În pietrărie erau mulți morți.

R: Ai văzut cu ochii dumitale?

M.P.: Da, am văzut. Și mă gândesc cum scrie în cartea sfântă: că dacă umbli cu sabie, de sabie vei muri. O murit și el tot tăiat. Mai încoace, după război. Un om a tăiat țiganul.

R: Era un obicei să-i dezbrace de vestoane? Cadavrele erau hrană pentru câinii din sat?

M.P.: Nu era un obicei să dezbraci mortul, dar dacă așa era țiganul. Câinii din sat nu se duceau prin pădure. Dar erau pe la Obârșeni, pe Fundul Văii spre Draxeni și mai mulți nemți. Asta o spun cei care locuiesc pe acolo. eu nu i-am văzut pe aceia. Oamenii care mergeau vara pe câmp la prășit nu mai puteau suporta mirosul de hoit. Apoi oamenii din partea aceia au târâit morții în fundul văii, într-o râpă, au mers cu hârlețele și i-au acoperit. Nu avea cine să-i îngroape. Știu că cei din Fundul Văii au dezbrăcat trei morți pe care i-au îngropat așa. Aveau haine bune pe ei nemții. Soldații – și ai noștri și ai lor aveau câte o plăcuță ovală pe care era scris un număr.

După aceea îl cunoșteau. Nu știu cum că acolo erau niște numere.

R: Dar umblau grupe de nemți, de români, de ruși care să îi identifice pe cei morți?

M.P.: Nu avea nimeni timp pentru așa ceva. După ce a trecut războiul a mai rămas aici câte un tanc, dar din cei care au trecut pe aici nu a mai rămas nimeni. A mai rămas un tanc aici și unul la Fundul Văii.

R: Copiii se jucau la tanc?

M.P.: Dar ce noi ne duceam acolo? Nu ne duceam. Ei au rămas să vadă dacă au mai rămas nemți ca să-i omoare.

R: Tancurile care erau defecte nu erau abandonate pe drum? Sau erau în bună stare? Dar cum trag cu tancurile ai văzut?

M.P.: Nu erau defecte. Erau bune. Dar n-am văzut cum trag. Cu tunul n-am văzut.

R: Trăgeau și tunuri și cavalerie pe aici?

M.P.: Toate tancurile aveau țevă de tun. Aici era o femeie căreia rușii i-au cerut niște ouă. Și nu știu, sau că nu a avut sau n-a vrut. Și el a mers dincolo de drum, a tras și a-mpușcat femeia. Au rămas băieții – că avea băieți, fără mamă. Făceau fapte rele rușii.

R: Care a fost cea mai rea faptă care te-a impresionat?

M.P.: Își bătea joc de femei. În casa unde erau fete își băteau joc de ele de față cu mă-sa. Nu aveau rușine de loc. nu știu ce fel de oameni erau. Noi am locuit aici înainte de a veni rușii. Aici a fost un regiment de nemți. Satul acesta a fost plin de nemți. Toate casele erau pline de corturi și mașini de-ale nemților. Mașinile le puneau pe unde erau copaci mari pentru că le era teamă de aviație. Și puneau mașinile camuflata pe sub copaci. Și au locuit la noi în grădină nemți, au stat și în casă, dar n-au făcut de loc obrăznicii. Nici n-au furat.

R: Deci când au locuit la voi nemții? În 44?

M.P.: Nu în 44, mai înainte. Nu mai țin bine minte când. Nu veniseră rușii. Au stat toată vara până în noiembrie. Nu se spărsese frontul. Armata română lupta încă împreună cu nemții.

R: Mă întorc la ruși. Ai spus că făceau fapte rele, că violau femeile. Ce făceau?

M.P.: Le puneau jos pe unde le prindeau. Își bătea joc de ele. Era aici mai jos o casă unde erau patru fete, oarecum rude de-ale noastre. Fetele se îmbrobodiseră până la ochi ca să zică că-s babe.

R: Dar erau violuri izolate sau în grup? Femeile nu se împotriveau?

M.P.: Unul într-o parte, altul în alta. Femeilor le era frică. Întorcea rusul țeava și te-mpușcă, nu zicea nimeni nimic.

R: S-au născut copii ai rușilor după aceea în sat?

M.P.: Nu știu.

R: Deci toată lumea era împotriva rușilor care își bătea joc de femei și făceau ce voiau în sat?

M.P.: Asta a fost câteva zile. Pe urmă s-a stabilit treaba. Rusul era lăudat în politică.

R: Cum era câmpul când au venit rușii? Era verde, era cultivat?

M.P.: Oamenii care au fost pe front nu mai sunt acum. Dar povesteau. Tata avea vin și toți funcționarii de la primărie veneau la noi. Nu era ca acum, băutură peste tot. Toți veneau să bea la tata. Milițieni, oameni care au fost pe front și toți povesteau cum a fost pe front. Aici la Iași ei aveau o poziție stabilă iar rușii înaintau câte oleacă, câte oleacă. Și ei vorbeau la telefon – nu erau telefoane ca acum, erau telefoane la care trebuia să dai sârma pe jos cu bobine de cablu. Vorbeau la telefon cu comandantii: „Uite se apropie, vin peste noi”. Și comandantii le ziceau să nu tragă. Atunci făcea regele pactul cu America. Și cu Stalin. Nu le-au dat voie să tragă.

R: Da, fusese conferința de la Ialta. Făcea pactul cu rușii.

M.P.: Au venit peste ei pentru că nu i-au lăsat să tragă. Au spart frontul la Iași. Au ajuns până aici și nu i-a mai oprit nimeni.

R: Copilul de atunci cum a perceput mișcarea trupelor? Erau ordonați, bine înarmați?

M.P.: Nu știu eu. Doar că treceau tancurile. Erau și femei în tanc. Acum nu știu dacă mai sunt tot tancuri din acelea. Cred că nu mai sunt. Aveau o platformă pe tanc, încăpeau mulți oameni acolo. A căzut odată un balot de stofă dintr-un tanc chiar aici pe drum. Din tanc a coborât o femeie care l-a ridicat și l-a pus înapoi în tancul rusesc.

R: Dacă aveau și femei, de ce ei erau așa lacomi de femeile oamenilor de aici?

M.P.: Nu știu dacă erau mai multe. Eu una am văzut.

R: Ce gândea copilul acela mic de 8-9 ani când a văzut așa ceva?

M.P.: Eu nu aveam pricepere, doar spaimă; erau lăzi în drum. Aici aproape, la răspântia drumului, era o cutie cât masa. Când am ridicat capacul de carton, strălucea un proiectil de tun cât un purcel de lung. În altă cutie de carton am găsit cutii cu rachete. Erau cam de 20 de cm. Eu am luat rachetele în brațe și m-am dus cu ele să i le arăt lui tata. Iar un moșneag care stătea aici aproape a strigat la alt om „Iote, măi, are capse. Nu-l lăsa.” Și acela mi le-a luat.

R: După ani și ani ați mai găsit proiectile pe câmp? Au fost și accidente?

M.P.: Am găsit. Am mai pocnit și noi. Aveam pe aici un proiectil dar era scos focosul din el. l-am dus cu rândul – eram trei băieți – tocmai unde aveam

via. Aveam o grămadă de hripcă, l-am pus pe hripcă și i-am dat foc. Noi stăteam mai la vale, la un km și stăteam să auzim dacă pocnește. Hripca făcea o lumină de se vedea tot, dar proiectilul nu mai pocnea. Focul s-a stins și tot nimic nu se întâmpla. Ziceam: „Măi, nu era bun, de aia n-o bufnit.” Și când a bufnit o dată... s-a cutremurat pământul. A doua zi am găsit bucăți de schijă în copaci, în salcâmi, aproape de noi. Dar n-am pățit nimic.

R: Eu aș vrea să vorbim încă puțin de atmosfera din sat când au venit rușii. Căci rușii se știa că sparg, fură, violează, trag cu mitraliera în butoaiele de vin să curgă vinul? Au scăpat butoaiele tatii?

M.P.: Noi n-aveam vin. Tata venea din război de pe la Odessa, Kiev, Sevastopol. Mai aducea prin raniță lucruri acasă: rochii femeiești, o adus tata și o mașină de cusut. O zis că le-a găsit într-o șură de paie unde le ascuseseră cei de la o cooperativă de croitorie. Tata le-a luat de acolo și le-a adus acasă. A adus tata și o figornă de cântat. O adus un patefon.

R: Dar cei care veneau de acolo, s-a aflat că rușii sunt răi și se poartă neomenește? Au spus oamenilor pe aici?

M.P.: Ce să le spună? Noi luptam cu nemții.

R: Și când au trecut rușii și au siluit femeile ce a gândit lumea? Dumnezeu ce ai gândit?

M.P.: Eu, ca copil, nu am gândit nimic. Dar lumea vorbea că rușii îs răi. Și se vede că-s răi și acu. N-au nici rușine, nici frică, îs porcoși rușii.

R: În satele vecine s-au purtat la fel?

M.P.: La fel. Mama, cât au stat nemții la ea, se spălau. Nemții aveau un săpun special, mirosea parfumul de la ei... Un neamț a băgat odată piciorul într-o căldare ca să se spele pe picioare. Și mama s-a dus la el și l-a izbit. Și n-a sărit la ea. Ceilalți râdeau de el.

R: Dar dacă le-ar fi făcut așa la ruși?

M.P.: Păi nu v-am spus că atunci când ne-a luat oaia erau trei ruși. Noi veneam din urmă și ne-am dus repede la tata să-i spunem că ne-a luat oaia. Tata a ieșit înaintea lor. Și mama și tata. Tata le mai spunea câte o vorbă, se mai înțelegea cu ei. Tata a apucat oaia de picior și a vrut să o tragă. Celălalt a apucat de țeava pistolului și a îndreptat-o spre tata. Mama s-a băgat repede între ei și a îndreptat-o în altă parte. S-a-ngălbenit rusul acela și tata s-a-ngălbenit. Se uitau unul la altul și apoi a-nceput să vorbească românește ca și noi, ca și tata. Era basarabean. Îl împușca dacă nu se băga mama să apuce țeava.

R: Dar nu-i era ei frică că se puteau lega rușii de ea?

M.P.: Nu, mama nu era fricoasă mama.

R: Ceilalți frați ai dumitale cum au reacționat?

M.P.: Aceia erau mititei. Umblau cu oile. Eh!

R: Dar după ani și ani când ai văzut că i-au îngropat pe cei trei la rădăcina copacului, mai treceai pe acolo?

M.P.: Da cum! De câte ori mă duceam la bunicu cu caru cu boi și vedeam crucea. A stat mult timp crucea aia acolo. I-au pus-o cei de la Fundu Văii. Pe urmă pădurarul care stătea aici a plantat stejari și acolo. Este pădure de stejari.

R: Deci s-au pierdut urmele.

M.P.: Eu mă ghidez după drum. Drumul care trecea pe aici, cobora în vale în sat, în Fundu Văii și era puțin mai departe ca cel de acum care trece pe aici prin sat, pe la clopotnița de la biserică. Drumul este tot acolo și acum. Și apreciez locul. Cam într-o zonă de 4-5 ari. Cu toate că este pădure de stejari acolo.

R: Cum se cheamă satul de după satul acesta? Florești. Au fost încartiruiți acolo și nemți și ruși?

M.P.: După Fundu Văii vine Florești. A fost comuna Florești. Eu n-am fost acolo nu știu dacă au fost încartiruiți acolo. Oamenii au spus că au ținut front prin pădure. S-au confruntat cu nemții.

R: Nu le-au luat vitele la oameni?

M.P.: Dar le-au luat la toți carele cu boi. Și lui tata i-au luat boii. Nouă ne-au luat boii dar luau și carele. Nu știu ce transportau, oameni sau marfă.

R: Cai erau mulți pe vremea aceea?

M.P.: Cai nu prea erau.

R: Cum au reacționat oamenii când rușii au pus stăpânire pe țară?

M.P.: Oamenii au spus că a fost vânzare. Cei care au fost pe front spuneau că aici la Iași a fost vânzare.

R: Dumneata ai o viață. Cum ți s-au părut vremurile de atunci și cum ți se par cele de azi?

M.P.: Atunci mai era cum mai era. Dar eu mă judec de când s-a dat jos comunismul, am numai dosare și hârtii. Alerg după drepturile mele și nu fac nimic. Am plângeri depuse și la judecătoria și la

parchet și tot nu reușesc să obțin nimic. Poliția mi-a clasat toate plângerile.

R: Câți copii ai nea Minu? Nepoți?

M.P.: Trei: două fete și un băiat. Doi nepoți – băiatul are un băiat și o fată. Fata s-a dus după un băiat în Spania. Și acela s-a nimerit un bagabont. Nu s-au potrivit. A făcut doi copii cu care a venit aici. Și avea unul în burtă. A născut aici, acum are trei fete.

R: Mulțumesc, nea Minule și o să intri într-o carte. Să fii sănătos.

C.

A FOST ȘI UN... MAI APOI:

1. Ec. Ion Brișcaru, 65 de ani: „pedeapsa, vine oricum, chiar mai târziu, dar, vine”. O întâmplare reală, garantează el, considerând că oricine trebuie să rămână om în toate împrejurările. Povestind despre participarea și evadarea din încercuire a tatălui său la Cotu Donului a înfierat gesturile criminale.

„Tatăl meu povestea că un concetățean de-al nostru, soldat, se purta urât tare cu oamenii din Rusia ocupată de noi și de nemți. Gheorghe a Frăsânei a ochit încă de cu ziuă o gospodină dintr-un sat în apropiere de Klețkaia, unde stăteau pe poziții, așa că seara a năvălit pe ea, a siluit-o, i-a luat și ce mai avea prin casă de mâncare. Femeia, ce să zică în fața zdrahonului cu pușcă? Nici nu se înțelegeau din vorbe, așa că mai totul a fost pe muștește, omul s-a repezit lacom și violent peste ea de mai multe ori. Numai că i-a căzut în pat și numărul matricol de la gât pe care-l purta orice militar. Mai mult, femeia era

însărcinată și la un moment dat l-a lovit dureros cu piciorul în boașe, așa că, nervos și sadic, Gheorghe a scos baioneta și a tăiat-o, omorându-i și pruncul din burtă. Animalul, se mai și lăuda către camarazi: „uite-așa i-am scos copilul din burtă”, și, arăta baioneta în aer ca pe o furculiță.

Erau puține cazuri din astea, dar, au fost nesăbuite soldațești, condamnate de toți ceilalți dimprejur.

S-au întors vremurile, războiul, sovieticii cam stăpâni pe la noi. Ba, chiar începuseră să se liniștească treburile. Într-o zi poposește acasă la Gheorghe, de câțiva ani demobilizat în Dumești, un grup de rusnaci, spun de pe unde sunt, sunt primiți ca pe la moldoveni, iar după un număr de pahare un sovietic scoate acel număr matricol, îl întreabă dacă a fost al lui, așa e, ce mai spui, să mai bem un pahar... Câțiva din grup vorbeau moldovenește.

– Să trăiți, tovarăși... încercă românul.

– Net, tavișci, tââ, criminal...

Fără prea multe vorbe, l-au pus să-și sape groapa, l-au împușcat și l-au rostogolit în ea, l-au acoperit, au plecat, au tot plecat fără multe vorbe. Mai toți au crezut că a plecat cu ei, dispărut atâta vreme...

Urmașii lui Gheorghe a Frăsânei i-au descoperit oasele, printr-o întâmplare, exact după 7 ani...”

2. La Giurgioana, dinspre Bârlad.

Aspect de povestire dar întâmplare absolut reală legată de trecerea sovieticilor spre Berlin.

Cocenii din jurul casei lui Vasile Marin nu se copseseră, dar ofereau o cortină atât dinspre drum și casă cât și față de drumul lateral dinspre Răcușana, la vreo 40 de metri, și, când de cu seară, au văzut puhoaiete de armate rusești că se rostogoleau dinspre Căbești spre Podu Turcului, toată familia s-a retras pe o rogojină acoperită cu lăvicere, sub umbra mare a nucului, în porumbiște. Priveau din vârful dealului cum tot intră și intră în târg, dar nu se observa dacă mai și ies. Zgomotul era destul de puternic să fie perceput bine la acești 5 km depărtare; la un moment dat părea că s-a liniștit.

– Înseamnă că se opresc în Târg, constată Vasile, către ai lui, și-i trimise să se culce în casă ori pe prispe, el rămânând gânditor și îngrijorat față de pericol; se gândea că atât trupele, cât și bucătăriile fumegânde însoțitoare, trase de camioane sau de cai, nu vor putea urca versantul clisos al dealului destul de abrupt, calea spre Bălănești-Sascut fiind mai dulce.

Fusese demobilizat după Țiganca, mai călca greu pe piciorul străpuns de glonte, dar participa la muncile gospodăriei. Oamenilor li se transmisese să stea la locul lor acasă că trec trupele eliberatoare spre Adjud și munți. Se anunțase proclamația regelui, se întorseseră armele, se pregăteau de luptele alături de sovietici.

Vasile era îngrijorat că poate fi turnat de vreun consătean că a fost rănit la Prut, avea 6 copii, dintre care 2 fete (una a lui, Antonia, cealaltă, Constanța a nevestei cu primul bărbat), două rânduri de băieți dintre care unul de țată, trebuia să-și apere avutul împotriva hoților flămânzi din sate, acum gândea cum poate scăpa de ruși. Trimise pe Ghiță și Vasile cu boii, vaca și oile „la salcâmi” adică pe niște râpi, adânci și greu de urcat dinspre Zeletin, iar cu fetele, Trică, sugarul Gică și nevasta își pregătise locul sub nuc, în grădină, la vreo 50-60 de metri de la grajd. Părea că totul se liniștește.

Cam pe la 4 dimineața, când nu se arătase încă geana de ziuă, s-au auzit împușcături la Răcușana, sub deal. A aflat mai târziu că l-au împușcat pe N. Păncescu pentru că nu le-a dat vin și animale. Tot mai târziu a aflat că rușii au tăbărât asupra surorii Chiraca și vreo 4 și-au satisfăcut poftetele. În cel mult 10 minute grupuri, plutoane, companii au intrat și în Giurgioana, evident și în curtea casei lui Vasile, ca prima locuință din sat, care avea sigur, vite, oi, păsări pentru că avea un grajd impunător și mai multe dependințe, după ce au dărâmat porțile și gardurile cu paturile armelor. Nu aveau tancuri ci escadroane cu doi și patru cai care tractau tunuri, bucătării de campanie fumegânde, căruțe care transportau muniție și mitraliere. Una dintre ele avea scoarțe înalte de peste 1,5 m, coviltir și era păzită de cel puțin 4 soldați cu automate pe piept. Aici era prada de

război, obiecte din aur și argint „confiscate” de prin biserici sau de la gospodari.

– Davai hleba, davai pimadeli, davai vinograd, ... (pâine, roșii, vin).

– Am înțeles, vă e foame, nevestă adă ceaunul să punem de mămăligă, lapte, vreun caș dacă ai, eu văd de ouă, și încercă să iasă din fața unui soldat cu mustățile și buzele mari, care-l și amenința cu automatul. Când să plece, alți vreo 5 îl înconjurară, crezând probabil că vrea să fugă:

– Tâ, burjoaz, tâ chiabur, na smerti! Și tocmai formau pluton de execuție, când din grădină, din noapte, cu totul instinctiv, Trică strigă din toate puterile:

– Tatăă, tataăă... și plecă fuga de sub supravegherea Constanței, ajungând lângă tată-său exact în fața rușilor care primiseră comanda să-și încarce armele pentru execuție. Copilul în cămeșoai de călți, cu picioarele goale se uita la bărbat, lipit de el, neînțelegând nimic, mai ales nu știa ce-i cu oamenii aceștia înarmați în semiîntunericul dimineții. Gloanțele ucigașe puteau porni într-o microsecundă. Numai că întreg grupul își lăsă deodată armele la picior, așteptând o nouă comandă, probabil neobișnuiți să pună la zid și copii.

Vasile își strânse copilul la piept, îl luă de haină pe un soldat și merse în iesle după ouă, pe care le puse tremurând, în pălărie, le aduse în fața rușilor care între timp au dat de butoiul cu vin, au tras cu automatul în el și strângeau vinul în căldare, gamele, caschete, sugând

cu disperare înainte de a se termina. Mărioara dăduse foc sub pirostria la un ceaun mare, de făcut săpunul, făcu o mămăligă galbenă mai mult crudă, răsturnă două oale cu chișleag în străchini de lemn, sparse ouăle și cu câte o ceapă în mână îi ogoi pe toți vreo 20 până se luminează mai bine de ziuă. Trică nu se mai deslipi de taică-său și nici acesta nu mai voia să-i dea drumul de frică să nu-l împuște. Cum toți mâncau grăbiți, din picioare cum se spune, nici nu prea vorbeau, iar Mărioara și Vasile nici atâta; vinul se scursesese în paie, doar vreo câțiva se îmbătaseră, iar la ceilalți le-a făcut bine și o găleată cu apă.

– „Rebionok, rebiata”, oftă unul, înduioșat, care-l mângâie pe cap la plecare pe copilul pe care voiseră să-l lase orfan.

Au plecat spre Strâmba, pădurea Necorița, prin celelalte sateperiind teritoriul până la Adjud; după ce i-au luat tot rachiul și boii, l-au bătut groaznic pe Anton Dorin, al treilea proprietar de cazan de țuică din sat și au dat foc casei lui Ion Ivan, cu 4 copii mici, care avea cazan dar n-avea băutură, fiul fostului preot din sat. Arestasera un sărman care-i orienta. Au curs toată ziua pe drum, dar de oprit nu s-au mai oprit în Giurgioana.

Toată viața Vasile a povestit lumii cum Trică l-a salvat de la moarte.

Pe dealul de la Căbești, s-a instalat un observator cu far de control aerian care a îngrozit, pe o rază de 16 km. împrejur populația, mulți ani după trecerea spre Berlin.

3. Seceta cea mare.

Seceta din 1946 și nu numai...

E greu pentru cineva să-și închipuie (nu să și trăiască din plin ca mine) seceta care a lovit Moldova românească destul de repede după Război, în 1946. Nu se liniștiseră treburile, rușii puneau stăpânire pe România pas cu pas, localitate cu localitate, existau bătălii politice grele și... confiscări (rechiziționări) în interesul frontului de orice, produse agricole, animale, păduri; răniții – mulți străini – gemeau pe prispele caselor din Giurgioana, mai erau așteptați dintre cei dispăruți. Deprinși cu munca și cu umilințele din ultimii ani foștii răzeși nu mai puteau crâcni, mai ales că o unitate de jandarmi era relocată în sat cu obligațiile de pază și hrană ale sătenilor. Aceștia făceau un fel de exerciții cu armele din dotare, le pocneau în văzul lumii și în diferite părți ale satului, ca nimeni să nu crâcnească, și să fie înlăturată rezistența antirusească, deși jândarii își căutau de treaba lor, tot oameni de la țară fiind.

Tot omul era conștient că trebuie cultivat pământul, că încă sunt legile războiului. Încet, încet se supuneau pe deplin.

În iarna 1945/1946 a fost foarte puțină zăpadă, cam o pană de hârleț în total, și numai pe lângă case. În temutul februarie copiii, curcile, animalele se prăjeau la soare prin curți și Trică se mira de ce-au ieșit atât de multe găze pestrice (vaca domnului) și cum se scăldau în praf cocoșii și găinile. Nu plouase din toamnă, nu

ninsese aproape deloc iarna. Totuși, au arat și semănat pe uscat, cu mari eforturi mai ales la arătură (fiind cel mai mare copil al lui Vasile, trebuia să asigure verticalitatea plugului și-l ținea cu umerii sub coarneaule cu mâner ale plugului de fier; ei aveau de fier, dar cei mai mulți aveau plug de lemn), cu nădejdea că „Dumnezeu are grijă de noi”. Nici ninsoare, nici ploaie, toată primăvara. Cei care aveau vite sperau că măcar iarba se va face.

Pe la începutul lui Iunie a venit un front de ploi cu aprige inundații ale Zeletinului care și-a croit astfel noi alpii, mai ales pe loturile arate și pe fânețele care stăteau pe jumătate în mâlul adus dinspre Răchitoasa, Glăvănești, Podu Turcului. Toată Valea Zeletinului era ca o mare de apă, din care ieșeau sălcii, vârfuri de arbuști și spice de stuf. Tot ce însemna cultură sau viață în luncă a pierit, iepurii prinși putrezeau în apă, mii de păsări moarte, câte o vulpe sau un lup care miroseau cumplit, din ce în ce mai puternic după câteva zile când soarele absolut nemilos și-a arătat puterea. Nici o picătură de ploaie în aproape toată luna iunie, nici o picătură în iulie, nici o picătură în august... ploile de toamnă au venit târziu, în octombrie.

De Sânziene (iulie) și de Sf. Ion de vară (29 august), era o jelanie cruntă în Giurgioana și ca să nu le moară toate vitele, oile, caprele, caii, mergeau în pădurea de la Necorița sau Daja de unde adunau frunze de pe copaci și le aduceau acasă cu sacul cărat destui

km. Pomii erau desfrunziți, aguzii (duzii) în totalitate fără frunze care n-au fost îndeajuns și crescătorii de viermi de mătase au rămas și fără semințele pentru anul următor.

Din vârful dealului „de la salcâmi” privind spre Răsărit, adică pe șesul de de-a lungul apei Zeletinului, nu se simțea tare mirosul mortăciunilor care și-au găsit sfârșitul dar se înfățișa privirilor un tablou înfricoșător. Peisaj lunar, sau... azi, imposibil de perceput în dimensiunea sa reală.

Mâlul care acoperise uniform toată lunca se uscaseră și deveniseră alb-ușor gălbui, se crăpaseră neuniform dar în totalitate, își întorsese către cer marginile și mai ales colțurile, încât „tioanele” (căștile/ceaunele) erau și dezolante, și fără viață și foarte periculoase, pentru că om sau animal care trebuia să treacă de-a curmezișul câmpului, peste Zeletinul deplin sec, vitele în special își prindeau copitele până la genunchi în crăpăturile imense, și le rupeau foarte des și... deveneau prada atâtor câini vagabonzi cum nu s-au mai văzut vreodată prin aceste locuri. Vânătorii aveau obligația să-i împuște, să le ia ca trofeu vârful botului, cam 2 cm. patrați, pe care să-l predea pentru a mai primi cartușe. Numai că-i lăsa tot pe uscat, pe delurele ceva mai înalte și împuțeau atât de puternic aerul care se simțea supărător în sat, după deal. Cel mai rău, că erau cele mai cumplite și neașteptate infecții care depășeau nenorocirile Războiului, în special tifosul exantematic,

scarlatina, oreionul, drept care zilnic erau înmormântări, iar spre toamnă mulți maturi și copii au fost evacuați în Oltenia. Printre ei și tovarășul de joacă Mitriță Marin și alți 22 care mâncau la nenorocita cantină a săracilor, dintr-o curte. A apărut tifosul exantematic, ucigătorul.

Toată vara peisajul acesta lunar-halucinant a fost ca un blestem pentru Bălănești, Răcușana, Giurgioana, Plăcینeni, Țepu și Bichești, Boghești, Galbeni, Gohor, Berheci pe partea cealaltă. De fapt foametea a fost în toată Moldova, dar aici a fost epicentrul.

Se formau un fel de cozi la fântânile de la „Izvoare” care aveau câțiva metri în jur de iarbă bine păzită de proprietar. Pentru a trece cu animalele spre stofărișul aproape uscat câțiva au încercat să ridice ceaunele de pământ răsucit și zgrunțuros care cântăreau zeci sau sute de kilograme, le puneau pe o latură, când reușeau, și se strecurau printre ele. Printre crăpături, printre sfărâmurile tari ca piatra, deși erau din nisip. Lunca cea plină de viață și verdeață nu mai oferea nimic pentru întreținerea oamenilor, totul fiind uscat de secetă. Și, soarele părea că se topește și cade pe pământ, pârjolindu-l. Spre nord târgul Podu era pustiu, pentru că evreii fugiseră, la sud era aceeași Sahară, la est și vest satele păreau mai apărate de păduri dar dealurile nu produceau. Doar pădurea întindea o mână de viață celor care erau proprietari. Viață, pentru că de foame, mai toți s-au înrăit, s-au făcut crime, gospodarii au plecat cu zestrea de la neveste după boabe și făină de porumb. O

vacă cu lapte prețuia îndestul să fie îngrijită și...divinizată. Oile mureau de căldură, caii piereau cei dintâi, capre nu prea mai erau, păsările, mai ouau (și atunci mâncau câte doi sau chiar 4 dintr-un ou).

Se crease, totuși, o solidaritate unică: se împrumutau reciproc, se înțelegeau că n-au și nu-i omeneste să-l lași pe vecin să moară de foame... (au murit vreo 16 de foame și au fost îngropați doar cu un cearșaf de călți, în loc de sicriu); pământul se vindea aproape pe nimic. Când grâul pipernicit a dat în pârgă (în toamna lui 1947) s-au considerat scăpați, mai ales că au primit pachete cu hrană și alimente din America. Numai că și spre sfârșitul toamnei 1946 a mai existat ceva teribil: a plouat cu piatră, grindină cât oul de porumbel, și Vasile și fiul Trică abia reușesc s-adune doi-trei saci cu spice de grâu de pe 1 hectar (frecate în mână să nu se piardă boabe) iar de pe 8 ha de porumb au adunat circa 400 de kg numai babe și știuleți cu câte 2-3 boabe. Nici coceni pentru animale nu s-au făcut.

Și, era după Război;

Și era o sărăcie și moarte;

Și, era atât de greu de trăit...

Pentru satul de răzeși, Giurgioana, ce n-a făcut Războiul a făcut seceta în 1946: a înjumătățit numărul de locuitori, apoi colectivizarea (1961) a trimis copiii la munci prin țară, iar revoluția din 1989, încet și sigur, determină dispariția satului.

Dacă, de la Țiganca au scăpat 3 – 4, printre care Vasile Marin, N. Machedon, de la Odessa alți 3, de la Cotu Donului nu s-a mai întors niciunul. Umbla zvonul că Vasile Dorin ar fi prizonier, dar n-a mai ajuns niciodată. Din Giurgioana au plecat în Război aproape 60 de oameni, dintre care, din Vest s-a întors Tomiță Balan, întreg, și Titi Tătărescu fără un picior.

În cimitirul satului, lângă biserica Sf. Voievozi există doar monumentul eroilor din 1916 – 1918.

Nu există primprejurul de 50 km cimitire ale eroilor ci doar un cimitir evreiesc la Podu Turcului, jud. Bacău (foto).

D. UN LOC DE JALE, MEDITAȚIE ȘI AMINTIRE:

PREOTUL ȘI BISERICA,
DINTR-UN CIMITIR AL EROILOR,
SOCI-MIROSLĂVEȘTI-IAȘI/4 IUNIE, 2019.

Mai există un asemenea loc, astăzi, când, evident, în România a dispărut cultul eroilor.

Reporter: Ne aflăm printr-o plăcută conjunctură în comuna Miroslavești, în curtea bisericii unde stăm de vorbă cu părintele epitrop. Aveți aici un cimitir și o biserică impresionantă. Spuneți-mi mai întâi cum vă numiți.

Siminciuc Romică: Mă numesc Siminciuc Romică și sunt preot paroh la parohia Soci, comuna Miroslavești, județul Iași.

R: Cât de mare este Soci-ul, părinte paroh?

S.R.: Soci are 471, asta înseamnă 1200 și ceva de suflete. Este o parohie de sine stătătoare și se numește Parohia Sfinții Voievozi – Soci.

R: Aveți hramul pe 8 noiembrie, deci?

S.R.: Da, și hramul bisericii este hramul Sfinților Împărați Constantin și Elena. Am refăcut bisericuța și i-am dat acest hram.

R: Biserica este o bijuterie în lemn și nu numai. Cum de v-a venit ideea să o faceți aici?

S.R.: Suntem într-un loc istoric, locul de naștere al comunității Soci. Prima dată când s-au așezat creștinii pe aceste meleaguri, mai întâi și-au făcut cimitir și neapărat și biserică. Aici am găsit osemintele strămoșilor noștri. Această biserică am început-o în 2015 și am terminat-o în 2017.

R: Ați reușit să strângeți repede fondurile, deci.

S.R.: Nu știu de unde au venit fondurile, oamenii de bună credință au strâns bani pentru a construi acest așezământ pentru cinstirea strămoșilor noștri și mai ales a ostașilor români.

R: Eu am filmat cu plăcere cimitirul închinat ostașilor români. Toate crucile au tricolor

S.R.: Aici sunt îngropați ostașii care au murit în Linia Întâi de Front – de la Ungheni până la Cetatea Neamțului. Aceasta a fost Linia Întâi. *Armata a treia*. Pe o troiță din acest cimitir unde sunt două gropi comune, sunt gravate aceste cuvinte. Acolo sunt îngropați cei morți la Boureni, Brătești, Soci. Rușii sunt îngropați la Codrii Pașcanilor, au acolo cimitirul lor iar aici este cimitirul ostașilor români.

R: Mai este un asemenea cimitir, pe aici, în această zonă?

S.R.: Nu. Aici sunt peste 500 de soldați îngropați, după cum spunea părintele Nicolae Sfrijanu într-o însemnare dintr-o carte foarte veche pe care am găsit-o. Am copiat acest document ca să arăt în proiectul pe care l-am făcut pentru construirea proiectului că avem dovezi: probe și documente. Am făcut acest cimitir pentru cinstirea soldatului român! Este un proiect de referință pe plan local. Pentru că aici, în 1966 – 1967 a rămas locul pustiu. Pășteau vitele satului, oile, locul nu era împrejmuit, biserica veche dispăruse. Am refăcut absolut tot în anul 2015.

R: Ce înălțime are turla cu tot cu cruce?

S.R.: Are 30 de metri.

R: Părinte vă felicit pentru organizarea acestui cimitir. Aș fi vrut să-mi mai dați niște informații despre biserică.

S.R.: Încercam să vă spun puțin mai înainte, dar nu am dus răspunsul la capăt. Noi suntem în această parte a Moldovei din care face parte comuna Miroslavești, comuna Moțca cu Bourenii, suntem legați de un moment istoric: descălecatul Moldovei cu Voievozii care au venit și au „coagulat” pe marii boieri. Aici, în această zonă au fost păduri seculare, pe aceste pășuni pășteau bourii moldavi. Și acum când se fac anumite lucrări și se excavează se găsesc stejari mari pe care 4-5 oameni nu reușesc să-i cuprindă. Sus la Miroslavești este „Stejarul lui Andriuță”, nu-l cuprindeau 8 oameni. Am încercat să facem o legătură între faptele voievodului și Moldova prin bisericuță și prin cimitirul nostru din Soci.

R: Sus, în clopotniță aveți clopotele?

I: Da, sunt făcute la firma Blotor.

R: Deci aici „aveți” 500 de soldați?

I: De fapt, sunt peste 500 și încă două gropi comune. Dar au rămas peste 1000 de soldați români în tranșee. Au fost înmormântați acolo. aici avem peste 200 cu nume și prenume, așa cum au fost trecuți de părintele. Au murit din luna lui aprilie până în luna iunie, când a fost focul mai puternic. Până pe 19 iunie, avem aici însemnarea părintelui

Sfrijan Nicolae de la Miroslovești, care nu a plecat în evacuare” Discuția cu părintele a mai continuat un timp, el plângându-se de scăderea prețurii istoriei naționale și de abandonul general pentru lectură, care duce la analfabetism și uitarea eroilor.

Tocmai de aceea pot socoti și eu că înfăptuirea sa – cimitir, biserică, monument – rămâne unică, necesară și de cea mai mare laudă.

NOTĂ FINALĂ

Ne-am abținut de la comentarii care să accentueze durerea pentru acele vremi. Interviuurile (fidele), povestirile, mențiunile, pot nuanța, cumva, această mare suferință națională vie încă și astăzi.

Am reușit, încă o dată, să prezentăm, prin rare, dacă nu cumva unice, izbânzi jurnalistice, elemente, fapte, nuanțe care interesează istoria umanității, pentru că eroii sunt români, dar Războiul e al tuturor și dăunează Europei și unei întregi umanități (v. Pactul Ribbentrop-Molotov).

Ca lumea să arate așa cum o vedem astăzi, iată, se vede, era nevoie de JELANIA ȘI EROISMUL ROMÂNESC, chiar în „dricul” schimbării, adică la Cotu Donului de unde și când a început marea schismă planetară. Învingătorii au avut și dreptate ?

În Pantheonul românesc, astfel de eroi, *sutaviețuitori* mai mult sau mai puțin cunoscuți, trebuie să existe. Drept care, ne-am nevoit și noi, spre gloria lor, a poporului român, să înălțăm ca monument:

**O ALTĂ CARTE A SUFERINȚEI
NAȚIONALE.**

ACEASTA!

COMENTARIU, la prima ediție:

CARTEA CA UN FILM Jale și eroism românesc la Cotul Donului și după! de D.V. Marin

Lucrarea jurnalistului D. V. Marin are un conținut profund jurnalistic, implicând interviuarea mai multor veterani ce au luptat pe mai multe fronturi în cel de-al doilea război mondial.

Cartea are 275 de pagini, fiind structurată pe 4 capitole principale:

- A. Supravețuitorii din aceeași luptă;
- B. Suferințe, suferințe, suferințe...
- C. A fost și un... mai apoi;
- D. Un loc de jale, meditație și amintire.

Meritul autorului este acela de a corobora datele jurnalistice cu cele istorice, de a le da o coerență cronologică, de a le ordona și a da sens pentru ca cititorul să deslușească adevărata dramă a războiului, trăită și redată de supraviețuitorii acestuia.

Așa cum o numește D.V. Marin, lucrarea se prezintă ca o *carte-marturie* pentru cei de astăzi și pentru cei de mâine.

Autorul îi provoacă pe intervievați cu întrebări cu miez, pentru că aceștia să depene coerent mersul firesc al evenimentelor, între frica de moarte trăită în tranșee și spiritul de întrajutorare și tovarășie, dar mai cu seamă credință de nezdruccinat în Dumnezeu. Cartea reprezintă suma cazuistică a cel puțin 9 autori, dar are în vedere și aparținătorii acestora și a tuturor camarazilor de arme despre care fac referiri tangențiale sau de caz.

D.V. Marin redă cu luciditate și adevăr *împărtășania* veteranilor pe care o încadrează la capitolul *Istoria Suferinței naționale*.

Eroii săi sunt verigi din lanțul istoriei vii, care prin destăinuirile pe care le fac prezintă realitatea crudă a implicărilor dintr-un război, a consecințelor nefaste asupra ființelor umane.

Tema principală a autorului se jalonează asupra evenimentelor ce s-au desfășurat la Cotul Donului, prezentarea dramei măcelului asupra compatrioților ce au pierit în condiții greu de imaginat.

Autorul scoate în evidență greșelile de strategie militară a aliaților germani de la acea vreme, a sacrificării trupelor romane, în condițiile în care se știa cu ce tehnica de luptă erau echipații ruși (katiușele ce rădeau tot, tancuri moderne etc.) depășiți și numeric.

Din spovedania supraviețuitorilor acelor lupte s-a putut deduce că soldatul era primul sacrificat, că interesul marilor puteri, mergea până acolo încât viața acestuia sau a unor grupuri de mii de ființe umane, nu reprezentau mai nimic în calculele lor machiavelice.

D.V. Marin insistă, prin întrebările sale, la identificarea trăirilor și a emoțiilor supraviețuitorilor, atât a celor răniți și lăsați la vatră cât și a celor care au luptat cu arma în mână din 1941 până în anul 1945.

Grăitoare stau și mărturiile prizonierilor de război, atât din Germania cât și din Rusia. Cititorul, în urma spovedaniei celor ce au scăpat din prizonierat, poate face o distincție clară între cei care au suferit în lagărele din Rusia și cei din lagărele din Germania. Dacă în Germania pierderile din rândul prizonierilor erau minime, de ordinul a câtorva zeci de morți, în Rusia numărul celor morți a fost catastrofal, de ordinul a zeci de mii. Aceasta se datora tratamentelor inumane, lipsa hranei, munca istovitoare etc.

Numărul total al celor identificați de D.V. Marin, ca supraviețuitori ai ororilor de la Cotul Donului, dar și a prizonieratului rusesc, s-a ridicat la 7.

Așa cum prezenta autorul, niciodată nu se vor putea inventaria suferințele, necazurile și nedreptățile provocate de vreun război, în orice epocă ar fi el.

Se știe că, acea cotitură decisivă a celui de-al doilea război mondial s-a constituit prin marea ofensivă a rușilor, prin victoria de la Cotul Donului - Stalingrad.

Destinul tragic al nației române a făcut, ca în acea încăleștare febrilă să existe peste 150.000 de români, români trădați, atât de aliați cât și de vreme – se știe că ceața și vremea nefavorabilă pe ansamblu, nu au putut permite aviației germane să intervină, spre a asigura retragerea la timp a grosului armatei române din încercuirea rusă.

Infernul de la Cotul Donului îl descriu cam toți astfel: *Cerul ardea deasupra noastră.... Eram doar eu și cu Tatăl Ceresc... era moarte peste tot...* Se vede clar că au scăpat din lupte și prizonierat doar cei ce-L aveau adânc înrădăcinat în suflet pe Dumnezeu Tatăl. Din mărturia lor constatăm că aceasta era singura modalitate, ancoră de care s-au legat atât cei muribunzi cât și cei care au supraviețuit. Le erau testate la maxim atât tăria de caracter cât și credința. Războiul în speță este un mod abrupt de purificare a Omenirii prin suferință.

D.V. Marin amintește mereu în lucrarea sa despre *jelanie și eroism...* Din cele scrise este greu să facem o delimitare clară între acestea, deoarece, era mai degrabă o luptă de supraviețuire a celor care fuseseră mobilizați cu forța în conflagrația mondială, fiindcă lupta lor era doar pentru ceva... ideal.

Mai degrabă se întrevede o latură pragmatică a unor interese oculte, a unei politici de culise, în țesătura căreia au căzut ca victime milioane de oameni nevinovați. Ne întrebăm retoric: oare au fost necesare

astfel de jertfe? Cum le-au perceput eroul țăran, când la un moment dat, prins ca într-un clește, după 23 august 1944, trebuind să lupte în față cu rușii, iar în spate, în retragere, cu nemții...

S-au văzut trădați de rege, de... aliați și chiar de dușman... (atunci când sunt făcuți prizonieri de ruși, în condițiile în care se încheiase un armistițiu de pace între cele două armate, mii de soldați români sunt duși în Siberia, de unde peste 80% nu aveau să se mai întoarcă...). În multe cazuri au fost lăsați pe cont propriu, scăpând cine poate... (din încercuirea de la Cotul Donului, din înclăștarea de după 23 august, din luptele anticomuniste etc.). În acest caz putem vorbi mai mult de *jălanie* decât de eroism...

Ce soartă cruntă are țăranul român...

Cei care au avut șansa de a scăpa de ororile războiului mondial sau ale prizonieratului, odată ajunși acasă, s-au confruntat cu altele: declanșarea secetei cumplite din anul 1946, când vor pieri în special copiii și bătrânii, iar mai apoi mulți sunt arestați, bătuți, deportați și chiar uciși pentru că nu renunțau la bucata de pământ moștenită din moși strămoși, spre a fi dăruită „partidului drag”...

Toate aceste *jălanii* sunt înscrise cu obiectivitate în *cartea-mărturie*, cum îi place lui D.V. Marin s-o numească.

Cartea în sine reprezintă o reflexie a unui fenomen prin care poporul român a fost din nou încercat, ca de fiecare dată de la existența sa. Cei ce au

studiat cu atenție istoria neamului românesc au observat că mai tot timpul asupra sa s-au năpustit ca hoardele, din toate părțile o mulțime de popoare dornice de înavuțire și de înrobire a blajinului popor român. Mărinimia și omenia peste normal a acestui popor a fost răsplătită, de toți cei care i-au trecut pragul, cu jugul și jaful resurselor solice și subsolice, indiferent că au fost romani, huni, tătari, turci, ruși, nemți și chiar americani.

**Prof. dr. Vicu MERLAN – Huși,
Februarie 2020.
Apărut și în Lohanul, și în MCR.**

Dumitru V. Marin – Noi pagini despre Golgota românească

Noul volum al prof.dr. Dumitru V. Marin intitulat „Jale și eroism românesc la Cotul Donului... și după!” (Editura PIM, 2019, Iași) după cum mărturisește autorul, este o carte scrisă „din pasiune, compasiune și conștiință”.

„E o carte-mărturie pentru azi și pentru mai târziu, generată de afectivitatea cu care foștii luptători își pot explica supraviețuirea din infernul unui Război

provocat de Hitler și Stalin care nu s-au înțeles la împărțirea lumii.” (p. 5)

Sunt pagini din „Istoria Suferinței Naționale”, scrise după mărturiile unor persoane reale, actanți în cea de-a doua conflagrație mondială. Numai o minune dumnezeiască le-a putut salva viețile din infernul pe care l-au traversat. Eroii sunt: Nicu Paiu, Gheorghe Voiculescu, Neculai Mocanu, Costache David, Gheorghe Tezu, Minu Poede, V. Cernat, V. Marin și C. Iosub.

Am citit această carte cu o participare afectivă intensă, având în familie pe bunicul meu Andrei Gheorghe din regimentul 64 infanterie, care și-a dat viața pentru eliberarea Ardealului. Osemintele eroului din satul Bărc-Gošmani, comuna Români, județul Neamț se odihnesc în Mausoleul de la Mărășești (Culoar H, Cripta 5, Locul 20), iar numele său se află în Masa Sfântului Altar de la Catedrala Mântuirii Neamului. Tatăl meu, Ion Andrei, a ajuns și el la Cotul Donului, apoi până în Munții Tatra. Copilăria noastră ne-a fost înfrumusețată de povestirile sale din care răzbăteau dragostea față de țară, spiritul jertfei și eroismul românilor.

Mai toate popoarele (turcii, ungurii și rușii în special) își cosmetizează istoria, omițând fapte istorice reale în care au pierdut bătălii însemnate în dorința lor de expansiune în detrimentul României. Se adaugă acestora, nedreptățile suferite de țara noastră din partea

marilor puteri care au considerat țara beligerantă drept țară învinsă.

După infernul de la Țiganca, autorul Dumitru V. Marin pornește de la dezastrul de la Cotul Donului, când frontul a fost rupt în partea armatelor română și italiană. Nu lipsa de eroism a pricinuit breșa, ci proasta dotare a armatei, lipsa hranei și a echipamentului, rușii având de partea lor cel mai puternic aliat din toate timpurile: gerul.

Marele merit al prof. dr. Dumitru V. Marin este acela de a învia momentele tragice trăite de ostașii români și martiriul acestora în vederea eliberării Basarabiei și Bucovinei, părți din trupul țării noastre.

Viața în lagărele din Est sau Vest constituie încă una din bolgiile infernului care a făcut sute și mii de victime.

Scriitorul Vasile Șoimaru, în volumul „Cotul Donului” povestește, cu talent și cu durere, episodul demn de tragediile grecești al ruperii frontului când „Trupele românești s-au distins prin fapte rarissime de eroism” (p.27). Lupta cu inamicul și cu forțele naturii a fost supraomenească: „Gerul este pătrunzător, asociat c-un vânt care sufla cu putere și atât de sălbatic, specific stepelor rusești, aducând furtuni de zăpadă și-un ger de crăpau pietrele” (p.39).

Câțiva dintre eroii de atunci scapă cu viață, devenind interlocorii de acum: Vasile Cernat, Nică

Paiu din Soci, comuna Mirosllovești, județul Iași și alți „sutaviețuitori”.

La întrebarea reporterului Dumitru V. Marin: „Deci ai luptat și cu rușii și cu nemții. Cine au fost mai de treabă?”, Neculai Mocanu din Mădârjești răspunde cu sinceritatea și curajul omului de 100 de ani: „Păi cine să fie? Nici unii. Am avut noroc că au capitulat nemții și s-a terminat războiul.”

Din mărturiile celor care au fost în lagărele din Germania și din Siberia, noi, cei de astăzi, ne dăm seama de marea diferență dintre cei care-i aduceau pe evadați înapoi: unii le dădeau „rația de bere” iar ceilalți îi împușcau pe loc.

Constantin Iosub este și el tot erou care a văzut în fiecare zi pe front moartea cu ochii.

Nemții, în timpul cât au stat la noi, „s-au purtat ca oamenii civilizați”, mărturisește Minu Poede din Poienești – Vaslui.

Locotenentul - învățător Tache Brumă ține un jurnal de zi în lagărul din Germania unde „Masa de 12 este cu surprize – 2 feluri de mâncare cu friptură de porc garnisită cu varză călită – apoi bere” (p. 120). Prețiosul jurnal a fost păstrat de Corneliu Adrian Brumă, informatician, fiul eroului Tache Brumă (azi, la autor).

Vasile Marin re trăiește tragicele întâmplări din timpul războiului și ne dă asigurări că sunt reale.

În localitatea Soci - Mirosllovești -Iași preotul paroh Siminciuc Romică întreține, cu dragoste

creștinească și patriotism, cultul eroilor. În vremea noastră, când a scăzut „prețuirea istoriei naționale”, astfel de fapte sunt demne de recunoștință și de neuitare.

Într-o „Notă finală”, prof. dr. Dumitru V. Marin mărturisește emoționat: „În Pantheonul românesc astfel de eroi sutaviețuitori, mai mult sau mai puțin cunoscuți, trebuie să existe. Drept care ne-am nevoit și noi, spre gloria lor, să înălțăm ca monument: o altă carte a suferinței naționale: **Aceasta**”!

Paginile următoare conțin date mai mult decât interesante despre prof. dr. Dumitru V. Marin, omul și opera, cu recorduri care, în județul Vaslui, nu vor putea fi depășite de nimeni niciodată. O viață de om așa cum a fost, cum este și cum va fi, model pentru generațiile care vor veni.

„Sincere felicitări!” și la mai mulți ani și la mai multe cărți! (8 februarie, 2020)

Petruș ANDREI – membru U.S.R.

Impresiile unui epigramist:

A FOST ODATĂ... DAR SĂ NU MAI FIE!

În prezent, la noi în țară pot spune, dintr-un anumit punct de vedere, că sunt două generații: oameni care au auzit de război și oameni care au fost pe front și care au supraviețuit bombardamentelor, fie de pe

frontul de Vest sau de pe cel de Est, majoritatea fiind acum la vârstă centenară. Personal afirm că sunt unul din cei care am auzit, am citit despre aceste evenimente militare, fierbinți, de necrezut, având și în familie rude care nu s-au mai întors de pe front. Poetul nostru național Mihai Eminescu scria: „Țara este rodul a zeci de generații și aparține altor zeci de generații care vor veni...”; „Patriotismul nu este numai iubirea pământului în care te-ai născut, ci mai ales, iubirea trecutului fără de care nu există iubire de țară”; „Iar viitorul a-l cunoaște, te întoarce spre trecut”.

Recent am primit pe cale electronică, prin grija domnului prof. dr. Dumitru V. Marin, cartea intitulată: *JALE ȘI EROISM ROMÂNESC LA COTUL DONULUI... ȘI DUPĂ!* Este o carte care conține aproape 300 de pagini, cuprinzând „unice performanțe jurnalistice”, după cum specifică autorul, apărută la editura PIM Iași, în anul 2019. Sunt înserate în carte interviuri, mărturisiri ale românilor care au fost pe front, care au văzut moartea cu ochii, așa cum se spune, iar mulți dintre ei și-au pierdut familiile, averile agonisite, adică toate cele necesare traiului de zi cu zi. De necrezut. Au murit oameni, zeci de mii, sute de mii. Mare păcat.

Am prezentat, cândva, epigramatic acest

AVATAR ISTORIC:

Plimbând plaivazul greu pe hartă,
Hainul *Stalin* și cu alți păgâni,

Vrând *Europa* s-o împartă
Au separat românii de români

Cu mulți ani în urmă am realizat și epigrama de mai jos, epigramă care reprezintă, care cuprinde un eveniment istoric descris numai prin patru versuri:

Bătrânii ar putea să spună
Ce-au tras sărmanii moldoveni:
Că s-au culcat cu: *Noapte bună!*
Și s-au trezit cu: *Dobrâi deni!*

În carte sunt mărturisiri zguduitoare, nu le repet aici, sunt de necrezut, înfiorătoare..., sper, din tot sufletul, să nu se mai repete. Nimeni nu are dreptul să ia viața unui om, pe care Dumnezeu i-a dat-o. Toată stima și recunoștința noastră pentru generația trecută prin „foc și sabie”. A fost, cum spuneam cândva epigramatic o:

LĂCOMIE MONDIALĂ
Sunt state care se unesc,
Spre-a cuceri țări de pe hartă,
Iar după ce le stăpânesc
Se bat amarnic să le-mpartă.

Confruntarea, lupta ar trebui să fie numai între: rău și bine, între adevăr și minciună, între nou și tot ceea ce este perimat, dar nu între semenii noștri, locuitori ai acestei *Planete*, numită *Albastră*, să o lăsăm generațiilor

viitoare tot așa, să nu o transformăm în cenușiu. Tot epigramatic spuneam că:

RĂZBOIUL vine ca taifunul,
Urmările sunt dezastruoase,
Dar unii-s cei ce trag cu tunul
Și alții-s cei ce trag foloase.

Este mare păcat că mulți dintre eroii noștri sunt, din păcate, uitați, nu li se acordă atenția cuvenită spre a trăi aceste ultime zile ale lor, fiind centenari sau aproape centenari, în condiții decente. Relatam printr-un rondel:

EROII NEAMULUI

Eroii în istorie-s pierduți,
Uitate-s galbenele file,
Când vremurile-s instabile
Și în „fotolii” sunt necunoscuți.

Cu interese mercantile
De sunt pe funcții veșnic menținuți;
Eroii în istorie-s pierduți,
Uitate-s galbenele file.

Ca hribii după ploaie apăruți
Apaticii, de ani de zile,
Deținători de funcții, vile,
Sunt peste tot, de ziceți abătuți:

Eroii în istorie-s pierduți.

Cartea *JALE ȘI EROISM ROMÂNESC LA COTUL DONULUI... ȘI DUPĂ!* scrisă de domnul prof. dr. Dumitru V. Marin din Vaslui este bine venită, fiind o aducere aminte a rigorilor războiului, astfel ca generația noastră, generațiile viitoare să ia aminte, astfel ca aceste nenorociri să nu se mai întâmple niciodată. Finalul cărții este rezervat autorului, care prin imagini, diplome, titluri de cărți și înșiruri de acțiuni, de evenimente culturale și jurnalistice, inițiate de dumnealui, este îndreptățit să primească felicitările cititorilor. Am reținut un citat de-al dumnealui: „*Eu sunt omul muncii mele imposibil de egalat vreodată*”. Cu siguranță, depun mărturie, așa este!

Iași, 12 februarie 2020
Vasile LARCO

„Nimeni nu-i atât de fără minte încât să prefere războiul în locul păcii; căci în timp de pace copiii îngroapă pe părinți, iar în timp de război părinții pe copii.”

O CARTE DOCUMENT DESPRE JALEA ȘI EROISMUL UNUI NEAM

*”Pentru România Mare,
vă ordon treceți Prutul”*

Ion ANTONESCU

Ori de câte ori deschid o carte despre istoria neamului mă întreb; în ce măsură cele descrise în acea carte corespund adevărului istoric, în ce măsură sunt conforme realităților trăite de o națiune sau un popor prin evocarea unor evenimente, nu rareori cruciale, în evoluția lui istorică. Dacă despre Primul Război Mondial istoria noastră, în sfârșit, se apropie de adevăr, despre locul și rolul României în cel de-al II-lea Război Mondial suntem încă departe de adevăr.

Să fie timpul insuficient pentru a cunoaște istoria adevărată? Să fie presiunea unor interese străine poporului nostru care apasă greu asupra adevărului istoric? Sau lașitatea și malonestitatea celor îndrituiți să prezinte realitățile timpului la adevărata lor valoare și semnificație. Istorici de renume precum Dan Berindei sau Dinu C. Giurăscu, elevi devotați și produse de

excepție ale școlii alogenului Mihail Roller, ne-au sufocat cu mistificările lor în timp ce istorici ca Gheorghe Buzatu li sau înăbușit vocile. Mai mult, fiecare istoric de oarecare notorietate se simte obligat să prezinte propria variantă a Istoriei României, pretinzând-o ca originală și adevărată, dacă nu chiar sinceră, nu rareori gafând lamentabil atunci când este vorba de momente delicate sau cu impact asupra destinului acestui popor. O curiozitate greu de explicat este și cea a manualele școlare care prezintă trunchiat, sau eronat prin omisiune istoria țării, ca și cum nu istoria neamului este cartea de căpătâi a oricărui popor sau națiuni.

Mistificările au mers până acolo încât marii eroi ai neamului au fost condamnați ca trădători, iar trădătorii ridicați la rangul de eroi. Bestia roșie, care avea ca scop dispariția acestei națiuni așa cum preconizau marii ideologi ai comunismului Frederich Engels și Karl Marx, avea să ridice ura și instinctele primare la rang și stil de viață menit să distrugă poporul din interior prin vrajbă și crimă. Și atunci unde este Institutul de Istorie, unde este Academia Română, întâmplător condusă astăzi de un istoric, ca printr-un efort comun cu a celor de specialitate să elaboreze o istorie în concordanță cu adevărurile existențiale ale acestui popor risipind variantele periculoase, răuvoitoare și inoportune de tipul Lucian Boia sau ale

istoricilor maghiari a căror versiune s-a propagat până și în curricula școlară.

Se pare că a trecut suficient timp de la Primul Război Mondial ca unele mari adevăruri să poată fi spuse deschis cum ar fi marea trădare a liberalilor, taxați încă de Eminescu ca „patrioți de ocazie” sau „stârpituri cu gura largă”, autorii „monstruoasei coaliții” orchestrată de I. C. Brătianu și C.A. Rosetti pentru detronarea domnitorului pământean Alexandru Ioan Cuza, făuritorul României moderne, sau semnatarii păcii de la Buftea prin urmașul lui Brătianu Ion I.C. Brătianu și Alexandru Marghiloman, cel mai umilitor tratat semnat vreodată în istoria acestui popor conform căruia, pe lângă alte clauze înjositoare, noi trebuia să ieșim din robia germană de abia în 2018. Adăugăm acestora și excluderea delegației române de la tratativele de pace de la Paris pentru că Brătianu juca la două capete.

Se pare că a trecut suficient timp pentru ca să se recunoască marile merite ale Reginei Maria, ale mareșalului Averescu, ale regelui Ferdinand, ale eroilor Marii Uniri din Basarabia, Bucovina și Transilvania, pe care comuniștii aveau să-i extermine până la unul. Dar nu a trecut suficient timp pentru a vorbi deschis despre uzurpatorul și tiranul Carol al II-lea, care a disprețuit profund poporul și țara aceasta, a cărui politică dictatorială a dus la pierderea unei treimi din suprafața țării deschizând drumul dictaturilor care s-au dovedit

dezastruoase pentru țară. Deasemenea despre trădarea lui I. Gh. Duca, care avea să-l coste viața pe peronul gării din Sinaia, despre fatidica zi de 23 august 1944 când regele Mihai I îl arestează pe Conducătorul Statului Ion Antonescu și ordonă încetarea ostilităților împotriva Uniunii Sovietice fără armistițiu, acțiune care a costat România trei săptămâni de haos și vandalism, 150.000 de soldați și ofițeri duși în prizonieratul bolșevic, decorarea regelui, drept răsplată, cu cea mai înaltă distincție sovietică, ordinul Pobeda cu diamante, ca apoi abdicarea să fie o atitudine *forțată, justificată și necesară(?)*.

Personalități și nume de referință, evenimente și schimbări de situație sau atitudine, au fost răstălmăcite după cum a băttut vântul istoriei și interesele politice de conjunctură. Nici astăzi lucrurile nu s-au schimbat. România este încă sub oprobriul perioadei 1940-1944, asupra căreia blamul istoriei trebuie afirmat și menținut în mod interesat, fără a se ține cont, decât în trecut, de enormele sacrificii ale acestui popor pentru a-și salva ființa națională.

Nimeni nu mai stă să cântărească astăzi că perspectiva istorică imediată a României anului 1940 nu avea decât două alternative, ori soarta Poloniei dacă nu realiza acea alianță nedorită cu puterile Axei care făceau jocul în Europa, sau statutul de aliat care oferea oarecare libertate și un licăr de speranță pentru recuperarea teritoriilor pierdute. Regimul Antonescu a optat pentru

această ultimă variantă care părea la vremea aceea mai puțin nefericită, pentru că garanta menținerea României ca stat în pofida ciuntirii graniței de vest la presiunea maghiară, prin dictatul de la Viena și graniței de est și sud prin tratatul Ribentrop-Molotov nedenunțat de România nici până astăzi

Iată contextul în care apare cartea profesorului Dumitru V. Marin, cunoscut om de cultură și de presă din ținuturile moldave, sub titlul „Jale și eroism românesc la Cotul Donului... și după” tipărită la Editura PIM, Iași, 2019. O carte document în care autorul se abține în a face comentarii, decât succint, motivându-și atitudinea prin dorința de a readuce în memoria colectivă fapte, trăiri și întâmplări tragice legate de marea tragedie națională care a însemnat cel de Al Doilea Război Mondial, prin relatările celor care au dus de fapt războiul, soldatul român în tranșee, în atac sau în retragere, în refacere sau în prizonierat, pe frontul de est sau de vest, în care moartea, suferința, oboseala până la epuizare, mizeria și boala, frigul și foamea, frica și spaima îl însoțeau în fiecare moment. Suferința celor rămași acasă: copiii, bătrâni, femei, grija pentru animale, acareturi și mai ales barbaria ocupantului, atunci când soarta războiului s-a întors, sporeau durerea celui care trebuia să înfrunte nenorocirea războiului. Nu rareori din aceste stări disperate au apărut adevărate fapte de vitejie în care curajul și inteligența unor ostași sau comandanți reușeau adevărate minuni.

Autorul cărții are șansa și chiar privilegiul de a întâlni în periplul său reportericesc, supraviețuitori în preajma respectabilei vârstei centenare, a căror mărturie sunt cu adevărat cutremurătoare fără ca trecerea anilor să le diminueze nota lor tragică. Oameni simpli, chemați sub arme și trimiși în vâltoarea războiului pentru a recupera ceea ce România pierduse prin nesăbuința unui tiran străin de țară, într-o epocă în care tiranii Europei își dădeau mâna pentru reîmpărțirea ei. „*Când cei mari se înțeleg cei mici trebuie să se teamă*” spunea cu îndreptățire un înțelept, de aici și deruta acelor timpuri.

„*Să nu creadă cineva că mi-s dragi nemții, dar au trecut victorioși prin toată Europa, iar pe noi ne desființau dintr-o suflare și ne luau tot. Ca aliați eu dau cât mai puțin din averea țării, inclusiv din petrol, din produsele agricole, mă pot mișca mai liber, pot face mai multe decât sub regim de ocupație. Cu ungurii în spate ne puteau desființa ca țară. Cu ei, cu nemții, poate dobândim Basarabia*” își justifica Ion Antonescu atitudinea sa într-o Europă în care evenimentele se precipitau (pg. 13).

Fără această alianță România ar fi avut soarta Poloniei: desființarea ca stat, masacru (asemănător celui de la Catin) pentru ofițerii armatei și internarea în lagăre de muncă a soldaților și gradelor inferioare, ca să nu mai vorbim de exodul către România și odiseea tezaurului Poloniei prin gările României. Se adăugau acestor îngrijorări și speranța mărturisită a reîntregirii țării și în

egală măsură prezervarea bogățiilor țării. „*Pentru România Mare, vă ordon treceți Prutul*”. Ce a urmat? Victoriei plătite prea scump la forțarea Prutului, la Țiganca, la Odessa, la Klețkaia, la Cotul Donului și la Stalingrad și dezastrul care i-a urmat cu distrugerea aproape completă a două armate (Armata a III-a și Armata a IV-a) care, plasate neinspirat, au trebuit să se desfășoare pe un front prea larg pentru puterera lor de acoperire (150 km, respectiv 300 km) (pg. 23). Totul avea să înceapă pe 19 noiembrie 1942 când, după o înaintare în forță, trupele Axei vor fi oprite la Cotul Donului și Stalingrad după care a urmat dezastrul (Vasile Șoimaru pg. 22). Deviza „*fraților, scapă cine poate*” (pg. 27) era pe buzele tuturor chiar și a comandanților.

Eroii supraviețuitori: Vasile Marin, Vasile Cogean, Vasile Cernat, Neculai Mocanu, Gheorghe Voiculescu, Nică Paiu, Minu Poede povestesc cu durere, într-un limbaj neaoș moldovenesc, despre acele vremuri de groază pentru oștean, jale pentru cei rămași acasă și restriște pentru țară.

Oameni simpli, tineri sau maturi, căsătoriți sau nu, cu familii și copii rămași acasă aveau să îndure adevărate chinuri ale iadului în tranșee, în confruntarea cu inamicul, în focul luptelor și canonadelor, înfruntând frigul, foamea, mizeria, dar mai ales spaima morții care pândea de pretutindeni și mai ales disperarea de a se salva din care izvorau adevărate acte de eroism (pg. 28).

„În jurul nostru de colo-colo umblă soldați scofâlciți – slabi, obosiți, nebărbieriți, murdari de glod. Uniformele sunt zdrențuite, mantalele la fel. La orice pas întâlnești pansamente la cap mâini și picioare – fața medicului exprimă disperare. Necătând la slăbiciunea fizică evidentă, muncesc, construiesc blindaje, beschiile răsună, topoarele strălucesc. Alții taie lemne; este nevoie de o sumedenie pentru a încălzi bordeiele săpate în pământul înghețat și pentru a topi gheața de pe pereți” este consemnarea doctorului neamț Helmut Welz (pg. 25).

În suferința lor, deși erau marcați fizic până la epuizare și pregătiți psihic pentru moartea pe care o înfruntau în fiecare zi, sunt aproape unanimi în a recunoaște și suferința inamicului, fără a-i ierta excesele la care cotropitorii au supus populația românească după ruperea frontului Iași-Chișinău. Dincolo de eroismul și actele de bravură episodică, generate de dramatismul războiului, dominantă mărturisirilor eroilor supraviețuitori este jalea și suferința în care nu-și are locul decât licărul de speranță în ajutorul lui Dumnezeu. *„Stăteam ghemuiți cu arma la picior, cârciți de mocirla de pe fundul tranșeelor, apa zmârcâia în bocanci la fiecare mișcare a picioarelor. În aceste condiții, moartea acționa în fiecare ceas, în fiecare zi, fără intervenția inamicului”* (pg. 37).

Retragerea și drumul spre țară, după ieșirea din încercuire, nu a fost mai puțin dramatică *„Să te retragi*

în plină noapte, pe un ger cumplit care încremenea totul în jurul său și cu inamicul în spate (...) în bezna nopții în vuietul vântului, departe de țara mea, departe de satul meu, departe de casa părintească! Ochii lăcrimau, lacrimile înghețau pe obraz, vântul ne biciuia fără milă,. Picioarele atârnav grele ca plumbul, amorteau, nu le mai simțeam. Cu țurțurii de gheață pe obraz, pe bărbie, pe mustăți ne deplasam mai departe (pg. 40). Să adăugăm represaliile din partea localnicilor, vânătoarea din partea partizanilor (pg. 71) și umilința retragerii ca și calvarul lagărelor de prizonieri care, pentru unii, a durat mai mult decât războiul dacă au mai ajuns vreodată să se întoarcă acasă.

Atmosfera și calvarul prizonieratului ni-l descrie Gheorghe Voiculescu, unul dintre eroii cărții care a făcut tot războiul din est, dar a fost luat prizonier din țară după 23 august 1944 și dus în Asia Centrală, Dombas și Novokrematorskaia „ca să repare ce au stricat” până în 1948 când s-a întors acasă. În total patru ani de război și patru ani de prizonierat. Dar parcă pentru a face diferența autorul reproduce jurnalul din prizonierat al locotenentului învățător Tache Brumă, căzut prizonier la germani în septembrie 1944 în misiune fiind la Moldova Nouă și internat în lagărul de la Wuzetz – Wastrau. (pg. 117-194). În acest jurnal este descrisă cu lux de amănunte viața din lagăr; cu restricțiile și libertățile ei, cu posibilitatea de mișcare, exprimare, informare și opinie, cu rația de hrană, cu activitatea

culturală și conferințele săptămânale, cu condițiile de cazare și relația de respect din partea comandantului lagărului căpitanul Virt.

Aflăm de la el de organizarea Armatei Naționale Române sub comanda generalului Platon Chirnoagă (membru al Guvernului Național Român de la Viena în calitate de ministru de război) la care o parte din ofițerii din lagăr au aderat. Menirea acestei structuri militare și organizări politico-administrative era să apere independența României care, în pofida imensei jertfe pe frontul de vest (peste 300.000 de soldați și ofițeri), nu a primit statutul de țară învingătoare, deși a participat efectiv la eliberarea Ungariei, Poloniei și Cehoslovaciei.

Asta și pentru faptul că după Al Doilea Război Mondial România nu a avut o personalitate de talia reginei Maria capabilă să-i apere interesele și să-i schimbe cursul istoriei. Mai mult, la finalul jurnalului răzbate o anumită recunoștință și prețuire pentru mărinimia și curtoazia tovarășilor din comandamentul sovietic de ocupație de la Wustrau care au și participat la ceremonia prilejuită de ziua națională a României (10 mai).

Bănuim că viitorul său la înapoierea în țară va fi fost altul decât a celor care au luptat pe frontul de est și care au fost discriminați în viața socială (pg. 87). Totuși „Cu sufletul schilodit” au rămas majoritatea celor care au suferit, capitol în care este admirabil redat prin interviul lui Minu Poede care își amintește grozăviile

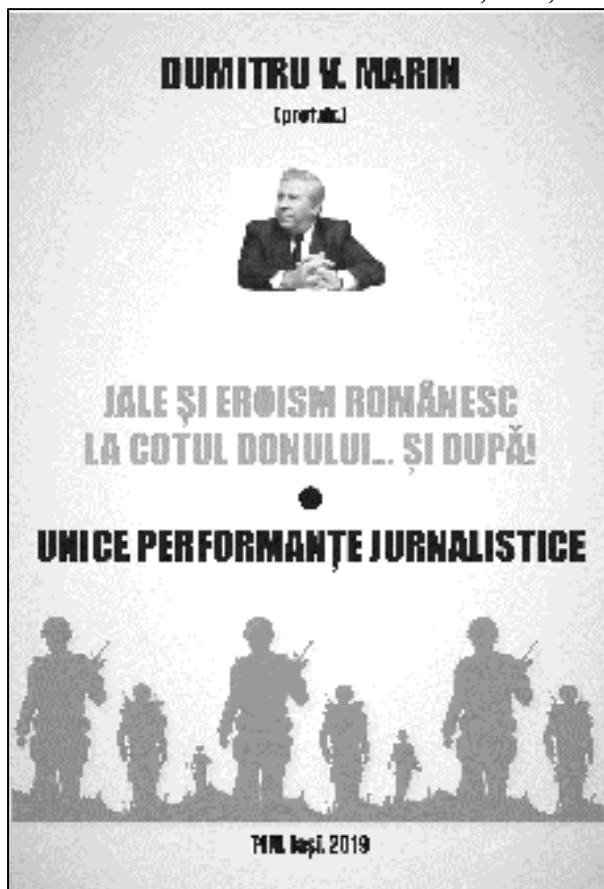
rostogolirii bolșevicilor peste țară și crunta dezamăgire care a urmat, lumea fiind convinsă că țara a fost vândută (pg. 208). „A fost și un mai apoi” capitol absolut necesar care să completeze calvarul început odată cu trecerea trupelor sovietice, foametei din 1946-1947, ocupației sovietice și tot ce a mai urmat ca urmare a noului regim (pg. 210).

Cu toate acestea, eroi au fost și cei care au căzut în est și cei care au căzut în vest, pentru că toți au făcut-o cu gândul la țară și la neam, iar astăzi nu se regăsesc decât *în locurile de jale, meditație și amintire*, adică cimitirele eroilor și pomenirile liturgice din ritualurile bisericilor și mănăstirilor noastre. Este și titlul capitolului cu care această carte de istorie trăită se încheie, a cărei stil reportericesc este mai mult decât convingător prin îndemnul său la meditație.

Asemenea evocări s-ar putea constitui și într-un îndemn pentru cei care scriu istoria, că participarea României la cel de Al Doilea Război Mondial ar trebui reevaluată și reconsiderată în contextul realităților istorice și nu pe criterii subiectiv-ideologice sau conjunctural politice, măcar și pentru memoria celor mulți și tăcuți care au căzut pentru țară, neam, credință, familie și copii, realizând acel trecut pe care istoria unui neam se sprijină. Pentru că o țară sau neam fără trecut nu are viitor, oricât de promițător și seducător ar fi prezentul.

Este o carte care trebuie citită, pentru conținutul ei, pentru valoarea și autenticitatea ei și mai ales pentru mesajul ei că războiul înseamnă jale, moarte și suferință, realități crude în fața cărora orice virtute pălește.

**Valeriu LUPU –
doctor în științe medicale**

ADDENDA

RECORDURI... RECORDURI... NUMAI... RECORDURILE

2. RECORDURI MONDIALE:

- 9 inventari ca pdf: (1000 pag. cifră de stat, Ion Hrișcu, Edit. Cartabucinaș, Târnova-Bucurest (Romania), Francisco Miró Quesada, Mexico Impreso, Fátima Leuchardt (Brazil), Mikhail Ignatov (Tranznistria), Bogdan Mihail I. Ghelji (cu Nicolae Ciocanel (cl. absolvit la Univers. Vaslui), cum era în luna precuților).
- Prio Mondialul Cultural Românesc (cl. pe 6 luni, 2015), publicarea, doar după 17 munciri, a 550 colaboratorilor și 4 contribuțiile și manuscrisuri (M).

6... RECORDURI NAȚIONALE:

- Prima televiziune privată autohtonă, H2O TV, în Franța pe 5.12.1998, prima emisiune pe 24 dec. 1998, pe care 5. din România.
- Că mai lungii aniversării naștelor, la TVY, Dețevu, Meridianele, Dab, Meridianele Cultural Românești, cu debut la personalitate în 1997, arhivat din 32 de juri.
- Influență personal grup de jocuri complet din jurnale și din Medicină în televiziune, radio-arena, star și rețea.
- Interviu cu 14 personalități (Patri, Blamau, TV, Simona, Nicole, Victoria, Mircea Clabon, Radu Vasile, Măgda Iuliana, Alina Vasilescu, Călin Popescu-Tarabucă, Nicoleta, cel din Republica Moldova-Mircea Brice, Valeriu Manușel, Andrei Născădă, Yasha Tarlov, ... alții) din locul unu pe care îl acoperă fiecare.
- Prima țară de declarat "oare comemorată celebrată comemori în Jeleny, Târnova, Fântâna și Bercești, ION CHEUNG (1998), prezentul și documentat pe 20 de ani.
- Conținutul de la 3 infuziuni de apă (cl. 10) PS Ionuțiu, PS Corolea, PS Ignaș, interv. în Papa Iosef al II-lea, PS Tociș, Biserici și două săptămâni, episcop, prop. prop. premi.

3.. RECORDURI INTERJUDEȚENE:

- Suprapunerea (integrare) în numeroase volume: Zilele Meridianele, în juri, Iași, Bacău, Vaslui, Galați.
- Lanțul de citiri, a revistei Meridianele, a Revistei Meridianele Cultural Românești în aceeași juri.
- Numărul în 13 Dicționare cu personalități, Conținutul de conținut (Patria, Târnova, Târnova, Primăria, reprezentare al Partidului ECR, reprezentare al CCPR genera Năstăsău.

26... RECORDURI JUDEȚENE

- 1 singuritate mare cu jurnalele, peste 60 de ani.
- Jurnalul singuritate de presă, (1994-2019), pe care 60 de persoane.
- 26 de ani de jurnalele de partid (MFR, FER, ACTIUNEA POPULARĂ, Partidul vâlcilor), record înalt de conținut, 234 în numărul 2009-2014.
- 5 numere de Coridor Județean, Târnova.
- Căntărele în Primăria, Camera Deputaților, Senat, Consiliul Județean (1992 - 2006).
- Prima creșă de naștelor, Vaslui (1991) + Biserici (1994).
- Primul romanțes, din istoria speciilor Biserici, în Vaslui: *Zăgărnica și Fântâna de pământ* (1999).
- Influență și promovare: Căntărele Cultural-Internacional din jurnalele cele mai personale și valabile, suport de marți, aprindătoare 300, cu peste 450 de juri și pagini speciale, au fost guvernare: în mijlocurile proiecte de presă.
- Organizații: Căntărele Biserici Județean (1971 și 1991-2006), Căntărele Naștelor "73, Festivalul național Fântâna de pământ (2 ediții), Gata starilor (2 ediții), Tipografiile (2 ediții), Memorialul național Onușcă Căntărele Vaslui (5 ediții), Zilele Meridianele în perie 26 de localități din 3 județe, alte manifestări legate de lucrarea M.E.C.R. în jurnalele Măgdaș, Bacău, Iași, Vaslui, ...
- Meridianele și promovare: design: stăruie și opere în Biblioteca V. Marten în 13 Dicționare cu personalități în jurnalele Bacău, Iași, Vaslui, Galați, Interfața Arhivată din România (2012 - 9 ediții), Enciclopedia Personalității din România (2010), Dicționarul sinonimilor revizuit (1990), Năstăsău în mare și revizuit.
- Primul biografie și Căntărele Mihail Băgălețeanu din Vaslui, 1998.
- Auto și pe 9 volume (cl. în 40 de numere culturale locale).
- Dăruirea (Zăgărnica, An. de 2 ori).
- Reprezentare pentru Vaslui în 31 de ani de conținut.
- Căntărele de conținut în 3 județe: Bacău, Galați, Iași.
- Primul stăruie conținutul localității locale.
- 1998, carte, la 2016: în 13 localități și marți valabile.
- Primul revizuit în localități oficiale, pe juri de delegați ecologici în Arhivă Fischer, pe 1 dec. 2001, în Biserici.
- Primul valabil în unu numere marți locale.
- Numere și valabile localități și informări (jurnale 1.000 cu pdf de partid, de stat, de organizații din localități, ...

- Valabile care conținutul revizuit.
- Prima revizuit din după Biserici, Vâlcelești, M.E.C. (1998).
- Primul din localități, în conținutul Teleducării (1998).
- Primul revizuit, cunoscut, Meridianele din Iași - Vaslui - Bacău (1998 - 2019) - ...
- V. Vaslui (pe care 1000 și 2005), Căntărele Zăgărnica revizuit, A.R. 2005, 2013, Vaslui (pe care 1000 în Festivalul Ecologicității Românești, 1992-2004).
- Muncire în 148 în Biserici din România, din 2016.
- Auto și pe 9 volume (cl. în 5 vol. în MERIDIANE CULTURALE ROMÂNEȘTI, din L.E.M. și nu cu auto și conținutul jurnalelor Vaslui. De departe au conținutul din Căntărele Bacău.
- Primul din Căntărele Personalități, 2006, revizuit în 5 volume, reflectare conținutul din stăruie și activitatea în Biblioteca V. Marten, ... în stăruie sau în stăruie. 7. Numere speciale în Enciclopedia Zilele Meridianele (1998) și în stăruie și revizuit.
- PHIMELE "MERIDIANE" localități, în stăruie conținutul din localități de grupuri.

Se consideră unanim că este cel mai mare jurnalist valabil din toate timpurile.

OPERA

- TABLOU SINTETIC –

Dumitru V. MARIN

1. a) Deschizător de drumuri în presa modernă:

Televiziune - prima în țară (1990) - Licența 001/TV, Unison Radio Vaslui (1993), Unison Radio Bârlad (1994 →), ziar Meridianul, (1996 →), Revista internațională Meridianul Cultural Românesc (2015 →); Debut în 1957. Singurul Grup de Presă complet (2017).

b) Interviuri cu **9 președinți de stat**, 14 prim-miniștri, zeci de miniștri, deputați, senatori, ambasadori etc.; **Unic în România** ca jurnalist; 9 fișe în Istoria Jurnalismului din România (Enciclopedia).

c) Transmisiuni directe radio - Tv - ziar, din 32 de țări;

d) Interviuri cu **înalții ierarhi ai bisericii**: P.F. Teoctist, P.F. Daniel, mitropoliți, episcopi.

e) Vicepreședinte al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România și președinte filiala Vaslui din 2005. A organizat multiple manifestări social - culturale în județele Iași, Vaslui, Bacău, Galați. Zilele Meridianului, Simpozioane interjudețene, ample acțiuni cultural - științifice și de popularizare - Gala Ziariștilor (pentru județul Vaslui) și a fost invitat la Craiova, Baia Mare, Iași, Târgoviște, București, Râmnicu-Vâlcea, Timișoara etc.

„Prin activitatea sa, Studioul TV Vaslui a dovedit că opinia publică are nevoie de informare constantă și obiectivă. Sunt sigur că telespectatorii Studioului TV Vaslui se bucură de o radiografie complexă a zonei, a comunității din care fac parte. Societatea românească are nevoie de informație, de seriozitate și dedicație, lucruri pe care colectivul Studioului TV Vaslui le-a dovedit din plin, în toți acești ani.”

*Cu toată aprecierea,
Traian Băsescu,*

*Președintele României 2004 - 2014
(„MARIN - 70”, Ed. PIM, Iași, 2011, p. 6)*

2. Acțiuni unicat în istoria Vasluiului și nu numai: Festivalul național Fantastic Dance (1993, Vaslui) + Chișinău, 2 ediții, Festival pentru copii Tip-top-minitop, 2 ediții, Gala ziariștilor, 2 ediții, Omagiu Cărții Vasluiene (2013, 2015, 2017), Școala de ziariști pe lângă Tv.V., (peste 500 de persoane), Festivalul Național al Umorului, 1970, organizator, sprijinitor 47 de ani), Revista

internațională Meridianul Cultural Românesc, din 8 februarie 2015→, Simpozioane interjudețene în județele Iași-Vaslui-Bacău-Galați ș.a. **Asociația Creatorilor Vasluieni Vaslui: I. 1971; II. 1999**. Promotor al Curentului Cultural Informațional Vasluian. Reprezintă România la 2 decembrie 2001 la Internaționala Ecologistă; Întâlnire și convorbiri oficiale cu Iosckha Fischer, ministrul de externe german. A avut rol unic de influență asupra destinului unor mari personalități contemporane, Th. Codreanu, Th. Pracsiu, Dumitru Buzatu, Daniela Oatu, Lucian Pârvoiu, Cătălin Striblea, Adrian Porumboiu, Traian Nicola, Dan Ravaru, Val Andriescu etc., etc.

„Dl Dumitru V. Marin se grăbește să trăiască din plin, cu demnitate cât și ce i-a hărăzit bunul nostru Dumnezeu. Este mereu ocupat, în mișcare, multiplicând faptele bune.[...] Ca și mai înainte, se bucură de mult succes și sunt căutate lucrările dumisale care-i reflectă înalta pregătire științifică - e un eminent savant, doctor în filologie.”

*Mircea Snegur,
primul Președinte al Republicii Moldova*

3. Romancier: Zăpada pe flori de cireș (1999 și 2014 - Ed. a II-a revăzută și adăugită), și **proze scurte** în diferite reviste, printre care „Baaadul Literar” (Bârlad) Meridianul Cultural Românesc, Convorbiri literare, Cronica, ș.a.

„Dascăl, publicist, editor, om de comunicare prin radio și televiziune, D.V. Marin este emblematic pentru ceea ce socotesc a fi elita neștiută a țării, cea care modelează mentalul colectiv contemporan, motorul progresului local, adesea necunoscut. Numai că D-sa are și contribuții de valoare națională și este destul de apreciat...”

*Acad. Răzvan Theodorescu,
București*

(„MARIN - 70”, Ed. PIM, Iași, 2011, p. 162)

4. Monografist:

– **Liceul „Mihail Kogălniceanu”** (1990), monografie la Centenar.

– „Unison Radio Vaslui continuă...” (2000), prezentare mass-media.

– **MERIDIANUL - istorie a presei locale și a Curentului Cultural - Informațional**, 416 p. (2009); Premiata de UZPR.

– **Festivalul Național al Umorului „C-tin Tănase”**, 218 p. (2010), monografie culturală;

- **GIURGIOANA - Bacău, Sat, Biserică, Oameni**, 170 p. (2011), monografie.

...77...Noduri culturale și răspunsuri amicale,Iași,2018,397 pag.

101 vasluieni pentru 100 de ani,,Pim, Iași,2019,412 pag.

Liceeni la Podu..Bacău,Pim,Iași, 2019,204 pag.

111 valori naționale pentru Vaslui, Pim,Iași 2019,512 pag.

„D.V. Marin este un foarte bun profesor (atâția alții o spun) de peste 40 de ani, este un lider de presă al ultimelor 2 decenii (și a avut cu ce), este un iubitor al Bârladului, este un întreprinzător de succes, un personaj de excepție în cadrul Curentului Cultural - Informațional pe care-l susține personal și prin cărțile sale tipărite[...] ne-am întâlnit pe tărâmul cercetării, al afecțiunii pentru Bârlad, al activității literare, ca etnologi, el fiind menționat în Dicționarul etnologilor din toate timpurile și iată, mi se pare că rămâne un exponent al presei meleagurilor moldave cu mai multe mențiuni în Istoria presei românești”

*Acad. prof. dr. C.D. Zeletin,
medic, biofizician, poet, eseist
(prin telefon, luni, 28 martie 2011)
(„MARIN - 70”, Ed. PIM, Iași, 2011, p. 180)*

5. Contribuții științifice:

- **Cu Eminescu, Dascăl de suflet - Studii și adnotări istorico - literare**, 172 p. (2013): D. Cantemir, V. Alecsandri, I.L.

Caragiale, M. Eminescu, T. Pamfile, N. Stănescu, V. Silvestru, Gr. Vieru etc. - monografie și dicționar.

- „Meridianul: Filă din Istoria Presei locale și naționale” (2009), extras.

- **PRIMA CLASĂ... / PERSONALITĂȚI DE PE VALEA ZELETINULUI**, 330 p. (2014);

- D.V. Marin, „**Noi perspective asupra operei lui Ștefan Zeletin**” (coordonatori Ionuț Horeanu, Horia Pătrașcu) Ed. Junimea, Iași, 2014.

- D.V. Marin, **Mihai Eminescu, în starea lui de azi**, Iași, 2017.

- Numeroase Editoriale și articole din Meridianul Cultural Românesc și Meridianul de Iași – Vaslui – Bacau.

„Lui Dumitru Marin, tecucean ca și mine, cu urări de succes în munca sa științifică”

*Academician Iorgu Iordan,
MEMORII, (1977)
ianuarie 1977*

Editorialist: Editoriale, articole, eseuri, Pim, Iași, 2018, 184 p.

6. Istorie culturală:

- **TV.V. - 15... explozia**, 556 p. (2006), istorie, cultură, roman picaresc;

– **Tv.V. - Vaslui - România - Europa**, 256 p. (2011), istorie, mijloace mass-media, autoritate.

– **25 - TV.V. (Istorie și cultură)**, 322 p. (2015), volum aniversativ despre Grupul de Presă și apariția TV.V.

– **75 D.V. Marin – Istorie, cultură, jurnalism**, Pim 2016, 166 p.

– **...77... Noduri culturale și semne amicale**, Pim, Iași, 2018, 398 p.

– **101 vasluieni, pentru 100 de ani**,/Valori identitare, Pim, Iași, 2019, 402 pag.

– **111 valori naționale dintr-un secol pentru Vaslui**, 2019, 512 p..

”Stimate domnule Marin [...] doresc să îmi exprim satisfacția de a vedea, în activitatea gazetărească și civică a domniei voastre, confirmarea convingerilor de care am fost animați, în zilele dificile de după Revoluția din Decembrie 1989, toți cei care am pus bazele unei Români democratice.”

*Ion Iliescu,
Președinte de Onoare al P.S.D.
Președintele României 1989 - 1996, 2000 – 2004*

7. Istoria învățământului:

– „*Evoluția învățământului vasluian până la 1859*” (1980), extras + volum;

– „*170 de ani de învățământ public la Vaslui*” (2011), extras.
Numeroase simpozioane în județele Moldovei.

– **ÎNVĂȚĂMÂNT ȘI MERIT VASLUIAN** - Eșantion din învățământul românesc (I), ed. PIM, Iași, 2016, 154 pag.

– Sute de articole în Meridianul de Iași-Vaslui-Bacău.

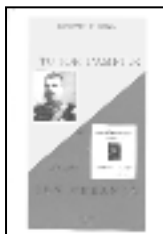
– Zeci de articole în Meridianul Cultural Românesc.

„...meritul cititorului acestui mozaic cultural, profesorul doctor Dumitru Marin, este unul remarcabil. Împreună cu o sumă de contributori de elită fiecare număr prin paginile sale se constituie într-o adevărată frescă a tinereții, vigoriei și creativității pe care această străveche cultură o dovedește.. Distribuția ei în cele patru zări poate deveni un mesager a ceea ce Eminescu, și nu numai el, considera că ar fi misiunea istorică a românismului.”

*dr. în medicină Valeriu LUPU,
critic literar - Vaslui
(M.C.R. nr. 5/ 2016)*

8. Etnografie și folclor:

- Tudor Pamfile și Revista „Ion Creangă”, (etnofolcloristică) 294 p. (1998), curentul arhivistic; „contribuie la recuperarea integrală a acestui prețios element de patrimoniu”... - Iordan Datcu, „Dicționarul etnologilor români” (p. 65).

- „Considerații privind cântecul popular” (1974), extras; primul studiu de gen.

– „Importanța Revistei „ION CREANGĂ” în folclorul românesc”, teză doctorat (1998), ample noutăți și documente inedite.

– **OFIȚERUL FOLCLORIST**, Medalion istorico-literar, **M.C.R., anIII, nr. 1 (9),2017, p123-124.**

– **Bârlad-Vaslui/Pamfile-Marin/ destine istorice**, *Pim, Iași, 2017,184 p.*

– „*Curentul Cultural - Informațional*” (serial 2011 - 2016 în ziarul Meridianul);

– Articole, reportaje, editoriale în principale ziare și reviste ale vremii.

*„Dumitru V. Marin a dovedit ambiții mult mai mari decât cercetarea etno-folclorică, aspirând a fi polivalent: om politic (consilier județean și candidat la alegerile de primari din partea PNL), ziarist, prozator (autor al unui roman sentimental, cu titlu metaforic, *Zăpadă pe flori de cireș*), întemeietor al unui trust de presă, Cvintet TE-RA (cuprinzând televiziune, radio, ziar)... Dumitru V. Marin nu s-a mulțumit însă nici cu a fi un abil om pragmatic, reușind să reziste intemperțiilor din presa postdecembristă, ci s-a încercat să și teoretizeze inițiativele sale culturale, considerând că a pus umărul, și pe această cale, la întemeierea unui „curent cultural informațional” în județul Vaslui, aproape unic în țară...”*

*Prof. dr. Theodor CODREANU,
scriitor, critic literar*

9. Reportaje și memorii de călătorie:

– **Editoriale valabile din vremuri regretabile**, 258 p. (2013), texte variate, considerații socio - economice; Premiată de UZPR în 2014.

– **„Spirale” internaționale - Vasluieni pe spițe din roata istoriei**, 208 p. - (2013), vobutele muncii de jurnalist;

– **PRIMARII, ca niște oameni acolo, și ei**, 338 p. (2014).
Interviuri cu 50 de primari ieșeni.

– **Ceașescu -... - Bășescu - Mitterand - Snegur - Iliescu - Lucinski - Constantinescu - Regele Mihai I, - evocări de reporter** - 188 p. (2014). Interviuri cu 9 președinți de stat, prim-miniștri, capi ai bisericii.

„Numele prestigiosului profesor doctor DUMITRU V.

MARIN este legat pe veșnicie de cultura județului Vaslui, întrucât el a fost cel care mulți ani a asigurat în această zonă o activitate cultural-istorică, jurnalistică și etnografică extrem de consistentă.

Distinsul Profesor este cel care a lucrat mereu la zidirea fundamentele culturale ale cetății Vasluiului și, în general, ale județului Vaslui, contribuind la cristalizarea unui spirit autohton și la afirmarea unor personalități culturale locale, fapt pentru care oricând el își merită lauda și cinstirea noastră, a tuturor.”

*dr. în istorie Laurențiu CHIRIAC - Vaslui
(M.C.R. nr. 5/ 2016)*

- 10. Editor: - Tudor Pamfile - Basme (1976);**
 – Ziarul **Meridianul** (1996 →), Teleradioeveniment (1993/94)
 – T.V.V., **Unison Radio Bârlad** și **www.tvv.ro** (1990 →)
 – **Revista Meridianul Cultural Românesc** (8 febr. 2015→) - director-fondator, editor, critic literar;
 – **Revista Onyx** - revistă de literatură, civilizație și atitudine, director, editor, redactor. (2014)

„Mare mi-a fost bucuria când m-a anunțat că intenționează să scoată o revistă intitulată „Meridianul Cultural Românesc”, ceea ce s-a și întâmplat începând cu anul 2015, [...], cu o tematică interesantă, captivantă și diversificată, aflându-mă

și eu printre autorii articolelor de biologie. Văzând ce probleme abordează revista, m-a interesat cine este directorul. După cele citite, pot afirma că este o personalitate marcantă a Culturii românești, un om de aleasă ținută intelectuală, o figură reprezentativă a ziariștilor vasluieni și români, un scriitor cunoscut și apreciat pentru întreaga sa activitate editorială.”

*15 martie 2016
 Academician Constantin Toma
 Profesor la Facultatea de Biologie*

11. Constructorul și îndrumătorul!

Onești, 1971

- Construirea școlilor din Stejarii-Iași, Măcărești-Iași, a Școlii noi din Văleni-Vaslui și stadionul local,
- Coordonator la construirea Căminelor Culturale de la Berezeni, Dragomirești, diriginte de șantier la Casa de Cultură Vaslui,
- Coordonarea lucrărilor la amplasarea Statuiei lui Ștefan cel Mare de la Băcăoani - Vaslui. A prezentat Statuia în fața lui N. Ceaușescu, Casa Scânteii, București, 1973.
- Sprijin la turnarea filmului Ștefan cel Mare – Vaslui
- Introducerea Cataloagelor alfabetice și tematice, a Clasificării zecimale în Biblioteci, ca inspector de specialitate între 1970-1974 la C.J.C.A. Vaslui,
- Înregistrarea fonetică a primelor 3 ediții ale F.N.U.C.T. (Festivalul Umorului)
- Ca antrenor, formarea echipei de fotbal jr. Moldosin-Vaslui, arbitru de fotbal între 1974 – 1979.
- Concurant, medaliat cu aur, argint, bronz, la lupte libere (Pașcani), oină, volei și alte jocuri sportive (Iași), aruncarea greutății, Iași, vicecampion național la lupte, Iași, 16 dec. 1962. În toate cazurile și conducătorul echipelor.
- Instructor de formații și ansambluri artistice, cu rezultate regionale, din jud. Iași și Vaslui.
- Creatorul și conducătorul singurei școli de presă din jud. Vaslui, circa 500 de candidați pe lângă Tv. Vaslui între 1990 – 2019.

– A condus cenecluri literare, cel mai cunoscut „Mugurel” 74 (15 ani), cel mai reprezentativ (Cenaclul „Asociația Creatorilor Vasluieni” (A.C.V.), 1966 și după 1989.

– A îndrumat zeci de ani elevi la Sesiuni Științifice, întorși numai cu Locul I. A lansat poeți și scriitori de valoare națională.

– A fost organizator la Festivalul Umorului „C. Tănase” Vaslui, primele 3 ediții (1970 - 1974), a organizat 3 ediții ale Festivalului Fanfarelor, Vaslui, 1971, 1972, 1973; a organizat 2 ediții ale Festivalului Național de dans modern Fantastic Dance, 1993, 1994; printre organizatorii Festivalului Obiceiurilor la Vaslui, la începuturi; a inițiat și organizat Gala ziariștilor profesioniști, 2 ediții, și 2 „județene” Cupa TVV la fotbal; Festivalul Tip-top minitop, două ediții; foarte multe Simpozioane interjudețene; a organizat și condus 4 ediții ale Simpozionului Național „Omagiu Cărții Vasluiene” (2013, 2015, 2017, 2018). A scos 3 reviste, 2 ziare, 2 posturi de radio și 1 TV (și online); 31 de cărți tipărite.

„Renumitul Albert Einstein, născut la ULM – deci pe malurile Dunării spunea: „Încearcă să fii un om de valoare și mai puțin un om de succes“

Cu o astfel de gândire, am avut ocazia să cunosc și eu, un adevărat om de valoare culturală! Vorbesc despre Dl. Prof. Dr. Dumitru V. MARIN din VASLUI, Director-Fondator al Revistei “MERIDIANUL CULTURAL ROMÂNESC” – în lb germană: RUMÄNISCHER KULTUR MERIDIAN”

*Georg Barth, 22.02.2017
Passau, landul Bavariei, Germania*

12. **Important om politic în jud. Vaslui**, 1989 - 2016: președintele Federației Ecologiste din România, filiala Vaslui, 18 ani, a Partidului Verde în prezent; **Consilier județean 5 mandate**, Candidat la Senat, Camera Deputaților, Consiliul Județean, Consiliul Local, Primăria Vaslui, vicepreședinte al Acțiunii Populare, propus de liberali candidat la Primăria Vaslui în alegerile din iunie 2008. Multiple prezențe naționale și internaționale culturale și politice. Contacte, interviuri și colaborări cu toate marile personalități politice și culturale naționale ale timpului (1990 – 2019).

„L-am cunoscut pe profesorul dr. Dumitru Marin cu ocazia unei întâlniri la Vaslui cu reprezentanți ai societății civile și simpatizanți ai Convenției Democratice, înainte de alegerile din 1996, când i-am acordat și un interviu pentru postul de radio și televiziune pe care îl conducea.

Pe vremea aceea, Vasluiul era considerat un fief absolut al PDSR-ului, era numit „județul roșu” și a avea alte opinii decât majoritatea însemna un act de curaj. Era vorba de curajul unui om care înțelesese să facă presă adevărată, dar în același timp angajată în slujba unor valori democratice în care credea... Bun organizator, activ și integrat în comunitate...”

*Prof. dr. Emil Constantinescu,
Președintele României 1996 - 2000
(„MARIN - 70”, Ed. PIM, Iași, 2011, p. 7)*

13. Acțiuni culturale interjudețene și naționale:

- Interviuri la Televiziunea Canadiană, B.B.C., Televiziunea Națională din Chișinău, Captalan, Tele 7 abc, Deutsche Welle, Vocea Americii etc.

- Pagini speciale în „Evenimentul Zilei”, alte articole în „Deșteptarea”, „Ziarul de Bacău”, „Tecuceanul”, „Booklook”, „Meridianul Iași-Vaslui-Bacău” ș.a.

- Acțiuni culturale 2014: **Omagiu Cărții Vasluiene** - Vineri, 25 octombrie 2013; Simpozioane Interjudețene: **Românești** - Miercuri, 15 ianuarie 2014; **Hârlău** - Joi, 23 ianuarie 2014; **Prisăcani** - Joi, 30 ianuarie 2014; **Bârnova** - Miercuri, 27 februarie 2014; **Bârlad** - Joi, 13 martie 2014; **Iași** - Colegiul „Costache Negruzzi”, Luni, 7 aprilie 2014; **Ivești** - Luni, 21 aprilie 2014; **Podu - Turcului** - Joi, 29 mai 2014; **Iași** - Vineri, 30 mai 2014, Univ. „Al. I. Cuza” (Ștefan Zeletin); **Prisăcani - 22 - 24 august 2014; Ciortești - 29 și 30 august 2014; Lungani - Marți, 23 septembrie 2014 altele în 2015-2016; Bacău** - Colegiul Național „Gheorghe Vrânceanu”, Vineri, 10 octombrie 2014; **Țepu - Galați**, Duminică, 26 octombrie 2014; **Sat Frumușelu, com. Glăvănești, jud. Bacău** - Sâmbătă, 8 noiembrie 2014; Băcani - Vaslui, (28.11.2015), **Omagiu Cărții Vasluiene, Ediția a II-a** - Luni, 26 octombrie 2015.

Simpozion MARIN 70 - Gelu Bichineț, D.V. Marin, Levente Csaba Szekely, Alexandru Ionescu, Adi Cristi, Corneliu Bichineț

Colegiul Național „Costache Negruzzi” Iași - 29 ianuarie 2016 („Iași - Meridiane Culturale”); **Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu”**, **Colegiul Economic „Anghel Rugină” și Liceul Tehnologic „Ion Mincu”** - Vineri 15 ianuarie 2016 („Simpozion „Mihai Eminescu în liceele vasluiene!”). Orele 10:00, 13:00, 16:00 - Întâlniri cu redactorii Grupului de presă, ALPI și scriitori din Bacău. **Colegiul Național „Vasile Alecsandri” Bacău** - vineri, 1 aprilie 2016 (Simpozion Interjudețean - Lansare Revista M.C.R. nr. 5, volumul „Învățământ și merit vasluian”, „25 - TV.V. - Istorie și cultură”). Joi, 21 aprilie 2016, **Simpozion Național „D.V. Marin și contemporaneitatea” - Vaslui**. **„OMAGIU CĂRȚII ȘI CULTURII VASLUIENE**, ed. a III-a, vineri, 5.05.2017, **Centrul Cultural „Alexandra Nechita”**, **Simpozion Național (partic.din Bacău, Iași, București, Slobozia, jud. Vaslui)**.

Aniversarea Meridianului... la 20 de ani, 26-27 sept. 2016, la Vaslui (Biblioteca Județeană), Iași (Colegiul Național NEGRUZZI), Vaslui, Liceul Ștefan Procopiu (oct. 2016). Lansare M.C.R. la Iași (Lic. Negruzzi, C.C.D. ș.a.), 2016, 2017, Bacău, Bârlad, Huși, Vaslui, 2018, sept. Vaslui.

LANSAREA M.C.R. în adunări publice, cu mii de participanți, Băcani, Bogdănești, Bălțați (Iași), Lungani (Iași) Duda Epureni, Vaslui și alte 8 localități, în 2018.

Lansări repetate la ALPI, Iași.

„MERIDIANE CULTURALE LA IAȘI - Luni, 27.03.2017 s-a desfășurat la Iași, la Casa Corpului Didactic, lansarea numărului (comasat) 7-8 din Revista deja celebră, **MERIDIANUL CULTURAL ROMÂNESC, revistă care apare, prin străduința exclusivă a directorului grupului de presă **CVINTET TE-RA**, prof. dr. **DUMITRU V. MARIN**. Revista**

beneficiază de un colectiv redacțional ales: profesori, oameni de cultură și știință.

*Încep cu gândurile noastre de grațitudine pentru efortul de a veni la Iași, pentru atmosfera culturală creată, prin prezența scriitorilor și oamenilor de cultură în mijlocul elevilor, aflați în **SĂPTĂMÂNA ALTFEL**, participanți la manifestare, dar mai ales prin poarta deschisă pentru tinerele talente din diversele școli ieșene implicate.*

Spre deosebire de evenimentele exclusive dedicate Colegiului Național “Costache Negruzzi”, au venit la manifestarea, organizată în parteneriat cu Casa Corpului Didactic “Spiru Haret” Iași: “Liceul Tehnologic de Mecatronică și Automatizări”, profesor - coordonator Alina Teodora Vartolomei, Colegiul Tehnic “Gheorghe Asachi”, coordonator bibliotecar Oana Epure, Școala gimnazială “Ion Creangă”, coordonator profesor Alina Fîntînaru, Școala Normală “Vasile Lupu”. Am admirat, așadar, elevii îndrăgostiți de poezie, de la clasa a VII a, liceu, pe care nimeni nu i-a obligat să se implice! Au făcut-o de bună voie! Câștigul a fost în totalitate al acestor copii!

Scriitorii prezenți au făcut o atmosferă de zile mari,. Prof. dr. Dumitru V. MARIN a prezentat, modest, propria activitate, elevii receptând mesajul prin care munca te susține în viață iar din punct de vedere patriotic, apărarea Limbii Române, în țară și străinătate, poate deveni o deviză de viață! „Să știți că aveți o

șansă nemaipomenită să participați la un eveniment cultural. Dați-mi voie să vă spun că mă simt ca și dumneavoastră elev. Să nu creadă cineva că noi, cei prezenți aici, suntem „bătrâni”. Nu! Noi suntem tot tineri, dar unii de mai multă vreme. Cel mai tânăr dintre noi

este profesorul Mircea Varvara, fostul meu profesor de acum mulți ani. Când l-am anunțat astăzi, a zis: „Domnule, vin!” Mulțumesc domnule profesor, pentru că, prin prezența dumneavoastră alături de mine, aici, mă simt la vârsta celor tineri, din aceasta sală. Printre altele, țin să vă spun că noi trăim o vreme în care se petrece așa o transformare a limbii române încât ea va dispărea. Academicianul Eugen Simion spunea că în vreo 200-300 de ani, vor mai exista două sau trei limbi pe pământ. Eu spun că în mai puțin de 30 de ani va fi așa o modificare de nu ne vom înțelege între noi. Scrie și în ziarul Meridianul că Mihail Sadoveanu, acum 100 de ani, se mai înțelegea cu românii lui dar nu s-ar înțelege cu noi nicicum pentru că opera lui a devenit operă de arhivă, nu este funcțională la ora actuală ca model de limbă. Unii vorbim de poezii actuali, alții de scriitorii actuali dar ne place, mie cel puțin îmi place, să vorbim despre scriitorii care apără limba română, pentru că de când este limba română, de 2000 de ani, niciodată nu au fost mijloace de influențare așa de agresive ca cele de astăzi.

*Altădată, noi românii aveam un cuvânt care ne caracteriza: „Bă, mergi acasă? - Îhî” Îhî era acceptul. „Acum, ești bine? - Ok” prin urmare sunt multe, multe exemple care arată că limbajul din calculator, dacă nu-l știi, nu știi o brumă de engleză, nu ai ce căuta pe-acolo. Asistăm și la pericolul dispariției poporului român, din care peste 3 milioane au șters-o peste granițe și deși în mintea lor există materie cenușie ,eu am niște elevi de-ai mei poeți - buni poeți, s-au dus să măture prin Roma și prin alte părți. Noi încercăm prin revista **MERIDIANUL CULTURAL ROMÂNESC** să diminuăm acest pericol. Revista **MERIDIANUL CULTURAL ROMÂNESC** se duce în 23 de capitale europene, în vreo 250 de locuri din România și recordul pe care de asemenea îl invoc, avem 73 de scriitori din străinătate și în total 292 de colaboratori. În vecii vecilor n-o să mai întâlnești așa ceva. Orice revistă din țara Românească se chinuie între 20 și 40.” a spus prof. dr. Dumitru V. MARIN.*

Comandorul de aviație, MIHAI BATOG BUJENIȚĂ, a vorbit despre misiunea deloc ușoară, dar cu multă noblețe sufletească, de a scrie o revistă, de a o lansa în paisprezece țări și ne-a invitat la ședințele Cenaclului “Păstorel”, invitație pe care o vom onora. „Onorat auditoriu ca să scoți o revistă trebuie să fii nebun. Unii din acei frumoși nebuni, nu prin ei înșiși ci prin faptele lor este domnul profesor. Ai de luptat cu tot felul de adversități, invidii, răutăți, tot ce umple paharul mâhnirii noastre, în această lume. Îți vor trebui bani ca să scoți revista, timp, muncă, asiduitate dar mai ales, niște oameni pe care să-i convingi, cei care fac parte din colegiile de redacție, pe care să-i convingi că tu vrei, poți și meriți. Ei bine,

în acest sens domnul Marin a cucerit. E destul de dificil totuși să aduni un colectiv de oameni de valoare. Aici sunt și profesori doctori universitari și doctori în științe, oameni cu titluri, cu profesii deosebite cu toate onorurile pe care societatea le dă celui care produce ceva. Nu mă voi lăuda ce titluri am eu, pentru că sunt cu mult în urma domnului Marin, vă va spune el și o parte dintre ale lui sunt și ale mele. Nu uitați să râdeți. Râsul nu îngrașă, nu are E-uri, vă menține tonusul, vă menține înălțimea spirituală la care fiecare dintre noi trebuie să fie. Ignorăm în bună măsură problemele care ne pot afecta. De aceea, eu, vă invit întotdeauna la Cenaclul nostru. În fiecare duminică, la ora 10, la Biblioteca Județeană. Ne-au venit niște moșnegi acolo și ne simțim ferice pentru că în primul rând comunicăm. Este foarte importantă comunicarea pe care am redus-o cu toții la eternul „like”, „share”. Oameni buni, comunicarea este între oameni, prin cuvânt, prin expresia figurii.” a spus Mihai Batog BUJENIȚĂ.

Au recitat, la manifestare, poetul VASILE LARCO și actorul EMIL GNATENCO, oameni de o sensibilitate de nedescris, dăruieți de Dumnezeu cu transmiterea mesajului poetic, rupt de realitatea cotidiană, mesaj care te înalță și transpune într-o lume mai bună. Vă mulțumim!

Printre alți participanți de seamă au fost poeta și pictorița Viorica Bordianu, soții Valentina și Valeriu Lupu și profesorul Mircea Varvara.

Eleva NAOMI RANGHIUC a citit din propriile creații. Pregătită de profesor Alina Fîntînaru, de la Școala gimnazială Ion Creangă din Iași ne-a făcut să vedem că misiunea de dascăl se împlinește dacă elevii noștri sunt receptivi, deschiși ideilor frumoase, ca Naomi.

Elevul PĂDURARIU ȘTEFAN RADU, pregătit de dna bibliotecară Oana Epure, de la Colegiul Tehnic “Gheorghe

*Asachi” a citit din propriile creații transpunându-și ideile prin care receptează lumea în care trăiește iar elevele Liceului “Mihai Eminescu”, COMANDATU CLEMENTINA și HRESTIC MARIA LUIZA au recitat din cel mai recent număr al revistei **MERIDIANUL CULTURAL ROMÂNESC**.*

Activitatea s-a încheiat cu elevul ALEXANDRU URSACHE, pregătit de profesor CLAUDIA MARTINICĂ, care ne-a cântat și încântat cu un cântec românesc pe care regret că nu îl pot expune în aceste rânduri decât ca dăruire la cel mai mare potențial pe care îl poate avea un copil de 9 ani. Îl felicităm și sperăm să-l vedem pe marile scene ale orașului cât mai curând.

Cuvântul meu de mulțumire îi este adresat dlui director al Casei Corpului Didactic “Spiru Haret” Iași, SILVIU IORDACHE, pentru facilitarea întâlnirii unor generații diferite într-o același scop: Dragostea pentru Limba Română!

*Vă mulțumim tuturor și urăm Revistei Internaționale **MERIDIANUL CULTURAL ROMÂNESC** cât mai multe și frumoase numere!*

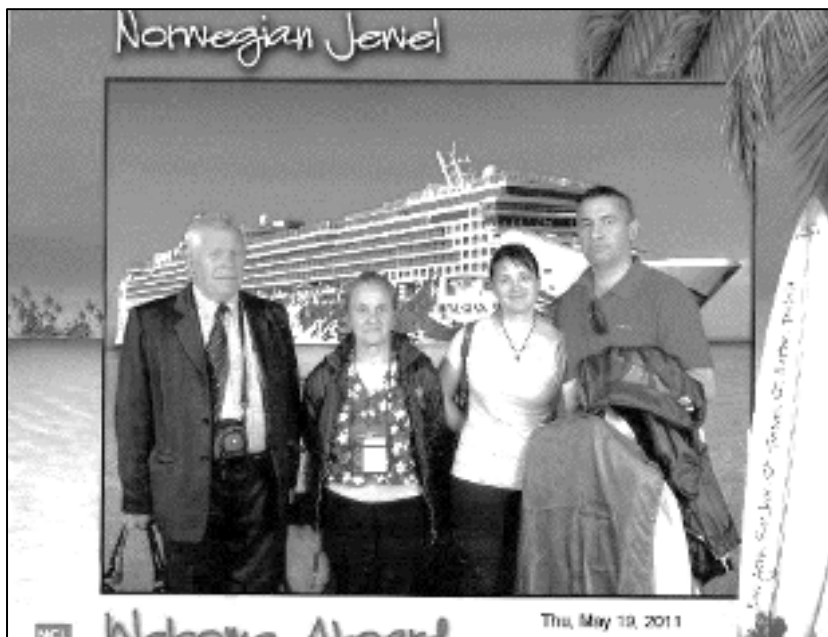
*A consemnat,
Prof. dr. Monica Luminița COZMEI”
Articol apărut în ziarul Meridianul
de joi 30 martie 2017*

*„Un om fără odihnă și fără
astămpăr, pe care l-am cunoscut în
anii de după Revoluția din 1989, unul
dintre cei condamnați să
construiască.”*

*jurnalist, Alexandru Mironov,
scriitor, fost ministru
(„MARIN - 70”, Ed. PIM, Iași, 2011, p. 73)*

14. Reprezentări internaționale, Depart. Tournenne

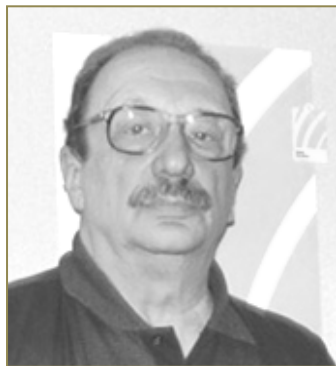

(Reprez. grupului de la Miclești, jud. Vaslui, interviu cu Prefectul, manifestare Cult. la Casa de cultură din Neuille Pompierre de lângă orașul Tour), Strassbourg (1999,cu grupul, primit de Secret.gen al Comisiei Europene, Marie

Trautman, interviu și dîneu oferit în sala de festivități a Primăriei din Strassbourg) Budapesta (2 dec. 2001, Internaționala Ecologistă, președintele delegației ecologiste românești. Tratatative de 2 ore cu președintele ecologist german și Ministru de Externe, Ioscha Fischer, Hotel Budapesta), Montreal (Invitat al Televiziunii Canadiene), Chișinău (Participant-invitat la Congresul ecologiștilor de către președintele Ioan Dediu, Discuții ample la Ministerul Culturii cu Ion Ungureanu, Stabilirea legăturii cu Nicolae Dabija, președ. Uniunii Scriitorilor din Moldova, materiale de presă și protocoale semnate, Uniunea Ziariștilor din Balcani (Timișoara, printre inițiatori și primii semnatori), Transnistria (Tighina, Dubăsari, Soroca, în timpul luptelor declanșate după vizita lui Ion Iliescu și Adrian Năstase, urmate de autoproclamarea Independenței Republicii Transnistriene. Interviu cu președintele Igor Smirnov).

Relație de prietenie specială cu Președintele Republicii Moldova, Mircea Snegur de mai multe ori interviuat.

Filmări și transmisii în direct din 32 de țări. Recunoaștere internațională confirmată prin M.C.R., unde colaborează 76 de scriitori străini. Prezență activă în mediul VIRTUAL.

„Dumitru Marin, a avut prioritate în mass-media vasluiană, iar eu cred că și în cea din toată Moldova de dincoace și de dincolo de vremelnica graniță”

*prof. dr. Mihai Miron
aprilie 2016*

15. Referințe:

- **MARIN 70 - Volum omagial**, 210 p. (2011);
- **MARIN D. V. - Opera în câmpul critic și valoric**, 202 p. (2013).
  - Jordan Datcu - **Dicționarul etnologilor români**, Ed. SAECULUM I.O., București, 1998: MARIN, Dumitru V., pp. 65 - 66;
  - **Istoria Jurnalismului din România în date**, *Enciclopedie cronologică*, ed. Polirom, Volum coordonat de Marian Petcu (pag. 514, 655, 902, 910, 930, 936, 945, 965 și 1002).
  - **Enciclopedia Personalităților din România**, ed. a V-a, 2010, Hubners Who is Who, p. 790.
  - **Personalități băcăuane**, vol. VII, Cornel Galben, 2014 pag. 142-149;
    - Alte dicționare ale personalităților în județele Vaslui, Galați, Bacău, total **13**. Alte reviste și ziare.
    - Biblioteca județeană Vaslui: **Biobibliografie „DUMITRU V. MARIN la 70 de ani”** (2011);
    - Biblioteca județeană Bacău - Catalog internațional - **Geografie spirituală; D.V.Marin.**
      - Vasile Ghica - „**Nasc și la Tecuci oameni**”. (Tecuci), Dicționar personalități (2008).
      - **Monografia Popricani, jud. Iași - 18 noiembrie 2013.**
      - **MARIN D.V. CONTEMPORANUL NOSTRU** (virtual, 2014).
      - **75 - D.V. MARIN (istorie - cultură - jurnalism), Volum omagial**, ed. PIM, Iași, 2016.
      - Uniunea Ziariștilor Profesioniști - **Dumitru V. Marin - Om, operă, prezență** - Ed. PIM, Iași, 2015 (92 pag. - reeditare 72 pag.).
      - Uniunea Ziariștilor Profesioniști - **Operă și viață pentru Vaslui - România/ Dumitru V. Marin** - Ed. PIM, Iași, 2015 (52 pag.).
      - B. Negoescu, (Benone Neagoe) **Tinerete fără bătrânețe**, Revista UZPR, nr3/vară, 2016, p.25.

– **Supliment omagial literar – artistic, cu amici / La mulți ani, D.V.M -75, Pim,2016, 80 pag.**

– Articole omagiale și de analiză în Meridianul Iași-Vaslui-Bacău, în M.C.R., Deșteptarea - Bacău, BZI Iași.

– **C. Galben, Personalități băcăuane, DUMITRU V. MARIN**, Ateneu, nr.561, an 53, mai 2016, p.23, 2016

– **Ioan Dănilă, Limba ce-o vorbim...**, Deșteptarea, an XXVI, nr.7615/29.04.2016

– Meridianul de Iași-Vaslui-Bacău, în multe ediții, începând cu 1996, 26 septembrie.

– **Ion N. OPREA Dumitru V. Marin, DVM, de la un timp DVMZ – 75**, Luceafărul, Anul 8 - 2016, 27 aprilie, 2016.

– Materiale omagiale în M.C.R, Meridianul și alte publicații.

– Constantin Chirica, **Măcărești**, file de istorie, ed..Samia, Iași, 2013, 248 pag.

– 111 Valori naționale pentru Vaslui, Ed. PIM, Iași, 2019, 512 p.

– **Recorduri, recorduri, numai ...recordurile, pentru memoria istoriei**, pliant, 3000 ex.,2018.

„...prin grația netului l-am cunoscut pe domnul D.V. Marin care în meseria mea de inginer este acronimul nelipsitului instrument Digital-Volt-Metru. În cazul editorului din Vaslui, electronica este înlocuită cu o vastă activitate intelectuală, publicistică, didactică, posturi de radio, Director în presă etc... iată o biografie impresionantă și bogată la extrem.”

*Cu amiciție,
Adrian Grauenfels, ASILR – Israel*

16. Distincții:

- **Ordinul Ziariștilor „aur” de 2 ori, Cetățean de onoare în 3 județe, Numeroase Diplome de Onoare și Excelență, oficiale și pentru merite sau participare.**

- **Diplome de onoare, conferite de Primăria Bârlad. Numeroase alte Primării din Moldova, Consiliul județean Vaslui și diverse culte religioase.**

Primul Cetățean de onoare al comunei **Podu-Turcului, județul Bacău** (29 martie 2011); Cetățean de onoare al comunei **Prisăcani, județul Iași** (24 august 2014); Cetățean de onoare al comunei **Țepu, județul Galați** (30 septembrie 2014).

- Membru al *Ligii Scriitorilor din România*, și *Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România*.

„Dăruit, generos, autoritar cu măsură, iertător, învățător a condus cu bine „barca”, s-a descurcat, a reușit să-și pună copiii pe picioare. Adeseori gândindu-mă la copiii mei, îmi doresc să aibă un tată cum am avut și eu. Nu e puțin lucru să transformi copilul în matur și probabil ca până la urmă asta e cea mai mare realizare a unui individ în plan personal. Eu cred că el a reușit și în privința asta.[...]

*Av. Daniel Marin - Cernat,
(întemeietor TVV și „Unison Radio”, fiul mijlociu
București, 29.03.2011
(„MARIN - 70”, Ed. PIM, Iași, 2011, p. 98)*

FILM: *„A fost sau n-a fost”* (filmul lui Corneliu Porumboiu, consacrat lui D.V.M., an 2006), premiat la Cannes ș.a., ș.a.î

NOTĂ:

„D.V. Marin reprezintă astăzi, peste ½ secol de istorie trăită - vorbită - scrisă, de după 1968 (când s-a înființat județul). Mereu a fost într-un plan prezent, martor și actant la tot ce s-a înfăptuit în municipiul, județul Vaslui sau chiar în Moldova românească. El însuși ne-a lăsat multe volume de istorie culturală, lucrări științifice sau de înaltă jurnalistică. În peste 6 decenii, prezența lui a fost mereu remarcabilă... Omul și opera sunt deja intrați într-un patrimoniu.

Mărturiile sale sunt unice și, acum, imposibil de cuantificat exact.”

**Al. IONESCU -
Laureat al Academiei Române
(15 iulie, 2018)**

ICONOGRAFIE

Dumitru V. MARIN
Anul de debut
03.10.1957, Cl. a IX-a

TVV – Prima emisiune
24 decembrie 1990

Dumitru V. MARIN
03.08.1999

Dumitru V. MARIN
Văzut de Gheorghe Alupouci

**În fața lui Francois Mitterand –
18 febr. 1991, Iași**

**30 aug. 1991,
Rep. Moldova - Chișinău,
Interviu cu preș. Mircea Snegur**

**Cu preș. Ion Iliescu,
1990, la Valenii de Munte**

**Nov. 1996 –
Prima vizită a președintelui
Emil Constantinescu**

**Vaslui, mai 2004 - cu președintele
Emil Constantinescu**

**Dumitru V. Marin, Emil
Constantinescu, Dan Albescu
2 mai 2004, Vaslui, în atmosfera
electorală**

**Interviu cu Ion Rătiu,
la Vaslui, 1992**

**D.V. Marin - Traian Băsescu
În acțiune... în campanie electorală
noiembrie 2004**

**Octombrie 2007, Vaslui –
interviu cu Teodor Stolojan,
președinte PD-L**

**2008, Primul ministru
Călin Popescu Țăriceanu,
în direct la TVV**

**Cu Jonathan Scheele,
în Studioul TV Vaslui,
15 nov. 2005**

**Interviu cu poeta Ana
Blandiana – 10 martie 1994**

Daniluta V. Stancu și Primul ministru Nicolae Văcăroiu - 1992

2009, interviu cu ministrul Economiei, Varujan Vosganian

ianuarie 1992 - cu sculptorul Mircea Balotă lacon

1992 - Cu Stela Popescu și Alexandra Arșinel

Cu primul ministru, Adrian Năstase în Studioul TV Văcăi, 2004

sept. 1993 - interviu cu Anghel Rughia, emisiune internațională

2009 - Interviu cu cântăreața
Matilda Pascal Cojocarița

2 iunie 2007, Vaslui - Cu Prințesa
Margareta și Prințul consort Radu Duda

9 iulie 2007, Toilești - Vaslui - Interviu cu
Mitropolitul Ardelenilor, ÎPS Laurințiu Stroe

2009 - interviu cu președintele CJ
Vaslui, Vasile Mihalach

INTERNATIONAL PRESS CARD
CARTE INTERNAȚIONALĂ DE ZĂRIȘTI
No. 2587
The Union of Professional Journalists
from ROMANIA
Uniunea Ziaristilor Profesioniști

PRESS

Nume, numele   Nume, prenume

MARIN DUMITRU
este a profesional jurnalist
Este ziarist(j) profesional(j)

Profesiune:
Profesiune:

ROMANIA
ROMANIA PRESS CARD
ROMANIA PRESS CARD
Legătura nr. 22
DUMITRU
DUMITRU
DUMITRU

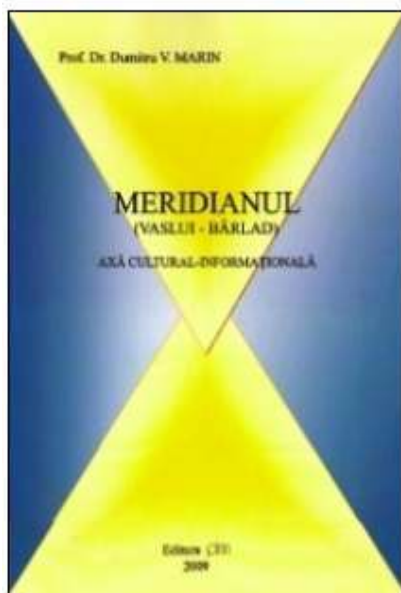

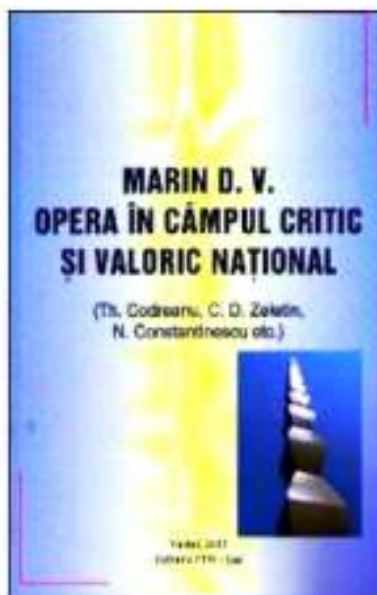
10.000.000.000.000
10.000.000.000.000

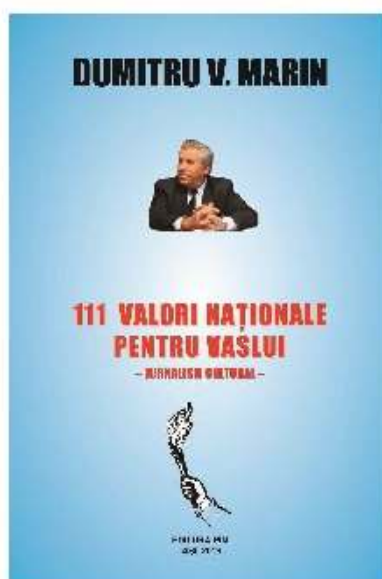
NR. 100
D. nr. 100/100
Funda - 100/100
In - 100/100
Data - 100/100
Director -

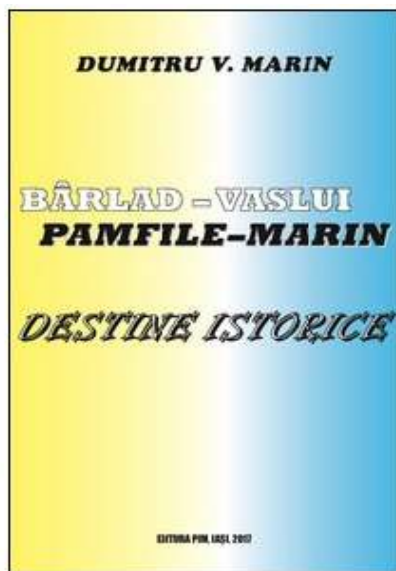
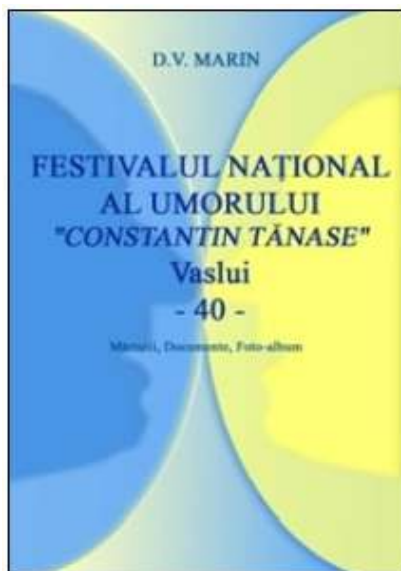

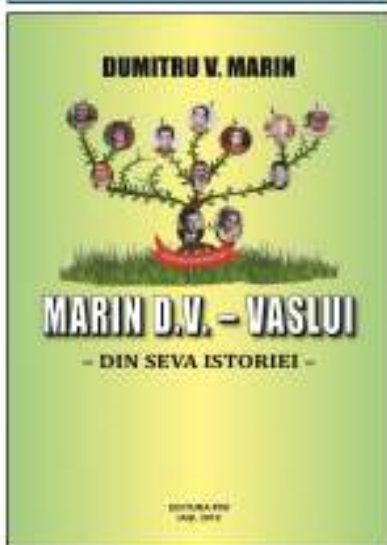
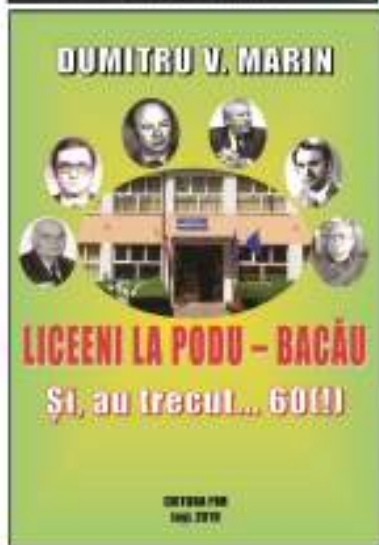
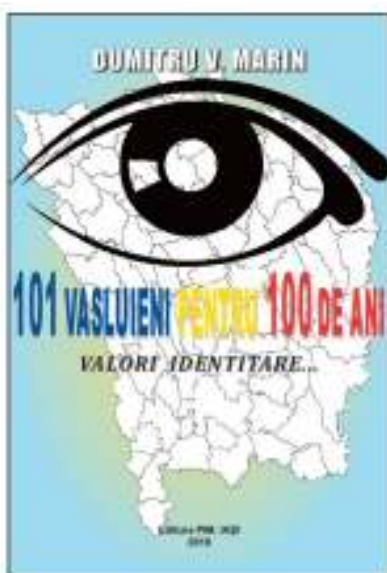

Cu toată siguranța: D.V. Marin este cel mai mare jurnalist vasluian din toate timpurile, pentru că:

1. Are o longevitate activă de excepție, 62 de ani în presă (debut: Steagul Roșu, 1957);

2. A realizat singurul grup de presă, simultan cu Televiziune, Radio (2 posturi), ziar **Meridianul de Iași-Vaslui-Bacău** și revista internațională **MERIDIANUL CULTURAL ROMÂNESC**, aceasta, doar după 5 ani, în 20 numere, având 571 de colaboratori din toată lumea;

3. A publicat 38 de cărți, în mare majoritate de istorie culturală, a ridicat monumentul „**77... Noduri culturale și semne amicale**”, Iași, 2018, 398 pag.;

4. A reușit 3 recorduri mondiale (interviuri cu 9 șefi de stat, 14 prim miniștri, revistă dinspre jurnalismul cultural (difuzată în 4 continente, 32 de țări), la care se adaugă interviuri cu Papa Ioan Paul al II-lea, Înalte fețe bisericești, în frunte cu patriarhii Teoctist, Daniel, mitropoliți, episcopi, preoți. Ar trebui să se adauge sutele de manifestări cu public din județele Moldovei, Simpozioanele naționale „**Omagiu cărții și culturii vasluiene**” și multe altele (v. Pliantul „**Recorduri, Recorduri, Recorduri... numai recordurile**);

5. A realizat o veritabilă școală de presă (când așa ceva nu exista) pentru că peste 500 de persoane au învățat câte ceva la noi (vârfuri: Pârvoiu, Sîmpetru, Striblea), tot ce există în județ s-a școlit aici;

6. A fost un actor politic important în județul Vaslui, timp de 30 de ani șef de partid-ecologist, în

variante și perioade, candidat la Primărie, Consiliul Județean, Parlament (ambele camere);

7. A fost cumpătat și în deplină legalitate om de afaceri, și, spune că „nu sunt bogat dar nu sunt sărac”;

8. A întreținut atmosferă și relații afectiv-culturale cu peste 480 de personalități din țară și de peste hotare (vezi, vol. **„111 valori naționale dintr-un secol pentru Vaslui – Jurnalism cultural”** (2019, 512 p.), mai ales după 1990, când a înființat primul post privat de televiziune din România, Licența 001/TV. „Pe mulți i-am făcut eu oameni, pe foarte mulți i-am ajutat și stimulat cu imaginea TV – radio – presă scrisă, să devină ceea ce sunt în 2019”

9. Singurul „Mecena” din județul Vaslui, după dr. Teodorescu;

10. Are destui dușmani care să-l denigreze, inclusiv pentru emblema județului Vaslui, **„101 vasluieni pentru 100 de ani”** (Iași, 2019, 404 pag.), ori **111valori naționale pentru Vaslui**, Iași, Pim, 2019, 512 pag.

„Eu sunt omul muncii mele imposibil de egalat vreodată”

(D.V.M.)

REZUMAT

O carte... din pasiune, compasiune, conștiință.

Întâmplări rememorate după zeci de ani, dar care au girul trăirilor directe, al suferințelor uneori supraomenești ale subiecților, cu doza de incredibilitate, pentru că „sutaviețuirea” după asemenea întâmplări nu mai pare posibilă.

E o carte-mărturie pentru azi și pentru mai târziu, generată de afectivitatea cu care foștii luptători își pot explica supraviețuirea din infernul unui Război provocat de Hitler și Stalin care nu s-au înțeles la împărțirea lumii. Drept care, de la mic (acei copii încă în burta mamelor) la mare (soldați, ofițeri, generali) și multe națiuni, au stat sub mantia morții, cu multe, prea multe, milioane de jertfe.

Istorisirea directă a lui Nică Paiu, Gheorghe Voiculescu, Neculai Mocanu, Costache David, Gh. Tezu, Minu Poede, repovestirile după relatările altor eroi (V. Cernat, V. Marin, C. Iosub ș.a.), celelalte date și informații, nu refac o istorie a luptelor ci alcătuiesc doar un fragment din ISTORIA SUFERINȚEI NAȚIONALE...

...pe cale s-o uităm astăzi, spre aspră condamnare într-un viitor, în istoria neamului românesc. Dacă va mai exista acel viitor.

În Pantheon, tot trebuie să rămână... faptele!

SUMMARY

A book... out of passion, compassion, conscience.

Events remembered after decades, but which have the turn of direct experiences, of the sometimes superhuman sufferings of the subjects, with the dose of disbelief, because "surviving" after such events no longer seems possible.

It is a testimony book for today and for later, generated by the affection with which the former warriors can explain their survival from the inferno of a War caused by Hitler and Stalin, who did not understand themselves in the division of the world. As a result, from the small (those children still in the womb) to the large (soldiers, officers, generals) and many nations, they were under the cloak of death, with many, too many, millions of sacrifices.

The direct story of Nică Paiu, Gheorghe Voiculescu, Neculai Mocanu, David Costache, Gh. Tezu, Minu Poede, the stories after the stories of other heroes (V. Cernat, V. Marin, C. Iosub et al), The other data and information, I do not recover a history of the struggles, but they make up only a fragment of the HISTORY OF NATIONAL SUFFERING ...

...that we are looking at today, to the harsh condemnation in the future, in the history of the Romanian nation. If there will be that future.

In the Pantheon, it still has to remain... the facts!

RÉSUMÉ

Un livre... par passion, compassion, conscience.

Des événements rappelés après des décennies, mais qui ont le tour d'expériences directes, des souffrances parfois surhumaines des sujets, avec une dose d'incrédulité, car la «survie» après de tels événements ne semble plus possible.

C'est un livre de témoignage pour aujourd'hui et pour plus tard, généré par l'affection avec laquelle les anciens guerriers peuvent expliquer leur survie face à l'enfer d'une guerre causée par Hitler et Staline, qui ne se sont pas compris dans la division du monde. En conséquence, des petits (ces enfants encore dans l'utérus) aux grands (soldats, officiers, généraux) et de nombreuses nations, ils étaient sous le manteau de la mort, avec beaucoup, trop, de millions de sacrifices.

L'histoire directe de Nică Paiu, de Gheorghe Voiculescu, de Neculai Mocanu, de David Costache, de Gh. Tezu, de Minu Poede, les histoires d'après les histoires d'autres héros (V. Cernat, V. Marin, C. Iosub et al), Les autres données et informations, Je ne récupère pas une histoire des luttes, mais elles ne constituent qu'un fragment de l'HISTOIRE DE LA SOUFFRANCE NATIONALE...

...que nous examinons aujourd'hui, à la condamnation sévère de l'avenir de l'histoire de la nation roumaine. S'il y aura cet avenir.

Au Panthéon, cela doit encore rester... les faits!

SOMMARIO

Un libro... per passione, compassione, coscienza.

Eventi ricordati dopo decenni, ma che hanno il turno di esperienze dirette, delle sofferenze a volte sovrumane dei soggetti, con la dose di incredulità, perché "sopravvivere" dopo tali eventi non sembra più possibile.

È un libro di testimonianze per oggi e per dopo, generato dall'affetto con cui gli ex guerrieri possono spiegare la loro sopravvivenza dall'inferno di una guerra causata da Hitler e Stalin, che non si capirono nella divisione del mondo. Di conseguenza, dai piccoli (quei bambini ancora nel grembo materno) ai grandi (soldati, ufficiali, generali) e molte nazioni, erano sotto il mantello della morte, con molti, troppi, milioni di sacrifici.

La storia diretta di Nică Paiu, Gheorghe Voiculescu, Neculai Mocanu, David Costache, Gh. Tezu, Minu Poede, le storie dopo le storie di altri eroi (V. Cernat, V. Marin, C. Iosub et al.), Gli altri dati e informazioni, Non recupero una storia delle lotte, ma costituiscono solo un frammento della STORIA DELLA SOFFERENZA NAZIONALE ...

...che stiamo guardando oggi, alla dura condanna in futuro, nella storia della nazione rumena. Se ci sarà quel futuro.

Nel Pantheon, deve ancora rimanere... i fatti!

OMAGIU CĂRȚII ȘI CULTURII VASLUIENE

Ediția a VI-a, la VASLUI

Joi, 24 octombrie, 2019, ora 10, la Vaslui, ne întâlnim cu public numeros (sperăm noi) și avizat asupra culturii în general și cunoscător al realizărilor autorilor locali.

Locația: Biblioteca județeană Vaslui.

Poate fi o sărbătoare a spiritului, dacă ne gândim fie și numai a personalităților cuprinse în cartea de vizită a județului Vaslui, respectiv „**101 vasluieni pentru 100 de ani**” Pim, Iași, 2019, 404 pag. (era să scriem 1000, dar până atunci, poate va mai avea cineva o asemenea inițiativă), sau „**111 valori naționale pentru Vaslui**” Pim, Iași, 2019, 512 pag., „**Jale și eroism românesc la Cotul Donului... și după**” Pim, Iași, 2019, 272 pag. ș.a.

Dar, mai avem să prezentăm publicului și nr.19 al Revistei internaționale **MERIDIANUL CULTURAL ROMÂNESC**, în preajma recordului mondial cu cei 556 colaboratori din toată lumea. 556, frate!!!

Deci, joi, 24 octombrie, 2019. de la ora 10, urmează:

1. Prezentarea personalităților vasluiene, bârlădene, invitați sau din preajma Bârladului, 41 la număr, care au fost aleși pentru ISTORIA CULTURALĂ A JUDEȚULUI și care, indiferent cât, cum și cine va mai avea curajul unei asemenea lucrări de sinteză (și analiză), vor rămâne nominalizați într-o

carte adevărată, durabilă, valoroasă (Ed. Pim, Iași, 404 pag.).

2. Momente artistice prezentate de asociația „Artă, tradiție și cultură” în frunte cu neastâmpărata și întreprinzătoarea Viorica Ghenghea și reprezentanți de la Ansamblul „Privighetorile Zeletinului” condus de Nicolae Popa.

3. Discuții despre răspândirea revistei care pune Vasluiul pe harta culturală a lumii, aflată la nr. 19, trecând peste al V-lea an, **M.C.R.**

4. În măsura timpului disponibil, vor putea citi din creația proprie, unii dintre cei prezenți, dar vom acorda și premiile revistei **M.C.R.**

De precizat că această a VI-a ediție a Simpozionului Național în organizare privată, **OMAGIU CĂRȚII ȘI CULTURII VASLUIENE** chiar este un omagiu puterii de creație a vârfurilor dintre noi care mai presus de munca obișnuită, se afirmă în plan național sau mondial.

Prof.Dr. D.V. MARIN

DE ACELAȘI AUTOR

Operă tipărită (selecții):

- **Considerații privind cântecul popular...** (1974) – studiu etnofolcloric, 18 pag.
- **Basme de Tudor Pamfile**, ediție îngrijită de **D.V.M.**, editura Junimea, Iași (1976), 124 pag.
- **Evoluția învățământului vasluian până în 1859** (1980) – **Istoria învățământului. 8 pag.**
- **Liceul „M. Kogălniceanu”, monografie la Centenar** (1990)
- **Tudor Pamfile și revista „Ion Creangă”** – istorie etnofolclorică. 294 p. (1998)
- **Unison Radio Vaslui continuă...** – prezentare media (2000)
- **TV.V – 15... explozia** – „Cronica locului, jurnal intim...”, 556 p. (2006)
- **Zăpada pe flori de cireș** – roman – 274 p. (1999). Ediția a II-a (2014)
- **Meridianul – O istorie a presei locale și a Curentului Cultural Informațional**, 416 p. (2009)
- **Festivalul Național al Umorului „Constantin Tănase”** – istorie culturală – 218 p. (2010)
- **TV. V – Vaslui – România – Europa – filă de istorie, presă și cultură** – 256 p. (2011)
- **Giurgioana – Bacău, Sat – Biserică...** – monografie, 169 p. (2011)

- **Editoriale valabile din vremuri regretabile** – culegere – 258 p. (2013)
- **Cu Eminescu, dascăl de suflet** – Studii și adnotări istorico-literare, 172 p. (2013)
- **Marin D.V. – Opera în câmpul critic și valoric** – (Th. Codreanu, C.D. Zeletin, N. Constantinescu etc.) – opinii, editoriale – 202 p. (2013)
- **„Spirale” internaționale – Vasluieni pe spițe din roata istoriei** – reportaje și interpretări – 208 p. (2013)
- **Primarii, ca niște oameni acolo, și ei** – Jud. Iași – 338 p. (2014)
- **Ceașescu –...– Băsescu, Mitterand – Snegur – Iliescu, Lucinski – Constantinescu – Regele Mihai I (evocări de reporter)**, Ed. PIM, Iași, 2014, 188 p.
- **Prima clasă.../ Personalități de pe Valea Zeletinului**, Ed. PIM, Iași, 331 p. (2014)
- **Marin D.V. contemporanul nostru** (virtual, 2014)
- **25 – TV. V – Istorie și cultură**, Ed. PIM, Iași, 154 p. (2016)
- **Învățământ și merit vasluian (eșantion din învățământul românesc) (I)**, Ed. PIM, Iași, 154 p. (2016)
- **77 – D.V. Marin (istorie – cultură – jurnalism)** – Volum omagial –, Ed. PIM, Iași, 168 p. (2016)

– **Viața „pe portative”... în 16 note**, Ed. PIM, Iași, 78 p. (2017)

– **Bârlad – Vaslui/Pamfile – Marin/Destine istorice**, Ed. PIM, Iași, 156 p. (2017)

– **...77 Noduri culturale și semne amicale**, Ed. PIM, Iași, 397 p. (2018)

– **Editoriale, articole, eseuri** Ed. PIM, Iași, 184 p (2018).

– **101 Vasluieni pentru 100 de ani**, Ed. PIM, Iași, 402 p. (2019)

– **Liceeni la Podu – Bacău**, Ed. PIM, Iași, 204 p. (2019)

– **Marin D.V. – Vaslui – Din seva istoriei –**, Ed. PIM, Iași, 160 p. (2019)

– **111 Valori naționale pentru Vaslui –** Ed. PIM, Iași, 512 p (2019)

– **Jale și eroism la Cotul Donului... și după(!)**, Ed. PIM, Iași, 274 p. (2019). **Ediția a II-a**, Ed. PIM, Iași, 305 p. (2020).

Marile prietenii de pe Valea Prutului / Marin-Mâcnea-Dima-Pricop-Tudosie/, Iași. 2020

Pe acest pământ:

Mintea e pentru genii,

Metafora pentru talent,

Dragostea pentru aleși;

Ura pentru toată lumea!

(D.V.M.)

CUPRINS

.....?	5
O CARTE... DIN PASIUNE, COMPASIUNE, CONȘTIINȚĂ. 6	
JALE ȘI EROISM ROMÂNESC LA COTUL DONULUI... 8	
ȘI DUPA!	8
INEDITE: interviuri, reportaje, povestiri	8
RARE PERFORMANȚE JURNALISTICE.....	8
A. SUPRAVIEȚUITORII DIN ACEEAȘI LUPTĂ.....	15
1. Primul infern: ȚIGANCA	15
2. Infernul cel mare	24
3. Eroismul e inconștient.....	29
4. O mărturie	38
5. Ei au suferit pe acolo.....	43
6. Neculai n-a fost în linia I, mărturie la 100 de ani.....	53
7. Rememorări dureroase	57
8. Când s-a rupt frontul	101
Alte cuvinte înainte de „plecarea” lui C. Iosub!	109
9. Mult... după val.....	114
La Țepu, lângă Tecuci, vin rușii.....	122
B. SUFERINȚE, SUFERINȚE, SUFERINȚE	125
1. Din jurnalul de zi al Locotenentului – învățător Tache Brumă.....	125
2. Cu sufletul schilodit.....	206
C. A FOST ȘI UN... MAI APOI:	221

D. UN LOC DE JALE, MEDITAȚIE ȘI AMINTIRE:	233
Preotul și biserica, dintr-un cimitir al eroilor, Soci-Miroslăvești-Iași.	233
NOTĂ FINALĂ.....	238
COMENTARIU, LA PRIMA EDIȚIE:	239
Cartea ca un film – Jale și eroism românesc la Cotul Donului și după! de D.V. Marin.....	239
Dumitru V. Marin – Noi pagini despre Golgota românească	244
O carte document despre jalea și eroismul unui neam..	253
ADDENDA.....	265
OPERA - TABLOU SINTETIC – Dumitru V. MARIN	267
ICONOGRAFIE	295
REZUMAT	307
OMAGIU CĂRȚII ȘI CULTURII VASLUIENE EDIȚIA A VI-A, LA VASLUI	311
DE ACELAȘI AUTOR.....	313
CUPRINS.....	317

... ARGUMENT:

... 1/2 secol pentru OPERĂ...

... ACȚIUNI ȘI ACTIVITĂȚI DE TOP, în câteva domenii esențiale vieții...

... SPIRIT DESCHIS, uneori pătimaș, MEREU ÎN COMPETIȚIE...

... ADVERSARI ȘI DUȘMANI... de mare putere și CLASĂ...

...Prietenii și prețuitorii pe măsură...

... chiar are HARUL DE A FACE...

D.V. Marin este

...UN OM AL ACESTUI TIMP...!

- Mii de articole, editoriale, reportaje sau contribuții științifice, în zeci de publicații, debut 1958;
- Deschizător de drumuri... și îndrumător în presa locală și moldoveană;
- Director și editor de reviste: 1. *ONYX* (Revistă de literatură, civilizație și atitudine, Anul III, nr. 11 - 12 (27 - 28) - nov. - dec. 2014); 2. *Meridianul Cultural Românesc* (Revistă trimestrială, 2015→).

– Editor: *Văstarul* (1990), *Teleradioeveniment* (1993), *Meridianul* (1996 →).

Operă tipărită (selecții):

- Considerații privind cântecul popular... (1974) – studiu etnologic
- Basme de Tudor Pamfile, ediție îngrijită de D.V.M., editura Junimea, Iași (1976)
- Evoluția învățământului vasluian până în 1859 (1980)
- Istoria învățământului
- Liceul „M. Kogălniceanu”, monografie la Centenar (1990)
- Tudor Pamfile și revista „Ion Creangă” – istorie etnofolclorică. 294 p. (1998)
- Unison Radio Vaslui continuă... – prezentare media (2000)
- TV.V – 15... explozia – „Cronica locului, jurnal intim...”, 556 p. (2006)
- Zăpada pe flori de cireș – roman – 274 p. (1999). Ediția a II-a (2014)
- Meridianul – O istorie a presei locale și a Curentului Cultural Informațional, 416 p. (2009)
- Festivalul Național al Umorului „Constantin Tănase” – istorie culturală – 218 p. (2010)
- TV. V – Vaslui – România – Europa – filă de istorie, presă și cultură – 256 p. (2011)
- Giurgioana – Bacău, Sat – Biserică... – monografie, 169 p. (2011)
- Editoriale valabile din vremuri regretabile – culegere – 258 p. (2013)
- Cu Eminescu, dascăl de suflet – Studii și adnotări istorico-literare, 172 p. (2013)
- Marin D.V. – Opera în câmpul critic și valoric – (Th. Codreanu, C.D. Zeletin, N. Constantinescu etc.) – opinii, editoriale – 202 p. (2013)
- „Spirale ” internaționale – Vasluieni pe spine din roata istoriei – reportaje și interpretări – 208 p. (2013)
- Primarii, ca niște oameni acolo, și ei – Jud. Iași – 338 p. (2014)
- Ceașescu – ... – Bănescu, Mitterand – Snegur – Iliescu, Lucinski – Constantinescu – Regele Mihai I (evocări de reporter), Ed. PIM, Iași, 2014, 188 p.
- Prima clasă.../ Personalități de pe Valea Zeletinului, Ed. PIM, Iași, 331 p. (2014)
- Marin D.V. contemporanul nostru (virtual, 2014)
- 25 – TV. V – Istorie și cultură, Ed. PIM, Iași, 154 p. (2016)
- Învățământ și merit vasluian (eșantion din învățământul românesc) (I), Ed. PIM, Iași, 154 p. (2016)
- 77 – D.V. Marin (istorie – cultură – jurnalism) – Volum omagial –, Ed. PIM, Iași, 168 p. (2016)
- Viata „pe portative”... în 16 note, Ed. PIM, Iași, 78 p. (2017)
- Bârlad – Vaslui/Pamfile – Marin/Destine istorice, Ed. PIM, Iași, 156 p. (2017)
- ...77 Noduri culturale și semne amicale, Ed. PIM, Iași, 397 p. (2018)
- Editoriale, articole, eseuri Ed. PIM, Iași, 184 p (2018)
- 101 Vasluieni pentru 100 de ani, Ed. PIM, Iași, 402 p. (2019)
- Liceeni la Podu – Bacău, Ed. PIM, Iași, 204 p. (2019)
- Marin D.V. – Vaslui – Din seva istoriei –, Ed. PIM, Iași, 160 p. (2019)
- 111 Valori naționale pentru Vaslui – Ed. PIM, Iași, 512 p (2019)
- Jale și eroism la Cotul Donului... și după(!), Ed. PIM, Iași, 274 p. (2019). Ediția a II-a, Ed. PIM, Iași, 305 p. (2020)

„O operă pentru un timp și o ilustrare a unui mediu unic, viața care pulsează în editoriale, în cărțile sale și în filmul lui Porumboiu ... un învingător prin muncă, merite naționale prin activitatea politică autoritate morală, recunoscute. Afirm că a avut harul de A FACE!”

Prof. Dr. Emil Constantinescu, Președintele României, 1996 – 2000